CONSILIORVM ALEXANDRI TARTAGNI IMOLENSIS, I. C. CELEBERRIMI, LIBER QVINTVS.

HABES HIS TYPIS OMNIVM POSTREmis præter accuratam emendationem, Adnotationes repurgatas & expunctas, quæ nouis opinionibus & hæreticis Orthodoxam Ecclesiam lædebant. Et quod nostram censuram effugit, secunda pagina primi libri delendum etiam docet.

DVO INSVPER HABES ALEXANDRI RESPONSA RESTItuta, vnum, quod est 33. lib. 4. multis ab hinc annis prætermissum. Alterum vero est in 7. libri calce, quod inter consilia LAVRENTII CALCANEI *impressum reperitur.*

Item ALEXANDRI vitam per NICOLAVM ANTONIVM GRAVATIVM I.C. editam.

Postremò Additamenta præstantiss. I.C. MARCI ANTONII NATTAE Astensis, hucusq; non edita, quæ in fine librorum cum hoc signo †, & numeris etiam ad quodlibet responsum adscripsimus. Et eo quidem ordine, vt omnia citra laborem inuentu faciliora cognoscas.



FRANCOFVRTI AD MOENVM.
M. D. LXXV.

LIBER QVINTVS CONSILIORVM CLARISSIMI OMNIVM, ET DOCTISSIMI I. C. DOMIN.

Alexandri Tartagni Imolensis.

RECENTER AB INFINITIS PROPE MENDIS EXACTISSIME REPVRGATORVM:

Cum adnotationibus analyticis quàm plurium Iuriſconſultorum, & præſertim Marci Antonij Nattæ; nunc primùm in iuris & ſyncerę praxis ſtudioſorũ omnium gratiam & vtilitatem in lucem editis.

EPITOME.

PER ſentẽtiam arbitrorum adiudicata fuit villa cum omnimoda iuriſdictione illuſtriſ. do. Carolo & eius filijs legitimis & naturalibus & nõ vltra, ita q̃ non includant nepotes, & caſu aduenie͂te ad cõmunitatẽ Regij ipſo iure reuertat, & ſit de iuriſdictione & diſtrictu Regij: & do. Carolus recognouit à duce domino Regij dictã villam ſub inueſtitura. ¶ Quærit primò ſi dicta cõmunitas agit pro dicta villa contra dictos nobiles, an poſsint declinare iuriſdictionem Ducis. ¶ Secundò ſi Dux nõ ſit iudex, quis poſsit eſſe iudex dictorũ nobilium & an ipſi poſsint cauſam alteri demandare, cùm ipſi non recognoſcant ſuperiorem, & imperator cum magna difficultate adiri poteſt. ¶ Tertiò an inueſtitura facta de dicta villa per dominum Ducem dictis nobilibus teneat propter verba in feudum antiquum. ¶ Quartò an verbum filiorum, in ſententia comprehendat fœminas, ita q̃ viuentibus filiabus dom. Caroli, conditio nondum extet.

SVMMARIVM.

1 *Cognitio inter conuaſallos non ſpectat ad dominum feudi, niſi litigetur de feudo, tanquam de feudo. & nu. 15.*
4 *Dominium vel quaſi non tranſit per ſententiam niſi ſequuta traditione*
5 *Lex poteſt inducere fictionem, ſed non miniſter legis.*
8 *Qualitas tribuens iuriſdictionem, imprimis debet conſtare, ſaltem ſummariè.*
9 *Iudex non poteſt cognoſcere an ſua ſit iuriſdictio, vbi cauſa iuriſdictionis non poteſt ſeparari à principali. Idem ſi aliquod commodum vltra iuriſdictionis exercitium cederet iudici, & numero 10.*
14 *Iudex poteſt eſſe in cauſa ſua, qui nõ recognoſcit ſuperiorem.*
16 *Maſculinum non concipit fœmininum in ſententijs & contractibus. & nu. 23.*
17 *Imperator poteſt derogare paci Conſtantiæ.*
18 *Rex poteſt alienare de publico in modico, & nu. 28. & 30,*
22 *Clauſulæ ſolitæ videntur de mente diſponentis apponi.*
24 *Iuriſdictio ad mulierem iure hæreditario tranſire poteſt.*
26 *Clauſula, iure antiqui feudi, quid operatur.*
29 *Duces & ſimles poſſunt in terris ſuis derogare legi.*
32 *Cauſa iuſta præſumitur in principe tolente dominium.*
34 *Mors ciuilis quando æquiparatur naturali.*
35 *Confirmatio ex certa ſcientia validat actum, etiam in præiudicium iuris alterius. nu. 37.*
38 *Ius ſuperueniens authori meo prodeſt mihi.*
40 *Dominus directus & vtilis poteſt quis eſſe reſpectu diuerſorum.*
42 *Libellum præſumptiuè concludere ſufficit: & debet illud præſumptum allegari ſi eſt de facto proponentis: non alias.*
44 *Vaſallus ſine conſenſu domini poteſt ſubinfeudare, etiamſi non poſſit compromittere.*
46 *Reſtitutio non datur in integrum aduerſus præſcriptionem propter impedimentum tertij, niſi eo reddito non ſoluendo.*

CONSILIVM. I.

DOMINI redemptoris inuocato ſuffragio. Ponderatis his quæ in themate narrãtur, nec non ſcripturis de quibus in ipſo fit mentio ſuper primo dubio, an ſi moueatur quęſtio de dicta villa p̃ agẽtes nomine communitatis Regij ꝯtra ipſos nobiles, ſcilicet magnificũ do. Georgiũ, & domi. Franciſcum de Gonzaga corã p̃fato Duce Ferrariæ, & Regij, poſsit per dictos nobiles declinari iuriſdictio pręfati Ducis, adeo quod eis inuitis non poſsi t ſe de
1 dicta cauſa intromittere. † Videt prima conſideratione dicendũ dictam cauſam pertinere ad cognitionem præfati Ducis: quia cum dicta villa ſancti Thomæ recognoſcatur in feudum per dictos nobiles à præfato domino Duce, ſequitur quod co-
a gnitio cauſæ,[a] quæ vertitur ſuper ipſa re feudali, ſpectat ad ipſum dominum feudi cap. ex tranſmiſſa, & cap. verum, de foro competen. cap. cæterum, & cap. nouit. de iudi. Secundò: quia cùm villa ipſa dicatur poſita in territorio Regij præſertim per ea, quæ declarata fuerunt in dicto laudo lato per dictos Epiſcopos ſcilicet Mantuæ & Mutinæ, & quæſtio vertat de ipſa villa tanquam de re quæ eſſe dicitur de omnimoda iuriſdictione & territorio ciuitatis Regij, † & ſic vertitur quæſtio de iure rea
2 li, debet tractari cauſa in territorio, vbi res ſita eſt l. fin. C. vbi in rem action. cap. ſi. & ibi nota. de foro competen. & poſito, quod eſſet dubium, an illa villa eſſet de territorio Regij, videtur q̃ in dubio teneantur rei conuenti ibi comparere coram præſide Regij, qui habebit ſummariè recognoſcere de iuriſdictione ſua, & ſic an ſit de territorio Regij iuxta leg. ſecundam. ff. ſi quis in ius vocat. non ierit, & in l. ſi quis ex aliena. ff. de iudic. & per not. per Innocen. & alios in capit. Romana. §. contrahentes, de foro competen. in ſexto & per Cyn. Bartol. & alios in l. præſcriptione. C. ſi contra ius vel vti. public. & per doctor. in capitu. ſuper literis, de reſcriptis, & in capitu. præterea, de dila. cum ſimilibus. Prætereà per pacem Conſtantiæ ciuitates Lõbardæ conſecutæ fuerunt iuriſdictionem in caſtris & villis ſuis in ſuo territorio exiſtentibus: vt in titulo de pace Conſtantiæ inter quas ciuitates ibi expreſsè connumeratur Regium, ergo illa iuriſdio debet exerceri per eos qui præſunt ciuitati Regij. † Tamen præmiſsis non obſtantibus contra-
3 rium arbitror. de iure verius eſſe, præſertim ex infraſcriptis, & pri-

& primò, quia licèt præfatus Dux ſit dominus feudi; tamē qa
agitur quæſtio inter alios q̈ inter vaſallos & feudatarios ſuos,
non debet dominus feudi eſſe iudex, nam cõitas Regij non ha
bet neque prætendit aliquod feudum à dicto Duce, & nõ agit
cõmunitas Regij ex cauſa feudi, ideo quamuis Dux conceſſe-
rit dictam villam in feudum præfatis nobilibus, non dēt cau-
ſa hæc agitari corã dño feudi, vt in c. imperialē. §. præterea ſi de
feud. quæſtio. §. pen. in titu. de prohib. feud. alie. per Federi. &
ibi no. c. 1. de controuerſi. inter vaſal. & alium de benefi. & no.
gl. & doc. in d. c. cæterùm, de iud. & Ang. in l. 2. circa mediũ, in
verſi. 3. fallit &c. ff. ſi quis in ius voc. non ier. & clarius Ioan. de
Imo. in l. quidã conſulebat. ff. de re iud. in ver. 7. fallit &c. Imo.
cũ cõmunitas Regij prætēdit dictam inueſtituram feudalem
conceſſam mobilibus prædictis à dño Duce non valere, & ſic
dictos nobiles non eſſe vaſallos, non poteſt dici cognitionem
ſpectare ad dominũ Ducem, tanquam ad dominum feudi, vt
eſt caſus in c. 1. in prin. de inueſtit. in mari. fac. ſed quãdo duo
eſſent vaſalli vnius & eiuſdē domini in diuerſis feudis, adeò ꝙ
non eſſet dubiũ, ꝙ vterq; ſit vaſallus, ſed vnus dicit ꝙ alius oc-
cupat pluſquã ſibi conceſſum fuerit: tunc cognitio ſpectat ad
dñm feudi d. §. prætereà, cùm ibi no. & plenè declarant do. ma
ximè Bal. in d. c. 1. de inueſti. in mari. fact. Non põt etiam dici,
ꝙ iudex qui p̄eſt territorio Regij ſit iudex in hac cauſa, in qua
videt̃ agi iure reali, iuxta dictã l. fi. C. vbi in rem actio. cũ ſi. qa
dico ꝙ non conſtat de iure reali, & ſic quod dñim vel quaſi di-
ctæ villæ ſit acquiſitũ dictæ cõmunitati Regij, niſi quatenus
4 dicit cõitas ipſa conſtaret ex ſnĩa dictorũ arbitratorum † ſed ita
b eſt quod per ſnĩam [b] non tranfertur dñium vel quaſi, neque
poſſeſsio niſi ſubſecuta traditione. l. ſciendũ. §. ſi fundũ. q ſati.
cog. l. nõ eſt mirũ, in fi. ff. de pig. act. no. gl. reputata ſin. inſti. de
off. iud. §. fi. no. Bart. & alij in l. ex hoc iure. ff. de iuſti. & iur. q̊d
eſt verum, ſiue tractemus de ſnĩa rei corporalis, ſiue ēt de ſnĩa
iuris incorporalis adhærentis rei corporali, vt ſunt iura ſerui-
tutum p̄dialium, q̃ adhærent prædijs, & iuriſdictio quæ adhæ-
ret caſtro ſeu territorio, & ſic de ſimilibus, ita not. Innoc. & alij
poſt eum in c. cum noſtris, de conceſ. p̄b. & Bal. in l. traditioni
bus. C. de pact. in l. 1. in fine. C. cõmunia vtriuſq; iud. & Ange.
in l. 3. §. 1. ff. de pub. & in l. qui reſtituere. ff. de rei ven. & Lud.
Ro. in l. Põponius. §. ſi iuſſu. ff. de acq. poſ. facit l. 3. §. dare. ff. de
vſufru. & l. à quo fundus. ff. de damn. infec. ergo per dictam
ſententiã arbitrorum non fuit translatũ dñium vel quaſi dñiũ
aut poſſeſsio vel quaſi dictæ villæ in dictam cõmunitatem, cui
nũquam traditio facta eſt. imò tempore laudi, & ante & poſt
ipſa fuit & eſt apud alios, q̈ apud cõe Regij. Et quod ꝑ adiudi-
cationem factã ab arbitro nõ trãsferatur dñium, tenuit p̄cisè
Bar. in l. fi. §. fi. ad fin. C. cõia de leg. & ꝑ hoc patet non obſtare
ꝙ in ſnĩa dictorũ arbitrorum dicat̃ ꝙ poſt mortem illuſtriſsi.
d. Caroli de Gonzaga, & ſuorũ filiorũ legitimorũ, & natura-
liũ, dicta villa liberè & ipſo iure reuertatur cũ omnibus ſuis ꝑ
tinētijs ad cõe Regij, & omnimodo reuerſa & incorporata eſ-
ſe intelligat̃: qa dico ꝙ non eſt in p̄tãte iudicis, & minus in po-
teſtate arbitri, vel arbitratoris facere ꝙ ttansferatur dñinm ſeu
poſſeſsio ſine traditione d. l. nõ eſt mirũ, in fi. & l. traditionib.
5 C. de pa. † nã licet lex poſsit inducere fictionē, tñ hõ hoc nõ pt
l. ſi forte. ff. de caſtren. pec. & no. Bar. in l. ſi is qui pro emptore
ff. de vſuca. in 1, q. princ. & ideò licet lex vel ſtatutum poſsit in-
ducere ꝙ ipſo iure transferatur dñium, & poſſeſsio abſq; tra-
ditione, & ſic ꝙ fingatur res tradita vbi nõ eſt l. raptores, & ibi
notat. Bar. C. de epiſ. & cle. l. fi. C. de ſacr. ſan. eccle. cũ ſi. tamen
homo nõ põt hoc inducere aut fingere. ꝙ res quæ non eſt tradi
ta, fingatur tradita, niſi interueniat aliquis actus, quem lex ha
beat loco traditionis, iuxta l. 1. §. ſi iuſſum. & l. ꝙ meo. in prin.
& §. ſi ꝑ venditorē. ff. de acq. poſ. & plenè no. in l. 3. in prin. eo.
ti. & in propoſito declarat Ang. & Ioã. de Imo. in l. qui vniuer-
ſas. §. 1. ff. de acq. poſ. & Ang. in l. 1. ff. de diſtra. pig. & Cy. & Bal.
in l. ea lege. C. de cond. ob cau. & Bal. in d. l. traditionibus, in
fi. & in l. 1. C. ſi plu. vna ſen. & Ang. in l. licet. C. de acq. poſ. cũ
ſi. facit l. nemo põt. ff. de leg. 1. nec prædictis obſtat ſi diceretur,
ꝙ imò videmus ex ſnĩa arbitri vel iudicis lata ſup̄ actione rea-
li, puta ſup dñio vel quaſi produci vtilem actiõnē in rem, vt le-
gitur & no. in l. ne in arbitris. C. de arb. & per gl. magnã in l. 1.
& ibi doc. C. de iudi. & per Bart. & alios in l. miles. §. fin. ff. de re
6 iud. dũ allegãt. l. nã & poſtea. §. fi. ff. de iureiu. † qa reſpõdeo, ꝙ
qñ actor qui obtinuit in reali actione vult agere ſolũ ex ſnĩa
& non nititur ex traditione, tunc ex illa ſnĩa ſolũ agere poteſt
contra eum contra quē lata eſt ſnĩa, ſicut dicimus in iuramen-
to iudiciali, quod æquiparatur ſnĩæ, ſed ſi nitatur ex ſnĩa & tra-
ditione ſeu poſſeſsione, tunc põt agere ꝯtra quēcunq; & q̊ad
quēcunq; cēſetur habere ius dñij, ſeu ſaltem quaſi dñij, vt ꝓba
tur in d. l. nam & poſtea. §. fi. cõiuncta gl. & in l. ſed ſi poſſeſſor
in prin. cũ gl. in verſ. dandam. & in §. fi. cum l. ſeq. iũcta l. 2. eo.
ti. ergo cum dictum laudum non fuerit latum pro cõitate, niſi
cum præfato dño Carolo, & de vlla traditione non appareat,
non parit dictũ effectum dominij, vel quaſi quò ad alias ꝑſo-
7 nas. ¶ † Prętereà id ꝙ habet̃ in d. l. ne in arbitris, ꝓcedit in ſnĩa
arbitri, ſed nos loquimur in arbitramento: nã prædicti aſſum-
pti elegerunt viã arbitratorũ, vt ex ſententia ſeu declaratione
eorũ apparet, quo caſu arbitramentum non parit huiuſmodi
actionē, ſed ſolùm ex contractu cõpromiſsi poteſt agi actione
perſonali, vt declarat Bar. in l. ſi ſocietatē. §. arbitrorum. ff. pro
ſocio. & Inn. & alij in c. quintauallis, de iureiu. & Sal. in l. cum
antea. C. de arbi. cũ ergo non fuerit translatũ dñium neq; poſ
ſeſsio vigore dicti laudi in dictam cõmunitatē Regij, non põt
agere cõe Regij coram p̄ſide territorij Regij actione reali ad
dictam villã, aſſerendo quod villa ipſa eſt in territorio ſpectã
te iure dominij, vel quaſi ad cõe Regij: quia non eſt verũ quod
q dictum laudum probetur illã villã eſſe de territorio & dñio
Regij, & ſic nec actio realis poteſt intentari aliquo modo cũ
effectu ꝑ dictã cõitatem corã p̄ſide Regij, aut coram alio: quia
non fuit vnquam translatũ dñium vel poſſeſsio, & dato quod
in libello diceret eſſe translatũ dñium in cõitatē, & propterea
velit dicere libellũ eſſe attendendũ quò ad cognoſcendũ quis
futurus ſit iudex, iuxta l. cũ q̃dã puella. §. fi. ff. de iuriſ. om. iu.
8 tamen ſcd̃m * cõem opi. † qñ negat̃ qualitas, q̃ tribuit iuriſdi-
* dictionem, debet de illa ſaltem ſummariè in primis cõſtare ꝑ
id ꝙ habet̃ in c. ſuper literis, de reſcr. & ibi not. doc. & c. ſi cleri-
cus, & ibi doc. maximè Ant. de Bu. & do. Abb. de fo. compe. &
l. 2. §. ſed ſi dubitatur. ff. de iudic. & d, l. ſi quis ex aliena. & not.
Inn. & Io. And. in d. c. Romana, §. contrahentes, & Inn. in d. ca.
cæterum, & gl. magna in c. 1. de off. deleg. in 6. & Io. Cal. in re-
pe. c. de illis, in 4. q. de rap. & Iac. But. Bar. & Bal. in d. l. pręſcri-
ptione, & Bal. in d. l. ſi quis ex aliena. & Pe. de Anch. in rep. c.
poſtulaſti in 1. q. de fo. cõp. & in regula, ea quæ in 7. q. Nec ob.
d. l. cum quædam puella. §. fin. quia ibi ad fundandam iuriſ-
dictionem non requirebat̃ veritas debiti in ſumma petita, ſed
ſufficiebat dubium eſſe, & litē moueri ſuper illa ſumma ſed qñ
actor non vult accedere ad domum rei prout regulariter tene
tur c. cũ ſit generale, de fo. comp. l. 2. C. de iuriſdi. om. iudi. ſed
vult dicere, ꝙ res quæ petitur actioni reali eſt ſita in territorio
regino, & ꝙ reus qui non eſt de territorio regino dēt reſponde
re coram iudice regino rõne rei, quã actor dicit eſſe ſuã inter-
ritorio regino: oportet prius de hoc conſtare ꝑ d. l. fin. C. vbi in
rem actio. iuncta d. l. 2. C. de iuriſd. om. iud. hoc aũt non dici-
tur conſtare ꝑ dictum laudũ: quia vt ſupra ꝓbaui per ipſum
ſolũ laudũ non efficitur illa villa de dominio & territorio Re-
gij, non ſnbſecuta aliter traditione, & dicta reſpõſio data ad d.
l. cum quædam puella, probatur apertè per d. iura, & vltra hoc
traditur ita per Ant. de But. in c. ſi clericus, de fo. com. & per Io.
de Im. in l. quidam conſulebant. de iud. & in c. ſuper literis, de
reſcript. circa vlti. col. ¶ Alia ratiõe etiã non poteſt dom. Dux.
9 qui præeſt iuriſdictioni Regij cognoſcere de dicta cauſa: † qa
c licet vbi poteſt ſeparari [c] cauſa iuriſdictionis à cauſa principa-
1 † li, poſsit iudex cognoſcere an ſua ſit iuriſdictio d. l. ſi quis ex
aliena. tamen † vbi non poteſt ſeparari cauſa iuriſdictionis à
cauſa principali, tunc non poteſt iudex cognoſcere an iuriſdi
ctio ſpectēt ad eum: quia eſſet iudex in cauſa propria, contra
l. 1. C. ne quis in ſua cauſa, & l. qui iuriſdictioni. ff. de iuriſ. om.
iud. ita ſignanter determinat Bal. in c. 1. fin. de prohibita feud.
alie. per Fed. vbi etiam adhoc allegat not. per Inn. in c. verum,
de foro compe. & melius traditur per Inn. c. venerabili, de cen
ſib. & nota. etiam Bal. in l. quidam conſulebant, additio. ff. de
re iudicata, & ibi etiam Ang. & Io. de Imo. in prin. vltimæ char
tæ in quinta fallentia, & not. ēt Ang. in l. 2. ff. ſi quis in ius voc.
non ierit. Sed ita eſt ꝙ cauſa iuriſdictionis non poteſt ſepa-
rari

rari à cã principali in caſu noſtro: quia in cauſa principali in ef
fectu deducit̃ ꝙ dñium & omnis iuriſdictio circa dictã villam
pertinet ad cõitatẽ Regij, Cõfirmatur hoc per id quod not. di-
10 cit Ant. de But. in c. ceterum, de iudi. in verſi. dic ergo &c. † Vbi
2† dixi, ꝙ vbi aliquod † commodũ vltra iuriſdictionis exercitiũ
applicatur iudicant, quia non eſt dubiũ de ſolo exercitio iuriſ
dictionis, ſed de proprietate alicuius iuris, vel cauſæ deferen-
tis iuriſdictionẽ, tunc propter dubiũ iuriſdictionis nõ cogno-
ſcet iudex an ſua ſit iuriſdictio. allegat l. de iure, & q̃d ibi not.
ff. ad municipa. & ꝓ hoc etiã allegat no. per Inn. in c. ex parte
el. 1. de verb. ſig. † vbi dicit, ꝙ nõ cognoſcit an ſit iudex qñ quis
11 dicit ſe eſſe exemptum, & ipſe dicit eũ eſſe ſubiectum. Alia in-
ſuper ratione nõ ſpectat cognitio ad eũ qui præeſt iuriſdictio
ni Regij: qa præfati nobiles dicũt dictã villam eſſe ſub dñio &
iuriſdictione ac territorio ipſorũ nobiliũ, & ꝑ conſequens po
ſito ꝙ ratione loci & territorij vbi ſita eſt res de qua vertitur
cõtrouerſia, deberet cã tractari corã illo, qui præeſt illi loco &
territorio in quo ſita eſt res, de qua vertitur quæſtio: ſequeret̃
ꝙ deberet cauſa ita tractari corã iudice, qui præeſt dicto ter-
ritorio dictorũ dominorũ: ſicut coram eo, qui præeſt territorio
Regij, per ea q̃ ſignanter traduntur per Hoſt. & Io. And. in c. ſa
12 nè, de fo. compe. nã tex. † ibi dicit, quod ſi inter duos epõs di-
uerſarũ prouinciarũ eſt contentio de aliqua re, & vnus ex illis
epĩs ſubeſt vni archiepõ, & alius epĩs ſubeſt alteri archiepõ, de-
bet eſſe iudex ille archieps in cuius prouincia eſt res, de qua
vertitur q̃ſtio inter illos epõs. Modò quærunt ibi Hoſt. & Ioan.
And. ꝙ ſi nõ eſt certum de limitibus dictarũ duarum prouin-
ciarũ, & ſic nõ eſt bene certum in qua prouincia ſit poſita illa
res? reſpondent, ꝙ vterq; archiepus debet cauſam audire vel
committere, argum. c. cùm illorũ. §. ſi verò clauſtralis, de ſent.
excom. vel recurretur ad Papam, qui cõmittat. c. 2. de off. dele.
& pro hoc vltimo remedio adducit Io. And. ibi rationem, ſcili
cet ne aliàs cõtingat quod illi duo archiepi ſint iudices in cã
propria, tñ Ant. de But. in d. c. ſanè, videt̃ impugnare rationem
Io. And. quia non per hoc debet impediri cognoſcere de dicta
cã: qa cũ cauſa principalis pertineret ad ipſos iudices, dato, ꝙ
id de q̃ incidenter cognoſcitur nõ ſpectaret ad iudicẽ. ſ. an res
petita ſit ſita ſub iuriſdictione ſua, non impediũtur cognoſce
re de ipſa iuriſdictione, per no. per Inn. in d. c. ſuper literis, in
gl. magna, ad fi. & ſic videt̃ reſidere cũ prima op. poſita ꝑ Hoſt.
& Io. And. ſ. ꝙ ambo ſint iudices, hoc confirmo ꝑ Ange. in l. ex
3† quacunq;. ff. ſi quis in ius voc. non ierit in verb. † 8. fallit &c.
13 † vbi dicit, ꝙ ſi inter duos iudices eſt cõtẽtio de iuriſdictione:
quia vnuſquiſq; dicit eã ad ſe ꝑtinere, ſi ſint ordinarij, cogno-
ſcet ſuperior amborũ: ſi ſunt delegati, cognoſcet delegans, vel
ipſi ambo delegati ſimul, aut arbitri à partibus eligentur: alle-
gat id ꝙ habetur in d. l. iure. ff. ad muni. & in ca. paſtoralis, in
14 prin de reſcri. † & hoc præcipuè ꝓcedere videt̃ cum præſuppo-
natur dictos nobiles nullũ ſuperiorẽ recognoſcere: q̊ caſu etiá
4† in cauſa ſua † tales pñt eſſe iudices, ꝑ id quod habet̃ in l. & hoc
Tyberius. ff. de hær. inſti. & in l. proximè, & ibi hoc no. Bar. ff.
de his q̃ in teſt. delẽ. & no. Cy. Bar. & alij in l. 1. C. ne quis in ſua
cauſa, & Bal. in l. 2. C. de ſen. quæ ſine cer. quant. & Canoniſtæ
in c. cum veniſſent, & in c. nouiſ. de iud. & in c. noſti. de elec.
faciũt no. ꝑ Bar. in l. hoſtes. ff. de ca. & in l. 1. §. de qua re cum ſi.
ff. de poſtu. magis tñ adhæreo alijs ſuperioribus fundamentis
quæ meo iudicio adhuc tutioria ſunt. Oporteret ẽt vt rõne rei
poſſet cã tractari corã magiſtratu Regij, ꝙ cõſtaret dictã cõdi-
tionẽ de qua in laudo eueniſſe. ſ. mortuũ eſſe ꝑfatum dñm Ca-
rolũ, & eius filios legitimos & naturales l. ita ſtipulatus, verſi.
nec ante & l. hoc iure. & l. q Romæ. §. Augerius, de ver. obl. be-
ne faciunt no. per Bar. in l. eius, qui delatorẽ, per illũ tex. ff. de
iure fiſ. & in l. ſtipulatio. §. & hẽt. ff. de ope. no. nun. cũ ſuis con
cordantijs. Circa ꝙ vltimum non puto opus eſſe aliter inſiſte-
re, ꝑſertim ſtãtibus alijs ſuperiùs dictis, qbus principaliter ad
hæreo. Et ꝑ hæc apparet eſſe reſpõſum ad ea, q̃ in ꝯtrariũ addu
cta fuerũt: nã nõ ob. † ꝙ dñs feudi dẽt cognoſcere de cã feudi:
15 qa id verũ eſt qñ qõ verteret̃ inter duos vaſallos eiuſdem dñi,
adeò ꝙ non eſſet dubium ꝙ vterq; eſſet vaſallus & feudum ali
quod retinens: & fundamentũ principalis intẽtionis actoris
eſſet in hoc. ſ. ꝙ res eſſet feudalis: alias ſecus, vt plenè no. in d.
c. cæterum, & dixi ſupra cũ ergo in caſu noſtro non ſit qõ inter
duos vaſallos, nec cõitas Regij fundet intẽtionẽ ſuã principa-
lẽ in hoc. ſ. quod res iſta ſit feudalis: imò negat cõceſſionẽ hu-
iuſmodi in feudũ fieri potuiſſe ꝑ dictũ dñm Ducẽ: & per cõſe-
quens hoc caſu agitur de proprio intereſſe Ducis: ideo ad eum
nõ pertinet cũ effectu iuriſdictio huius cauſæ, vt probat̃ in c. 1.
de inueſti. in mari. fac. Non obſt. ꝙ ratione loci & territorij in
quo ſita eſt res de quà vertitur qõ debeat cauſa agi corã eo q̃
præeſt territorio Regino: qa reſpondet̃ negãdo ꝙ dicta villa vn
quam fuerit effecta de territorio Regij, ſaltem qa nunquam
fuit facta executio dicti laudi interueniente traditione ſeu ap
prehenſione, poſſeſsionis vel quaſi ꝓut requirebat̃ vt dixi ſu-
prà vbi ẽt alias reſponſiones dedi. Nõ obſt. ꝙ per pacẽ Conſtã-
tiæ ciuitates Lõbardię conſecutę fuerũt iuriſ. in caſtris & vil-
lis ſuis in ſuo torritorio exiſtẽtibus, inter quas ciuitates cõnu-
merat̃ Regiũ: qa rñdeo ꝙ negat̃ ꝙ per pacem Conſtantiæ vel
aliter appareat dictã villã tunc fuiſſe de territorio ciuitatis Re
gij, & in dicta cõſtitutione pacis Conſtantiæ ſolùm concedit̃
dictis ciuitatibus iuriſdictio, quã hactenus habuerãt cũ his q̃
ab antiquo exercuerũt, vt patet in illa cõſtitutione iuxta prin.
ſed nõ credit̃ probari poſſe quod tpe dictæ pacis Cõſtãtiæ vel
ante ciuitas Regij habuerit vſum iuriſdictionis dictæ villę, &
ẽt quod plus eſt nõ apparet quod ex poſt facto fuerit dicta vil
la efficaciter effecta de territorio Regino, ſaltẽ non apprehen-
ſa dicta poſſeſsione vel quaſi. Itẽ reſpondeo ꝙ vbi nõ põt ſepa-
rari cã iuriſdictionis à cã principali, vt in caſu noſtro; tũc non
poteſt iudex cognoſcere an iuriſdictio ſpectet ad eũ, vt ſuperi-
ùs dictum fuit. Ex ꝑdictis apparet quod iuriſdõ dictę cãę non
ſpectat ad ꝑfatũ Ducem, ſeu ad eos, q ꝑſunt ciuitati Regij, ſed
potius ad Imperatorẽ q cãm committat, iuxta not. per doc. in
d. c. ſanè, de fo. com. cũ alijs ſupra adhoc alle. Et ex ꝑmiſsis pa-
tet clarè multiplex reſpõſio ad oĩa q̃ in ꝯtrariũ ẽt ꝑ dominũ cõ
ſultorẽ partis aduerſæ adducta ſunt. ¶ Nunc videndũ eſt circa
merita negotij principalis, in quo videretur fortaſſe primò di-
cendũ ꝙ dicta cõitas Regij ius habeat ad dictã villam S. Tho-
mę vigore dicti laudi, ſi enim ꝓbetur de morte ꝑfati illuſt. do.
Caroli de Gonzaga, & ei⁹ filiorũ maſculorum, euenit caſus q̊
dicti arbitri declararunt & voluerũt dictã villã pertinere, & re
uerti ad cõitatẽ & territoriũ Regij, & nõ videt̃, ꝙ obſtẽt filiæ fœ
16 minæ præfati do. Caroli † qa in his q̃ ſunt ſtricti iuris, vt ſunt
cõtractus, & ſnĩæ quicqd aſtringendæ. ff. de ver, ob. l. 3. §. idem
ſcribit. ff. de pe. l. 1. C. ſi plu. vna ſenten. maſculinũ nõ concipit
d [d] fœmininum, vt no. Guid. de Suza in l. quicunq; de ſer. fugi.
& Arch. 17. q. 4. in c. ſi qs ſuadente, & Io. de Imo. in l. ſi ita ſcri-
ptũ ſit filiabus. ff. de leg. 2. & in c. potuit. ad fi. de loc. facit l. ve
teribus. cũ ſi. ff. de pac. & quod no. Cy. in l. ſi libertinum. C. de
interdi. mat. nec ad dictas fœminas videt̃ ꝙ poſsit trãſire iuriſ-
dictio dictæ villæ, ꝑ id ꝙ habetur in l. fœminæ. ff. de reg. iur. l.
cum prætor, ver. moribus. ff. de iud. cũ ſim. Nec videt̃ ꝙ habeat
obſtare conceſsio facta in feudũ de dicta villa per præfatũ Du
cẽ: quia non videtur ꝙ potuerit præfatus Dux, qui eſt inferior
Imperatore auferre ſine càuſa dictã iuriſdictionẽ, quæ vel per
pacem Conſtantiæ competebat dictæ cõitati Regij vel ſaltem
vigore dicti laudi, l. toties, in fi. de pollicita. l. ſi priuatus. ff. qui
& à quibus, & notãt doc. in l. Antiochenſiũ. ff. de priuile. cred.
& in l. fi. C ſi contra ius vel vtili. publ. & in c. q̃ in eccleſiarũ,
de conſti. & in c. conſtitutus, de relig. domi. cum ſim. Præterea
dicti nobiles fuerũt inueſtiri à præfato Duce de dicta villa, tã-
quam de feudo antiquo ipſorum nobiliũ, & tamẽ veritas eſt,
vt creditur, quod dicta villa hactenus nunquã fuerat conceſſa
in feudũ ſaltẽ aliquibus de Gõzaga, præſertim maioribus ſeu
aſcendẽtibus dictorum nobilium: & ſic fuit feudũ nouũ, iux-
ta id ꝙ habetur in c. 1. de gradi. ſucceſ. in feud. & in c. 1. de natu
ra ſucceſsi. feud & in c. 1. de fratri de nouo benefic. inueſti. er-
go falſa cauſa debet vitiare dictam conceſsionem & inueſtitu
rã. ar. l. cũ. vero §. ſubuentum. ff. de fideicõ. li. & l. 1. §. hæc verba
ff. ne vis fiat c. ſuper literis de reſcri. ¶ Pręmiſsis tamen non
obſtantibus, ſentio contrarium in caſu præpoſito eſſe de iure
17 verius. † quia Imperator non obſtante pace Conſtãtiæ potuit
dicto illuſtriſsimo Duci conferre iuriſdictionem territorij Re
gini, eo modo quo fecit & ꝓut in dicta inueſtitura feudali aſ-
ſeritur, vt ſpecificè determinat Bald. in cap. 1. in principio, de
natura. feu. quem ibi Moderni ſequuntur, & Baldus in l. qui

se patris.C.vnde liberi.in ante.col.in ver.hoc scias. & Bal. ĩ ad
di.Spe.in tit.de iurisdi.om.iu.in vers.potestas terrarũ, facit q,
no.Bar. in l.hostes in 1. q.ff.de ca.Itẽ p̄fatus Dux potuit vnam
ex villis dicti Ducatus alteri sine fraude in feudũ ç̄cedere.ca.1.
§.1.cũ seq.in ti.qualiter olim feudũ pote.alie.& in c.1.§.sed &
tres.in tit.per quos fiat inuest.& in c.beneficiũ in tit.si de feu.
fue.contro.inter do.& agna.c.2.§.similiter.de l.Corra.ca.im-
perialem.§.illud de prohib.feu.alie.per Fed. & plenè notatur
in c.1.§.p̄tereà de capit.Corra. bene faciunt not. per Bart. in l.
prohibere.§.planè.ff.q̊d vi aut clã.vbi per illum tex. dicit † q̊d
18 res publicæ possent cõcedi ab eo cui princeps concesſit, & pp.
hoc quærit de validate alienationis, quã faceret rex, & dicit q,
valẽt nisi in magnam diminutionem regalis iurisdictionis fa
cta esset per id q, habet̃ in c.intellecto, de iureiur.& in c.Abbate
sanè.de re iudi.in 6.sed dictus Dux concesſit p̄fatis nobilib.di
ctam villã in feudũ, saluo semper & reseruato directo dñio &
iure sacri Romani imperij, & p̄fati dñi Ducis in dicta villa, vt
expresſè cõtinet̃ in dicta inuestitura; ergo non tẽdebat in ma-
gnã diminutionẽ iurisdictionis dicti ducatus, pręsertim cũ sit
res modica habito respectu ad dictum ducatũ; & sic non videt̃
q, quò ad vtile dominium hoc modo transferendum impedia
tur Dux dictã concesſionẽ in feudũ facere, vt vult Ange. in d.
l.p̄hibere.& ideo principaliter Reges, Duces, & comites con-
numerantur inter illos qui possunt in feudũ concedere.c.1.in
19 prin.q feud.da.pos.c.1.qs dicat̃ Dux, marchio, comes.¶ † Acce-
dit quod no.Inn.in d.c.intellecto, quẽ ibi* oẽs sequuntur, ibi
volunt q, licèt rex alienare non posſit in p̄iudiciũ regni, vt ibi,
tñ nõ intelligitur p̄hibitus, nisi qñ graue infertur p̄iudiciũ re-
gno, secus si quid modicũ [e] donaret, vel alienaret, per id q, ha-
betur in c.2.de do.cum si.¶ Sed transferre dictũ vtile domini-
um villæ p̄dictæ in tanto ducatu, non p̃ot dici graue p̄iudiciũ.
arg.eius q, habet̃ 12.q.2.terrulis.accedit ẽt id q, no.Bal.in prin.
ff.in vers.item no.q, hoc est cõe ius omnium Regũ &c. & in l.
1.in fine.C.vnd.cog.† vbi apertè præsupponit q, Rex posſit ali
20 quà particulam suæ iurisdictionis regni alteri quò ad vtile ius
in feudum concedere. Confirmantur prædicta, qa stãte quod
valuerit concesſio facta præfato Duci per Imperatorem de di-
cto ducatu Regij cum omnib.suis pertinentijs: sequitur q, iu-
risdictio tp̄e inuestituræ dictorum nobilium, & post non dice
bat̃ esse apud cõe seu populum Regij, sed esse apud superiorẽ
ipsius ciuitatis Reginæ, seu suos magistratus: vt dicit Inn.in ca.
cùm accesſissent, de cõst.circa medium, & no.Iac.de Bel.in au
the.de defen.ciui.§.1.in 3.q.& Bal.in c.1.in ti.si de inuest.inter
domi.& vas.lis oria.& in l.omnes populi. ff. de iustitia & iure
& Bal.in c.bonæ.el.2.de postula.præla.& probatur in l.pupil-
lus.§ territoriũ.ff.de verb.sig.ergo si iurisdictio non erat apud
populũ seu cõmunitatẽ Regij, non p̃ot dicta cõitas cõqueri q,
per dictã inuestiturã sibi sit ablatã iurisdictio dictæ villæ. Q̃d
ẽt iurisdictio nõ esset apud cõitatem Regij, patet, qa vt narrat
in themate, iam sunt anni ducenti vel circa q, cõitas non est
vsa iurisdictione, sed principes qui illi p̄fuerũt, & sic præscri-
ptione, & nõ vsu cecidit à iurisdictione.l.viros.C.de diuer. of
fic.li.12.c.cũ contingat, & ibi plene no.de foro compe.c.fin.de
offic.archi.c.irrefragabili.§.1.de offi. or. cũ si.Et non releuat si
diceretur q, Dux per dictã inuestiturã factã dictis nobilib. nõ
intellexit derogari iuri acquirendo ex dicto laudo contingen
te casu mortis præfati dñi Caroli & filiorũ; qa hoc dicere, de-
risoriũ esset, cũ specificè in d.inuestitura fiat mentio de dicto
laudo & eius effectu.& licèt quidã celeberrimus dñs cõsultor
videat̃ cõsuluisse ç̄trariũ, & ad hoc respondeat q, istam clausulã
continentem mentionẽ dicti laudi apposuerunt tabelliones
seu cancellarij ex capite suo, & non ex mente Ducis: sicut in si-
mili dicit Bart.in l.1.ff.de iure cod.in 6.q.& Ant.de But.in ca.
quintauallis, de iureiur.quæ responsio nõ fuit graui consulto
ri cõueniens: † qa doc.p̄allegati loquuntur in clausula codicil-
21 lari, q̄ plerũq; ex cõsuetudine notariorũ apponitur in testamẽ
tis, & in clausula cõsueta: qa in cõpromisſis renũciatur redu-
ctioni ad arbitriũ boni viri, nã illæ sunt clausulæ cões, q̄ conue
nire p̄nt q̄buslibet testamẽtis, & cõpromisſis. Sed q, in inuesti
turis feudorũ fiat mẽtio de vno particulari laudo prius lato su
p̄ illa re feudali & illo laudo deroget̃, hæc nõ est clausula cõsue
ta, & cõis ad oẽs inuestituras feudi, & sic non bene infertur ex
longè diuersis.l.fin.ff.de calum.l.inter stipulantẽ.§.sacr.ver.
22 sed hæc disſimilia.ff.de verb.oblig.† quinimò, vt dicit Ioã.de
Imo.in l.filio præterito.ff.de iure codi.& in d.c.quintauallis,
circa antep.chartam, videt̃ quod etiam in casibus in quib.loq-
tur Bar.in d.l.1.ff. de iure codi.& Ant.de But.in d.c.quintaual
lis, qñ reperiuntur in instrõ dictæ clausulæ consuetæ præsumũ
tur appositæ de mente testatoris, seu contrahentium vt sonat
instrumẽtũ p̱ id q, habet̃ in l.cũ precib.C.de prob.& l.Labeo.
ff.de sup.le. & p̱ id q, habetur in l.quod si nolit.§.qui asſidua.
ff.de ædil.edicto.& in l.si prius.§.rectè placuit.ff.de aqua plu.
ar.in l.fi.in fin.& q, ibi Bal.C.de fideiuſ.cum si.Præterea dictis
nobilibus parum, imò nihil p̃ot obesse dictũ cõpromissum &
laudum, cum non fuerit facta vlla executio nec traditio ipsius
villæ dictæ communitati, & sic dñiũ vel quasi nõ fuit acquisi-
tum dictæ villæ, vt dixi in primo dubio principali, & sic nulla
actio realis exercenda ç̄tra dictos nobiles potuit esse ç̄tra ter-
tiũ acquisita dictæ cõmunitati, sed si experiri velit cõitas solũ
p̃ot hoc facere ç̄tra hæredes dñi Caroli, agendo ex compromis
so & laudo contra eũ cum quo factum est cõpromissum, & cõ
tra ei⁹ hæredes, vt in primo dubio deduxi.¶ Per p̄dicta patet re
sponsio ad ea quæ in ç̄trarium adducebantur, ad quæ etiã spe-
cialius potest rñderi: & primò non obstat dum dicebat̃ q, in ç̄-
tractibus & similibus masculinum non concipit fœmininũ,
& propterea appellatione filiorũ dñi Caroli de quibus fit men
tio in dicto laudo, nõ veniunt fœminæ: qa respõdeo q, posito
q, istud esset verum, tñ cum dicti nobiles habeãt cãm & titulũ
feudi à p̄fato dño Duce Regij, & talis titulus eis suffragatur, &
†5 concedi potuit, vt s̃.deductum est. Plus † ẽt attẽtari posset q,
in casu prædicto masculinũ cõcipiat fœmininũ, vt est de men-
te Archi.in d.c.si quis suadente 17. qõ. 4.in versi. si autem sunt
23 verba iudicis &c.† vbi voluit q, in verbis iudicis masculinum
concipit fœmininum: ergo idem in verbis arbitri, qui æquipa
ratur iudici.l.1. ff.de arbi. q, & mens Arch. in loco præallegato
fuerit q, in verbis iudicis masculinũ concipiat fœmininum,
voluit ẽt Io.de Imo.in l.si ita sit scriptũ filiabus de lega.2.licèt
ipse ibi conetur tenere ç̄trarium in iudice sentẽtiãte, cũ sñia sit
stricti iuris, sicut cõtractus, vt est dictũ. Tñ Bar.in l.1.ff.de ver-
bo.sign.sentit vt etiam fatetur ipsemet Ioan. de Imol.in d.l. si
f ita sit scriptũ.q, in ç̄tractib⁹ eodẽ mõ masculinũ cõcipiat [f] fœ-
mininũ, sicut in testamentis, & hoc etiã expresſiùs voluit Sal.
in l.2.in 17.q.C.de iu.emph. & Dominicus de san.Gem. in c.
gñali.de elec.in 6.& Ang.in consi.118.incip. Auia p̄nepte &c.
Ponderatis verbis thematis, & sic grauiores sunt authoritates
tantorum patrum, qui hãc rẽ tenuerũt: iõ eis magis deferẽdũ
est l.ob.carmen.§.fi.ff.de testi.c.in nostra.de testa.magis tamẽ
adhæreo priori responsioni. Et per p̄dicta patet ẽt non obstare
dũ dicebatur, q, iurisdictio nõ p̃ot transire ad filias do. Caroli
24 † ad q, ẽt p̃ot aliter respõderi, quod illud q, dicit̃ iurisdictionẽ
g non posse trãsire ad fœminas, fallit, qñ mulier [g] succedit iure
†6 hæreditario in hæreditate, in qua sit † aliqua iurisdictio qa tũc
fęmina talẽ iurisdictionẽ exercere p̃ot c.dilecti.de arbit.& ibi
hoc no.Host.& alij p[illegible]eũ, & probat̃ 12. q.2.cum deuotisſimã.
& no.doc.in c.dilecta.de maio.& obe. & in ca.significauit.cũ
si.Nec p̄dictis ob.ẽt quod p̄fatus dñs consultor dicit verba di-
cti laudi debere intelligi de filijs masculis, non de fœminis: qa
in feudis non succedũt filiæ fęminæ c.1.§.hoc aũt notãdũ in ti.
q feu.da.pos.& in c.1.de suc.feu.nisi actũ esse q, fœminæ com-
prehẽderent̃, ibi: qa cũ supportatione hic bonus vir fallit̃ in
p̄posito: nã est bene verũ q, appellatione filiorũ nobilium de
Gõzaga inuestitorũ de feudo iuxta inuestiturã suã nõ veniũt
fœminæ, sed nos de hoc nõ q̄rimus, sed de verbis laudi in quo
nulla fit mẽtio q, dicta villa esset cõcessa in feudo.dño Carolo
p̱ se & filijs.¶ Non ob.ẽt dũ dicebat̃ q, nõ potuit dñs Dux Fer-
rarię, q est inferior supremo principe, auferre ius dictæ villæ ac
q̄sitũ dictę cõitati Regij p̱ pacẽ Cõstãtiæ iuxta id q, habetur in
d.l.toties.cum si.† qa rñdeo q, ĩperator q semper retinuit ius su
25 perioritatis in d.ciuitate Regij, & in d.villa, potuit non obstan
te pace Constãtię cõcedere ducatũ Regij, cũ suis p̱tinẽtijs præ
fato dño Duci, vt clarè decidit Bal. & mod. in d.c.1.de natura
feu.& ĩ d.l.q se patris.cũ cõcor.s̃ alle.vbi rñdet ad pacẽ Constã
tiæ, & nõ ob.id quod habet̃ in d.l.toties, qa loq̄tur in inferiore
à principe volente auferre tibi id quod ad te pleno iure specta
bat,

bat,& nõ ad eũ.itẽ vt dicũt Bal.& moder.ĩ d.c.1.de natura feu di.quis pax Cõstãtiæ facta fuerit perpetuò,attamen obligatio nes versus ciuitates Lombardiæ fuerũt limitatæ ad annos triginta,vt in d.tit.de pace Constan.versus fi.ideo dicũt q̃ si imperator mihi concederet aliqd castrũ alicuius ciuitatis Lõbardiæ,posset, qa oĩs iurisdictio & oĩs districtus est apud principẽ,& stante q̃ valuerit ,put valuit cõcesſio Ducatus Regij facta p imperatorẽ dicto dño Duci,resultat q̃ dñs Dux potuit in feudare dictam villã pfatis nobilib.vt s̃ fuit deductũ.Nõ obst, ẽt dũ dicebaṫ q̃ falsa cã fuit inserta in dicta inuestitura,dũ fue

26 rũt iuestiti dicti nobiles tanq̃ de feudo antiquo.†Quia rñdeo q̃ pfatus Dux & dicti nobiles nõ ,pcesſerũt ad dictã inuestiturã ex aliqua falsa & erronea causa,imò princeps ex certa scientia id fecit, vt in inuestitura ipsa asserit:sed voluerũt eo quia inter eos ita conuentũ erat,q̃ dicta inuestitura sortireṫ naturam antiqui feudi vt efficacior esset,quis sciant hanc villã nõ fuisse maiorib.suis vnq̃ in feudũ cõcessam,hoc probaṫ per id q̃ notabiliter determinat Bald.in c.1.de alie.feud. pa. vbi dixit q̃ si rex cõcedit mihi castrũ noĩe & iure antiqui feudi posſidendũ, qm̃ licet sit feudũ nouũ,tñ assumit sibi qualitates feudi pater

c ni,ᵉp id q̃ habeṫ in l.quicunq; desertũ.C.de omni agro.deser. li.10.& ideo poterit alienari in ,pximos agnatos, iuxta id q̃ habeṫ in d.c.1.de alien.feu.pa.q̃ dicit esset notandũ,& hoc idem voluit ante eũ Ia. Ardizo.in summa sua feudorũ,in ti.nouum nõ paternũ, in rubricella prima,facit.l.si aliæ.§.fi.& l.senatꝰ. §.mortis.ff.de dona.causa mor.& q̃ not.Bald. in c.1. in tit.an agnat.vel fil.& per Old. in consi.178.incip.Factum tale est q̃ dã nobilis &c.& p Pau.de Ca.in consi.154.inci.In Christi noĩe

27 q̃ istud feudũ &c. † Præterea ẽt posito q̃ illud fuisset expresſum p modũ causæ,& q̃ causa illa fuisset falsa,tñ non redderet per hoc ɔtractũ ipso iure nullũ.l.si diuortio.& ibi no. Bar.ff.de verb.obl.& l.damus.ff.de condi.indeb.& declarat Bar.in l.de monstratio falsa.§.1.in 6.q̃.ff.de cõd.& demõ. vbi distinguit, aut causa illa falsa nõ erat obligaroria, dato q̃ fuisset vera, & tunc nõ vitiat,sed si q̃ ,ppterea solutum seu datũ est p errorem, põt ille qui dedit repetere,alias nõ,vt d.l.damus.& sic apparet q̃ nullo casu põt cõitas Regij à qua dicta inuestitura non ,pcesſit,se fundare in dicta falsitate causæ,bene facit q̃ not.Bart. in l.2.ff.de except.rei.iud.dũ quæritur, an qs posſit opponere de iure tertij,dũ allegat not.p glo.in l. 2.ff.si ager vec.vel emphy. peta.& ẽt dũ allegat.l.qui liberis.§.testamẽto.ff.de bono.pos. secundũ tab.& l.si quis emptionis.C.de præscri.30.ann. Non ob.etiã pdicti si dicaṫ q̃ sicut Legatus de latere non potest cõcedere castra pertinentia ad ecclesiã Romanam,vt inquit Bar. in d.l. prohibere.§. planè,& Bald. in l.1.§. initio.cum si ff. de offi.pfec.vrb.ita nec debuit posse præfatus dominus Dux concedere dictam villã præfatis nobilibus, auferendo eam dictæ cõmunitati Regij,& in hoc videtur facere magnũ fundamen-

28 tum pfatus dñs consultor† Quia rñdeo q̃ imò duces, reges & similes posſunt cõcedere aliquã villam vel similẽ rem, saltem qñ non fit in magnam diminutionẽ iurisdictionis,vt per Bar. in d.§.planè,& per Inn.& alios in d. c. intellecto,& pręcipuè qñ conceditur in feudum, vt in casu nostro,per ea q̃ plenè no. in d.c.1.§.præterea,de capit.Corra.& pleniùs dixi s̃.¶ Præterea dicta iurisdictio non erat apud communitatẽ Regij, vt suprà fuit ostensum, vnde non potest dicta cõitas conqueri q̃ sibi fuerit ablata iurisdictio. Insuper dico q̃ non est bona comparatio de Legato de latere ad istos duces vel reges, † qa isti du-

29 ces,reges & similes tenẽt locũ ᵈ Imperatoris in terris suis,& le-

d gi derogare posſunt,vt per Io.An.in addi.Spec.in tit.de instru. edi.§.porrò,in add.inci.hæc substitutio &c.in fi.& Old.in cõs.

†7 231.incip.Vt eius de q̃ quæriṫ &c.& Specificè,Pau.† de Cast.in cõ.125.inci. Super primo dubio videṫ dicendũ &c. facit istam differentiam dicens† quod licet Legatus de latere, & similes

30 inferiores non posſint vti clausula,non obstante lege, & sic nõ posſint derogare legi,vt in c.fi.de hære.in 6.& habeṫ in cle. ne Romani.de elec.tñ dicit hoc esse verum in inferiore magistratu,qui haberet officiũ tẽporale non perpetuum, vel si haberet perpetuum esset ecclesiasticum, vt est eps qui magis astringiṫ canonibus.25.q.2.c.institutionis,quã principes seculares legibus.l.omnes populi,cũ ibi no.de iusti.& iure. si verò habeṫ officiũ perpetuũ & nõ tpale,& tunc, in suo territorio sunt loco

principis,vt scd̃m eũ sunt reges,duces,comites & similes,sicut videmus in populis,quorũ nõ debet esse maior authoritas,cũ nõ sint digniores:imò nec tã digni, & tñ in suo territorio posſunt facere sua statuta derogatoria iuri cõi,vt d.l. oẽs populi, cum ibi no.& multò fortius debent posse specialem concesſio nẽ contra ius facere, allegat in argumentũ ea q̃ notantur per Host.in summa qui fi. sint legi. in versic. quid si Imperator,& huius sententiæ fuit ẽt Lud.Ro.in suo consili.59.incip.Ad discutiendã veritatẽ &c.in 5. & 6. dub. facit quod no.Bal.in l. receptitia.C.de consti. pec.vbi dicit quod comes in suo comitatu magis asſimilatur principi q̃ psidi.& idẽ not.Bal.in l.exem plo.in pen.q.C.de proba.& in prin.ff. & dicit expresſè Bal.in

30 aut.hoc amplius,circa medium. C. de fideic. † q̃ rex in regno suo est lex animata: & potest derogare legi cõi. & pdictam dif ferentiã inter legatum & ducẽ seu regem, facit etiam expresſè Iac.Alua.in c.1.in tit.qui feu.dã.pos.vbi expresſè concludit,q̃ rex põt infeudare aliqua bona regni sui, qñ per talẽ infeudati onem non fieret magna diminutio regalis iurisdictionis, per no.per Bar.in d.§.planè,secus aũt dicit esse in legato de latere: qa non põt aliquo mõ infeudare res ecclesiarũ suæ legationis nisi sit hoc sibi cõcessum allegat no.per Arch.25. q. 2.in cap.de ecclesiasticis.¶ Deniq; ea q̃ allegant p dñm consultorẽ,dũ dicit q̃ princeps põt iura alterius tollere & diminuere iuxta ple nè no.in c.q̃ in ecclesiarũ,de consti.& in l.fi.C.si ɔtra ius. cũ si. faciunt ɔtra eum:qa ex hoc sequitur quod imperator potuit iu risdictionẽ dictę ciuitatis Regij, si quam ipsa ciuitas habebat trãsferre in ducẽ.¶ Nõ ob.ẽt dum pfatus consultor dicit q̃ dato q̃ Dux habuisset à Romano imperio ptãtem alienandi dictam iurisdictionẽ,seu villã,tñ non est dñs Dux vsus illa larga ptãte,quã habuit:ideo nõ suffragatur dicta ptãs,per ea quæ no.Bar,in l.vsum aquæ.C.de aquę duc.lib.11.vbi Bart.per illũ tex.dicit no.ɔtra illos q̃ habẽt priuilegiũ valde latũ, & illo vtũṫ multũ strictè,quia non poterunt postea vel magis large q̃ fecerint:qa hæc erant profectò silẽda:cũ nullatenus faciãt ad propositũ & sint euidẽter ɔtra verba inuestituræ factæ p dñm Ducẽ,vbi dñs Dux ex certa sciẽtia & de plenitudine suæ ducalis ptãtis inuestiuit dictos nobiles de dicta villa & oĩmoda iurisdictione,ac mero & misto imperio, facta ẽt mẽtione de dicto

31 laudo.¶ Nõ ob.ẽt dum ipse dñs consultor dicit† q̃ imperator nõ põt tollere sine causa dñium quod est de iure gentiũ,vt plenè no.in d.l.fi.C.si ɔtra iꝰ,& in d.c.q̃ in ecclesiarũ, & dato q̃ sine cã posſit tollere actiones q̃ sunt de iure ciuili.l. 2. §.deinde. ff.de origi.iu.tñ scd̃m doc.in d.c.q̃ in ecclesiarũ,nõ põt tollere quominus ministreṫ iustitia si qs illã sibi fieri petat, sicut olim ministrabaṫ iustitia manu regia anteq̃ actiones essent introducte.l.2.circa prin.ff.de orig.iur. qa rñdeo q̃ pp superioritatem quã habebat imperator cũ iurisdictione ipsa potuit ẽt quo ad ciuitates cõprẽhensas in pace Cõstantiæ disponere de iurisdictione vt clarè decidũt doc.in d.c.1.de natu. feu.cum cõcor.s̃.

32 alleg.¶ † Præterea dato quod requireret causa, tñ in Imperato-

k re in dubio psumitur cã iusta, vt no.decidit Cyn. in l.rescripta. C.de pci.impe.offe.in 3.q.& Ia.But.in p alle.l.fi.C.si ɔtra ius & Ant.de But.& Io.de Imo.in d.c.q̃ in ecclesiarũ&, Ant. de But. in c.cũ inter.P.de renũcia.& in c.constitutus.de reli.domi. & do.Abb.in c.cũ olim,de reiud.& in c.1. de cau. pos. facit quod no.gl.in l. relegati. ff. de pœn. Et dũ postea cõsultor inferṫ q̃ si ĩperator nõ põt,ergo multominus dñs Dux potuit. fuit s̃ rñsũ q̃ imperator potuit hoc facere & fecit: & ideo dñs Dux non fuit ille q̃ auferret iurisdictionẽ ciuitati qñ. d. Dux inuestiuit dictos nobiles,imò iurisdictio non erat apud dictã cõitatẽ,vt fuit superius deductum. ¶ Nec ob.si dicaṫ q̃ imò Dux abstulit dictæ cõitati ius q̃ ad eam pertinebat in dicta villa vigore dicti laudi:qa ad hoc respõdeo q̃ iurisdictio seu dñium ac territoriũ dictæ villæ spectabat ad pfatũ ducẽ ex tẽpore suæ inuestituræ,& prius spectabat ad Romanũ imperiũ seu ad eos qui ab eo cãm hẽbãt,& ideo dicti arbitri nõ debuerũt nec potuerũt in piudiciũ domini ducis aũt Romani imperij declarare q̃ post mortẽ do. Caroli & filiorũ d.villa spectaret ad d.cõmunitatẽ Regij:sed solũ debuerũt declarare illã esse de territorio regino,& sic pertinere ad eũ ad quẽ spectaret territoriũ reginũ: qa nulla alia ratione reperiṫ q̃ cõe Regij posſit prætendere ius in d.villa,nisi qa est de territorio regino seu de pertinentijs il- lius

lius ciuitatis,& ideo cũ dictũ laudũ nõ fuerit laudũ cũ d. dño
duce.nec cũ dictis nobilibus,aut cũ Romano imperio,nec ar-
bitri habuerunt ptãtẽ aliq̃ nisi à p̃fato dño Carolo & à cõitate
33 Regij:† nõ potuit dictũ laudũ alij p̃iudicare l.1.& 2. C. qb. res
iu.nõ no.l.sæpe.ff.de re iud.attento ẽt ꝙ tp̃e dicti cõpromissi
& laudi populus ciuitatis reginæ non habebat penès se iuris-
dictionẽ & territoriũ seu districtũ Regij:sed erat penès superi-
orẽ,vt ẽt fuit dictũ s̃.¶ Præterea ꝑ d.laudũ & cõpromissum po
tuit bene acq̃ri d.cõitati ꝯtra hæredes dñi Caro. actio ꝑsonalis
ex ipso ꝯtractu cõpromissi impleti ꝑ laudũ sed nõ, ꝙ aliquod
iꝰ reale. s.dñij,vel quasi fuerit acq̃sitũ cõitati Regij in dicta vil
la:quia vt dictum fuit s̃.in primo dubio principali ex isto lau-
do nõ facta excutione & traditione, non fuit acq̃sitũ dñiũ vel
quasi d.cõitati,& per consequens nullã realẽ actionẽ põt cõi-
tas intentare ꝯtra dictos nobiles:sed si quã hẽt actionẽ illã solũ
hẽt ꝯtra hęredes dñi Caro. cũ q̊ fuit compromissum & latũ lau
dũ,& istud est bene considerandum. ¶ Nec ad hoc obstat id ꝙ
habeť in l.ne in arbitris.C.de arbi. q̃a fuit respõsum in primo
dubio principali.Nõ ob.ẽt dum præfatꝰ dñs consultor dicit ꝙ
do.Carolus antequàm decederet desijt tenere dictas villas,&
sic quòad illas habebatur pro mortuo,quasi hoc opereť eundẽ
effectum,quem operareť mors naturalis:& sic videť iudicãdũ
34 ꝑinde ac si eo tp̃e decessissent ipse, & filij, sicut dicimꝰ, † ꝙ qñ
l mors l ciuilis operatur eundẽ effectũ quem operatur mors na-
turalis,iudicamus de morte ciuili,prout naturali l.deo nobis.
C.de epis.& cle.l.actione.§.publicationẽ.ff.pro soc. & per gl.
in cle.ne Romani in verbo,Papa moriẽte,de elec.& ꝙ verisimi
le est quod si arbitri de hoc casu cogitassent,idẽ statuissent, er-
go debet haberi pro expresso,per not.gl.in l.tale pactũ.§.fi.ff.
de pac.& habetur in l. Titius.§.Lucius.ff.de lib.& posth. cum
suis cõcor.q̃a ad hãc satis meo iudicio fragilẽ considerationem
respõdeť, ꝙ non est verum ꝙ pro mortuo haberetur eo ipso ꝙ
desijt possidere: quia nõ operatur eũdẽ effectũ sicut mors sua
& liberorũ,eo quia desierat possidere:nã potuisset ipse aut fi-
lij recuperare possessionẽ,& retinere, q̃ ratio cessat in mortuo
naturaliter, & ista ratio probatur in l.intercidit. ff. de cond. &
demon.& bene facit l.ex ea.§.in insulam,cũ ibi no. per Dy.&
Bar.ff.de verb.obl.& l.Statius.§.Cornelio.ff.de iure fis. & hac
rõne apparet ꝙ ẽt mens dictorum arbitrorũ nõ fuit ꝙ idem iu
dicareť de vno casu sicut de alio cũ alia sit rõ in vno casu, & alia
in alio, vt p̃dixi. ¶ Pręterea ẽt dato ꝙ si euenisset casus compre
hẽsus in laudo, tñ hoc non obstante, valuit inuestitura facta ꝑ
dñm ducem,vt s̃. fuit ostensum.¶ Non ob. ẽt dũ præfatus dñs
consultor dicit ꝙ attento dicto laudo dictę villę dicũtur poti-
us occupatæ,q̃ iure acquisitę quòad p̃iudiciũ dictæ communi
tatis, q̊ casu confirmatio seu cõcessio facta per dñm ducem in
p̃iudicium dictæ cõmunitatis est nullius momenti,& fieri nõ
potuit ꝑ id ꝙ habetur in l. authoritate. C. vnde vi, & ibi Bart.&
per no. per gl.sing.in l.2.C.de fund.& sal.rei do.libr.11.cum si.
Quia respõdeo ꝙ allegata ꝑ dñm consultorem nil faciũt ad ꝓ-
positum:quia loquunť in eo, qui per violentiam inuasit castrũ
& illud petit sibi cõcedi,vel in eo,qui per obreptionem impe-
trauit,sed in ꝓposito nostro nulla interuenit violentia dicto-
rum nobilium:imò p̃supponitur ꝙ mediante titulo acquisiue
runt,& creditur ꝙ castrum Bagnoli & dicta villa fuit quondã
Magnifici dñi Guidonis de Gõzaga,à q̊ isti nobiles cãm habu
erũt:nec ẽt vlla interuenit obreptio attẽto ꝙ de ꝯtinentia lau-
di fuit facta mentio in dicta inuestitura.¶ Non ob.etiam dum
præfatus consultor dicit non obstare si diceretur ꝙ posito, q̊d
concessio facta dictis nobilibus per dñm Ducem Borsium nõ
valuisset, tñ conualidata fuerit per illustrissimũ ducem p̃sen-
35 tem dñm Herculem,qm̃ scd̃m eum hoc dici non põt: eo, † q̈a
dicta confirmatio fuit facta in forma cõi: quo casu nõ tribuit
robur actui inualido ꝑ id quod legitur & no.in ca.1.& 2.de cõ-
firm.vti.vel inũti.Nam ad hoc respondeo quod concessio pri-
m mo facta per dñm Ducem Bursium valuit, vt s̃ ostendisse pu-
38 to.Prætereà confirmatio m validat† actum nullum qñ confir-
mans vidit tenorẽ illius cõcessionis quã confirmat, vt fuit in
proposito nostro c.venerabilis,& ibi no.Io.And.& alij de con
fir.vti.vel inutil.& no.Arch.7.q.1.pręsentium idẽ si in cõfirma
tione fuit adiecta clausula ex certa scientia prout fuit in casu
nostro.ita dicit d.Abb.in c.examinata,in fin.de confir.vti.vel

inuti.facit quod no.gl.in c. statutum,in verbo literarũ,de re-
scr.in 6.plus dicunt Io.And.& alij post eum,in d.c.venerabilis
ꝙ qñ superior cõfirmat simpliciter iã factam concessionem &
nõ adijcit clausulã illã,videlicet sicut iustè concessum est,vide
tur cõfirmare ex certa sciẽtia,q̃a ista est propria natura verbi cõ
firmo,vt faciat rẽ firmã:vt c.inter dilectos,de fide instr. sed qñ
in confirmatione sunt adiecta illa verba. s. sicut iustè cõcessio
prima facta est tũc diciť cõcessio fcã ĩ forma cõi & non validat
actũ inualida d.c.examinata, & sic patet multiplici capite,ꝙ
dñs cõsultor inutiliter circa dictã confirmationem laborauit.
¶ Nõ ob.ẽt dũ dñs cõsultor dicit se põderare vnũ, ꝙ scd̃m eum
ponit gladiũ ad radicẽ huius consultationis.s.ꝙ tp̃e quo Dux
Borsius fecit dictã concessionẽ p̃fatis nobilibus de dicta villa,
iã illa villa erat reuersa ad dominium dictæ cõitatis ꝑꝑ verba
laudi cõtinẽtia,ꝙ dificiente dño Carolo & eius filijs,dicta vil
la ipso iure reuertatur ad dictã cõitatem, & ipso iure reuersa
& incorporata esse intelligatur & consolidata dicto cõmuni,
q̃ verba dicunť esse verba latæ sñíæ c.ipso iure, de rescript.in 6.
& l.3.§.sciendũ,in verbo,ipso iure.ff.de don.inter virũ & vxo.
& c.imperialẽ.§.calidis,de prohib. feu.alie.per Fed.cũ multis
si.quia respõdeo, & vereoꝛ ne eo tempore dñs consultor som-
niaret,qm̃ in laudo diciť,ꝙ villa debeat spectare ad dñm Caro
lum & eius filios per tẽpora vitæ dñi Caroli & eiꝰ filiorum, &
cõstat,ꝙ tp̃e quo d. Borsius cõcessit dictã villã dictis nobilib.
viuebat filius ẽt masculus do.Caroli,ita ꝙ non põt dici, quod
esset reuersa ad cõitatem , si fortè aĩus consultoris fuit dicere,
quod filij do.Caroli habebanť pro mortuis, ea q̃a nõ tenebãt
dictã villã:fuit ad hoc iã superiùs responsum. ¶ Prætereà facta
fuit mẽtio in inuestitura de laudo,& ꝙ ipsi nobiles tenebãt,&
possidebant dictã villã,& per consequens,ꝙ filij dom. Caroli
non tenebant l.3.§.ex cõtrario.ff.de acq.pos.l.si duo.ff.de præ-
ca.& tamẽ dux voluit inuestire dictos nobiles iure feudi de di
cta villa quod facere potuit, & dictæ cõitati nullũ ius reale seu
dñij fuit acquisitũ non facta traditione vel apprehensione,sal-
tẽ ꝙ possit illud allegare ꝯtra dictos nobiles: sed si ꝙ ius agẽdi
habent,id solũ habẽt ꝯtra hęredes do.Caroli, ꝯtra quẽ fuit lau-
36 dũ,vt s̃ deduxi.& † licèt lex possit facere , ꝙ ipso iure trãsferať
dominium, & etiã possessio absq; traditione vel apprehensio-
ne.l.raptores.C.de epis.& cle.l.fi.C.de sac.san.eccl. cum si.ta-
mẽ homo hoc facere nõ põt q̃buscũq; verbis vtať,& sic nõ po-
tuerũt dicti arbitri hoc facere,vt dixi in primo dubio principa
li,licet p̃fatus dominus consultor inaduertẽter ꝯtrariũ dicat ꝑ
d.l.raptores, q̃ loquiť in dispositione legis, nõ hoĩs.¶ Non obs.
ꝙ do. Dux in d.concessione reseruauit ius spectãs ad sacrum
Romanũ imperiũ:ergo dicit p̃fatus do.cõsultor, seqť ꝙ nõ vo-
luit derogare iuri cõitatis per clausulã,ex certa scientia; & per
clausulã,de plenitudine potestatis nostrę &c.q̃a dico ꝙ hęc cõ
sequentia nõ resultat,nec eã probat do.consultor aliqua lege,
37 vel rõne :imò dico, † ꝙ q̃n superior facit ex certa sciẽtia, appa-
ret,ꝙ voluit derogare iuri alterius de quo erat facta mentio,
vt no.gl.in c.ex parte el 2.de offic.dele.& per ea q̃ s̃ dixi allegã-
do doc.maximè d.Ab.in d.c. examinata,de cõfir.vti.vel inut.
& alios in d.c.venerabiles,& nota.Bal.in fi.C.sen.re.non pos.
& in l.eos,in prin.post gl. C.de app.cũ si.sed p̃sertim cũ expres-
sè dixerit nõ obstãte dicto laudo &c. q̃ verba clare ostẽdũt mẽ-
tẽ Ducis fuisse derogare laudo. ¶ Nõ obs.ẽt dũ do.cõsultor di-
cit,ꝙ Dux Borsius inuestiuit d.nobiles de dicta villa tempore
quo d.villa nõ spectabat ad ipsum do. Ducẽ,sed ad d. Vgolet-
tũ filiũ do.Caroli p̃dicti, & dicta inuestitura nõ fuit collata in
tp̃s permissum.s.quo villa spectare inciperet ad do. ducẽ,iuxta
l.ꝙ sponsæ.C.de do.ante nup.& l.in tp̃s.ff. de hære. insti.cũ si.
q̃a respondeo dici posse quod imò non spectabat dicta villa ad
d. Vgolettũ ratione alicuius dominij , & hoc si appareat quod
d.villa cum castro Bagnoli erat dicti do.Guidonis de Gonza-
ga,à quo isti nobiles cãm habent: posito ẽt ꝙ d. villa esset tunc
tẽporis d.do.Vgoletti,dico quod hoc non facit, ꝙ inuestitura
non teneat; licet nõ noceat ei cuius res erat c.1.de inuesti.de re
alie.fac.sicut dicimus in eo cui vendiť res aliena.l. rem alien.
ff.de ꝯtrah.emp.tamẽ ex hoc nõ resultat ꝙ cõitati Regij acqui
sitũ fuerit dominiũ vel quasi:q̃a imò non fuit acq̃sitũ ex dicto
laudo,saltẽ nõ subsecuta traditiõe,vt dixi: & istud sufficit p̃fa-
tis nobilibus ad excludẽdũ dictã cõitatẽ , quã excludere pn̄t si
ipsa

ipſa non habet ius dñij, vel legitimæ poſſeſsionis ẽtſi ipſi no-
biles eſſent p̃dones, & nullũ titulũ haberent. l. fi. C. de rei vẽd.
l. 2. C. de ꝓb. c. in literis, de reſt. ſpo. & dato ſine p̃iudicio q̃ tp̃e
ꝯceſsionis factæ ꝑ dñm Ducẽ Borſiũ Dux ipſe non haberet ius
in d. villa, ſi tñ extincto poſtea iure filiorum dñi Caroli villa p̃-
dicta reuerſura erat ad dictũ d. Ducẽ, tãq̃ inueſtitũ de dicto du
cato Regij conualidat̃ & roborat̃ inueſtitura facta. d. nobilib.
† qa ſi habeo cãm ab autore meo in aliqua re cui poſtea ſupue-
38 niatius in re illa: ꝓdeſt mihi tale ius ſupueniens authori, n l.
n cum vir. ff. de vſuc. l. rẽ alie. in prin. ff. de pig. ac. & hoc ſaltẽ ꝓ-
cedit in caſu noſtro in q̊ dictus. d. Vgolettus tp̃e ꝯceſsionis fa-
ctę ꝑ ducẽ Borſiũ dictis nobilibus non erat in d. villa vaſallus.
Ducis ſeu. d. villã nõ poſsidebat, alias aũt non dicerẽ inueſtitu
ram dictorũ nobiliũ cõfirmari ex eo q̃ extingueretur poſt in-
ueſtiturã dictorum nobiliũ purè factã ius prioris vaſalli poſsi
dẽtis tp̃e inueſtituræ dictorũ nobiliũ ꝑ id q̃ legitur, & no. in c.
2. de feudo dato ĩ vicẽ legis cõ. & in c. 1. de cle. q inueſti. facit &
in c. moribus. & ibi notãt doc. in tit. ſi. de feu. fue. contro. inter
do. & agna. ¶ Nec ẽt ẽ verum dicere q̃ Dux Borſius cõſenſerit,
& conſentiẽdo p̃iudicauerit, eo q̃ paſſus fuerit dñm Carolum
tenere vigore dicti laudi dictã villã: qa nõ apparet q̃ ante factã
inueſtiturã dictorum nobiliũ p̃fatus dñs Dux habuerit ſciẽtiã
dicti laudi, & dato q̃ cõſtaret eũ habuiſſe ſciẽtiã & aliquo tp̃e
paſſus fuerit, nõ ſequitur q̃ ſibi p̃iudicauerit niſi fuiſſet cõple-
tũ tp̃s ad p̃ſcriptionẽ ꝑficiendam. l. nullo. C. de rei ven. nec ob.
l. filius. C. de peti. hære. & l. qui in alie. iuxta prin. ff. de acq. hæ
re. quæ allegantur in ꝯtrarium per præfatum dñm conſulto-
rem: qa rñdeo q̃ illa iura non habẽt locum qñ agitur de præiu
dicio iuris dñi: ſed alterius minoris p̃iudicij in iure conſiſten-
te in ſpe, per d. l. nullo. vt declarat plenè Bar. in diſp. inci. Quę
dam mulier habẽs magnũ patrimoniũ, ad fi. & in l. cum de in
rẽ verſo. ff. de vſu. & requirebat̃ ẽt in caſu dictæ. l. ſi filius. lõgũ
tp̃s à die ſcientię, & vt ibi legit̃ & no. in d. l. qui in alien. ¶ Præte
rea ẽt poſito q̃ Dux tolleraſſet dñm Carolum poſsidere, nõ ſeq
tur; ergo voluit ẽt tollerare q̃ cõitas Regij poſt mortẽ dñi Ca-
roli & filiorũ poſsideret, quia illa patientia nõ egreditur illos
terminos tollerãtiæ. l. 1. §. ſi qs hoc interdicto, & ibi no. Bar. ff.
de iti. actuq; pri. cum ſi. ¶ Nõ ob. ẽt p̃dictis ſi diceret̃ q̃ iura q̃ di
cunt quod ſub infeudare alteri, videtur ſcd̃m præfatum dñm
conſultorem loqui de ducibus habentibus inueſtituram à re-
ge, qui appellãtur capitanei regis vel regni, vt in c. 1. in prin. in
tit. qui feu. da poſ. ſed dñs Dux de quo quæritur habet ducatũ
ab imperatore: & ſic appellatur capitaneus Imperatoris, & ad
hanc differentiam oſtendendam nihil allegat, & profectò mi-
nus incongruũ erat eam ſilere. Nam imò illud q̃ dicitur in d. c.
1. in prin. qui feu. da. poſ. in duce inueſtito à rege, & ſic in capi-
taneo regis vel regni, procedit ẽt in duce inueſtiturã habente
à principe ſummo ſeu ab Imperatore, vt in c. 1. in tit. qs dicatur
Dux, mar. co. & ibi expreſsè dicit Iac. do Bel. † q̃ illi qui ab Im-
39 peratore vel rege feudũ habẽt, dicuntur capitanei regni, & ita
ẽt notant Moderni ibi, & in d. c. 1. in prin. q feu. da. poſ. nec mi
rum, qa ẽt Imperator appellatur Rex. l. bene à Zenone, in ver-
bo, regale culmẽ. C. de quadri. p̃ſcrip. & in prooemio Grego. in
verbo, rex pacificus, cum illa. ¶ Præterea ſi illa ptãs ſubfeudan
di conceditur ducibus inueſtitis à rege: multò magis dẽt cõce-
di ducibus inueſtitis ab Imperatore, qui eſt maior omnibus. 8.
q. 1. in apibus. 11. q. 1. §. ſed & ſi quis. l. deprecatio. ff. ad Rho. de
iac. & d. l. bene à Zenone. ¶ Præterea iura q̃ concedunt vaſallo
poteſtatem ſubinfeudãdi, loquunt̃ gñaliter, vt patet in ca. 1. §.
1. cum ſeq. in ti. qualiter olim feu. pote. alien. & in c. 1. §. ſed &
res in ti. ꝑ quos fiat inueſti. & in c. beneficiũ in ti. ſi de feu. fue.
ꝯtro inter do. & agn. in c. 2. §. ſimiliter de lege Corra. & in c. 1. §.
illud de ꝓhi. feu. alie. ꝑ Fede. cum ſi. ¶ Non obſta. ẽt dũ p̃fatus
conſultor dicit q̃ inueſtitura facta per dñm Ducẽ dictis nobili
bus non teneat, eò qa cõtinet repugnantiam: qa imò in ea dici
tur cõcedit ſaluo ſemꝑ directo dñio & iure Romani imperij, &
poſtea dicit ꝑ ipſum Ducẽ tanq̃ directũ dñm, & conſtat duos
eſſe non poſſe dños inſolidum. l. ſi vt certo. §. ſi duobus. ff. com
modat. & l. hæreditatẽ. §. pater. ff. de caſtren. pec. ergo ꝑꝑ repu
gnantiam vitiatur inueſtitura. l. vbi repugnantiam. ff. de reg.
40 iu. in l. 1. C. de fur. c. ſolicitudinẽ. de appel. † Quia rñdeo per id
q̃ ſingulariter dicit Bald. in l. 1. in fi. C. vñ cogna. & in prin. di-
geſtorũ, in ver. itẽ no. q̃ hoc eſt cõe ius omniũ regum & c. vbi ꝑ
no. per gl. in d. l. 1. C. vnde cognat. dicit q̃ ſingularia ſeu parti-
cularia feuda in regno Apuliæ dicuntur eſſe de directo domi-
†9 nio ipſius regis, licet ipſa † maior vniuerſitas regni iure directi
dñij ſit eccleſiæ, Romanæ, ſimile no. Bar. in l. 1. §. 2. ff. de rei. ven.
& in extrau. ad repri. in ver. totiꝰ orbis, vbi dicit q̃ Imperator
eſt dñs vniuerſitatis totius orbis, d. l. deprecatio, ſed alij ſunt
o dñi rerũ ſingulariũ, & hoc mõ nõ impediũtur duoꝰ eſſe dñi. ita
in propoſito qñ in inueſtitura dicit̃ ſaluo directo dñio & iure
Romani imperij, loquitur de iure vniuerſali q̃ habet impera-
tor maximè in dicto ducatu. Sed dũ poſtea dicit ꝑ ipſum Du-
cem tanq̃ directũ dñum ipſorũ feudorũ, loquitur de ipſis par
41 ticularibus feudis. ¶ † Præterea ponderanda eſt dictio tanquã
q̃ eſt nota improprietatis. l. pecuniam. ff. ſi cer. pe. no. Bar. in l. 1.
ad fi. principij. ff. de off. eius cui mã. eſt iuriſdictio. & not. in c.
ſolitæ. de mai. & obe. & iõ p̃t intelligi inſtrumẽtũ dũ in eo dici-
tur tanq̃ directũ dñm ipſorũ i. tanq̃ poſitũ in locũ directi dñi ip
ſorũ, nã ẽt pñt impropriari verba, vt actus ſuſtineat̃, vt eſt gloſſ.
no. in l. puto. in prin. ff. fa. erc. & verba ĩpropriant̃ vt deſeruiãt
naturæ actus, & ſubiectę materiæ. l. ſi vno in prin. ff. locat. & l.
inſulã. ff. de p̃ſcri. ver. c. cõſtitutus de reli. do. Itẽ rñdeo queãd-
modũ reſpõdit ſignãter Bal. in l. 1. in fin. ff. de acq. hęr. vbi dixit
q̃ illud q̃ traditur in d. l. vbi repugnãtiæ, ꝓcedit quando repu
gnãtia p̃cisè cõſenſum excludit. alias aũt ſecus, ꝑ id quod not.
per gl. in l. 2. ver. agnoſcere. ff. de acq. hæ. Sed in ꝓpoſito noſtro
repugnãtia nõ excludit cõſenſum quò ad trãslationẽ vtilis do
minij iure feudi, ergo & c. p̃t ẽt reſpõderi per id quod traditur
in regula q̃ hẽt, quod vtile per inutile nõ vitiat̃. ¶ Non obſta. ẽt
dũ p̃fatus dñs dicit inueſtituram factam dictis nobilib. fuiſſe
ſubreptitiã, ex eo qa petẽtes inueſtiturã nõ narrarunt dño Du
ci q̃ filius d. do. Caroli tunc tp̃is viueret, quod ſi narraſſent, p̃-
fatus Dux nullatenus dictã inueſtituram feciſſet, & per conſe
quens reddit̃ nulla c. ad audiẽtiã, de reſcr. c. ſuꝑ eod. de cohab.
cle. & mu. Quia ad hoc reſpõdeo, nullã fuiſſe ſubreptionẽ: qm̃
facta fuit mentio in inueſtitura de dicto do. Carolo, & eius fi-
lijs, iuxta cõtinentiã dicti laudi. † & cũ de iure qs p̃ſumat̃ vi-
42 uere p vſq; ad centũ ad años, vt no. in l. 2. §. ſi dubitet̃. ff. queãd.
p teſta. ape. & habetis in l. fi. C. de ſac. ſan. eccle. ſatis cõſtabat ipſi
do. Duci iuris p̃ſumptione de vita filiorũ d. do. Caroli, cùm de
morte eorũ nihil per dictos nobiles narratũ fuerit, ſicuti ſuffi
cit libellũ p̃ſumptiuè concludere, ẽt ſi illud p̃ſumptum nõ al-
leget̃, qñ factum ex quo aliquid p̃ſumitur non eſt factũ acto-
ris ꝓponẽtis libellũ. l. oẽs. §. Lucius ff. q in frau. cre. quẽ ita ſin-
gulariter declarat Bar. in l. cũ quid. ff. ſi cer. pet. & Ant. de Butr.
in c. ſi cautio. de fide inſtru. & in c. 2. de libe. obla. licet quando
ex facto ꝓponentis libellũ aliqd p̃ſumeretur, oporteret illud
allegare ſcd̃m eos per l. ſi adulterium cum inceſtu. §. idẽ Pollio
ni. ff. de adult. Præterea dicta inueſtitura cõualidat̃ ſi deceſſe-
runt filij do. Caroli, & dicta villa Bagnoli eſt de ducatu Regij,
ſuperuenit ius dicto do. Duci circa id quod conceſſerat præfa-
tis nobilibus, quod qd ẽius ſuperueniens dicto Duci prodeſſe
debet ipſis nobilibus ab eo cãm habentibus per id q̃ habetur
in d. l. cum vir. de vſuc. & dixi s. ¶ Nec expedit ſuperuacuò ag-
gredi illud quod aggreditur præfatus dominus conſultor. ſ. q̃
culpa ſeu delictum cõmiſſa vel cõmiſſum per d. do. Carolum
nõ debuit nocere domino vel eius filio, cũ delictum nõ fuerit
cõmiſſum in dñm feudi, iuxta id q̃ legitur & no. in c. 1. in ti. ſi
vaſal. feud. priue. cui deferat̃, & in c. ſi vaſallus culpam in tit. fi-
de feu. defun. fue. contro. inter do. & agn. Quia dico non fuiſ-
ſe vnq̃ conceſſam in feudum dictã villã præfato dom. Carolo,
& poſito q̃ in dicta villa aliqd̃ ius fuiſſet q̃ſitum vel q̃rendum
d. do. Vgoletto vigore dicti cõpromiſsi facti cum d. do. Caro-
lo, & laudi inde ſequuti, tale ius intelligeretur q̃ſitum ſeu quę
rendum ei tanq̃ hęredi do. Caroli, vt no. in l. ſi tibi decẽ. §. ſi pa-
ctus. ff. de pac. & Bar. in d. l. Gallus. §. 1. & d. l. ſi nõ ſortẽ. §. liber
tus, & per ꝯñs indubitatum eſſet quod culpa qũocunque com
miſſa per dñm Carolum, potuiſſet nocere hęredi, ſicut ipſi do.
Carolo: qa hoc idẽ ſeruaret̃ in feudo quãdo trãſit ad filios tan-
quam hæredes patris, vt no. Cyn. in l. 2. C. de liber. & eo. lib. &
Bar. in l. eum qui. ff. de inter. & rele. & Io. And. in addi. Spec. in
tit. de feu. §. nunc dicamus. in add. incip. debet dicere & c. & ſe
* quuntur * cõmuniter vbiq; doc. & licet dicat dñs conſultor q̃
dicta

dicta villa nõ veniebat quærẽda dom. Vgoletto ex prouisione
dom. Caroli. s. ex prouisione arbitrorũ, tñ hoc cum supportati-
43 one est minus bene dictum: † quia omnis potestas arbitrorum
pendet à compromisso partiũ l. non distinguemus, §. ex com
promisso. ff. de arbi. c. cum dilectus, de arbi. sicut etiã videmus
q, factum iudicis & multò magis factũ arbri censetur factum
partis l. si ob. causam. C. de eui. & l. 2. C. si in causam iudic. pig.
¶ Præterea dato, q, dom. Carolus non potuisset per suam cul-
pã præiudicare dom. Vgoletto eius filio: tamen præfati nobi-
les nunc litem non habent cum dom. Vgoletto, sed solùm q̃-
ritur an ad cõitatem Regij spectet dicta villa, & s̃. fuit osten-
tum dictam cõitatẽ nõ habere ius in dicta villa, saltem tale q̊d
possit intentari contra dictos nobiles, & si q, ius habere prætẽ
dit cõtra hæredes dom. Caroli experiatur contra eos, & negari
non potest, q, intentio principis fuit quo ad dictos nobiles feu
datarios, & ab ipso Duce inuestitos velle derogare iuri dictæ
communitatis, si quod ex dicto laudo ei cõpetere poterat, vt
clarè patet ex verbis dictæ inuestituræ, præsertim vbi dicit, di-
cta snia & laudo non obstantibus &c. ¶ Et stante valida impe
riali inuestitura facta dicto do. Duci, resultat cõclusio, q, ipse
dom. Dux potuit subinfeudare dictã villã, & superiùs sæpe di-
ctum est. ¶ Nec adhoc ob. aliud q, adducit dñs consultor refe-
rens quod Bal. in ca. 1. in prin. super verbo, Marchio. in tit. qui
44 feu. da. pos. tenet, † quod castra quæ erant de regalibus ipsius
imperij, non potuerunt per comitẽ Sabaudiæ deduci in com-
promissum de eis factũ in regem Franciæ inconsulto Impera-
tore: nam scdm eũ videt, q, eodem mõ non potuerit Dux Bor-
sius infeudare dictam villã S. Thomæ sine consensu Imperato
ris, nam primò dico quod illud dictum Bal. non reperio scri-
q ptum [q] in d. ca. 1. in verbo, Marchio. & posito quod ẽt Bald. aut
alius illud diceret, attamen non habet obstare casui nostro: qa
aliud est compromittere, aliud est concedere in feudũ seu in-
feudare: nam videmus, q, vasallus regulariter potest alteri sub-
infeudare, vt s̃. dictum fuit: & tamẽ non potest sine licentia do
mini cõpromittere de feudo, vt firmat Andr. de Iser. in ca. 1. §. si
inter. de lege Corra. & Host. in summa de arbi. §. de qua re. ver.
sed nunquid vasallis, & Host. Io. And. & Ant. de But. in c. cum
tempore in fi. de arbi. & ibi ẽt Ioa. de Imol. & d. Abb. per illum
tex. & per id quod habetur in c. 1. de prohibi. feud. alie. per Lo-
thar. & in c. 1. in prin. & in §. callidis, de ꝓhib. feu. alie. per Fed.
est tamen verũ quod Spe. in ti. de arbitrio. §. restat. ver. sed nun
quid vasallus, & plures alij, quos plenè refert Iaco. Aluar. in d.
c. 1. §. si inter. per illum tex. teneant contrarium, & si vera esset
opin. eorum tenentiũ, q, posit cõpromittere ad præiudicium
r suũ, [r] & non ad præiudiciũ domini: sequitur q, etiã illud alle-
gatũ dictum Bal. in d. c. 1. super verbo, Marchio, deberet etiam
ita intelligi, aliàs non esset verum, & satis est, q, in casu nostro
quò ad subinfeudationem iura clarè illam vasallo ꝑmittunt.
¶ Non ob. etiã dum dñs consultor contra ea quæ s̃. dixi, videli-
cet, q, ciuitas Regij non vsu, sed præscriptione cecidit ab omni
iurisdictione, posito quod aliquam vnquam habuisset, atten-
tò quod per annos ducentũ ipsa non est vsa sua iurisdictione,
sed principes qui illi ꝑfuerunt, vsi sunt, nam dicit dominus cõ
45 sultor quod † cùm hoc non processerit ex negligentia cõitatis,
sed ab impedimento facta quia propter tyrãnidẽ occupantiũ
dictã ciuitatẽ & prohibẽtium ne ciuitatis vteretur iurisdictio
ne, fuit impedita communitas, & propterea saltẽ debet com-
munitas restitui in integrum aduersus decursam præscriptio-
nem, per id quod legitur & no. in l. 1. §. si quis autẽ propter. ff.
de itine. actuque priua. quia adhoc respondeo, q, non constat
q, vnquam ante vsum assertorum tyrannorum cõmunitas Re
gij exercuerit iurisdictionem in villa S. Thomę tanquam esset
in suo districtu, & posito, q, ẽt communitas habuisset iurisdi-
ctionem in dicta villa, ẽt ex pace Cõstantiæ: tñ hoc non impe-
dit quin Imperator potuerit duci Borsio concedere iurisdicti
onem dictæ villæ, & aliorum locorum territorij Regij, vt per
Bald. & Mod. in d. c. 1. de natu. feu. ¶ Præterea responderi põt
per id q, signanter dixerunt Pe. Cy. & Bald. in l. quoties. C. de
preci. impe. offe. vbi voluerunt, † q, illud q, dicitur conceden-
46 dam esse restitutionem in integrum aduersus præscriptionem
impedimento facti, procedit nisi illud impedimentum ꝓces-
serit à facto tertij, & non aliunde casu fortuito, nã qñ proces-
sit facto tertij debet ille qui ex præscriptione dãnum sentit age
re contra illum tertiũ qui impediuit; aut eius hæredem; & nisi
constaret eos non esse soluendo facta excussione nõ posset cõ-
cedi restitutio in integrũ l. si. in prin. ff. de eo per quem fa. erit,
& ideo hẽt necesse communitas Regij agere contra dictos ty-
rãnos, vel eorũ hæredes modo prędicto. Denique dici potest
q, imò per negligentiam cõmunitatis decursa est pręscriptio,
quia debuit contra inquietantes adire Imperatorem pro iure
suo consequendo, aliàs sequeretur quod si quis de facto occu-
patrem meam, deberet semper mihi cõcedi restitutio in inte-
grum aduersus præscriptionem decursam, quod est ridiculũ
dicere, iura enim vigilantibus non autem negligentib. subue
niunt per remedium restitutionis in integrum l. nõ enim. ff. q
bus ex cau. ma. ¶ Vtrum autem posit vnus ex dictis duobus
arbitris seu arbitratoribus, q supereſt, declarare an illa verba
laudi facientia mentionẽ de filijs domini Caroli, intelligant
de masculis tãtum, vel etiam de fœminis, non insisto sup hoc:
quia absq; alia declaratiõe nõ video, q, dicta communitas ob-
tinere posit, vt patet ex præmisis. Alex.

ADDITIO.

a ¶ Causæ. Cur. Iu. tract. feu. par. 7. Zasi. eo. tra. par. 11.
b ¶ Sententiam. Ale. l. Põp. §. si iussu. de acq. pos. s̃. li. 2. consi. 90.
nu. 9. in d. l. traditionibus, vbi ꝑ oẽs & Rug. de Mota. nu. 27. Fe
li. c. venerabilis. de except.
c ¶ Separari. Bal. consi. 43. lib. 3. Ang. Alex. l. 2. si quis in ius voca.
non ie. Fel. c. cæterum. de iudi.
d Concipit. Dixi in consue. Paris. §. 12.
e ¶ Modicũ. J. eo. consi. 24. nu. 22. And. Iser. de prohib. feud. alie.
per Fed. in vsi. feu. Alb. in 1. consti. ff. Mar. Laudẽ. trac. de prin.
§. 82. Iac. de Sanc. Georg. tract. feu. ver. in feudũ. Ias. l. fi. de con-
sti. consi. 56. li. 1. Soc. consi. 7. lib. 2. Bertr. consi. 86. libr. 3. Aymo
consi. 54. sed dicas, q, etiam in modico non potest ex propria-
re, vt tradit Bal. in prælu. feu. versi. expedita & ibi Præposi. idẽ
Præposi. in c. ego. Lu. dis. 63. Alex. J. eo. consi. 24. nu. 22. Imo. ff.
ver. obl. ad fi. rubr. dixi in consu. Paris. §. 1. glo. 3. nu. 23. §. 2. glo.
4. num. 17.
f ¶ Concipiat dixi in consu. Pari. §. 12.
g ¶ Mulier. Ang. in l. princeps. de legi. l. cũ ꝑtor. §. 1. de iud. l. 2. vbi
Deci. de re iud. infrà. eode. consil. 24. numero 12. Pari. tractat.
syndic. fo. 28.
h ¶ Paterni. plenè dixi in consu. Paris. §. 5. nu. 84. vltra quæ adde
Alci. trac. præsum. 28. nu. 4.
i ¶ Locũ. Bar. l. exemplo. ad fi. C. de proba. l. ea lege. C. de condi.
ob. cau. in l. pe. & fi. C. de don. inter virum & vxo.
k ¶ Præsumitur imò vt suprà, lib. 1. consil. 2. in fin. vbi dixi. Mar.
Laud. tracta. de princ. §. 87. Alciat. tracta. de præsumpt. 8. præ-
sumptio.
l ¶ Mors. suprà. libro 2. consil. 139. numer. 4. suprà libro 3. con-
sil. 13.
m ¶ Confirmatio. s̃. lib. 4. consi. 133. nu. 18. cum seq.
n ¶ Authori. ẽt ad agendũ. l. à Titio. ff. de rei ven. nisi ꝯtract9 fue-
rit nullus; quia tunc ius superueniens authori nõ prodest nisi
ad excipiendum. l. illicitè. ff. de reb. eorum. Imol. in d. l. cũ vir.
Fran. Rip. de dona. & grati. reu. respon. 18.
o ¶ Duo. plenè dixi in consu. Pari. ti. 4. §. 1. glo. 6. nu. 4. cũ sequ.
adde Mar. Laud. tract. de prin. §. 44. licet ꝯtra faciat An. Iser. de
cap. Corra. in vsi. feu. Ias. consi. 180. lib. 2.
p ¶ Viuere. Alexan. l. hæreditatum, ad l. fal. Corneus consi. 204.
lib. 3. Deci. consi. 575. sed non vltra centum annos. Corn. cons.
340. lib. 1. consil. 181. litera. q. lib. 2. consil. 208. litera e. libr. 3. in
* quo omnes conueniunt, sed hodie * crebrior est snia q, nõ prę
sumitur qs viuere vsque ad centum annos: cũ id non sit verisi-
mile, vt per Are. l. sed & si de sua. ff. de acqui. hær. Corn. consil.
341. lib. 1. & in l. si emancipat. vbi Dec. & Hierony. Cagno. nu.
110. cum seq, C. de coll. Lud. de Gozad. consil. 68. Soc. l. si inter
in fi. ff. de reb. dub. Alcia. tracta. de præsum. reg. infrà. pręsum.
44. adde. Alex. infrà. lib. 6. consi. 90. nu. 9. infrà lib. 7. cons. 27.
ad fin.
q ¶ Scriptum. imò Bal. ibi hoc disertè scripsit, referens se ita con
suluisse, prout super hoc extant duo eius consilia videlicet cõ-
silio 417. Ego puto quod ab iniusta. consilio 418. Petita venia
flexis-

flexisque genibus.lib.1.secundum veterem Brixiæ impreſsionem,& ſunt conſi. 217,conſi.218.lib. 3. ſecundum nouam impreſsionem.

1 ¶ Suum in effectu hæc veritas per ea quæ dixi in conſu.Pariſi. 31.q.4.

CONSILIVM II.

Lege s lib.1.conſ.30.quod híc duplabatur.

THema.ſunt anni.200. vel circa, q̄ qdā Imperator dedit: conceſsit,ac confirmauit titulo legalis feudi nonnullas terras & caſtra dominis comitibus p̄deceſſoribus Magnifici dñi comitis Ildibrandini de Vrſinis. Quam conceſsionem & confirmationem aſſeruit Imperator feciſſe pro benemeritis iam receptis,& habitis à dictis dñis comitibus prædeceſſoribus dicti Ildibrandini,de qua conceſsione & cōfirmatione cōſtat & apparet quandā bullam imperialem, cum pendenti ſigillo aureo magno, quēadmodum in ſimilibus conceſsionib⁹ & confirmationibus facere ſolebāt Imperatores tunc tpis regnantes.In poſterum verò nouiſsimo tempore,aliqui ſummi Ponti.ad ſupplicationē & requiſitionē magnifici dñi Raynu. & ſuorū filiorū,q̄ dictas terras & caſtra tenebāt, & poſsidebāt ſibi dño Raynutio,& ſuis filijs conceſſerunt & confirmarunt, inſcij tñ & ignorantes dicti ſummi Ponti.de s dicta confirmatione prius facta per Imperatorē,& de iuribus dicti magnifici dñi comitis Ildibrandini. ¶ Nuper verò accidit q̄d ad manus & notitiam dicti comitis deuenit bulla p̄dicta cū aliquib⁹ alijs iuribus,aſſeritq; ipſe q̄ dictæ terræ & caſtra debent ſibi cōpetere iure hæreditario,& iure dictæ conceſsionis & confirmationis factæ per dictum Imperatorē dictis ſuis prædeceſſorib⁹. Conſtat etiam quod auus & pater dicti comitis Ildibrandini,iam ſunt.55. anni vel circa ceciderunt à poſſeſsione dictarum terrarum, quas per aliquos annos antea poſſederant,& poſtea violenter à dicto do. Raynutio & à ſuis expulſi ſunt.Et ex his rōnibus & cauſis dictus comes Ildibrandinus petit dictas terras & caſtra reſtitui ſibi & dictis filijs quōdam do.Raynutij,non obſtāte.d.confirmatione facta eis in poſterum à dictis ſummis Ponti.& replicat̄ per comitem Ildibrandinū conceſsionem factā eis per dictos ſummos Ponti. non tenere: q̄a fortè non conceſsiſſent ſi iura comitis Ildibrandini ſciuiſſent, quæ penitus ignorabant. ¶ Quæritur quid iuris,vtrum teneat & valeat dicta conceſsio facta p̄ dictos ſummos Ponti. & an potuerunt inuadere iura comitis Ildibrandini,& cōcedere dicto do.Raynutio & ſuis filijs,& irritare,infringere, & derogare id quod prius fuit confirmatū ac infeudatū, per Imperatorem, ita quod veniat in damnum, præiudicium,& iacturam dicti comitis Ildibrandini?

EPITOME.

IMperator infeudauit caſtra vni in terris imperij, Papa conceſsit alteri, qui ea inuaſit, non valet conceſsio Papæ nec ad præſcribendum.

SVMMARIVM.

1 *Papa non habet dominium actu in terris imperij.*
4 *Clauſula,non obſtante collatione alteri facta, intelligitur de inualida.*
5 *Gratia nulla eſt,facta mentione de iure quantumuis modico.*
6 *Princeps non poteſt auferre dominium directum vel vtile.*
7 *Conceßio ſecunda principis non valet etiam motu proprio alij facta:quia per primam ſtatim tranſit dominium ſine traditione.nume.8.*
9 *Confirmatio principis prodeſt violento inuaſori.*
11 *Fides mala defuncti impedit hæredem præſcribere.*
12 *Reſtituitur ex clauſula generali, etiam contra longißimam præſcriptionem.*

CONSILIVM III.

EX HIS quæ in themate narrantur, videtur mihi concludendum dictas conceſsiones ſanctiſsimorum Pontificum nullo modo derogare iuri acquiſito prædeceſſoribus ſeu authoribus dicti comitis Ildibrādini de Vrſinis vigore conceſsionū feudalium & confirmationū factarū ab Imperatore in perſonam p̄deceſſorum dicti Ildibrandini de quibuſdā caſtris & terris poſitis locis,nullo modo quò ad tēporale dñium & iuriſdictionis ſubiectis eccleſiæ Romanæ:ſed im-
1 periali culmini.† Qđ probatur:& imò,q̄a Papa in terris imperij nō dicit̄ habere dñium actu, nec exercitium iuriſdictionis quò ad temporalia.c.per venerabilem.§.rationibus,& ibi nota.Inn.& alij in c.cauſam.el.2.& ibi no.Hoſtien.& I. Ang. qui filij ſint legiti.c.ſi duobus,& ibi no.de app.c.nouit.& ibi plenè no.de iudi.96.diſt.c.cum ad verum,& 10.diſ.ca.quoniam. cum concor.de quibus in dictis locis.& per Iac.But.& Sali.in prin. codicis,maximè vbi agit̄ de præiudicio alterius,vt ibi habetur,bene facit quod no. tradit Hoſtienſis in ſumma, q̄ filij ſint legi.§.fi.ibi dum dicit q̄ illud quod rite factum eſt per Imperatorē in temporalibus, non debet inſtingi per Papam,&
†1 † q̄ Papa non debet ſe intromittere de ſubditis Imperatoris,niſi q̄n negligeret facere iuſtitiam ſubditis, vacaret imperium. cap.ex tranſmiſſa.§.verùm cum ſit generale.cap.licèt ex ſuſcepto,& in alijs caſibus ibi not.de foro compet. & ſubdit Hoſti-
2 en.in d.§.fi.† q̄ Papa non pōt legitimare quò ad præiudicandum his,quibus iam delata erat hæreditas, licèt ſecus dicat eſſe in Imperatore, vt ibi per eum, & dicit no.Inno.& alij in ca. inquiſitioni.de ſen.excom.q̄ laicus non tenet̄ parere Papæ iniuſtè aliquid precipienti,ſi laicus ipſe non eſt de iuriſdictione Papæ rōne perſonæ.vel cauſæ, facit quod no.gl.in cle.diſpendioſam de iudi.in verbo,vſuris,dū dicit,nō enim intendit nec poteſt Papa iudiciarium ordinem tollere, niſi quò ad ſuum forum quod no.Bal.in l. eorū. §.1.in fi.C.de vſuris facit quod no.Bar.in l.cunctos populos.C.de ſum.Trini.in ver.ſed inſurgit fortè dubium,& quotidianū,qdā legitimatus &c. & Bart. in auth.ex complexu.in fin.C.de inceſ.nup.& in l. qui in prouincia.ff.de ritu.nupt. & Bal.in l.1.C.de iure aureo.anul.& in l.eā quam.C.de fideicō.poſt Spe.in ti.de leg.§.fi.ver.ſed illud
3 quæritur.cum cōcor.¶† Secundò quia Papa in dubio nō vide-
†2 tur velle derogare iuri tertij,maximè cū de eo † mentionē non faciat.c.ſup eo.de offi.deleg.c.q̄uis de reſcr.in 6.l.nec auus.C. de emancip.libe.l.impuberi. ff.de admi.tuto.in tantùm q̄ ſecundū q̄ voluit ſingulariter Compoſtel.in c.cām quæ, de re-
4 ſcrip.& alij ibi ſequuntur:† q̄ ſi papa confert alicui beneficiū adijciendo clauſulam,non obſtāte collatione alteri facta intelligitur dicta clauſula de collatione inualida [a] tantum ne al-
a teri præiudicet̄:& tunc ſolùm operatur dicta clauſula q̄ literæ non reddantur ſubreptitiæ,licèt aliter non ſit facta mentio de colorata poſſeſsione alterius,quæ quidem literæ reddebantur ſubreptitiæ,ſi non fuiſſet adiecta dicta clauſula iuxta ea q̄ leguntur & no.in ca.cum noſtris,de conceſ.præb. & ſimiliter dicit Compoſtel.& alij in d.cap. cām quæ q̄ ſi alicui conceditur gratia per Papam cum clauſula, q̄ alijs præferatur, intelliget niſi alij ſit ius quæſitum,& hoc dicere volui,vt ſi in conceſsionibus Pontificum reperirent̄ huiuſmodi clauſulæ,vel æquipollentes,intelligantur illas nullo modo obſtare,& ſic non intelligi derogatum iuri acquiſito prædeceſſoribus dicti comitis.
5 ¶† Tertiò,quia iſtis cōceſsionibus gratioſis ſeu beneficijs † de
3† quocunque iure ēt modico,facienda eſt mentio,alias redduntur ſubreptitiæ & nullæ.ca.ſi proponente,de reſcrip.c.ſi motu proprio.de præben.& dign.lib.6. & ſi tale ius non eſſet omnino efficax,ſcđm quod no.Ia.do.Car.& Ant.de But.in c.in no-
†4 ſtra,de reſcrip.¶ Quartò accedit id quod dicit † Paul.de Caſtr. lib.2.conſi.46.incip.Viſo & examinato puncto ſupradicto ſuper eo q̄ q̄ritur, ad hæredes &c. vbi dicit q̄ ſi reperitur ab ēpo conceſſam eſſe rem in feudum primò vni,Papa poſtea conceſſit in feudum alteri,non valet conceſso ſecunda:cum per primam conceſsionē factā ab epiſcopo tranſiuerit vtile dñium in eum cui cōceſsio facta eſt.c.1.§.1.de inueſt.de re alie. fact.c. 1.cum ibi plene,de capi.Cor.quia duo in ſolidū nō poſſunt eſſe vtiliter domini.l.ſi vt certo.§.ſi duob.ff.cōmoda.l.hereditatē.§.pater.de caſtren.pecu.& tantò magis ſi papa de prima conceſsione mentionē nō fecit.c. ex tuarum,de autho.& vſu pal. c.dilecto,de verb. ſign.c.ſi.de conceſ.præbē.in 6.l.2.§.ſi quis à principe.& §.meritò.ff.ne.qd in loco pub.allegat ēt. l. toties. cum ibi no.per Bar.ff.de pollicit.cum ſi.faciunt not.in l.de[illegible] rioni.C.de ſilentiarijs.lib.12.& in c.veniēs, de præſcri.cum ſi.

¶ Quin-

¶ Quintò moueor p id q; habet in l. 2. C. de fundis patrimo. li.
6 11. vbi per illam. l. dicit Bart. no. † quod sicut per rescriptũ prin-
cipis sine cã non põt auferri directum dominium, iuxta plenè
no. in l. fi. C. si contra ius & l. fin. C. de fide instru. & iure hastæ
fisca. lib. 10. & idem in c. quæ in ecclesiarum, de const. cum suis
†5 concor. Ita nec vtile dñium † auferri põt. Sed p dictã cõcessio
nem factam ab Imperatore in feudum: erat acquisitum dictis
prædecessoribus comitis vtile dñium. d. ca. 1. de inuest. de re a-
lie. fac. & pbabo. infrà ergo nõ potuit illud tale vtile dñium
auferri à principe, ẽt si in loco illo ipse fuisset princeps: facit
quod no. Bal. in c. in prin. de feu. sine culpa non amit. vbi dicit
quod sicut per illum text. ibi probatur q; feudum sine causa
auferri non potest, ita nec priuilegium. allegat no. in l. fi. C. de
diuer. prædi. vrb. lib. 11. ¶ Sextò accedit text. in l. prædia. C. de
loca. prædiorũ ciuilũ vel fiscalium. lib. 11. aliàs est sub. rubrica
†6 C. de diuersis prædijs vrba. & rusti. per illũ text. dicit ibi Bart.
7 nota. † q; si princeps concessit † primò rem vni, non potest alte
ri concedere, ẽt motu proprio: nisi dicat non obstante conces-
sione facta tali. allegat etiam dictum, c. si motu proprio. bene
facit quod dicã infrà in octauo fundamẽo. ¶ Septimò: quia p
concessionẽ Imperatoris factã pdecessoribus comitis fuit ac-
b quisitum incontinenti ius seu dominium etiam absq; [b] eò q;
appareat rem seu possessionẽ fuisse traditam, vel apprehẽsam
saltem vbi appareat ex dicta concessione imperiali illam fa-
ctã fuisse ex certa scientia: nam dicit Ang. in l. officiũ. ff. de rei-
8 vend. q; † per solum instrumentum continens † donationem
†7 principis ex certa scientia factam probatur dñium: quia habet
potentiã transferendi dñium ad libitũ voluntatis. & dicit Bal.
in c. ad audientiã, de præscrip. ibi probari q; ẽt sine possessione
qritur ius ex priuilegio & cõcessione principis, & inqt Bal. in
c. 1. in ti. qd sit inuesti. in vsibus feudorum q; si Papa dicat, assi
gnamus tibi tale castrũ cũ plenitudine iuris, vel per alia ver-
ba æquipollentia, non est necessaria possessio facti, quia apud
Papam est plenitudo supremæ possessionis & suprema ptãs,
vt no. 17. q. 5. volumus, & per alia ibi allegata per eum. & pro-
pterea libẽter vidissem copiã dictæ cõcessionis imperialis. &
inquit Bal. in pludijs feudorũ, q; eò ipso q; in priuilegijs reperi
tur q; princeps dat, transfert dñium, nec aliud requiritur nisi
ad facti executionẽ deuenire, allegat. l. bene à Zenone. C. de
quadri. præscri. & c. auditor. de rescrip. & c. ĩter dilectos. de fid.
instru. multò magis in casu nostro, in quo præsupponitur q; a-
9 liquo tpe dicta castra & loca fuerunt possessa à patre & auo di
cti comitis, quorum est hæres. ¶ † Octauò: quia si isti qui fue-
runt inuestiti à papa sunt de illis, qui per vim inuaserunt dicta
c castra & loca de manibus patris dicti comiti, non possunt [c] vti
†8 dicta concessione & inuestitura apostolica per l. authoritate. C.
vnde vi. vbi patet q; per rescriptum principis † violenta pos-
sessio non confirmatur, vnde dicit ibi Bar. illã. l. esse menti te-
nendam, quia si aliquis occupat aliquam terram vel possessi-
onem p vim, & faciat sibi postea à superiore concedi, non pro-
dest sibi, qa spoliatus est ante omnia restituẽdus, & fortè scdm
eum concessio non valet, & dicit aliàs vidisse tex. de quo dicit
se tunc non bñ recordari, & q; videtur ei q; sit in l. 2. C. de fun.
pa. vel in l. 2. C. de fun. rei. priua voluit allegare tex. in l. 1. C. de
fun. & salt. rei dominicæ, li. 11. vnde dicit ibi gl. no. ↄtra eos q̃ oc
cuparunt terras comitis Hugolin, & impetrauerunt rescripta
per obreptionem, & dicit Bal. in l. quæ ex relatione. C. de legi.
per illum tex. & per gl. in d. l. 2. C. de fun. & salti. rei domin. q̊d
si princeps cõcessit alicui bene merito castrum, q; istud castrũ
est sibi defendendum, & si postea aliquis istud castrum, impe-
traret, ista impetratio esset ipso iure nulla, & præsumeretur ob
10 reptitia, & Ange. expressè in d. l. 2. † dicit nota hanc legẽ cõtra
ciuitates & tyrannos occupantes terras vel castra aliquorum
comitum, vt non possint petere confirmationem à Papa vel
principe, nec eas præscribere sub prætextu confirmationis præ
dictæ spacio longissimi temporis, & notat etiam Bald. in l. 1.
in prin. C. de carbo. edic. & in l. fin. in fin. C. si contra ius vel vti
pub. Et si opponeretur de Præscriptione decursa cõtra dictum
comitem, non sum de hoc requisitus scribere contentus co-
mes his quæ ab alijs duobus dñis consultoribus præclarè tacta
sunt circa illud, tamen attento quod res ista fuit per vim abla-
ta ab aduersarijs, seu ab eis quorum isti hæredes sunt, quod fie-
ri de iure non licuit, iuxta. l. si quis à se fundum, cum ibi nota.
C. vnde vi. l. nullus. C. de iude. l. extat. ff. q; me. cau. & l. si quis
in tantã. C. vnde vi. cum si. sequitur q; propter malam fidem &
violentiam ipsorum repelluntur à commodò præscriptionis,
11 iuxta. c. fi. de præscri. & ca. 2. de reg. iu. in 6. l. sequitur. §. si fun-
dum. ff. de vsuca. l. vitia. cum ibi no. C. de acq. pos. † & non so-
lum si diceretur ipsos inuasores præscripsisse, sed etiam si hæ-
redes sui vellent dicere se præscripsisse, non possunt hoc alle-
gare, quia de iure canonico q; in hac materia præscriptionis &
d peccati est seruandum, vt habet in locis vulgaribus, mala fides
* defuncti nocet hæredi † vniuersali scdm magis * veras conclu
siones vt firmat Ant. de But. Io. de Im. & d. Abb. Siculus in ca.
si diligenti. de præscrip. Io de Imo. in c. fi. de præscrip. Roma. in
l. Pomponius. §. cum quis. ff. de acqui. pos. & Pau. de Ca. in l. se
quitur. §. hæres. ff. de vsucapio. quia hæres tenetur exonerare
conscientiam defuncti. c. fi. de sepul. cum ibi not. & in c. super
eo. de rap. bene facit quod no. Bal. in auth. ad hæc C. de vsuris
12 in ver. sed quid dicemus de hærede præscribentis. ¶ † Accedit
etiam quod si præscriptio ista est completa cum pręfato comi
te: qui allegat probabilem & præsumptam cãm ignorantiæ
iuris sui, cum succedat in ius alterius, vt in iuribus vulgaribus
* sequitur q; scdm magis * communes conclusiones potest pete
e re ex clausula generali, si quam ibi iusta cã restitutionem in in
†1 tegrũ [e] aduersus dictũ cursum præscriptionis ex capite † igno-
rantiæ, vt no. gl. in l. si partem. §. 1. in verbo non vtendo. C. quẽ
admo. serui. amitta. & glo. in l. 1. C. de patri. pote. & no. Spe. in
tit. de præscr. §. 1. ver. pone colonus. & Barto. & Ange. in l. 1. §. si
quis autem propter. ff. de itinere actuq; priua. & Bar. in l. Ari-
sto. §. fi. ff. de dona. & Ange. in l. fi. si quis test. liber esse ius. fue.
& in l. in hæredẽ, aliàs est lex annus. ff. de calumnia. & Ioan. de
Imo. in c. fi. in 10. charta. de præscrip. & in l. Pantonius. ff. de ac
qui. hær. post Ang. in l. ventre. eo. ti. & dñs Abb. in c. vigilanti,
de præscr. & Rom. in l. si verò. §. de viro, in quinquagesima pri
ma fallentia. ff. sol. ma. & in l. si qui vniuersas. §. fi. ff. de acqui.
posses. bene faciunt no. per gl. & doc. in l. 2. C. de iure emphyt.
& per C. in l. quoties. C. de præc. impe. offe. & per Iaco. Butr. &
Bar. in l. senatus. ff. de offi. præsid. & Barto. in l. Aemilius. ff. de
mino. & in l. cum filius. §. in hac, ff. de verbo. ob. cum concor.
de quibus ibi. Reliqua duo ad præscriptionem satis oportu-
nè & eleganter tacta sunt per præfatos dominos celeberri-
mos consulentes, & mihi maiores venerandos. Alexand. de
Tartagnis.

ADDITIO.

a ¶ Inualida. Felic. c. causam quæ ver. non obstante. de rescript.
Ioan. Sylua. tractat. de benefici. parte. 3. q. 13. Iaso. consilio 233.
libr. 2.

b ¶ Absque Bal. de no. for. fideli. in fi. in vsi. feudor. in l. omnes.
C. de quadri. præscrip. consi. 345. Ad euidentiam. nu. 4. libr. 1.
Pa. consilio 94. libr. 2. hìc dicunt multi q; lex in traditionibus
C, de pac. non habet locum in principe, vbi Iason. & in consil.
27. consi. 145. lib. 1. Zasi. in epi. feu. part. 5. Bertran. consilio 3.
lib. 3. Lud. Goxad. cons. 14. sed dicendum q; imò habet locum
nisi appareat de contraria voluntate principis expressa, vel ta-
cita vt bene concedit gratiã vel priuilegium. & ita loqtur Bal.
in locis præallegatis, vt tenet Lucas pen. in l. prædia. C. de loc.
prædio. ciui. lib. 11. Ia. de. s. Georg. trac. feu. ver. princeps. Ias. in
præludijs feu. Deci. l. certi condictio. §. fi. nu. 7. si certum peta.
consi. d199.

c ¶ Non possunt. Sal. d. l. authoritate Geminianus, Phil. c. si gra
tiosè notab. vlti. de rescrip. in 6. Cur. Iunior. trac. feud. 2. par. 2.
d partis. q. 3. nu. 10. cum seq.

e ¶ Hæredi. Vide suprà lib. 1. cons. 110. in fin.

¶ Integrum supra. lib. 1. consi. 71. suprà. lib. 2. cons. 151.

EPITOME.

ANtonius habens feudum censuale pro quo debebat de-
cem annua, locauit illud ad septem annos Iacobo: qui
statim ad eosdem septem annos relocauit Francisco. Quæritur
an onus soluendi dictam pensionem & collectas & alia onera
spectet ad Iacobũ primum conductorem. Respon. q; non, sed
ad Antonium nisi in impensa quæ non affert vtilitatem vl-
tra

ra tempus conductionis, quæ spectat ad Franciscum vltimum conductorem, hoc dicit.

CONSILIVM. IIII.

VIDERETVR stantibus his q̄ in themate continent̃ prima facie dicendum dictum Iacobum teneri ad solutioné eius quod erat soluendũ illustrissimo principi iure feudi & ad onera collectarũ, & ad impensam reparationis domorũ existentiũ sup rebus locatis. Pro hoc primò videtur tex. in l. q̄ro, ff. de vsufruct. leg. & ibi no. Bar. in l. hactenus. ff. de vsufr. & q̧
1 no. Bar. in l. his verbis. §. idem testator. ff. de leg. 3. & bona lite-
a ra in l. si pendẽtes. §. si quid cloacarij ff. de vsufru. † vbi habet̃ q̧ ad vsufructuarium pertinẽt talia onera,[a] ergo & pari ratione ad dictum Ia. & conductorem ad septem annos, cum ad eũ spectabat commodum fructuum pro illo tempore. Secundò ad idem tex. in l. neque. ff. de impe. in rebus do. fac. vbi dixit tex.
†1 quod † tributa debẽt solui per maritum habentem feudũ dotalem, nec potest illa repetere à muliere, etiam sol. matri. quia ex quo maritus habet commodum fructuum, ita debet habere onus tributorum, & ideo per illum tex. dicit Bald. in ca. 1. in prin. in tit. per quos fiat inuesti. in vsi. feu. quod vasallus debet soluere datia & collectas; non autem debet soluere dñs feudi: q̄a dñs non percipit fructus rei, sed vasallus, quicquid dixerit And. de Iser. in c. 1. in verbo, & plaustrorum, in tit. quæ sint regalia, bene facit q̧ no. gl. in l. 1. C. de muli. & in quo loco li. 10. Tertiò ad idem text. in l. fructus, in verbo functionum grauamen. C. de act. emp. vbi similiter vult tex. quod ad illũ ad quẽ spectat commodum fructuum, spectet etiam grauamen functionum & similium onerum. Quartò per id quod voluit gl. no. in l. 1. in verbo fructus. C. de anno. & tribu. lib. 10. quæ dicit
2 † quod conductores seu illi qui percipiunt fructus, tenent̃ ad onera tributorum, nõ autem locatores, qui pensiones recipiunt à cõductoribus, & sic nõ videt̃ dici posse q̧ ista onera debeãt spectare ad Antonium locatorem, qui pensionem tantũ p̄cipiebat. ¶ Sed præmissis non obstantibus contrariam sententiam de iure veriorem & probàbiliorem proculdubio esse puto ex infrascriptis, & primo, q̄a hoc decidit Bal. in l. 1. de iure
3 emphyt. in versi. 6. &c. † vbi dixit quod differt emphyteuta ab
b alio conductore in multis, & inter cætera in hoc:[b] quia emphyteuta debet soluere fisco munera & collectas. l. 2. in princ. eo. ti. & d. l. si pendentes. §. si quid cloacarij. ff. de vsuf. secus autẽ in alio simplici conductore, qui soluere non tenetur, & si soluat repetit à locatore: allegat. l. ædiles. ff. de via public. alias est sub titu. ff. de loco pub. fru. istud idem videtur tenere Bart. in l. 1. C. de anno. & tribu. lib. 10, vbi dicit quod gl. ibi mirabiliter
4 voluit, † quod si aliquis locat fundum suum ad pensionem p̄cipiendam in pecunia, ita quod oẽs fructus remaneãt apud colonum, quod dñs ad tributa non tenetur, nisi consuetudo vel statutum aliter se habeat. l. siue hærede. §. Lucius. ff. de admit. tut. nam secundum Bar. hoc debet intelligi in onerib. rea
c libus,[c] prout † sunt tributa quæ ex dispositione legis veniebãt
2 præstanda ex corpore ipsorum fructuum, puta q̄nquagesima pars frumenti, quæ nascatur ex prædio, vt declarat tex. in l. medicos. C. de suscep. lib. 2. sed in collectis quæ debent imponi p̄sonæ pro rebus. l. rescripto. §. fi. & ibi no. ff. de mune. & hono. erit inspiciẽda p̄sona cui debẽt ĩponi, p̄ d. l. rescripto. §. fine. & l. indictiones. C. de anno. & trib. li. 10. nõ tamen declarat Bar. in d. l. 1. de anno. & trib. an locatori vel conductori debeant imponi dictæ collectæ: sed Bal. in ca. l. 1. de anno. & trib. hoc declarat dicens quod debent imponi locatori: q̄a ipse est dominus rei. allegat in àrgumentum. d. l. denique. ff. de imp. & quátũ ad hoc secundũ eum vsufructuarius habebitur loco domini, allegat d. l. quæro. ff. de vsufru. leg. & d. l. hactenus. ¶ † Min
5 etiam dicendum est quod teneatur soluere Iacobus id q̧ iure
†3 feudi annuatim † soluere debebat Antonius locator illustrissimo principi, quia illud onus concernit vasallum, & præstatio illa fit pro vtili dominio, recognoscit vasallus à principe, & illud vtile dominium remansit apud vasallum: quia non transit in conductorem ad modicum tempus, prout est cõductor ad septem annos. l. 1. & 3. cum gl. ff. si ager vectigal. vel emph. per l. 1. §. q̧ ait, & ibi per gl. & Bar. ff. de superfi. & no. glo. in l. si filius. C. de peti. hære. & per gl. & doc. in cle. 1. de rebus eccl. nõ alie. & l. si filio. §. si vir in quinquennio. ff. solut. matri. cum ibi no. per Ange. & Moder. & d. Iac. Butr. in l. emptorem. C. loc. &
* Ant. de But. in c. fi. ne præla. vi. su. in quibus locis magis *com-
6 muniter concluditur, † q̧ conductor ad septem annos nõ dicitur ad longum tempus: & sic remanet simplex cõductor nõ habens vtile dominium, ibi autem diceremus quod illud q̧ dictus feudatarius soluere tenebatur annuatim solueretur p̄
†4 fructibus percipiendis, & in recompensationem fructuũ † adhuc minus esset dicendum Iacobum teneri ad illum soluendũ quia sequeretur eum grauari duplici pensione p̄ eisdem fructibus, contra id quod no. gl. fi. & ibi Bar. ĩ l. 1. C. de mulieribus in quo loco. lib. 10, & quod no. Bar. in l. priuatę. C. de excu. munerum. lib. 10. facit regula. l. bona fides. ff. de re. iur. & aliàs sequeretur absurdum q̧ Antonius debuisset habere vtile dominium, quod habet feudatarius. c. 1. de inuesti. de re alie. fact. & in c. 1. cum gl. magna de capi. Corra. & etiam habere commodum pensionis fructuum à Iacobo: & tamen non subiret onus concernens ipsum dominium vel acquisitionem fructuũ cõtra regulá scd̃m naturam, de reg. iu. & quod non debuerit soluere Iacob⁹ domino feudi, illud quod tenebatur feudatari⁹ videtur esse de mente Bal. in l. prædia. C. de fideicommis. præterea dato q̧ diceremus conductorem ad modicum tempus propter fructus quos percipit debere subire onera soluendi collectas: & illud q̧ soluere debebat feudatarius domino feudi, certè deberemus dicere q̧ talia onera spectarunt ad dictum dominum Franciscum conductorem, qui fructus percipit & onera prædicti soluit, impensam etiam reparationis domorum necessariò vel vtiliter factá non debet agnoscere, & soluere Iacob⁹ conductor, sed spectat tale onus in effectu ad ipsum primum locatorem. s. ad Antonium, seu eius hæredes. l. dominus horreorum. §. 1. & l. colonus. in prin. & l. ex conducto. in prin, ff. loca. & d. l. ædiles. & ibi Barto. & hoc verum si illa reparatio
7 † afferebat commodum etiam vltra tempus conductæ dictorum Iacobi & domini Francisci, vbi autem reparatio solùm fuisset ad cõmodum illius temporis, quo durabat dicta cõductio, tunc debet spectare ad dominum Franciscum, ad quem spectabant fructus & cultura fundi, vt determinat Bar. in l. impensæ. ff. de impen. in rebus dot. fac. per l. 3. §. generaliter, eod. tit. & etiam Bar. in d. l. ædiles. & in l. prædia. §. pen. ff. de fun. instru. & Bal. in l. 1. in ver. quintò in expẽdendo &c. C. de iure emphy. Et ex prædictis patet esse responsum ad allegata in cõtrarium; quia illa loquuntur in fructuario: quia dicitur habere i⁹ in re l. eorum. ff. de dam. infec, & quò ad prædicta onera loco domini habetur. l. vsufructus in multis. ff. de vsufru. l. q vsum fructum. ff. de ver. obl. & ita loquitur. d. l. quæro. & d. l. hactenus, & d. l. si pendentes. & ita dicit Bal. in d. l. 1. C. de anno. & tri. li. 10. Et ista differentia inter cõductorem & fructuarium, etiam probatur in l. sed cum fructuarius, cum gl. ff. de vsufr. & in d. l. ex conducto. in princ. & ibi gl. Et similiter non obst. d. l. neque. cum si. ff. de impen. quia ibi loquitur in marito, q quò an ipsam rem dotalem constante matrimonio dicitur esse dominus. l. dote. C. de rei ven. & plenè in l. in rebus. C. de iure do. & similiter illud q̧ dicebatnr feudatariũ teneri ad collectas non est mirandum: quia feudatarius habet vtile dominium secus in conductore ad modicum tempus, vt dixi s̃. & eodé modo nõ obstat. d. l. fructus. C. de act. emp. quia loquitur in emptore qui est dominus. ¶ Vltimò non ob. id quod. no, gl. in l. 1. C. de ann. & tri. quia respondeo: vt ibi per Barto. & clarius per Bal. ibidem quorũ verba superiùs retuli. ¶ Præterea dato q̊d ad conductorem ad modicum tempus deberẽt spectare talia onera, eò quia fructus ex ipsis rebus percipit, sequeretur q̧ deberent spectare talia onera ad dominum Franciscum. Ex quibus stat firma conclusio Iacobũ prædictum conueniri nõ posse ad onera collectarum, nec ad aliud q̧ erat soluendũ per feudatarium nomine feudi, nec ad impensam reparationis domorum. Alex. Tartagnus.

ADDITIO.

a ¶ Onera. dixi in consu. Paris. §. 12. q. 47. cum seq.
b ¶ In hoc s̃ lib. 4. consi. 35. nu. 12.
c ¶ Realibus. Impropriè loquitur, vult dicere de oneribus quæ sunt

sunt naturalis pars fructum vt decimæ q̄ parochij ecclesiarum penduntur, secus de alijs oneribus realibus ēt ordinarijs q̄ non sunt natiua sed effectualis pars fructuū: quia super fructib. debent, eosq; minuunt, & istud est verum in se. cæterum multū errant cōiter doc. in d.l.1. de ann. & trib. Paul. consi. 442. in fin. lib. 1. Ias. consi. 109. in fi. li. 1. dum volunt, q colonus q nūmis cō duxit, ita q oēs fructus remanēt apud eū, teneat ad cēsum vel alia tributa & onera realia nisi alia sit consuetudo; qa imò non tenet nisi sit consuetū vel exp̄sè cōuētū, porrò gl. fin. in d.l.1. de eo q percepit pensionē debet intelligi de persona censuali vel emphyteutica vel alia pensitatione, non aūt de pensione q̄ recipitur à dn̄o in cōpensationē fructuum qlem percepit locator ad modicum tempus, quia iste dicitur percipere fructus. l. si is qui. §. 1. ff. de pig. & tenetur ad dicta onera vt rectè tradit Luc. de Penna. d.l.1.

SVMMARIVM.

1 *Feudum & emphyteusis an à pari procedant. & nu. 5. & 12.*
2 *Laudemium non debetur de reuocatione in personam filiorum.*
4 *Constitutione feudali deficiente an recurratur ad ius cōmune. & nume. 10.*
7 *Ius commune non variatur ex consuetudine difformi.*
8 *Consuetudo præscripta soluendi decem in centum pro laudemijs feudi valet, & non potest tolli per contrariam consuetudinem nisi præscriptam. & nu. 13. & 14.*
11 *Res vt dicatur solita infeudari, quid requiratur.*
15 *Negligentia prælati per factum quando noceat ecclesiæ, & numero 16.*
21 *Speciale est in vsuris vt minores recipiendo remittantur maiores. nume. 21.*
23 *Differentia est inter solitum & consuetum.*
24 *Extensio non dicitur vbi est eadem ratio.*

CONSILIVM V.

SI vera sunt ea quæ in p̄scripto themate narrant, videret prima consideratione dicendū per illam receptionē factam p dn̄os ep̄os ecclesiæ Veronē sis de quinq; vel sex aut septem p q̊libet cētenario p dictis feudis à camera vēditis tacitè derogatū esse iuri petendi decē p cētenario, & pbari videt in l. aduer
†1 sus. C. de † vsur. cum ibi not. † vbi si ciuitati ex cā legitima debe
1 bant efficaciter vsuræ maiores: & admistratores ciuitatis tempore saltē longo perceperunt minores vsuras, fit præiudicium ciuitati, & intelligitur tacitè remissum ius petēdi maiores vsuras ob culpā, & negligentiam administratorū ciuitatis: & sic licèt aliàs administratores expresè nō p̄nt remittere, & per pactū exp̄ssum p̄iudicare ciuitati. l. p̄ses. C. de trāsac. l. phibere. §. planè. ff. q met. cā. l. īperatores. ff. de pac. l. nulli. ff. de transac. c. 2. de dona. tn̄ per tacitū pactū resultans, & diuturna pceptione diminuta: & sic ex negligentia administratoris nō exigentis inregrum debitum fit p̄iudiciū ei in cuius bonis intelligūt habere plenā administrationē. ¶ Secūdò p hoc facit: quia culpa p̄lati cōmissa in negligendo præiudicat ecclesiæ. 16. q. 3. ca. placuit. & c. quicunq; & ibi not. & in c. 1. & 2. & ibi not. de præscrip. ¶ Tertiò, quia de iure cōi videt fundata intētio eorum q dicunt non debere soluere decem pro centenario; sed ad plus duo pro centenario: & sic quinquagesimā tantùm, per tex. in l. C. si. de iure emphy. & licèt illa lex loquat in emphyteusi, tn̄ videt q aut p feudo nihil solui debeat, aut solui debeat ad si-
†2 militudinē emphyteusis: † quia à pari procedunt feudū & em
2 phyteusis, vt no. glo. in c. 1. in verbo, vtrunq; in tit. an agnat. vel fil. & no. Bar. in l. si mihi & Titio. ff. de verb. obl. & in l. qui Romæ: §. duo fratres. ff. de verb. oblig. in 10. q. dum allegat. ca. 1. §. prætereà ducatus. de prohibi. feu. aliena. per Feder. & idē Bar. in l: & ideo. ff. de condi. fur. & in l. cum hi. §. si vni cum sequ. ff. de transac. & Spe. in tit. de feud. §. qm̄ ver. quadragesimo. in fi. & Bal. in c. 1. in fi. in tit. qb. mod. feu. consti. po. vnde Bal. in c. q̄ in ecclesiarum. de consti. in ver, extra quæro quando fit & c. di
†3 cit † q qn̄ fit reuocatio feudi in p̄sonam filiorum, [a] non debet
a solui laudemium seu capisoldum, nisi feudū esset iam ad ecclesiam reuersum seu incorporatū, nā scd̄m eum dicta renouatio in persona filiorum nōn est noua acquisitio, sed domini continuatio l. 1. C. di. impo. lucra. descrip. l. in suis. ff. de liber. & posthu. l. nihil. C. pro hære. & sic sentit quod qn̄ extraneus de nouo requirit vtile dn̄ium feudi. titulo emptionis vel alio: qa est tūc noua acquisitio, debeat solui Capisoldum, & ibi sentit Io.
4 Fab. in §. adeo. institu. loca. pro hoc facit, † quia in causis feudalibus deficiente constitutione feudali recurrimus ad id qd
a iure cōi decisum est ca. 1. in fi. de cog. feud. & ibi plenè nota. ēt si de iure cōi reperitur solùm decisum per argumēta, vel similitudinem scd̄m Iaco. de Bel. ibi, vt patet ex no. per gl. & doc. in l. 1. §. pe. in verbo, impetrabile. ff. de aqua quoti. & æsti. & in l. 1. §. cū patronus, in verbo, inimicis. ff. de offi. p̄fec. vrb. Vel etiam posito q illa l. fin. non trahatur ad feudū, adhuc videt fundata intētio aduersariorū ep̄i veronensis, quia de iure nullū Laudemiū videt esse soluendū pro translatione, & acquisitione vti-
5 lis dn̄ij ipsius res feudalis, † quia hoc lege cautum nō est in feu
b do, sed in emphyteusi, & ideo non procedit argumentum[b] de vno ad aliud, vt no. Bart. in l. vt iurisiurādi. §. si liberi. ff. de ope. liberto. & Bal. in auth. si quas ruinas, de sacrosan. eccle. & in rubrica, C. de condi. ex lege. & in l. 2. in 3. q. ad finem. C. de rescinden. ven. & in tit. de pace Consta. in verbo. libellarium. & Ange. in l. de quibus. ff. de legib. & Spe. in tit. de loca. §. nunc aliqua. vers. 85. vbi voluit q si vasallus simpliciter cessauerit per triennium non cadat à iure feudi. licèt aliud sit in emphyteuta, iuxta l. 2. C. de iure emphyteu. & in c. potuit. de loca. quia hoc non reperitur iure cautum in feudo, sed solùm in emphyteusi. & ita etiam concludit do. Car. Flo. in c. potuit, de loc. & Ioan. de Imo. in c. ex parte de feud. & doct. maximè dominicus de sanct. Gemi. in c. ad apostolicæ. §. sed licèt de re iudi. in 6. & Moderni. in c. 1. §. sed nec alia, in tit. quæ fue. prima causa
6 benefi. amit. † saltē quando non est feudum fictuale. id est p quo ex pacto soluitur annuatim certum quid nomine affictus, vt voluit Bald. in d.c. quæ in ecclesiarum, per not. per Innocen. in d.c. ad apostolicæ. facit quod notat Bald. in l. liberti libertæque. C. de operis libert. & in d. titu. de pace. Constant. in verbo, libellarium, vbi voluit quod feudū & emphyteusis non dicantur eiusdem naturæ, nisi esset tale feudum pro quo non veniret præstandum seruitium, sed census pecuniarius: quia non differet ab emphyteusi; & tunc procedit id quod no. Spe. in d. §. quoniam. ver. 40. in fi. & quod no. Iacob. de Bel. in princip. feudorum, in diffinitione feudi. ad hoc tex. in ca. 1. in
7 fine de feu. dato in vicem legis com. ¶ † Quartò, quia episcopus non videtur posse eneruare fundamentum aduersariorū ex allegata consuetudine præstandi decem pro centenario: qa cùm vario modo fuerit seruatum, & quandoque præstiti fue-
†3 runt decem pro centenario, † quandoque minus videt q̊d recurrendum sit ad ius commune, vt inquit Barto. in l. 2. ad fin. prin. ff. solut mat. dum dicit q licèt instrumenta debeant confici secundum consuetudinem loci. l. si prius. §. rectè placuit. ff. de aqua plu. arc. l. quod nolit. §. qui asidua. ff. de ædi. edic. l. fi. in fi. C. de fideius. tn̄ si in ciuitate cōficiebantur instrumenta diuersimodè: tunc propter tales contrarietates & diuersitatis redimus ad ius cōe, allegat. l. nemo alieno. tpalis. cū ibi notat ff. de rep. iu. ita ēt inquit Bal. in l. nō solū in lect. antiqua. ff. de iure dot. vbi dixit q si vna consuetudo est contra aliam, debemus ad ius cōe recurrere. allegas l. semper in stipulationibus. ff. de reg. iu. & vult ibi tex, quod si mos regionis varius fuit, id
†4 quod minimum est, † debet, vt ibi & in c. ex parte, de censib. bene facit id q habet in c. cum olim. de consuet. & sic in pposito nostro non possunt peti. 10. pro centenario, q̄ sunt id q plus est: pro hoc ēt facit: qa vltima cōsuetudo videt magis attēdēda quā prima. l. Mela. post prin. ver. qd ergo. ff. de ali. & ciba. leg. & no. gl. & doc. in l. 2. C. quæ sit lon. consue. ¶ Quintò quia cōsuetudo soluendi. 10. pro centenario in feudis, q̄ vendūtur per vasallos, non debet extendi ad dicta feuda peruenta ad came-
c ram illustrisimi dn̄ij, [c] & per eam alienata: qa consuetudo q̄ est contra ius commune, non debet extendi ad aliū casum. l. q non rōne, cum gl. & l. q vero. ff. de le. & no. in l. 1. C. quæ sit lō.
8 cōsue. ¶ † Sed præmissis nō obstantibus ꝯtrariam sn̄iam de iure veriorem arbitror; maximè ex infrà scriptis. Et primò, quia præsupponitur q antiquissima consuetudo soluendi decem pro centenario pro alienatione feudorum dictæ ecclesiæ. est à tanto tp̄e citra cuius in contrarium non extat memoria: & ta-

lis con-

lis çſuetudo vim habet efficacis cõçeſsionis & priuilegij.c.ſu-
per qbuſdam.§.prętereà,de verb.ſig.centeſima diſti.çtra mo-
ré18.q.vlt.ſeruitiũ.& ibi no.l.hoc iure.§.duct⁹ aquę.ff.de aqua
quoti.& æſti.l.1.& fi.cũ l.ſeq.in prin.ff.de aqua plu.arçé.¶ Se-
cundò ꝓbatur authoritate declarationis factæ ꝑ Illuſtr. Duca
le dñium mediáte informatione rectorũ Veronæ ꝑ quá decla-
rationé decretũ eſt,ꝙ ſoluerent tolonea dictorũ feudorum, &
omnium aliorũ bonorũ ecçleſiæ Veronenſi,cũ vẽderent,vide-
licet decé ꝓ centenario,q̃ declaratio ét quò ad alias quaſcunq;
pſonas quátũ eſt ꝓ feudis dictę eccleſię,ꝓ lege gñali haberi,&
ſeruari dét.l.fi.C.de legi.l.1.ff.de conſti. prin.c in çauſis.& ibi
no.de re iud.¶ Tertiò: qa p̃ſupponit fuiſſe ét iterato,determi-
natũ in ſenatu eiuſdé p̃fati Illuſt.dñij,ꝙ nõ ſolum ille ciuis Ve
ronenſis,cum q̊ tunc erat contentio, verum ét cæteri oẽs qui
emiſſent,aut in futurũ emerẽt in camera Veronæ feuda, ſolue
rent tolonea çſueta, & ita mandatũ eſt magnificis dñis recto-
rib. Veronæ,vt dictá declarationé pro diffinitiua ſententia ob
ſeruarent,vnde dicta deçlaratio faciens métioné de toloneis
9 çſuetis,† dét intelligi de çſuetis.ſ.per conſuetudiné præſcriptá
c.Cumana,de elec.c.cũ eccleſia, de cá poſ.& ibi not.& c. cũ de
beneficio,de præb.in 6.& not:Io. An.in regula,nemo põt plus
ad finé queſtionis ibi poſitæ de reg.iur.in 6.in mercur.no.Bal.
& Ang.in l. diuturna.ff.de leg.& Bald.in c.1.in princ.de cogn.
feu.facit ꝙ habet in c.nõ eſt,de çſue.lib.6.& ad hoc vt dicat p̃-
ſcripta,requirit ſpatiũ 40.anno.ſalté de iure canonico,ſeu vbi
agitur de conſuetudine q̃ allegaretur çtra eccleſiam.c.fin.cum
gl.ſi.de conſuetu.in anti.d.c.cum de beneficio,& ibi not.c.de
* quarta. & cap. auditis, de præſcript. licet de iure ciuili magis
* cõiter dicatur ſufficere tempus.10.annorũ vt no.in l.de qui-
bus.ff.de legi.& in rub.C.quæ ſit long.conſue. & per Cy. in l.
2.eo.ti.tñ in ꝓpoſito noſtro,circa çtrariá çſuetudinem,in qua
ſe fuñdare vellent aduerſarij eccleſiæ,ſtandum eſt iuri canoni-
co: qa çtra eccleſiam requiritur tempus 40.annorum iurib.ꝓ-
ximè allega.& licèt qñ eccleſia allegaret conſuetudinem vel
p̃ſcriptioné cõtra laicos,ſufficeret eccleſiæ tempus inductum
à iure çiuili: tñ quando eccleſia ageret ét in foro ſeculari çtra-
laicum,& laicus opponeret de conſuetudine,vel præſcriptio-
ne contra eccleſiam,attendi deberet in tali conſuetudine vel
præſcriptione diſpoſitio iuris canonici: hæc probantur ex his
quæ no.per gl.3.in c.illud de præſcri.& probatur in cap.ſancto
rum,cum gl.1.eod.tit.& in terminis in çſuetudine tradit dñs
Cardina.Floren.in d.c.fi.de conſue.& ſequitur ét ibi Ioan. de
Imo.facit ꝙ habet 10.diſtinctione çapit.lege.& ca.ſi in adiuto
rium,& quod legitur & not.in c.eccleſia Sanctæ Mariæ,de cõ
10 ſtit. ¶ † Accedit ét quia in feudis ſi diſcrepat ius ciuile à iure
†5 canonico ſtandum eſt propter iuramentum † iuri canonico,
vt inquit egregiè Bal.in c.1.§.fi.de prohib.feu.alie.per Fed.ar.
c.nouit.de iud ¶ Fortificant prædicta per id quod not.Iaco.de
Bel.in c.1.in prin.poſt gl.in tit.qui feud. dar.poſ.in verſic. cir-
ca hanc materiam &c.Bal.in l.de quibus.ff.de legi.& Ioan.de
11 Imo.in c.ex parte,in prin.vltimæ chartæ,de feud.† vbi conclu
d dunt ꝙ requiritur ſpaciũ.40.annorum, [d] intra quos ſalté bis
res fuerit certo modo conceſſa in feudum ab eccleſia,ad hoc
vt dicta res dicat conſueta per eccleſiá cõcedit in feudũ,vt ſic
poſsit poſtea concedi ſine ſolennitatibus requiſitis in vera a-
lienatione,ꝑ id ꝙ habet in d.c.ex parte,& arg.dicti c.de quar-
ta,cum ſim.¶ Nec iſtis obſtat ſi diceret ꝙ de iure canonico ſo-
lũ requiritur tempus.40.annorũ in conſuetudine,qñ talis cõ
ſuetudo eſt çtra i⁹ cõe: ſed vbi eſt præter i⁹ cõe, ſufficit longum
tempus ſ.10.annorum,vt no.gl.12.di.conſuetudo,& gl.in c.fi.
in verbo conſuetudo,de conſue.libr.6.& not.doc.in d.l.fi.eo.
tit.in aut.quia rñdeo ꝙ prima conſuetudo,quæ habebat quod
ſoluerentur.10.pro centenario,videbat eſſe çtra ius cõe,vt ad-
uerſarij dicunt per l.fi.C.de iure emphy.quæ ſicut loquitur in
emphyteuſi,ita ex identitate rationis extenditur ad feudum
ꝙ videt eſſe ei ſimile,quantũ ad propoſitum,quia vtroque ca
ſu tráſfertur vtile dñium,quod eſt pariter apud vaſallũ & em-
phyteutá,vt in c.1.& ibi no.de inueſti.de re alie.fac.not. in ca.
1.de capit.Corra.iuncta.l.1.in fi. ff. ſi ager vecti. vel emp.peta.
l.ſi domus.§.fi.de legat.1.& pro dicta extenſione facienda de
emphyteuſi ad feudũ,bene facit ꝙ habet in d.c.1.de cogn.feu.
cum alijs.s̃. ad hoc allegat. bene fateor quod vbi non eſſet ea
dem ratio,non fieret extenſio,ideo illud ꝙ dicit in l.2.C.de iu-
re emph.de eo q̃ ceſſauit ſoluere ꝑ trienniũ certá & limitatam
penſionem annuam,cadit à iure emphyteutico,nõ hét locum
in mero feudo,qa in eo reperit aliter fore ſpecialiter ꝓuiſum:
qa ex ſola prima requiſitione interpellatus vaſallus ſi recuſaue
rit debitũ ſeruitiũ p̃ſtare priuat feudo,nõ expectato triénio c.1.
§.porrò.ver.ſed nũc eſt alia,in ti.q̃ fue.prima cá benefi.ami.ita
12 ꝓcedunt ea q̃ s̃.in çtrariá parté allegaui. † Similiter, vbi aliqd
çtra ius cõe reperit deciſum in feudo, non extendit ad emphy
teuſim,vel ad alios çtract⁹,vel caſus in quib.ſtandũ eſt iuri cõi,
per no.ꝑ gl.2.in c.1.& ibi clarius Bal. de cognitio.feu.& ita ꝓce
dit id ꝙ no.Bar.in l. iuriſiurandi.§.ſi liber.ff.de op.lib. cũ con-
cor.s̃.alleg.facit l.i⁹ ſingu.& l.ꝙ verò.cum ſi.ff.de le.vbi auté il-
lud ꝙ eſt deciſum in feudo nõ eſſet çtra regulá iuris cõis, tunc
extenderet ad emphyteuſim,& ſimiles çtract⁹,vbi eſſet eadem
rõ,ita ꝓcedit id ꝙ no.Bar.in l.ſi mihi & Titio.ff.de ver.ob.cum
concor.ad hoc alleg.facit l.1.cum ibi no.C.q̃ ſit long. conſue. †
13 Sicut ergo dicta prima conſuetudo p̃ſtádi.10.ꝓ centenario exi
gabat tp̃s 40.anno.qa erat çtra ius,ita ad tollendum illá çſue-
tudiné ꝑ çtrariam cõſuetudinem,requiritur tempus ſimiliter
40.ann.ita voluit Ant.de Bu.in c.accedentib.de priuil.per id ꝙ
habet in c.1.de reg.iur.in anti.& idé no.do.Abb.Siculus in c. ꝓ
illorum,de præb. & ſalté hoc ſeruari debet vbi agitur de præ-
iudicando eccleſiæ, vt in caſu noſtro, q̊ caſu tp̃s.40. ann. videt
requiſitum.d.c.auditis.& c.de quarta,vbi aliàs çtra alios ſuffi-
ceret tp̃s.30.ann. d. c.ſanctorum,& l.ſicut.& l. ſi quis emptio-
nis.C.de p̃ſcr.& quod no.gl.in l. dñi p̃diorum de agri.& cenſi.
lib.11.quę propriè loqtur in conſuetudine,& loquitur de tem
pore 30.ann.& ſentit illa gl. no. quod vbi conſuetudo eſt çtra
id quod eſt à l. ſtatutum,requirat tempus,30.ann.& ita illam
intelligit & approbat Bal.in prin.in tit.qualiter olim feu. po-
te.alie.& Moderni in d.l.de quibus,non auté requirit çtra pri
uatos ſeu laicos tempus.40.ann. qa regulariter nõ attendim⁹
tp̃s.40.ann.çtra alios,quàm cõtra eccleſiam,in aut.quas actio
nes.C.de ſacr.ſan.eccleſi.cum alijs s̃.proximè alleg.cum ergo,
vt verbo fertur,ille conttarius vſus de ſoluendo minus quam
decem pro centenario, non fuerit ſeruatus per tempus 30.aut
40.anno. ſequitur ꝙ non eſt derogatum priori antiquiſsimæ
conſuetudini, quæ habebat ꝙ decem ſoluerentur, pro hoc ét
bene facit,qa p̃ſupponitur ꝙ vario modo fuit ſeruatum poſt
dictá primæuam,& antiquiſsimam conſuetudinem: q̈a qñq;
ſoluebantur ſex,qñq; ſepté, qñq; plus vel minus,prout p̃latis
eccleſiæ Verohenſis placuit: ergo non potuit per iſtum varium
vſum intelligi derogatum primæuæ çſuetudini iam firmatæ:
quia quam primum incepta fuit çſuetudo ſoluendi ſex pro cé
tenario,ſi poſtea ante illam perfectá aliter ſeruari inceptum
fuit,puta ſoluere ſex, interrumpebat illa præcedens inchoata
çſuetudo de ſoluendis ſeptem: & ideo ſi ante aliquá perfectá
ſeu completam cõſuetudiné præcedebat diſpoſitio iuris cõis,
illa remanet illæſa,ſi autem p̃cedebat conſuetudo ꝑfecta & p̃-
†6 ſcripta,& illa pari rõne remaneret in ſuo † robore, hæc haben-
tur ex no.per gl.in d.l.nemo.§.temporalis.ff.de regu. iur.& in
l.2.in fi.C.quæ ſit lon.çſuetu.& per Ioa. And. & alios in c. fi.de
çſue.& Bar.in d.l.2.ad fi.principij. ff.ſo.mat.& Bal.in l.de qui
bus,in pręallegata,& in d.c.1.in prin.de cognit.feu. dum ergo
præceſſerit in caſu noſtro præfata & præſcripta çſuetudo ſolué
di decem: illa nõ fuit ſublata per illas varias præſtationes po-
ſtea ſubſequutas,quemadmodum dixi. Et literæ præfati Illu-
ſtriſs.dñi ſe referentes ad tolonea conſueta ſoluenda eccleſiæ
dicunt intelligi de illis conſuetis tali conſuetudine,quę indu
cat efficaciter illa ſibi debere pręſtari: q̈a aliter intelligendo,
derogari viderent iuri alterius,q̃ interpretatio nõ eſt recipien-
da in al. actu ſuperioris.c.ſuper eo.de offi.deleg. c.cum dilecta
de reſcr.& l.2.§. ſi quid à principe.ff.ne quid in loco publico.
¶ † Quartò principaliter probatur, per id quod not.voluit In
14 no.in ç.accedentib.de priu.vbi vult quod ſi eccleſiæ aliqd erat
vtiliter acquiſitũ vigore çſuetudinis diu ſeruatæ ꝑ eccleſiam
non videtur prælatus per vnum vel plures actus contrarios vo
luiſſe renunciare illi iuri acquiſito ex tali conſuetudine,per id
q̊d habetur 11.diſt.in his,& quia etiamſi expreſsè vellet præla
tus renunciare non poſſet.allegat id ꝙ habetur in l. p̃ſes. C.de
tranſact.& in l.contra iuris.§.fi.ff.de pac. & ſentit hoc eſſe ve-
rum etiam ſi interueniſſet conſenſus capituli. allegat id quod
habet in c.1.de his quæ ſi à maio.parte c.& c.ſi quis,&c. ad no-
ſtram

15 ſtram, de reb. eccleſiæ non alie.¶† Quintò, quia regulariter fa
ctum prælati maximè conſiſtens in alio quàm in negligentia,
ſaltem ſine conſenſu capituli, non præiudicat ſucceſſori in prę
latura quò ad perdendum ius acquiſitum eccleſiæ. c. fi. de ca-
pit. Corra. in vſi feu. c. delictum perſonę, cum ibi no. de regul.
iur. in 6. c. cum dilectus, cum gl. in verbo, dolũ de ord. cognit.
& 16. qu. 6. ſi epiſcopũ cum gl. no. Bar. & alij in l. iubemus nul
lam C. de ſac. ſan. eccl. & Spe. in tit. de dona. §. 1. in verſi. quid ſi
aliquis baro. & quod no. Io. An. in c. conſtitutus, de reli. do. &
Arch. 65. diſ. placet, & latè Ant. de But. in c. 1. de dolo & contu.
& Bal. in prludijs feu. ad fi. & licet quò ad præſcriptionẽ repe-
riatur ꝙ etiam in acquiſitis negligentia prælati præiudicet ec-
cleſiæ. c. 1. & c. de quarta. cum ſi. de reſcr. poteſt rñderi ꝙ ibi con
currebat negligentia, non ſolum prælati, ſed etiam capituli.
Item in caſu noſtro non poteſt dici decurſam & perfectã fuiſ-
ſe præſcriptionem. Item hic aliud fuit quàm negligentia, nam
hic interuenit factum affirmatiuũ. ſ. recipiendo minus quã de
cem pro centenario, quo caſu non fit præiudicium ſucceſſori,
16 vt prædixi.¶† Pręterea ẽt qñ per culpam ſeu negligẽtiam præ-
lati fieret præiudicium eccelſiæ, reſtituitur in integrum eccle-
ſia aduerſus tale præiudicium, vt no. gl. in §. ꝑ temporalib. in
aut. de eccle. tit. & no. Inno. in c. 1. de reſti. in integr. & Hoſt. in
c. contingit. de tranſac. & in ſumma in tit. de reſti. in integr. §.
vtrum ver. præſcriptiones autem. & Zenze, Steph. Paul. de Lia
zar. & do. Card. Flo. in cle. 1. per illum tex. de reſti. in integr. &
Cy. in d. l. iubemus nullam, & Bal. in l. pe. C. de repu. hæred. &
Ant. de But. & Io. de Imo. in c. auditis, de reſtit. in integr. ¶ Sex-
tò probatur per id quod no. Bald. & Sali. in † d. l. aduerſus. C.
†7 de vſur. † vbi dixerunt quod ſi prælatus eccleſiæ debet habere
17 nomine cenſus tres denarios, & pro quolibet anno receperit
pluribus annis duos denarios pro quolibet anno: non præiu-
e dicabit eccleſiæ quia eſt ſpeciale [e] vt inducatur remiſsio vſura-
rum, quæ ſunt lucrum odioſum, ita loquitur d. l. àduerſus,
ſed cenſus eſt quid fauorabile, allegant ad hoc id ꝙ habetur in
c. olim, de cenſi. vnde cum non tractetur in caſu noſtro de re-
miſsione vſurarũ odioſarũ, videt ꝙ nõ fuerit præiudicatum ec
18 cleſiæ ꝑ dictam minorẽ receptionẽ.¶† Septimò: quia ſi res ec-
cleſiæ eſt conſueta dari in feudum vel emphyteuſim ſub certo
modo vel forma, & prælatus ſub alio modo concedat, non va-
let [f] conceſsio, vt firmat Bar. in aut. qui rẽ. C. de ſac. ſan. eccleſ.
f & Iac. de Bel. in c. 1. in prin. in ti. qui feu. da. poſſ. in verſ. quæri-
tur ſi eccleſiæ conſuetudo ſit &c. & Bal. in l. etiam. ff. ſol. matri.
in l. quæcunq;. C. de bon. quæ lib. & per Bal. in aut. ſi quas rui-
nas. C. de ſac. ſan. eccl. & in l. ſi pupillorum. §. fi. ff. de reb. eor.
& Ang. in §. emphyteuſim, per illum tex. in aut. de non alie. &
do. Car. Flo. in c. ex parte, de fer. ꝑ id quod habet̃ & idem ibi te-
net Io. de Imol. in vlt. char. & expreſsiùs in l. quod dicit, in fi. ff.
19 de verb. ob.¶† Octauò per id quod voluit gloſ. not. magis * cõi
* ter approbata in c. potuit, in gl. penul. de loca. quæ voluit ꝙ ſi
emphyteuta propter non ſolutum canonem ceciderit à iure
ſuo, & prælatus eccleſiæ poſtea ſine capitulo receperit canonẽ
pro tempore præterito ſimpliciter, non intelligetur præiudi-
g caſſe eccleſiæ in iure ſibi quæſitò, [g] licet ſecus eſſet in priuato l.
20 poſt diem. ff. de lege commiſſa. & l. Celſus. ff. de arbitr. & idem
no. Specu. in tit. de loca. §. nunc aliqua ver. 26. ¶† Poſtremo,
quia videmus non poſſe induci per conſuetudinẽ, quod iura
eccleſiæ perpetuò abdicent̃ ab eccleſia per prælatum ſine legi-
timo conſenſu capituli, vt concludit Ioan. And. & cæteri doc.
* * cõiter in c. paſtoralis. de dona. per id ꝙ habetur in l. fi. in fi. de
reb. eccleſ. non alie. & no. gl. ibi in verbo, conſentiente in fi. &
Paul. de Liaza. in cle. 1. eo. tit. benę facit tex. in c. cã de re iud. &
capit. 1. de conſuetud. & quod no. Io. And. in c. 1. de reb. eccl. nõ
alie. in 6. & Arch. 17. qu. 4. in venditionibus, & Hoſtien. & Ioa.
And. in c. nulli, de reb. eccle. non alie. & notant legiſtæ in aut.
hoc ius porrectum, de ſac. ſan. ecc. ergo non potuit per conſue
tudinem induci quod dictus prælatus ſaltem ſine conſenſu
capituli recipiendo dictam minorem quantitatem potuerit,
à ſe abdicare dictum ius recipiendi dotem pro centenario.
¶ Et per prædicta ſatis patet reſponſio ad allegata in contrari-
21 um. ¶† Tamen ſpecialius rñdeo & dico in primis non obſta-
re id quod habetur in dicta l. aduerſus: quia ibi illud eſt ſpe-
cialiter introductum in remiſsione odioſi lucri vſurarum be-
ne facit. l. cum quidam. §. diuus. ff. de vſur. & dixi ſ. in 6. argu.

prætereà cum deberentur dicta. 10. pro centenario vigore præ-
ſcriptæ conſuetudinis, neceſſaria fuit alia conſuetudo ꝯtraria,
40. anno abſque interruptione, vt probaui ſ. in 3. arg. quod hic
non præſupponit interueniſſe. ¶ Non obſtat dum ſecundò di-
cebatur quod negligentia prælati nocet eccleſiæ. cap. 1. de præ-
ſcri. quia ad iſtud fuit pluribus modis rñſum ſuprà in quinto
arg. ¶ Non obſtat dum tertio dicebatur ꝙ aduerſarij eccl. Ve-
ronenſis habent fundatam intentionem ſuam de iure cõi: qa
reſpondeo ꝙ poſito ꝙ ita ſit, tamen eccleſia Veronenſis hoc
fundamentum excludit vigore dictæ vetuſtiſsimæ conſuetu-
dinis contrarium inducentis, & etiam vigore declarationũ Il-
luſtriſsimi domini, vt hoc plenè deduxi in ſuperioribus funda
mentis. Non obſtat dum quartò dicebatur ꝙ propter varie-
tatem præſtationum debet recurri ad ius commune: quia re-
ſpondeo, ꝙ illud procedit qñ illa varietas fuiſſet ante inductã
& completam conſuetudinem præſcriptam ſoluendi 10. pro.
centum: quia cum nulla conſuetudo ſit præſcripta aut perfe-
cta, & efficax, vnus vſus interrumpit alium: ſed qñ conſuetu-
do fuit præſcripta & completa, tunc licèt aliquo tempore con
trarium poſtea obſeruetur, nõ interrumpitur aut tollitur prę-
cedens conſuetudo, niſi per tp̃s. 60. anno. vniformiter fuiſſet
contrarium ſeruatum in hmõi caſu, vt opportunè probaui ſ.
in 3. argu. ¶ Et eodem modo non obſtat id quod habetur in l.
22 ſemper in ſtipulationib. cum ibi no. de regu. iur. † quia loquit̃
ibi quando plures monetæ erant in vſu in ciuitate, & non ap-
paret de qua contrahẽtes ſenſerint, nam intelligitur de mino
ri & ſic illi duo vſus ad inuicem compatiebantur, hic non vnde
illa tantum conſuetudo debet attendi, quæ eſt completa &
præſcripta, vt legitur & nota in d. §. temporales, & in d. l. 2. C.
quæ ſit long. conſuetu. Et eo modo reſpondeo ad ca. ex parte,
de cenſi. ¶ Non ob. id ꝙ habetur in ca. cum olim, de conſuetu,
quia ibi loquitur quando erant plures conſuetudines diuerſo
rum locorum, variè tñ quælibet fuerat legitimo tempore per-
fecta & ſeruata: hic autem ſecus. ¶ Non obſtat etiam quod
†8 † vltima cõſuetudo ſit attendenda per id ꝙ habetur in d. l. Me-
la. de alimen. leg. & per nota. in d. l. 2. C. quæ ſit longa conſue-
tudo quia rñdeo quod tex. in d. l. Mela. §. 1. loquitur in caſu val
de diuerſo: nam ibi loquitur in dictione ſolitum, & dicit ibi
quod ſi teſtator reliquit Titio alimenta quæ ei teſtator in vita
pręſtabat, debet attendi prout teſtator tempore mortis ſolitus
erat præſtare, adeò quod ſi teſtator in vita vario modo pręſti-
tit, attenditur vltima pręſtatio alimentorum, vnde dicit ibi
23 Bar. † ꝙ ibi dicitur eſſe ſolitum pręſtari illud, quod vna vice
h [h] tantum præſtitum eſt, vt ibi probatur, ſecus autem dicit in
verbo cobſueuit, ſeu conſuetũ eſt fieri, quia non verificatur in
vna vice tm̃. l. 3. C. de epiſ. audient. & not. in d. l. de quib. iſtam
differentiam facit etiam Bar. in l. 1. C. quomodo & qñ iud. nõ
itaque loquimur de conſue. ſeu de verbo, conſueta. ibi autem
de interpretatione verbi ſolita, inter quę eſt differentia. Item
ibi tractabatur de interpretando qñ dicatur vnus homo ſoli-
tus aliquid facere, & ſic non accipitur ibi ſoluere pro actu qui
ſit ius: nos tractamus de conſuetudine prout facit ius quò ad
omnes, non ſolum quò ad eos cum quib. id ſeruatum fuit: nã
conſuetudo eſt ius non ſcriptum d. l. de quibus. & §. ex nõ ſcri
pto, in ue ſtit. de iure natu. gentium & ciui. & in caſu noſtro de
bent intelligi literę Illuſtriſsi. dñi de conſuetudine efficaci &
inducente neceſsitatem pręſtationis: quia aliter delerent ius
alterius, quę interpretatio non eſt admittenda, c. ſuper eo. de
offi. deleg. & dixi ſ. Quę ratio ceſſat in caſu dictę. l. Mela. bene
fateor quod vbi vltima conſuetudo fuiſſet legitima ac prę-
ſcripta derogaſſet pręcedenti: & ita loquit̃ id quod not. in d. l.
2. C. quę ſit lon. conſue. cum ſimili, & iam dictũ fuit ſuperiùs.
¶ Vltimò non obſtat ꝙ conſuetudo ſoluendi. 10. pro centena-
rio in feudis, quę venduntur per vaſallos nõ debet extendi ad
dicta feuda peruenta ad cameram Illuſtr. dñi, & per eam alie-
nata, cũ ꝯſuetudo ꝯtra ius commune nõ extendatur ad alium
caſum: qa rñdeo, ꝙ iſta nõ eſt extenſio, eò quia indifferenter
vbi fiebat translatio iuris feudi dictæ eccleſię Veronenſis cũm
conſenſu pręlati dictę ecclę. ſoluebantur decem pro centena-
rio, nec alia eſt ratio in feudis dictę eccleſię venditis à camera,
24 † imò eſt per omnia eadem ratio, & per conſequens † non
†9 dicit̃ extenſio, [i] vt nota. gloſſ, in cap. 1. in verbo, Italię de temp.
i ordi. in 6. & in ca. ſi poſtquam. in verbo, mente, de elec. eo. lib.
vbi

vbi dicunt glo. q vbi est eadem ratio, vel vbi habet locũ eadem
mens, non dicitur fieri extensio, vt no. Bal. in l. data opera. C.
qui accu. & in l. si quis seruo. C. de fur. & in l. 1. C. de interdic. in
l. de quibus. ff. de legi. & in l. illud. C. de sac. san. eccles. & in l.
omnes populi. ff. de iustitia & iure. & vbi est eadem ratio, dici-
tur sibi conuenire mens l. cum mulier viri. ff. soluto matri. &
ibi no. Bar. in prin. & no. Dy. in c. si de reg. iur. in 6. sed non po-
test inficiari quin sit eadem ratio in feudis venditis à camera.
sicut in alijs: ergo &c. ¶ Præterea hæc dubitatio sublata est p
declarationem illustrissimi domini, quæ specificè loquitur de
istis. ¶ Posset etiam ad omnia argumenta adducta in contra-
rium responderi aliter secundum quod dixi in nono & vltimo
argumento. ¶ Ex quibus remanet firma conclusio, etiam pro
dictis feudis à camera in quoscunque, vt suprà tráslatis, decem
pro centenario solui debere. Alex. de Imo.

ADDITIO.

a ¶ Filiorum. dixi in consue. Parisi. §. 2. gl. 1
b ¶ Argumentum. dixi in consue. Par. §. 1. gl. 5. nu. 71. Adde suprà li. 1. consi. 30. num. 15.
c ¶ Dominij. scilicet Venetorum.
d ¶ Annorum suprà li. 3. consi. 9.
e ¶ Speciale. quid autem fit in reditibus pecunia constitutis, dixi in tract. vsu. in l. eos. C. de vsu.
f ¶ Non valet. suprà li. 3. consi. 9. nu. 2.
g ¶ Quæsito. imò quia agitur de quærendo. Alex. suprà li. 2. consil. 14. num. 10. dixi in consu. Parisien. §. 30. q. 29. & Alex. hic loquitur arguendo.
h Vice. Are. consi. 7. nu. 3. Deci. l. certi condictio. §. si nũmos. si cer. pet. consi. 441. contra Cur. trac. feudo. per. 2. q. 4.
i ¶ Extensio. infrà. eo. consi. 77.

EPITOME.

Feudum simplex potest diuidi etiam vno solo ex vasallis volente, secus in feudo marchiæ vel comitatus, nisi probetur contraria consuetudo, quæ non potest probari nec induci ex diuisionibus voluntarijs. h. d.

CONSILIVM. VI.

Visa inuestitura feudi facta p pfatũ illustrissimũ
prícipé dictis dñis de Rãgonib⁹, de comitatu ter
ræ Crescétis de Burgi Fráchi, & dubitatiõe mihi
trásmissa in qua q̃rit, † an de iure inter eos posit
1 in partes diuidi çtradicétib⁹ vno vel duob⁹ ex di
ctis comitib⁹, sentio q nõ. & q̃uis alias in certa facti çtingentia
requisit⁹ çsuluerim feudũ simplex posse diuidi, ẽt si aliquis ex
a vasallis habentibus feudũ cõe cõtradicat, tñ in feuda comita-
tus, ducatus, vel marchionatus nunq̃ cõsului, q̊d inuitus vasal-
lus posit ad diuisioné faciendã à cõsocio compelli, quãuis vbi
spõte facta esset diuisio; alias cõsuluerim an de iure valeret vel
nõ. in casu igitur ppposito videt̃ de iure clarũ, q̊d nõ posit diui-
di rebus stantibus. prout in d. quæsito, p textũ apertũ. in c. im-
perialé. §. p̃terea ducatus, de prohi. feu alie. per Fed. no. gl. fi. in
c. licèt, & ibi doc. de voto. & gl. in l. cõi diuidundo, in princ. ff.
cõi. diui. & Spe. in ti. de feu. §. 2. ver. 34. & Bart. in l. inter tuto-
res, ad fi. ff. de admi. tu. & cõsi. 72. inci. Ex facto proponitur, q
nobiles, & sic Bar. ibi cõsuluẽdo in q̃stione facti satis videt̃ p̃sup
ponere p generalem çsuetudinem çtrariã non esse derogatum
in hoc iuri cõi, & posito q vbi probaretur sufficienter de consue
1† tudine legitima generali vel locali cõtraria in † huiusmodi feu
dis, esset illi standũ, vt p Old. & Io. And. in locis proximè alle-
gãdis, & Bal. in d. §. p̃terea ducatus. iuxta l. de quibus. ff. de le-
gi. & l. venditor. §. si constat. ff. cõia p̃dico, & in c. fi. de consuet.
2 † Tñ est aduertendum: quia sufficeret probare q̊d seruatũ fuè-
b rit de consuetudine q̊d talia feuda à sponte [b] volentibus & cõ-
sentientibus fuerint diuisa: qm̃ talis consuetudo non deroga-
ret iuri communi, quantum adhoc vt vno vasallo cõtradicen-
te posset procedi inter eos ad diuisionem necessariam, vt in ca-
su nostro est apertè decisum per Old. in consi. 236. incip. Per-
spectis & diligenter attentis &c. vbi dixit q̊d in quæstione fa-
cti, in qua consultus respondebat, præsupponebatur sibi esse in
feudo marchionatus recessum à dispositione iuris communis
per consuetudinem seruatam scientib⁹ imperatoribus, quorũ
scientia requirebat̃ scd̃m eũ ad inducendã consuetudinem le-
gi contrariã, per no. in d. l. de quibus, p quã cõsuetudiné p̃scri-
ptã erat inductũ & seruatũ, q̊d talia feuda diuiderent̃ inter cõ-
sortes: vnde dubitabatur, an virtute dictæ cõsuetudinis habens
2† feudũ marchionatus vel comitatus posit † illud diuidere in te-
stamento, legãdo illud pluribus p partes diuisas, & videbatur,
q̊d sic: qa ẽt illa q̃ fit in testaméto dicit̃ diuisio l. si filia. §. si pater
ff. fa. erc. l. parétibus. C. de in offi. test. l. si cogitatione. C. famil.
erc. & videt̃ esse eadé ratio vtroq; casu: tñ ipse decidit cõtrariũ:
quia ius cõe positum in d. §. prætorea ducatus, remanet immu-
tatũ, nisi quatenus p contrariã consuetudiné appareat illi dero
gatum l. cũ dubitabatur. C. de ædif. priua. l. alumnum. §. qui fi-
lias. ff. de adimen. lega. & l. præcipimus. C. de app. nec est verũ
quod sit eadem ratio secundum eum in casu inducto per con-
suetudiné, & in casu de quo q̃rebatur: quia in diuisione volun
taria in qua seruata fuerit consuetudo, aderat libra voluntas
omniũ: vnde dicitur quædã permutatio l. cum pater. §. hæredi-
3 tatem el 2. ff. de leg. 3. † sed qñ legatur pluribus: in legato vnius
non includitur voluntas alterius, & ideo consuluit talia legata
non valere tanquam facta de re non deducibili in tale legatũ,
arg. l. apud Iul. §. fi. & l. cætera, iuxta prin. ff. de leg. 1. idem con-
cludit Io. An. in addit Spe. ti. de feu. in rubrica in versic. non o-
mittam ad intellectum &c. qui etiam vltra prædicta allegat id
q̊d habet̃ in c. ea q̃ à iure. de reg. iur. in 6. & in c. cõstitutionem,
de regula eo. lib. cum si. Ex quibus breuiter respõdendo ad q̃si
tum, dico ad talem diuisionem non esse procedendum. Alex.

ADDITIO.

a ¶ Contradicat̃. idem consi. seq. & inf. e. cõsi. 25. & infr. l. 6. cons. 30. Soc. consi. 248. li. 2. Cur. Senior. consi. 68. Ias. stipulationes non diuiduntur, de verb. ob. Deci. c. prudentiam. de offi. del. Cur. iunior trac. feu parte. 1. q. 4. & parte. 4. num. 124. & bene licet aliter velit Pau. consi. 72. li. 1. Hyp. Marsi. singu. 9. Alb. Bru. consi. 66. dixit in consu. Parisi. §. 35. q. 1.
b ¶ Sponte. Ias. repet. l. de quibus, de le. vi. Roch. Cur. repet. c. fi. de consue. dixi in consu. Pari, §. 1. gl. 4. nu. 11.

EPITOME.

Feudum & iurisdictio regulariter diuidi possunt: & pupillus ad hoc prouocare potest si sibi expedit.

CONSILIVM VII.

IN consultatione p̃missa dubium facere videntur
tria principaliter. ¶ Primum, quia ita demũ vide-
tur dictos Iacobũ & Amorotũ de Torellis posse
1 consequi † diuisioné dictorum bonorũ feudaliũ,
si Marsilius eorũ tertius frater diuisioni cõsentire
voluerit, sed eo çtradicéte, vt p̃supponitur, non videtur ad diui
sioné petitã deueniri posse c. imperialem. §. præterea ducatus,
1† in 2. de prohi. feu. alie. per Fed. ibi dũ tex. dicit, † aliud aũt feu-
dum diuidatur, si çsortes voluerunt. ¶ Secundũ est: quia in di-
2 cta diuisione, † venit merũ & mixtũ imperiũ, & iurisdictio vt
in themate continetur: sed talia videntur esse indiuisibilia, vt
no. Inn. in c. prudentiam, in gl. in verbo, q si nõ oés, de offi. de-
le. & Bar. in l. inter tutores, ad fi. ff. de admi. tu. ¶ Tertiò facit
dubium: quia præsupponitur q Amorotus vnus ex dictis tri-
3 bus fratribus, † qui diuisionem petit, minor est 25. annis: ergo
nõ põt ipse diuisioné petere, cum hæc diuisio dicatur alienatio
vt l. si pupillorũ, in prin. ff. de rebus eo. & l. pe. C. de p̃di. mino.
¶ Tñ præmissis non obstantibus puto q̊d diuidi posit, & pri-
mò: qa quamuis in themate p̃supponatur dictos tres fratres de
Torellis esse comites Burgi noui, & Guardascalæ: tñ terræ &
castella de qbus petit̃ diuisio, vt castellũ Casalij, & Mõtis circu-
li, & alia expressa in themate, non vñr fuisse concessa in feudũ
comitatus, quatenus percipi põt ex verbis thematis: quia non
sub nomine cõitatus est ĩuestitus, iuxta id q̊d habet̃, in c. 1. in ti
4 † tulo quis dicatur dux, marchio, comes † vnde saltẽ excepto feu
do comitatus marchiæ vel ducatus, feudũ est diuisibile quem-
admodũ alię res, q̃ iure cõi diuiduæ sunt, vt in c. 1. §. item si duo.
qui. mo. feud. amit. c. oés, in ti. si de feu. defun. fue. cõtro. inter

do.&agna.c.1.de natura succes.feu.vnde expressè no. And.de
Iser. in d.§. item si duo. q feudum regulariter pōt diuidi inter
filios & hæredes iure cōi,sicut alia hęreditas,nisi secundū eum
feudum esset datum eo tenore à cōcedente, vel ex lege munici
pali inductū q primogenitus succedat.ar.l.1.§. si cōuenerit.ff.
deposi.& nisi in feudo Marchiæ,ducatus, & comitatus. p.d.§.
præterea,scd̄m eum.& sic sentit q̊d sicut alia hæreditas est diui-
dua diuisione nedū voluntaria, sed ēt necessaria quo ad prouo
candū ad diuisionē,per totū tit.ff.& C. fami. ercis. ita etiam sit
in feudo regulariter. ¶Secundò probatur per l.item prædia.ff.
5 fami.ercis.iuncta.l.1.ff.si†ager vecti. vel emph. pe. vbi prædia,
emphyteutica hæreditaria possunt diuidi inter emphyteutas
per actionē familię ercis.quę dat̃ çtra inuitū & ꝓuocatum pro
quibuscunq; bonis l.bona.& ferè per totum C.fa.erci. & à pa-
ri ꝓcedit feudū & emphyteusis,vbi non reperit̃ çtrariū esse de-
cisum,& seu vbi non sit diuersa ratio,vt no. gl.in c.1. in verbo,
vtrunque,in tit.an agna.vel fil.& no.Bart.in l.si mihi & Titio,
ff.de ver.ob.& no.Bal.in c.1.in fi.quibus mo. feu.const.potest.
& propriè in diuisione q idē sit in feudo & emphyteusi, tenet
†2 Bar.& alij post eū in l.qui Romæ.§. duo fratres. de verb.oblig.
in 10.q. vbi concludit emphyteusim † irrequisito dn̄o posse di-
a uidi [a] p d.§. ꝑterea ducatus. & ita etiam tenet Bar.in l.& ideo.
ff.de condi.fur.& in l.cū hi.§.si vni.cū sequenti.ff.de trās.& ita
etiā reperit̃ Bar.pluries. cōsulisse. q̊d ēt tenuit Spe. & Io. And.
in ti.de loca.§.nunc aliqua.ver.72. & ver.1470. & Fed. de Se-
6 nis.cōsi.228.quod incipit,Factum tale est,duo fratres. ¶† Ter-
tiò ꝓbatur per l.cōi diuidundo.in princ.ff.cōmuni diuidū.vbi
actio cōi diuidundo hēt locum pro fundo emphyteutico inter
plures diuidundo,& intelligunt docto.ibi & Specu.& doct.in
locis ꝓximè allegatis illud habere locum etiā inter emphyteu
tas,vt etiam appertè innuit text.in d.l.cōmuni diuidūdo.dum
dicit alioqui &c,& tn̄ constat q actio communi diuidūdo dat̃
cōtra inuitum,& prouocatum ad diuisionem: q̄a fuit inuenta
ꝓpter illam rationē: scilicet q̊d nemo in çōione stare cōpellit̃
l.fi.C.cōi.diui.l.si nō sortē.§.si centū.ff.de cond. indebiti. Nec
ob.si dicatur q̊d tex. d.l. cōi diuidūdo. dicit q qn̄ agitur actio-
ne cōi diuidundo pro diuisione prædij emphyteutici, seu ve-
ctigalis, non debet fundus diuidi per partes, sed vni in totum
assignari: qa pōt rn̄deri primò q quantum ad hoc in feudo a-
liud est quia etiam per partes diuidi pōt.d.§.Item si duo.& d.§.
præterea.& pōt esse rō diuersitatis: quia in feudo quilibet vasal
lus ꝓpter iuramētū fidelitatis est obligat⁹ insolidum,& indiui
duū.sed si plures sunt hæredes vnius emphyteutæ, quilibet est
†3 obligatus †pro parte, iuxta l. pro hæreditarijs. C. de hære. act.
& no.in d.l.cōmuni. & in d.c. oēs. scd̄o pōt rn̄deri vt no. Spec.
& Io.An.in d.§. nunc aliqua. ver.72. esse speciale priuilegium
fisci illud q̊d ponitur in d.l.cōi diuidundo.¶Præterea illud q̊d
dicitur in d.l.cōi diuidundo, q̊d debet vni in totū adiudicari,
est ne fiat præiudiciū dn̄o, vt ibi patet, & no. ibi Bal. q̄ rō cessat
in casu nostro,in quo dn̄s est paratus cōsentire. ¶Quartò pro-
batur ex authoritate And.de Iser. in d.§. præterea ducatus. vbi
7 expressè dicit † q̊d alienatio necessaria, id est,illa quæ fit p di-
uisionem necessariam,& per coactionem iudicialem permitti
tur in feudis irrequisito dn̄o: q̄a nemo inuitus stare compelli-
tur in cōmunione. d.l.fi. & dicit ita notari in summa,& ꝓ hoc
adducit simile de minore, & ecclesia quorum bona quamuis
alias sint inalienabilia;tamen possunt distrahi per diuisionem
necessariā,scilicet qn̄ prouocant̃ ad diuisionē, vt legit̃ & no. in
d.l.si pupillorū.& in l.iubemus nulli in prin.de sac.sanct.eccl.
8 †Quintò probat̃ per id q̊d Spec.in tit.de feu.§. quoniā, versic.
34.vbi expressè concludit q etiam feudum iurisdictionis pos
sit diuidi.arg.d.l.cōi.diuidundo.§.cū duo.& §.cum de vsufru-
ctu. & patet: qa solū specialiter excipit̃ feudū comitatus, mar-
chiæ.& ducatus. & sic exceptio firmat regulā in casibus nō ex-
ceptis.l.q̄sitū.§.deniq;.ff.de fundo instru.in §.vt aūt. in aut̃. de
non alie.notatur in l.his.ff.de legi.& in l.1.ff.de re.iur.facit q̊d
no.Bal.in l.si plures.C.de cōdi. inser. dum loquitur de diuisio
ne feudorum,& ita etiam per plura firmat Bald.in d.§. præte-
re. vbi vult q licet non possit diuidi præcisè ipsa substantia
iurisdictionis,quæ est præcisè quid incorporale;tamen vsus &
commoditas diuidi potest.argum.l.Lucio.ff.de aqua quoti.&
9 æsti.& l.nam satis.§.si ago. ff. quemad.seru.amit. † ¶ Præterea
videmus scd̄m eū q incorporalia licèt non veniāt in diuisionē
per se,tamen in consequentiā rei corporalis veniunt l.arbor.§
aquarum iter.ff.cōmuni. diuid. & ita dicit tenere Iac. Ardizo.
in summa sub rubricella, vtrū diuidi possit feudū iurisdictio-
nis & decimæ.& per hoc subiungit etiam Bal.in d.§. præterea.
in quantū Bar.in d.l.inter tutores.ff.de admi.tut.vult q si con
cessum fuit comiti à principe feudū pluriū castrorū, & filij ei⁹
postea diuiserunt castra,nā scd̄m Bar.nō pōt intelligi diuisa iu
risdictio,per d.§.præterea,sed solū intelligit̃ diuisa administra
tio seu exercitiū iurisdictionis d.l.inter tutores.& ideo si vnus
eorum relinqt in territorio castri obuenti in partem fratri suo,
non pōt ibi puniri, qa par in parem nō hēt impium: nam hæc
conclusio Bar. non intelligit̃ in feudo comitatus,marchiæ: vel
ducatus: qa indiuisibile est, vt dictum est, secus in alio feudo,
etiā iurisdi.scd̄m Bal.per superi⁹ dicta. & bene facit quod not.
Bar.in d.l.Lucio.§.1.ff.de aqua.quoti.& æsti.vbi concludit q̊d
habentes iurisdictiōem possunt illā inter se diuidere.ita etiam
vult Ino.si bene consideret̃ in d. c. prudentiā. in gl. in vers. q̊d
si non omnes.ibi dum dicit, nisi postea partes inter se diuidant
vsum &c. vbi vult q̊d vsus iuris. potest diuidi. Accedit q not.
10 Bar.in d.l.arbor.§.fi.ff.cōi diui.vbi p illum tex.dicit† quod in
actione cōi diuidundo venit iurisdi. qn̄ iurisdictio cohæret ter
ritorio vel castro: quia sicut territorium & castrum pōt diuidi:
ita & iurisdi.secundū Bar. p illū tex. & in dubio iurisdictio vi-
detur concessa à principe territorij, vt cōcludit Bart. in l.inter
eos.cū l.seq.ff.de acquir.rer.do.& in l.pater. ff. de serui.leg.in
fi.facit l.fi.ff. de consti.prin.c. cū dilecti. de do.& q̊d no.25.q.
2.in summa.cū si.Bal.etiā in c.vno delegatorū. de offi.dele.per
plura probat q vasalli habentes castrum cum iurisdi. in feudū
possint diuidere castrum cum iurisdictione per apppsitionem
terminorū discretiuorū in territorio, vt etiā est de mente Bal.
in d.§.præterea ducatus,& Io. Alua.in d.§.præterea,etiam ex-
pressè firmat quando feudum iurisdictionale possit diuidi p
diuisionē regionis & territorij interpositis cautionibus de non
impediendo adinuicem.argu.d.l.cōi diuidundo.§.si duo.&§.
11 cū de vsufr.& d.l Lucio.¶†Sextò probat̃: qa videmus q̊d etiam
ea quæ de sui natura non possunt scindi vel diuidi, vt ꝑbenda,
tn̄ pp subsistentiam alicuius probabilis causæ, possunt diuidi.
c.vacante. de præb. iuncto c. maioribus. & c.tuæ.& vtrobique
no.eo.ti.& expressè gl.in c.si hæredes. in gl.fi. de testa. videtur
æquiparare casum,de quo loquitur tex.in d.§. præterea duca-
tus.& casum de quo loquitur tex. in d.c. maiorib. cū si.ergo si
subest iustus timor scādali,& rixæ,nisi fiat diuisio, vt in thema
te,videt̃ tātò magis pmittendā esse petitam feudi diuisionē cū
propter suspitionem rixæ & scandali videatur esse probabilis
†4 causa †propter quam disceditur à regulis iuris communis.vn-
de dicit Bal.in l.ordinarij.C.de rei vendicatio.& in l.fin.C.de
edicto diui Adriani & in l.vna. C. de prohib. sequest. † q licèt
12 regula sit q sequestratio prohibita est, vt ibi: tn̄ fallit vbi partes.
cōtendentes de possessione essent in procinctu armorū: quia
†5 tunc iudex potest procedere † ad sequestrationem possessio-
nis.l.fi.ff.de offi.procu.Cæsa. & l.si cuius.§. si inter duos.cum
l.æquissimum.in prin.ff.de vsuf.& ibi doc.& no.Inn.in c.inꝑ
sentia.de proba. & specificè etiam not. Spec. in tit. de sequest.
pos.& fru.§.1.ver.1. Et multò magis esset iusta causa quando
suspicio rixæ vel iniuriæ procederet ab illo Marsilio, q prouo-
catur ad diuisionem, vt est bonus tex.in l. si conuenerit, ff. pro
socio,vbi in casu in quo non potuisset aliàs quis vocari ad di-
uisionē: tn̄ fallit qn̄ prouocat̃ ille qui est rixosus seu iniuriosus
& damnos⁹ prouocanti, †tacitè em̄ ad diuisionē ꝓuocare dicit̃
13 ille qui inquietat, seu iniuriosus est societati, vel rixosus, vt in
quit Bal.in l.iubemus nulli.in prin.C.de sacrosan.eccl.per d.l.
si conuenerit. ¶Confirmo prædicta per id q̊d no. Ang.l.2.§.
ex his.ff.de verb.obl.vbi voluit,q̊d licèt qn̄ duo priuati dissen-
tiunt ad suum proprium incommodum, non debeat tunc iu-
dex compellere ad concordiam.l.quoties.in prin.ff.de vsufr.l.
itinere. ff. de ser.rusti. pred. & no. Bart. in d.§.ex his,circa me-
dium.vbi propter hoc reprobat no.per gl.in d.l.itinere.tamen
fallit scd̄m Ang.in d.l. ex his. nisi esset timor scādali: & per hoc
subdit q̊d sine vsu iurisdictionis plures dn̄i vnius castri discor-
dant,& poterūt cogi per iudicium diuisoriū diuidere vsum iu
ris alternis tp̄ib. per d.l. Lucio. de aqua quoti. & æsti. qnimò
secun-

scd̃m eum possent ad id cogi ad instantiã subditorũ, de quorũ
præiudicio agitur. facit l. huiusmodi. §. fi. cum l. seq. ff. de leg.
1. adhoc quod no. gl. 16. q. 3. licuit, & dom. Abb. in c. fi. de reg.
iur. multò magis ergo in casu nostro cõcedi & permitti debet
diuisio: cum multa sint loca & castra in feudum concessa. & sic
cõmodius fieri posit diuisio, q̃ qñ vnum tantũ esset castrũ, ar.
l. si quis aliam. ff. de solut. & l. 3. ff. fami. ercis. ¶ Restat ad alle-
gata in contrarium superius respondere, & in primis non obs.
dum dicebatur: quia nõ videbatur permissa diuisio fundi nisi
qñ vasalli oẽs voluerint, per d. §. præterea ducatus, quia immò
contrariũ est verius, q̊d etiam contra prouocatum & inuitum
posit ꝓcedi ad diuisionem, vt probaui potissimè in 1. 2. 3. 4. &
5. argumentis per rationes & authoritates, & ad dictum §. p̃te-
14 rea ducatus, † Rñdeo q̊d ille tex. non ob. nisi à contrario sensu,
sed ar. à cõtrario sensu nõ ꝓcedit vbi resultaret dispositio cõtra
alia iura. l. nemo. cũ ibi no. C. de iur. om. iud. & l. cõuẽticulam
C. de epi. & cle. no. gl. in c. significasti, in gl. fin. de fo. comp. &
in gl. in c, 1. de æta. & quali. in 6. in cle. 1. in gl. in verbo, obser-
uare, de sen. excõ. & in c. cupientes. §. q̊d si p viginti. in ver. pe-
tere. de ele. in 6, no. Archi. 3. q. 4. beatus. facit l. 2. C. de condic.
15 inser. cũ ibi no. † & in causis feudalibus seruari dẽt ius cõe, vbi
non sit contrarium decisum per constitutiones feudales ca. 1.
de cogni. feu. c. 1. & ibi no. Bald. de gradi. succes. in feu. & plus
dicit Bal. in l. 2. C. de suis & legi. & l. cũ oportet, in fi. prin. C. de
bo. quæ li. q̊d adhoc vt in causis feudalibus non seruet ius cõe,
requirit q̊d casus sit expressè decisus per constitutiones feuda
les. põdero dũ dicit expressè decisus: qa illud q̊d est prouisum
per argm̃ à cõtrario sensu, nõ dicit expressè ꝓuisum, sed tacitè
& p coniecturã l apud antiquos. C. de fur. in ver. p coniecturã,
& c. cũ apostolica, in ver. indirectã, de his q̃ fi. à præla. & q̊d ibi
no. d. Abb. & expressius no. gl. fi. in l. 2. C. de condi. inser. ibi dũ
16 dicit, tacitè &c. & dũ dicit, subauditũ intellectũ &c. † vbi sen-
sus q resultat à contrario sensu appellatur tacit⁹ & subauditus,
& no. ibi Bal. p̃terea p argumenta resultantia ex constitutioni
bus feudalibus, non decidit cã feudalis, sed tũc recurrit ad ius
cõe, vt no. gl. 2. & ibi do. in d. c. 1. de cogni. feu. sed mẽs surgens
à ꝯtrario sensu verborũ, est ar. seu cõiectura q̊dã d. l. apud anti-
quos, ergo nõ debemus recedere à iure cõi volente q̊d oĩa bo-
na cõmunia regulariter veniant in iudicio cõi diuidũdo, & ꝙ
nullus cogat stare in cõione inuitus, ẽt si sint bona emphyteu-
tica, & ꝓbaui s̃ in 1. 2. 3. & 4. argumẽtis, & sic non debemus at-
tendere argm̃ à cõtrario sensu. facit q̊d de arg. à contrario sen-
su nõ seruãdo in statutis no. Bar. in l. oẽs populi, in 6. q. prin. cũ
suis concor. ff. de iust. & iu. ¶ Præterea alia iura & constitutio
nes feudales superius allegatæ simpliciter permittunt diuisio-
nem feudorũ. item respondeo, q̊d dato, q̊d regulariter nõ pos-
set diuidi, nisi consentientibus vasallis tñ fallit ex cã puta vbi
subesset timor scãdali, quia tũc saltem consentiente dño debet
hoc fieri posse. vt ꝓbaui in 6. ar. ¶ Non. ob. dũ dicebat scd̃o lo-
co q̊d iurisdictiones non pñt diuidi: q̊a hoc non est verũ saltem
in proposito nostro, vt probaui s̃ in 5. arg. & not. etiam moder.
vt Dñicus in c. 2. de arb. in 6. ¶ Postremò non obs. quod vnus
ex dictis tribus fratribus sit minor 25. annis: qa respõdeo quod
satis est, si vnus maior prouocet ad diuisionẽ ꝓut facit Ia. quo.
casu reliqui oẽs ẽtsi oẽs pupilli essent diuidere pñt in se, vt est
l. inter oẽs pupillos. ff. de autho. tu & ibi gl. quam adhoc singu
17 larem reputat Bald. in l. 1. ff. de reb. eo. ¶ † Secundò rñdeo, q̊d
vbi ẽt nullus maior prouocaret ad diuisionem potest pupillus
b ad diuisionem ꝓuocare [b] si sibi expediat, no. Ia. de Are. Cyn. &
Bal. in l. 1. C. si aduer. tãsact. & Bal. in d. l. 1. ff. de reb. eo. ar. l. Ti-
tia. ff. de iu. do. & d. l. si conuenerit, & ibi Bar. & not. gl. & ibi ex
presè Bar. in l. iubemus nulli, in prin. c. de sac. san. eccles. & in
d. l. inter pupillos. & Cy. in l. inter oẽs. C. de p̃d. mi. & Io. And.
in addi. Spe. in ti. de cura. in rub. & Bal. in l. fi. C. cõi diui. ergo
si apparet vel propter timorẽ scandali vel ob aliã cãm expedi-
re minori quod fiat diuisio poterit illa fieri, etiam si minor nõ
esset prouocatus sed prouocare vellet: ex quibus concluditur
dictãm diuisionem fieri posse, vt s̃ Alex. de Tar.

ADDITIO.

a ¶ Diuidi. s̃ li. 2. cõsi. 189. nu. 3. 7. dixi in consue. Pa. §. 13. gl. 6. nu.
5. adde infra eod. consi. 25.

b ¶ Prouocare. Petr. de Perus. tract. societ. par. 11. q. 1. Dec. l. 1. col. 1.
nu. 3. C. de trans.

CASVS ET EPITOME.

Pater inuestitus de domo in feudum pro se & descendenti
bus, decessit relictis duobus filijs Sempronio & Lælio, q
dictã domum deuiserunt cũ clausula ad habendũ, tenen-
dum, possidẽdũ, & vsufructuãdum, vẽdendum, donãdũ, alie-
nandũ & obligandũ: & quicq̃d placuerit vtriq; eorũ in parte
sibi ex diuisione obuẽta pperpetuò faciendũ. postea eodẽ istru
mẽto ꝯsensu dñi feudalis vendiderũt dictã domũ Titio, vide
licet quilibet partem suã domus sibi ex dicta diuisione obuen
ta. Modò mortuo Sempronio sine liberis Lælius, qui non est
hæres Sempronij vendicat ab emptore partem domus quæ ob
uenerat Sempronio, respõ. Alex. ꝙ non potest vendicare.

CONSILIVM. VIII.

Viso themate suprascripto. videretur prima cõsi
deratione dicẽdũ dictũ Læliũ vẽdicare posse par
tẽ Sẽꝓnij dicto casu eueniẽte. ¶ Hoc primò videt
decidere Bartol. consi. 58. incip. Ex themate p̃di-
cto tria dubia oriũt, vbi ꝯcludit ꝙ si pater recepit
1 fundũ in ẽphyteusim ꝓ se & descendẽtib⁹ † & mortuo patre fi-
lij ei⁹ ad diuisionẽ deuenerũt, & vnus alterũ q̃etauit, finiuit &
cessit omne ius q̊d hẽt vel habere poterat in parte alterius fra-
tris sui, quẽ q̃etauit: ꝙ p hoc nõ impeditur ipse frater superui-
uẽs p quietationẽ, quã fecerat petere partẽ dicti fratris p̃mor-
tui sine liberis sibi obuenientẽ, vigore inuestituræ paternæ: &
mouetur plurib⁹ rationibus, & maximè quò ad ꝓpositũ dicit
q̊d talis generalis quietatio non dẽt extendi ad tale ius futurũ
post mortẽ: ita dicit ꝓbari in l. Pau. Callimacho. §. 1. ff. de lega.
2 3. † & qa generalis quietatio nõ trahitur ad incogitata l. cũ aq.
& l. cũ tutorib. ff. de transa. idẽ consuluit Fede. de Sen. in consil.
228. inci. Factũ tale est, duos fratres &c. p aliquas rõnes, & in-
ter cætera in proposito, q̊d illa generalia verba non sufficiunt.
allegat l. 4. §. quæsitũ. ff. si quis cautio. hoc plenius etiã firmat
idem Fed. consi. 77. inci. Factum sic se habet, quidam Abb. &c.
per c. 2. de renun. & d. l. cum aquil. cũ alijs ibi allegatis per eũ,
pro ista opi. possent adduci oẽs illæ rationes, propter quas cõ-
cludit, ꝙ si duo fratres quibus apertè erat iniunctum mutuũ
fideic. si alter eorũ decederet sine liberis, & cõtingat ꝙ veniãt
dicti fratres ad diuisionem in qua promiserunt nõ venire con-
tra, nõ intelligitur renunciatum per hoc iuri futuri fideicõ. &
ideò altero decedente sine liberis poterit superstes venire ad fi-
deic. vt plenè no. per gl. & doc. in l. tres fratres. ff. de pac. & ple-
nè in l. qui Romę. §. duo fratres. vt latè per Bar. maximè in 2. q.
3 ff. de ver. ob. cum cõcor. † nec impediretur Lælius venire ad di
ctam partẽ domus sibi obuenientẽ iure feudi per mortem fra-
tris, licèt ipse Lælius non sit hæres fratris: quia agnatus potest
repudiare hæreditatem, & accipere feudum antiquum sibi ob
ueniens ob mortem agnati ca. 1. an agnati vel fi. & sic si Lælius.
non sit hæres Sempronij, potest succedere in feudo paterno si-
bi obueniente per mortẽ fratris, iuxca c. 1. §. eum verò Corra-
dus, qui feud. da pos. & c. 1. de grad. succes. in feud. & in ca. 1. de
duo. frat. de nouo benefi. inuesti. & nõ poterit Lælio per dictũ
emptorẽ obijci q̊d nõ posit venire ꝯtra factũ Sempronij, cum
non sit hæres Sempronij iuxta l. cùm à matre C. de rei vend. &
l. si adulta. C. de hær. act. ¶ Sed p̃missus non obstãtibus contra-
riam sententiam de iure probabiliorem esse puto in proposi-
to nostro, & primò per no. per gl. & doc. in l. cum proponas fi-
lios, iuncto text. C. de pac. † vbi concludit gl. ꝙ si testator duos
4 filios hæredes institutos grauauit adinuicem de restituendo, si
vnus præcederet sine liberis, & vnus ex dictis fratribus rem
vnam ex illis quæ subiectę erant fideicommisso alienauit, alio
fratre præsente & non contradicente, quod sic contingat alie-
nantẽ prædecedere sine liberis, nõ poterit frater superstes ad-
1 † uocare † rem illã alienatã eo præsente, & non contradicente.
allegat l. quoties ab omnibus. C. de fideicõ. & l. cùm pater. §. li
bertis. ff. de leg. 2. sentit tñ gl. ꝙ licet non posit rem aduocare;
tamen poterit petere ab hærede fratris præmortui pretium di-
* ctæ rei venditæ, per l. si fundum per fideicommissum, in prin-
5 ff. de lega. 1. † & licet doc. in d. c. cum proponas, * communiter

reprehendant illā gl. eò qa nō est verum q̊d præsens & tacens
videatur cōsentire, qñ fuit præsens actui, quoniam non pote-
rat contradicendo impedire: vt plenè no. in l. Caius. ff. de pig.
actio. l. Titia cū testamento. §. Lucia, & ibi no. ff. de leg. 2. & l.
fideiussor. §. pater, cum ibi no. ff. de pigno. & plenè per legistas
in l. quæ dotis, ff. so. ma. & per cano. in c. nonne, de præsum. ta-
men doc. ibi volunt q̊d vbi apparet q; frater consensisset alie-
nationi factæ per fratrem tunc videretur renunciasse iuri fidei
cōmissi futuri per d. l. quoties ab omnibus, & d. §. libertis: vt p
doc. in d. l. cum proponas, & maximè Bal. Sal. modernos, & sic
concludunt quod vbi apparet quod frater consensisset aliena-
tioni fratris; tunc bene intelligeretur consentiens renunciasse
6 iuri fideic. futuri respectu aduocationis rei. † Sed ita est quod
dicti fratres vendēdo simul, & eodem momento dictā rem. s.
quilibet partem suam, videtur vnus alteri consentire, vt est tex.
& ibi no. Bar. & alij, in d. §. libertis, qui pro hoc etiam alle-
gant. l. Titius, in prin. ff. qui. mo. pignus vel hypo. solu. & no.
Io. And. in regula, qui tacet, in mercu. facit l. is q hæres. §. neq;
filius, cum ibi. no. per Bal. ff. de acqui. hære. & no. Bal. in l. fi. C.
ad Mace. & in l. si filius, in fin. de his, qui sunt sui vel alie. iuris.
¶ Deniq; & vrgentius probatur hæc conclusio ex no. per Bart.
in l. qui Romę, §. duo fratres, in 8. q. vbi quærit vtrum stante fi-
deicommisso vltro citroq; iniuncto fratribus altero prædece-
dente sine liberis, & contingat quod fratres prædicti in instru
mento diuisionis bonorum hæreditas illius testatoris à quo fi
deicommissum iniunctum erat, continebatur, q; vnus ipsorū
fratrum diuidentium facit alterum & alter alterū in dictis re-
bus diuisis procuratorem; tanquam in rem suam: ita vt à mo-
dò posit pro dictis rebus agere, se tueri, & omnia facere, quæ
ipse dominus constituens facere posset: Vel fuit dictum q; con
7 cesserunt inuicem † dictas res ad habendum, tenendū venden-
dum, & alienandū. An per dicta verba intelligatur remissum
ius fideicommissi futuri in casu in quo vnus prædecederet si-
ne liberis? Adhoc respondet ipse q; si quidem alienatio est se-
cuta, non poterit emptor inquietari à dicto fratre ex aliquo
iure fideicōmissi siue fratres prædicti haberent tpe diuisionis
scientiā dicti iuris fideicommissi futuri, siue nō. arg. l. si man-
dassem tibi. ff. mā. & l. si fundū per fideicommissum, in prin. ff.
de lega. 1. An autem hic frater superueniens habeat ad pretium
ius contra alienantē seu hæredem eius. Bar. se remittit ad ea, q̈
legunt & no. in d. l. si fundū, & nō est articulus noster: ideo nō
attingo, cum Bar. trāsit formaliter Ange. in repeti. dicti. §. duo
fratres. circa fi. in ver. deinde quæro quid si in diuisione vicis-
sim est data potestas alienandi &c. & alij etiam in hoc nihil ad
dunt pro Bar. nec contra Bar. Sed ita est quod ista verba fue-
runt apposita in dicto instrumento diuisionis: ergo per ea vi-
detur quod irreuocabiliter dictas res alienari potuerit in di-
ctū Titium, nec aduocari posit ex iure postea superueniēte p
mortē dicti Sē pnij, & istud videt esse indubitatū fundamētū,
quod me in hanc sniam principaliter traxit. ¶ Non ob. allega-
ta in cōtrarium, & primò illud quod consuluit Bar. & Fede. de
Sen. in consilijs s̃ alle. per d. l. Paulo Callimacho. §. 1. cū si. quia
respondeo, quod in casu illo nō fuit data licētia vēdēdi & alie-
nandi, & sequuta alienatio vigore dictæ licētiæ & de qua in p̄-
dicto instrumēto diuisiōis, put fuit in casu nostro: nā etiā Bar.
8 & alij in d. §. duos fratres, in 2. q. dū ↄcludūt, † qd p simplicē di
uisionē cū pmissione de nō contraueniēdo, nō intelligit renū
ciatū iuri fideicō. futuri. fundāt se p d. l. Paulo Callimacho. §. 1.
& per l. tres fratres cū gl. per quæ se fundat Bar. in d. consilio. &
etiam Fed. in dictis consilijs, & tñ Bar. & alij in præal. §. duo fra
tres in 8. q. concludunt, q; si in dicto instrumento diuisionis da
ta fuerit licentia de vendendo vel constitutus fuerit procu. in
rem suam cum potestate faciendi illud quod ipse constituens
facere potuisset, nō potest obstante fideicōmisso res irreuoca-
biliter alienari. Et per hoc etiam patet esse responsum ad secun
dum fundamentum, dum dicebatur quod p simplicē diuisio-
nē nō videt remissum ius fideicōmissi futuri: qa posito quod
illa opi. esset vera, in quo tamen multi tenent cōtrarium in lo-
cis p̄allegatis, vt etiā no. per Io. And. in addi. Spe. in tit. de testa.
§. 1. ver. itē quid si duobus, & per Bal. in c. 1. Imperator Lothar.
Eug. &c. in vsi. feu. & Ang. in consi. 199. inci. Magnificus mi-
les do. Ant. tamen propter dictam licentiam de vendendo, si
secuta fuerit venditio, erit irretractabilis, vt dixi. ¶ Præterea
non dico nec Bar. hoc dicit in d. 8. q. quod per dictā licentiam
de vendendo sit renunciatum iuri fideicommissi: quia non ne
gat Bar. quod frater superstes non posit ab hærede alienantis
petere pretium, iuxta d. l. si fundum per fideicōmissum, & sic
concludo q; etiam decedente Sempronio sine liberis Lęlius di
ctam rem aut aliquam eius partem vēdicare nō poterit aduer
sus dictum emptorem. facit tex. in c. 1. de alie. feu. pat. Alex.

SVMMARIVM.

1 *Feudum vel emphyteusim si quis recepit pro se hæredibus suis ma-
sculis & fœminis, non cēsentur fœminæ vocatæ simul, sed ordine suc
cessiuo in defectum masculorum iuxta naturam feudi vel statuti
municipalis postponentis fœminas in successione intestati.*
4 *Filius institutus in re certa non censetur vocatus.*
5 *Natura copulæ est vocare pariter.*
6 *Feuda vectigalia & conditionata non sunt propriè feuda: tamen iu-
re feudorum reguntur nisi vbi constat aliter conuentum. nu. 9.*
10 *Reuocatio inuestituræ erronea non nocet.*
14 *Duplicitas vinculi cognationis non attenditur in feudis.*

CONSILIVM. IX.

PONDERATIS his quæ in themate narrantur,
visisq; instrumētis inuestiturarū, sentio sorores
dicti Iulij p eū de iure excludi ab oī parte dictorū
bonorū feud. Nam Ioāninus pater dicti Iulij, &
dictarū mulierū fuit inuestit⁹ pro se & hęredib⁹
vtriusq; sexus, ex eo legitimè descendentib⁹: q̄ verba de iure ha
bent hanc interp̄tationē, q; descendentes masculi extantes tpe
mortis Ioannini excludant descendentes fœminas: sed si nulli
fuissent masculi descendentes admittebātur fœminę, ita habe
tur in c. 1. §. 1. in ti. epm vel abbatem, & c. 1. §. filia verò, de suc-
cess. feu. confirmatur hoc: quia statutum loci suò rubrica, ne
suc. ab intest. præfert in succendo dictum Iul. prædictis eius
1 sororibus: quo casu concludunt doc. † q̊d si pater recepit fun-
1 dū in emphyteusim pro se & hæredibus suis masculis, & fœmi-
nis ex eo descendentibus, intelligi debent verba prædicta ordi
ne successiuo: quia videt in dubio recipiens voluisse suā dispo-
sitionem regulare scd̄m dispositionem iuris municipalis illius
loci, per id quod legitur & no. in l. Gallus. §. quidā rectè. ff. de
lib. & posth. ita determinat Bar. in l. vt iurisiurādi. §. si liber. ff.
de ope. li. vbi dicit etiam si statutū loci ita non disponat, tunc
in receptione in emphyteusim dicta verba nō intelligerentur
ordine successiuo; sed pariter vocarentur mares & fœminæ, si-
cut pariter de iure communi succedunt l. maximū vitium. C.
de lib. præte. l. lege 12. tabularum. C. de legi. hæ. dato. quod in
feudis scd̄m eū dicta verba intelligant quod fœminę ita demū
admittantur deficientibus masculis per iura suprà allegata, &
1† † p ea, quę habēt in † c. 1. de eo. qui sibi & hære. suis mas. Et sic pa
tet, q; etiam dato, q; dicta concessio facta Ioannino non esset
regulanda scd̄m meras ↄstitutiones feudales quasi nō esset pu-
rū, & rectum feudum, de quo veniet infrà dicēdū: tñ adhuc de
bet intelligi q̊d masculi excludant fœminas. Et dictā decisio-
nē Bar. in d. l. vt iurisiurandi. §. si liberi. approbat etiam Pet. de
Anc. in c. 2. de iure pa. & in consi. 433. inci. Postquā ista domi-
na. vbi dixit maximè istud procedere si pater recepit ab eccle-
sia in emphyteusim pro se & suis filijs & hæredibus: nā intelli-
git recepisse ordine successiuo scd̄m formā statuti: videlicet p
masculis si extant, alias ad fœminas deuoluat, vt sic stipulatio
& pactum informet à consuetudine & statuto loci, sicut infor-
mantur à iure cōi, vbi statutū non vigeret l. si prius. §. certè pla
cuit. ff. de aqua plu. arc. l. excepto. C. lo. & c. q̊d dilecto. de cō-
2 san. & affi. vbi habet, † q; priuilegiū poti⁹ interp̄tationē recipit
2† à cōsuetudine loci quā à iure cōi. Nec scd̄m eū ob. † q̊d bona ec
clesiarū non ligent statutis laicorū, vt in c. ecclesia sanctæ Ma-
riæ, & c. q̄ in ecclesiarum, de cōsti. qa verum est quò ad ipsas, vel
3† earū iura. secus in iure † concernente ipsos laicos prout est vtile
dñiū in p̄dictis reb⁹. de illo. n. iure nihil ad ecclesiā qs succedat
in eo. ideo si in tali iure succedat scd̄m statuta loci, nō dicit sta-
tutū disponere super reb⁹ ecclesiarū, sed de iure psonarum sibi
subditarū. facit scd̄m eū, id q̊d no. Io. And. in regula sine culpa
3 de reg. iu. in 6. in mercu. ad fi. † vbi voluit quod per consuetu-
dinem

diné disponété qđ primogenitus succedat, et excludant alij, ex
cludet ét clericus, & prout ét quátũ ad istud de statuto laicorũ
qđ seruari debeat in bonis emphyteuticis p laicum receptis ab
ecclesia, firmat ipsemet Pe. Anc. cõsi. 125. inci. Visis & diligen-
ter ruminatis. Pa. de Ca. consi. 49. incip. Casus iste frequenter.
li. 2. Et dictã decisioné Bar. in d. §. si liberi. secutus est ipsemet
Bar. consi. 60. incip. Quæstio ista hét duo dubia. hoc idẽ appro
bat ét Bal. in l. liberti libertæq; C. de ope. lib. & Sal. in l. 2. in 17.
q. cum seq. C. de iure emphy. quò ad casum nostrum. s. qñ rece-
ptio facta esset non simpliciter p se & filijs masculis & fœmi-
nis, sed adiectũ esset illud verbũ hæredibus. illã decisioné Bart.
in pal. §. si liberi. ét simpliciter approbat Io. de Imo. in c. potuit
de loca. & ita ét consuluit Ang. in cõsi. 184. inci. Ex forma & se
rie dictorũ instrumétorũ &c. & ibi propriè loquitur, quádo di
ctus recipiens in emphyteusim decessit testatus, & masculos
instituit hæredes vniuersales & filias in re certa, vt fecit dictus
Ioanninus: & si non exitisset dispositio dicti statuti per quam
datur interpretatio dictæ concessionis, sed fuissemus in puris
terminis iuris cõis loquẽtis de recipiente fundum in emphy-
teusim pro se & hæredibus vtriusq; sexus, & recipiens instituis
set masculos hæredes vniuersales, & fœminas in re certa: tamé
fuisset locus discussioni illius articuli. s. an dicta verba verifica
rentur in persona instituta in re certa iubendo qđ aliquid vl-
tra nõ peteret. in quo ét Bal. in d. l. liberti, & in l. quedã. §. nihil
ff. de eden. & Ang. in d. l. Gallus. §. ét si parente, & Sali. in. d. l. 2.
4 in 20. q. C. de iure emphy. tenent qđ nõ veniat psona instituta
b in re certa, [b] & illam opi. tanq̃ veriorem sum solitus sequi, le-
gẽdo dictũ §. nihil qñ verba sunt cõcepta prout fuerũt in casu
nostro. ¶ Nec prædictis obstat si diceretur qđ ea, q̃ notantur per
Bar. in d. §. si liberi, cũ cõcor. procedũt qñ dictum esset qđ reci-
piens recipiebat pro se & filijs masculis & fœminis, seu pro se
& hæredibus masculis & fœminis, secus vbi dictum esset pro se
& hæredibus vtriusq; sexus: & sic sub eodẽ signo essent vocati
tã masculi, q̃ fœminæ, non aũt prius essent nominati masculi,
quã fœminę, & iste est casus in quo loquũtur inuestituræ factę
p dictũ Ioãninũ: qa dico qđ hæc rñsio nõ ét sufficiés: qñ etiam
qñ dictũ est, q, recepit p se & hæredibus masculis & fœminis,
5 †natura illius copulæ, & est vocare pariter masculos & fœmi-
nas, non aũt ordine successiuo. l. vnic. §. his ita. C. de cad. tol. l.
duobus. ff. de le. 1. & no. Bar. in alij, in d. §. qdã rectè, & in d. §. si
liberi. ergo apparet, q, virtus dictæ copulæ non est illa, q̃ faciat
eos vocari ordine successiuo, sed est natura rei, quæ colligit ex
dispositione dicti statuti, hoc ét confirmatur per ea quæ tradũ-
tur p Ang. in suo consi. 38. qđ inci. Quidã Ioãnes decessit con-
dito testamento, vbi concludit quod non minus ordine succes
siuo veniunt, qñ sunt vocati per aliquod signum collectiuũ, q̃
qñ per copulã, allegat id qđ habet in l. cũ ita legat. §. in fideicõ-
misso, & l. peto. §. frater. ff. de leg. 2. bene faciunt no. per Bar. in
l. si cognatis. ff. de reb. dub. in antepe. q. hoc etiam in proposi-
to nostro patet esse verum, per ea quæ determinat Pe. de Anch.
in d. consi. 412. vbi voluit, q, qñ fœminæ comprehendunt sub
illis verbis, pro se & filijs & hæredibus, intelliguntur vocatæ or
dine successiuo. ¶ Non ob. etiam si contra ea quæ dicta sunt s
in feudo, per dictũ c. 1. §. filia. de succes. feud. cum si. dicatur, q,
illa procedut qñ tractaremus de feudo simplici & recto, id est
non dato ad certum seruitium; secus autem in feudo conditio
nato, id est, dato ad certum seruitium, iuxta id quod habetur
in c. si. cum ibi no. de capita. qui cura. uen. quoniam tũc uidet
quod si tale feudum recipiatur pro se ac filijs masculis & fœmi
nis, spectare debeat pariter ad fœminas, sicut ad masculos, si
tale seruitium posset præstari per ipsam fœminam per se vel
alium pro ea, sicut per masculum. arg. l. si quis Titio. & l. si mu
lieri. ff. de vnsuf. accre. & l. Titię textores. §. nihil. ff. de lega. 1. &
in aut. de non alie. §. emphyteusim, & ita videtur determinare
Iac. de Bel. & Bal. in d. c. 1. §. quin etiam, in tit. Episcopum vel
Abb. & dicit ibi Ia. Aluaro. quod de hoc est casus non allegatus
alijs in extraordinarijs capitulis feudorum, in c. si cui militi in
ti. de feu. & benefi. sed dictũ feudum non videtur esse rectum
& simplex, sed datum ad certum seruitium, id est, pro certo an
nuo censu, seu canone soluendo in certa quantitate frumen-
ti. bene faciunt ea quæ not. Bal. in tit. de pace Constan. in versi.
6 libellariè, & in dicta l. liberti libertæq; dum dicit, † q, talia feu-
4† da concessa pro annua quantitate † frumenti non sunt propriè
c feuda, sed magis sunt cõcessiones emphy. vel contractus inno
minati, per id quod habetur in l. naturalis. §. at cum do. ff. de
præscri. verbis, & per no. per Cyn. in aut. ingressi. in antepe. q.
C. de sac. san. eccle. ideo secundum eum tales recipientes non
tenentur præstare iuramenta fidelitatis. facit etiam quod no.
Bal. in additio. Spe. in tit. de loca. in versi. feudum, quia adhoc
respondetur, q, etiam dato, q, esset iudicandum de dicta con-
cessione, prout de emphyteusi; tamen debẽt masculi præferri
stante dispositione dicti statuti, per ea quæ no. Bar. in d. §. si li-
beri. cum alijs. s allegatis. ¶ Præterea dictus Ioanninus, & alij
qui recipere consueuerunt dictas inuestituras, præstiterunt iu
ramenta fidelitatis: & sic se obligauerunt ad ea ad quæ tenen-
tur veri vasalli, iuxta c. 1. de for. fide. & in c. 1. de noua for. fidel.
per quæ apparet dictũ Ioãninũ, & alios prædictos inuestitos
virtute iuramenti fuisse ad aliud obligatos, quã ad reale serui-
tium, seu ad realem pręstationem: & ideo nõ sumus in casu in
quo non militet eadem ratio, quæ militat in casu d c. 1. §. quin
etiam & d. §. filia, vt patet ex his quæ no. Cy. in d. aut. ingressi
7 in antepe. q. dũ allegat tex. in d. c. 1. de forma fideli. † nã ipse in
telligit, qđ ille, qui astringitur ad ea, quæ tradũtur in d. ca. 1. de
forma fideli. cum si. dicatur propriè vasallus, & concessio sibi
facta dicatur propriè feudum, & idem est de mente Bald. in d.
l. liberti. dum dicit, q, illi quibus conceditur res in feudum p
annua quantitate frumenti, non habent præstare iuramentũ
8 fidelitatis. ¶ † Adhoc accedit id quod voluit Bal. in c. 1. in prin.
in tit. de gradi. success. in feud. in l. fi. C. de suis & legi. vbi vo-
luit q, id quod habetur in d. ca. 1. si cui. mili. non est authenticũ,
d qa capitula posita in illo ti. extraordinario, sunt apochripha, [d]
id est non authentic. sicut habet 16. dist. c. 1. & sic vult Bal. p illa
q̃ tradunt in d. c. si cui militi. & in alijs capitulis extraordina-
rijs ibi positis, non sunt seruanda tanquam minus authentica
& formalia verba illius c. si cui militi, ponuntur per Bal. in d.
l. fi. C. de suis & leg. Et propterea etiam videtur. s. q, nõ sit pro
constãti ponendum illud, quod dicit Bald. in d. §. quin etiã in
tit. epm vel abb. dum dicit, q, ille tex. locũ non habet in feudo
condit inato, id est dato ad certum seruitiũ, & Iac. de Bel. qué
ibi refert Bal. non ita largè loquitur in lectura mea: vt Bal. re-
fert. solum enim dicit ibi Iac. de Bel. q, illa consuetudo ibi posi
ta, qđ fœmina non succedat cũ masculo non continet æquita-
tem nec eius rigoré, qa est cõtra pactum, & videt esse cõtra dñi
& vasalli intentioné: debet tamen seruari si feudũ est simplex,
& datũ ad rectum feudũ, & dicit q, vidit illum. §. de facto ser-
uari in regno Siciliæ, & plus non dicit. ¶ Et contra illam limita
tionem Bal. ibi dicentis, q, non habebat locum in feudo cõdi-
tionato. 1. dato ad certum seruitiũ in quo ipse intelligit qđ de-
9 beãt seruari iura cõia, & nõ constõnes feudales. facit: qa † imò
videt q, in feudo cdicionato debent seruari ctitutiones feuda
les, & non ius cõe, vt no. Specu. in titu. de loca. §. nunc aliqua.
ver. 85. ad idem tex. in c. ad apostolicæ, de reg. iur. li. 6. in verbo
annuam pensionem, & in verbo feudum, vbi ét regnũ Siciliæ
concessum ab ecclesia Romana in feudum imperatori sub an-
nua pẽsione iudicatur feudum, & vt dicit ibi Dñicus de sancto
Gemi. in fine principij, nõ regulabit scdm ius cõe loquens de
emphyteusi, & hoc potuit esse propter iuramentum fidelitatis
quo astringebatur imperator. hoc apertè tenet do. Car. Floren.
in c. potuit, de loca. quem refert, & sequitur Ia. Aluar. in capi. 1.
§. sed nec alia. in tit. quæ fu. pri. causa benefi. amit. vbi dicunt
quod si pro feudo debet solui census, & vasallus non soluit per
biennium vel triennium, an priuetur feudo, & dicũt q, non per
id quod no. Spe. in d. versic. 85. & ideo secundum eos differt ab
emphyteusi: & qa vbi fidelitas promittitur, & vltra hoc pensio,
nõ videtur feudum datũ propter pensioné, sed pensio est quasi
cãimpulsiua, vt refert Iac. Aluaro. se ita etiam de facto consu-
luisse cum Pau. de Cast. ¶ Et quod feudum datum ad certum
e seruitiũ iudicetur [e] feudũ, & consequenter constitutiones feu-
dales in eo locũ vendicent, est de mente tex. in c. 1. in fi. in titu.
in quib. cau. feu. ami. & in c. 1. §. præterea, in tit. qđ sit inuestitu
ra. insuper contra doctrinam Bald. in d. §. quid etiam, facit qa
ipse dicit, quod quando feudum datum pro filijs masculis, &
fœminis ad certũ seruitium, debetur pariter & eodé tempore
fœminis sicut masculis dũmodò tale seruitiũ possit explicari
per

per fœminã vel per alium pro ea. Nã cum esset actum q̃d istud
feudum transiret ẽt ad fœminas, sequitur q̃ qualecunq; esset
istud seruitium ẽt si esset tm̃ cueniens viris: videbat̃ esse actum
q̃ fœminę possent seruitium p̃stare per alium, vt no. Spe. in tit.
de feu. §. qm̃. versi. 21. Nec ẽt ob. dicto Iulio quod ipse de an. M.
450. fecit se inuestire de dictis bonis ab eadem ecclesia pro se,
& vice & nomine Antonij fratris sui: & ẽt vice & noĩe dictarũ
sororũ suarũ, & p̃ hęredib⁹ vtriusq; sexus. & sic videret̃ q̃, da-
to q̃d in parte dicti Anto. fratris sui non potuerit ipsi Ant. præ
iudicare. l. falso. & l. portionẽ. C. de cõ. rerũ aliena. tñ videt̃ q̃d
†5 Iulius ad partem patris suæ poterit vocare dictas † eius soro-
res, iuxta l. mater. C. de rei ven. & l. si fundũ p̃ fideicõmissum.
in prin. ff. de leg. 1. cum si. Quia rñdo q̃ dñium vtile dictorum
bonorum, spectabat ad dictos Iulium & Ant. filios masculos,
& hæredes vniuersales dicti Ioannini ex virtute dictarum in-
uestiturarum Ioannini, per ea quæ dicta sunt s̃ nam Ioanni-
nus ex sua inuestitura, donec vixit, habuit vtile dñium, c. 1. iux
ta princip. in verbo vendicare. de inuestitura de re alie. fa. &
l. 1. in fi. ff. si ager vecti. vel emphy. pet. & no. plenè glo. or. in c.
2. de capi. Corra. & tale vtile dominium transiuit recta via in
ipsos filios hæredes d. Ioãnini. l. cùm hęre. in prĩ. de acqui. pos
10 l. 1. §. qui in potestate. ff. si quis omis. cau. testa. † vnde aut nos
dicimus quod dictus Iulius petendo inuestiturã pro se & no-
mine dictarũ sororum voluerit ex certa scientia eis aliquã par-
tem illius sui vtilis dominij donare: & dico q̃d cum hic fuerit
fictus titu. s. donationis. & ficta traditio ex receptione, inuesti
tura non fuit sufficiens ad transferendum illud vtile dñium p̃
f aliqua parte in dictas sorores, sicuti [f] qñ ego cõduco à te scien-
ter rem meam, siue tanquàm meam siue tanquàm tuam, non
perdo dñium, neq; illud in te transfertur, propterea cõtractus
non valet, qui valuisset si conducens perderet dñium. l. si ei à
quo. & ibi gl. & doc. ff. de vsuca. l. qui rẽ. iũcta gl. 1. ibi not. Cy.
& alij. C. loca. l. si rem aliquã. ibi ẽt plenè no. doc. post gl. ff. de
acq. poss. maximè Bar. ibi 2. & 3. q. quam ibi ponit de ecclesia.
& doc. in l. cum falsa. C. de iur. & fac. igno. & probatur in l. suæ
11 rei in verbo, sciens. ff. de contrahen. em. † vbi si quis emat rem
suam scienter, non valet, & tamen si præcederet dominium, &
* resultaret donatio, valeret emptio: & dicta doctrina est * com-
muniter ab omnibus approbata, vt etiam per Bald. in l. tradi-
tio. C. de pac. & in c. 1. de capita. qui curiam vendi. & in l. ad p̃-
bationem. C. loca. & Ang. in §. emphyteusim. in auth. de non
alie. & Ant. de But. in c. fi. de confes. & clarum est q̃ inuestitu-
ra non est vera traditio: imò per eam non transfertur posses-
sio, quando non fit in re p̃senti. c. per tuas. de dona. c. ex ore. de
his quæ fiunt à ma. par. ca. notatur in c. authoritate. de insti. &
c. pro illorum. & in c. accedens. de præb. no. Dyn. in r. de regu.
iur. in 6. & Inn. & alij in c. 2. de consu. & in c. in literis. de resti.
spo. no. doc. in l. 1. C. de dona. & in l. 3. in princ. ff. de acq. poss.
¶ Aut dictus Iulius erranter hoc fecit, & tunc multò min⁹ p̃di-
dit dominium, aut donasse videt̃. l. nec ignorãs. C. de do. l. si qs
vi. §. differentia. de acq. pos. & no. in d. l. si rem aliquam. nõ em̃
videtur errãs remittere aut donare, cum non consentiat. l. ma-
ter. ff. de inoff. testa. l. in repudianda. ff. de acquir. hære. l. si per
12 errorem. ff. de iuris. om. iud. † Et in dubio cum nulla expressa
fuerit causa per dictum Iulium propter quam ipse vellet vtile
dominium ad se pertinens transferre in dictas sorores, præsu-
mitur q̃ potius fuerit per errorem, & q̃ ipse crediderit ad di-
ctas sorores pertinere dictum ius & vtile dominium de p̃senti
pro cęteris ratis: sicut dicimus in eo q̃ sine cã promittit aliquid
g dare, q̃a in dubio videt̃ per errorem [g] promittere: & ideo cũ effe
ctu non tenetur. l. 2. §. circa. ff. de doli exce. . qui sine causa. ff. de
condi. sine cã. l. cũ de indebito. §. fi. ff. de proba. c. si cautio de fi-
de instru. & firmat gl. not. reputata singularis in l. generaliter,
in gl. 3. C. de nõ nume. pecu. & ibi hoc etiam tenet Iac. de Aret.
& Cy. in 13. q. & ibi etiam Ray. & Bald. & Rofre. in libellis suis
in rubrica, de certi condi. quæ ex stipulatu competit, quem re-
fert & sequitur Io. And. in addi. Spe. in tit. de confessionibus,
c. nunc videndum. super ver. sed quæ est ratio, & Ric. de Salic.
& Bar. de Sali. in l. si creditori. C. de pac. & latè probat hoc Io.
de Imo. & Raph. Cu. l. à Titio. ff. de verb. ob. & Pau. de cast. in
l. si diuortio. eo. tit. dicũt ãt doc. in dictis locis idẽ esse in tradi-
tiõe simpliciter facta sine causa per l. nunq̃ nuda. ff. de acq. rer.

do. vt declarat maximè Io. de Imol. in d. l. à Titio. & l. si fund.
†6 certo die p̃stari. ff. de ver. ob. & † hoc saltem in casu nostro pro-
cedit in quo dictus Iulius petebat se dictis nominibus inuesti-
ri debere iuxta tenorẽ aliarũ inuestiturarum, & instrumento-
rum suorum, & sic istud petebat fieri tanq̃ debitũ, & scd̃m in-
uestituras præteritas. & tñ ex inspectione earum apparebat q̃
non erant inuestiendę sorores, & sic apparet rẽ aliter se habere:
& ideo videtur præsumendum esse q̃d hoc errore processerit. l.
sed si me putẽ. ff. de cond. indeb. l. cũ de indebito. in prin. cũ gl.
ff. de proba. l. si post diuisionẽ. C. de iu. & fac. igno. ex quo ap-
13 paret q̃ rõ coniunctionis hìc non habet obstare. ¶ † Præterea
p̃sumitur q̃d t̃pe d. inuestituræ petitæ per Iulium, erat ipse mi-
nor, 25. annis. & sic nõ poterat dictũ suum vtile dominium in
alium transferre sine decreto iudicis. l. 1. & l. magis puto. §. ne
passim. ff. de reb. eo. l. lex q̃ tutores. C. de admi. tu. cum si. ¶ Q̃d
autem Iulius haberet vtile dominium ex cã feudi, probatũ est,
s̃ & dato ẽt quod inuestituræ Ioãnini non dicerentur cõtinere
ius feudi, sed ius emphyteuticum, tamẽ adhuc verum est dice-
re q̃d absque noua inuestitura Iulius habebat illud vtile domi
niũ, q̃d erat apud Ioanninũ pro partibus, pro quibus erat hæ-
res, vt ẽt patet ex s̃ dictis: & specificè no. Sali. in l. fin. C. de iur.
emphy. dum tractat an emphyteusis posit legari. & Bald. in
c. quæ in ecclesiarum de consti. & per easdem rationes non ob
stat ẽt alia inuestitura recepta per dictum Iulium de anno. M.
451. qui pro dimidia recepit inuestituram pro se & hæredibus
suis vtriusq; sex⁹, mortuo iam Ant. fratre suo, cuius erat hæres:
q̃uis in princ. instrumenti narretur q̃d ipse petierit se inuestiri
de dictis rebus, etiam nomine sororũ scd̃m tenorẽ aliarũ inue-
stiturarum, tamẽ in conclusione ipsius inuestituræ apparet q̃d
ipse fuit inuestitus de dimidia pro indiuiso pro se & hæredib.
suis, & sic ista secunda inuestitura minus erat apta præiudica-
re iuri ipsius Iulij. Et omnes ẽt responsiones, q̃ datę fuerunt cir
ca priorem inuestiturã factam de anno 1450. etiam conueni-
unt huic secundæ, ideo eas vlterius non repeto. & propterea
rectè fuit vltimò inuestitus de toto feudo Iulius prædictus, vt
patet ex præmissis. ¶ Nec prædictis etiam habet obstare q̃d An-
tonia soror dicti Iulij. erat soror vtrinq; coniuncta dicti Anto-
nij eius fratris, sed Iulius non erat frater dicti Antonij, nisi ex
latere fratris tantum, & sic videtur q̃d in parte Antonij ipsa de-
beat præferri, iuxta id q̃d habetur in aut. itaque C. communia
de succes. quia respondeo, q̃d statutũ prædictum propter exi-
stentiam agnati masculi, id est dicti Iulij, excludit dictas soro-
res: & per dictum statutum datur interpretatio verbis dictæ
inuestituræ, vt etiam illa eodẽ modo intelligatur, vt dictũ est.
14 † Accedit etiam: q̃a hæc est natura feudorum, vt in eorum suc-
h cessione non fiat differentia, an sit frater vtrinq; [h] coniunctus,
† an † ex latere patris tm̃. c. 1. de gra. succes. in feu. & ibi speci-
ficè no. Bar. & Bal. in l. 1. C. de leg. hære. & refert etiam Bald.
in. c. 1. q̃ ibi etiam tenet Iac. Ardizo. in sum. sua, sub rubr. de
succes. feu. & sub rubricella, an frater ex vtroque parente ex-
cludat fratrem ex patre tantum: quia in feudo non succedunt
aliq̃ eò quia cognati, sed quia agnati, vt in præallegato. c. 1. de
gra. succes. in feu. Alex. Tartagnus.

ADDITIO.

a ¶ Concludit. aduerte hoc casu vbi non vocantur filij nisi hære-
des, non est dubium nec opus est dictis doct. q̃ loquũtur in for
tiorib. terminus, videlicet qñ in concessione vocantur filij vt
filij, & non vt hæredes sed tunc dicta doctorum non sunt regu
lariter vera vt dixi in consu. Pari. §. 137. adde not. suprà li. 4.
consi. 15.

b ¶ Certa. hæc est veritas vt plenè dixi. s̃ li. 1. consi. 128.

c ¶ Propriè. s̃ li. 1. consi. 136. nu. 3. lib. 2. consi. 12. in fi. Ro. sin. 177.
Cur. Senior consi. 48. nu. 11, consil. 49. Alb. Bru. consi. 11. consi.
41. Ias. consi. 155. cum seq. lib. 2. consi. 117. lib. 4.

d ¶ Apochripha. de his, suprà lib. 1. consi. 30. Aluar. in fin. vsuum
feu. Cur. Senior. consil. 49. Cur. Iunior tract. feu. par. 3. nu-
mer. 5.

e Iudicetur. suprà li. 1. consi. 79. Iaso. consi. 117. libro 4. Vdalri.
Zasi. epito. feu. par. 12. conclusi. 10. dixi in consu. Pari. titu. 1. in
fi. ru. & §. 30. q. 25.

f ¶Sicuti. Caue, quia hi casus sunt valde dissimiles: quia in prio-
re cũ soror sit absens nec possit frater illi stipulari, nec hoc aga-
tur, vt aliqd de nouo in eius fauorem disponat, ea verba nullo
modo sunt dispositiua, sed solũ sunt cõfessio erronea extra iu-
diciũ parte absente in realibus facta, q̃ nec probat. At posterio-
re casu fateor, ꝙ sola scientia non sufficit ad immutationem
dñij & possessionis vltra vires & naturam actus expliciti, sed si
constet actũ esse vt locans fieret dñs & possessor iam hẽt verum
titulũ, & ficta traditio sufficiet, qcquid dicat Alex. hìc & in d.
l. si rẽ aliquã, & alij, q̊d aũt dicũt de ficto titulo cõmentium est
& reijciendũ vt plenè & nouè docui in cõsue. Pari. §. 1. gl. 5. nu.
22. cũ seq. vbi multa transfudi q̃ olim scripserã in d. l. si rem ali-
quã. q̊d facere malui quam multitudinẽ librorum erdere.
g ¶Errorẽ. s̃. li. 1. cõs. 4. Fel. c. si cautio, de fide inst. Ias. §. in perso-
nam, institu. de actio. & ad casum huius consilij faciũt, q̃ scripsi
in consue. Pari. §. 11. nu. 19. ver. ampliatur secũdò. §. 35. num. 10.
h ¶Vtrinq. idem Bal. Aluaro. Præpo. ca. 1. de gra. succe. in feu.
Mar. Lan. c. 1. §. & quia vidimus, q feu. da. pos. Bal. Phi. Cor. l. 1.
C. de legiti. hære. Bal. consi. 252. consi. 422. li. 1. consi. 222. lib. 3.
Pe. de Fer. in li. quo agi. de reuoc. feu. Iac. de S. Georg. tractatu
feu. ver. p̃sen. & recip. ꝓ se & eorũ filijs, ver. sed nunquid. Cur.
trac. feu. 3. parte prin. q. 6. Ant. Rub. cosi. 85. And. Tira. in con.
sue. Picto. ti. retrac. §. 14. gl. 2. nu. 10. sic apud nos in successione
hærediorum q̃ Galli vocant ꝓpria, nõ anttendit duplicitas vin
culi: qa cũ sint affecta lineæ à qua processerunt, cõiunctio si ac-
cedat alterius lineæ vel lateris nihil addit, qa impertimens est,
quãdiu supersunt habiles de linea hærediorũ ẽt remotiores in
gradu. itaq; frater german⁹ nõ excludet fratrẽ consanguineũ
in paternis: nec vterinũ in maternis, sed cũ illis respectiuè con
curret, sed bene eos excludet in q̃sitis & mobilibus nominibus
& alijs bonis indifferentibus certæ lineæ non affectis, vt plenè
probaui in consu. Pari. §. 137. his scriptis repeti, ꝙ idem tenet
Steph. de Phedericis in trac. de interpret. iuris par. 2. pag. 101.
in paruis. & ita tenendum & iudicandum, licet nõnulli nuper
in contrarium malè & imperitè iudicauerint.

EPITOME.

SI mulier habens feudum ingreditur monasterium non reddit feudum ad dñm nisi post mortem naturalem mulieris & interim seruietur domino per substitutum.

CONSILIVM. X.

VISO instrũento inuestiturę feudi paterni in ꝑsonã
Margaritę & Catharię pupillarũ de illo feudo ho
norifico ꝓ se & hęredib⁹ vtriusq; sexus, ex eis, &
qualibet earũ legitimè descẽdẽtib⁹, queadmodũ
ẽt fuerat ꝯcessum patri earũ ꝓ se & suis hęredib⁹
vtriusq; sex⁹. Et q̃ dña Margarita mõasteriũ mõacharũ S Dñi-
1† ci ingressa est, & ibi ꝓfessa. ¶Et q̃rit in effectu † an in monaste-
riũ trãseat dictũ ius feudale, saltẽ donec vixerit dicta Margari-
1 ta. ¶†Et prima facie videretur dicendũ q̊d nõ, qa ꝓ hoc videtur
tex. in c. 1. §. 1. de alie. feu. vbi vasallus nõ põt, alienare in eccle-
siam: qa ecclesia ꝑpetuò viuit. & nõ moritur, vt ibi. & 12. q. 2. c.
liberti. el 2. meritò deterior fieret cõditio dñi. ¶Secundò ꝓ hac
parte videt casus in c. q clericus, in ti. si de feu. fue. cõtro. inter-
do. vbi tex. vult ꝙ si vasallus efficitur clericus, vel votũ religio-
nis assumat, eo ipso sit priuatus feudo. Tertiò pro hoc videtur
tex. in c. 1. de vasal. mili. q arma bellica deposu. vbi miles assu-
mens habitũ religionis priuat feudo. ¶Quartò videt idẽ ꝓbari
in c. 1. in ti. an mutus vel surdus, vbi habetur ꝙ vasallus effectus
cleric⁹ feudũ retinere põt. ¶Quinto probari videt in c. 1. §. 1. in
ti. de beneficio fœminæ, alias est rubrica de feu. fœminæ, vbi il
le, q̃ efficitur clericus vel conuersus, aut aliquo modo habitum
religionis assumat, in feudũ paternũ nõ succedit, & si illud ha-
bebat, perdit ipsum. ¶Sextò, quia militãs Deo, nẽ dẽt se impli-
care negotijs secularibus c. 1. & ferè ꝑ totũ ti. ne cle. vel mona-
chi 21. q. 3. c. placuit & c. Cyprianus. † & cessante officio debet
2 cessare beneficium l. generaliter C. de epi. & cle. l. Nesennius,
cũ l. seq. ff. de excu. tut. cum si. Nemo ẽt põt vtiliter duobus do-
minis seruire l. fi. C. de off. asses. c. qa in tm̃, & c. de multa, de p̃-
ben. ¶Septimò, qa filius ciuilis nõ succedit in feudo c. adopti-
uus. in ti. si de feu. fue. controuer. inter do. & agna. sed mona-
steriũ dicit fili⁹ ciuilis, c. in præsentia. cùm ibi no. de probatio.
in auth. nisi rogati. C. ad Treb. & in aut. si qua mulier. C. de sa.
san. eccl. cum ibi no. ergo &c. ¶Octauò facit tex in c. 2. de duo.
fra. de nouo benefic. inuesti. vbi non dẽt dñs inuitus compelli
habere alium in vasallũ, q̃ illum quem eligit. ¶Nonò pro ista
parte videt esse gl. & ibi clari⁹ & no. Bar. in l. 1. C. de legi. vbi te-
net ꝙ monachus non succedit in feudo paterno, quia non põt
3 p̃stare seruitia debita. ¶†Decimò ꝓbatur ex his q̃ no. Cyn. post
Mart. Sil. in auth. ingressi. C. de sac. sanc. eccl. vbi concludit, ꝙ
si q̃ratur, an si feudatarius ingrediat monasteriũ, transeat feu-
dum in monasterium, dẽt distingui: aut est tale feudum ꝓ quo
debet reale seruitiũ, & tunc transit in monasteriũ, arg. instit. de
acquisit. per arroga. & in l. Arethusa. ff. de stat. hom. nam ex q̊
debetur reale seruitiũ, n õest propriè feudum. c. 1. de forma fide
li. Aut debet ꝑsonale seruitiũ, & tũc subdistinguit: aut est datũ
ad certũ genus seruitij, q̊d fieri potest c. fi. de capita. qui curi.
vend. c. 1. §. pen. in ti. quid sit inuesti. & tũc si sit tale seruitium,
quod possit honestè exhibere clericus, ipse exhibebit, & feu-
dũ non reuertetur ad dñm: & si superueuiet iustũ impedimen
tũ, seruiret ꝑ substitutũ, l. nullus C. de decurio. li. 11. Si aũt sit in
certum seruitium p̃standũ: tunc ipso iure liberatur à sacramen
to fidelitatis, ingrediendo monasterium c. 1. in fi. de beneficio
fœminæ, nec põt deseruire per substitutũ: quia videtur speciali
ter electa fides vasalli. arg. l. 1. ff. de offic. eius cui man. est iuris.
In contrarium tamen allegat id quod not. in l. antiquitas. C. de
vsufru. & id ꝙ habetur in l. ad similitudinem, & in l. quisquis
C. de epis. & cler. & in l. agentes. C. de agenti. in rebus. lib. 12.
& l. pen. ff. ope. liber. & aliter non se firmat Cyn. in d. auth. in-
4 gressi. ¶†Ad id quod no. Bald. in l. Deo nobis. C. de episco. &
cleri. vbi dicit ꝙ si filius est effectus monachus, non transibit
mortuo patre ad monasterium regnum, aut ducatus, vel baro
nia patris: quia non transibit nisi ad hęredes sanguinis, vt not.
27. q. 2. in c. scripsit, & ita etiam not. Bal. in l. data. C. qui accu-
sare non possunt, nec dicatur ꝙ iura superius allegata in consti
tutionibus feudalibus, non debent allegari in materia feudi
ecclesiastici, sed solùm debent allegari iura canonica: qa imò
2† etiam † in feudo ecclesiastico debent attendi dictæ constitutio
nes si expressè non contradicant canoni. c. cæterùm, de iudi. &
ibi not. doct. maximè domi. Cardin. Flor. & dom. Abb. & not.
Ioan. Cald. in suo consil. 192. incip. Articuli super quibus, vbi
adhoc allegat no. in cap. 1. de ope. no. nun. & id quod habetur
in 10. distin. c. si in adiutorium, & in capit. sequen. attento, ꝙ di
ctæ constitutiones feudales sunt aut expressè compilatæ pro
parte ab imperatoribus, & pro alijs partibus creditur eas esse
tacitè approbatas ab imperatoribus. allegat no. per Io. And. in
5 cap. ex parte, de feu. † sed si essent leges aliorum inferiorum, &
non imperatorum: tunc dicit esse verum quod non seruaren-
tur in causis ecclesiarum: ita procedit id quod habetur 66. dist.
bene quidem, & in cap. ecclesia Sanctæ Mariæ de consti. & ita
dicit notari per Hostien. & Ioan. And. in capit. fi. de solu. facit
secundum eum id quod no. Inno. in cap. nouit. de verbo Theo
dosius, de iudic. facit quod dicam infra referendo verba Bal-
di, in c. quæ in ecclesiarum, de constitut. ¶Et istam opinio. etiã
ꝙ reuertatur feudum & non transeat in ecclesiam, videtur te-
nere Barto. in l. si finita. §. si de vectigalibus. ff. de dam. infe.
6 ¶† Sed præmissis non obstantibus, puto in casu nostro con-
trarium esse de iure verius: scilicet ꝙ feudum transeat in mo-
nasterium: & sic possit dicta Margarita per alium deseruire ad
id ad quod tenetur ex iuramento fidelitatis, & ad ea quæ pro-
missa sunt in instrumento inuestituræ, & feudũ durabit apud
ecclesiã donec naturaliter vixerit Margarita, adhoc moueor.
quia feudum istud ab initio fuit cõcessum patri dictarum mu
lierum pro se & hæredibus vtriusq; sexus, & mortuo parte su-
a perstitibus istis duabus filiabus fuerũt ipsę inuestitæ de hoc feu
do, vt suprà. constat autem quod fœmina [a] reputatur inhabilis
ad feudum cap. 1. §. hoc autem notandum, in titu. qui feud. da.
pos. cap. 1. in princ. de gradi. succes. in feu. cap. 1. de succes. feud.
cap. 1. an mutus vel surdus, cum sim. & est ratio, quia ipsa non
* potest dñm iuuare, vel pugnã facere. ita dicit gl. * cõiter appro-
bata in d. cum hoc autem notandũ, in ti. qui feu. da. pos. d. c. 1.
in tit. an mutus vel surdus. facit l. quisquis, versi. sed ad filias
C. ad l. Iulia. maiesta. tenetur enim vasallus iuuare dominum

suum, etiam inhonestè pergentem.c.1.§.fi.de pace iur. fir.c.1.
§.item qui dñm.quæ fue.prima causa be.amit.c.1.§.1.de capi.
7 Corra. † verum est q, vbi expresè actum est q̊d in feudo suc-
cedat fœmina, tunc pōt admitti ad feudum, vt fuit in casu no-
stro, vt in d.c.1.§.filia.de succes.feu.& c.1. de gra. succes. in feu.
& c.1.episcopum vel abb.c.significauit. extra de rescri. & tunc
videt̃ esse actū q d̃ fęmina posit deseruire p substitutū, ita not.
dicit Spe.in tit.de feud.§.quoniam.ver.21.vbi dicit quod con-
suetudo in aliqb.locis, q, mulier succedat in feudo, iuxta d.c.
significauit.si quæratur qualiter seruiet dño feudi, & respon-
det q, ipsa erit vasalla, & iurabit per se fidelitatem. argu.l.2.ff.
de iurisdom.iud.sed seruiet per substitutum domino feudi. ar.
l.vnicæ §.ne autem.versi. sin auten in faciendo. C. de cad. tol.
& idem Io.And. in addi. super d. versi. 21. vbi addit plus q, ipsa
posset præstare iuramentum fidelitatis per alium, & sic appa-
ret hoc casu non esse electam industriam personæ, & ita etiam
tenere videtur Ia.de Bella. in dist.sua.in c. quisquis. C. de epis.
& cle. & And.de Iser.in c.1.in fi.de vasal. milit. qui arma belli-
ca depo.& in ca.1.§.fi.de benefi.fœminæ, vt infrà referam. ¶ Et
q, posit vasallus seruire per substitutum, quando feudū transi-
uit ad eum, qui efficitur inhabilis, probatur in c.si quis deces-
serit, & ibi not.in tit. si de feudo fue. controuer. inter.domi.&
agna.& in l.quisquis.cum glo. & ibi notant doc. & l.ad simili-
* tudinem. C. de episco. & cle. Sed ita est q, * omnes tenent q,
8 † vbi sumus in casibus in quibus seruitium præstari posit de
iure per alium, vt per substitutum, transit feudum ad monaste
rium, & monasterium seruiet per se, vel per alium, vt firmat. In
no.in c.præsentia de probat.vbi dixit, quod si ille qui ingredi-
tur monasterium habebat feudum, illud transibit in monaste-
rium, si pro feudo debebat aliqua seruitia quæ posint à mona
sterio exhibere honestè per se vel per alium: tunc illa præstabit
monasterium per se, vel per alium.argu.l.quisquis, aliàs redi-
bit ad dominum.argu.l.1.§.ne autem. C. de cad.tol.& d.l.in-
ter artifices.& idem dicit hosti.Io. Andr. & Anto. Butr. in.d.c.
præsentia. q, Archidi.19.q.vlti. in c. si qua mulier. & dicit do.
Abba. Siculus in d.capit. in præsentia quod secundum illam
distinctionem debet intelligi tex.in c.qui clericus.in titu. si de
feu.fue. contro. inter do. & agna. ita etiam est de mente Bald.
in c.1. de benefi. fœminæ. Salic. etiam in d.authen.ingresi.in
* fi. dicit q, doctores * communiter tenent quod si debetur pro
feudo seruitium personale, quod posit ab ingrediente mona-
sterium præstari honestè per se, vel per idoneum substitutū, &
transibit in monasterium, & poterit per substitutum præstari
propter iustum impedimētum, per d.l.quisquis. & l. ad simili
tudinem.hanc partem fortius sustinet Old.in præall. authē.
ingresi. quem refert & sequi videtur Io. And. in addi. Spe.
in ti.de sta.mona.§.1.super ver.45.nām dicunt ipsi q, si iste in
grediens monasterium, feudum iam habuerat, & fidelitatē fe-
cerat, retinebit feudum, nec vitiatur, licèt casus superuenerit à
quo incipere non potuisset.c.factum legitimè. de regu.iur.in
6.Sed ita est q̊d dicta Margarita iam feudum habuerat. & me-
diāte persona tutricis, præstiterat iuramentum fidelitatis, q̊d
quidem fieri potuit.l.quoties.§ si tutor.ff.de noxa.l.2.§.fin au-
tem.C.de iura.calum. & no. Ia. Ardizo, in summa feudorum:
p̄t enim tale iuramentum per procuratorem & interpositam
personam p̄stari.c.1.§.pe. in tit.per quos fiat inuesti. not. gl. &
doc. in c.1. in versi. absentia. in tit. quo tpe miles. 63.dist.c.ti.
bi dño.cum gl.c.1.§.verum. de sta. reg.lib.6. & declarat Bal. in
l.1.§.ne autem. de cadu. tol. & in ca.fi. per quos fiat inuesti.&
ille exp̄sè dicit posse fieri à tutore.quinimò minor retinere p̄t
feudum absque eo q, fidelitatem faciat, durante illa ætate. c.si
minori & c.si quis decesserit, in tit. si de feu. fue. contro. inter
9 domi.& agna.Pręcedens tñ ɔclusio tutior mihi videt̃. ¶ † For-
tificantur prædicta per ea quæ no.gl.in c.1.§.ex hoc.in gl.1.de-
benefi. fęmi. aliàs de feu. fęminę. vbi gl. tenet. q, si vasallus in
grediens monasteriū est paratus seruire per substitutum, non
reuerteret̃ feudum ad dñm.arg.d.l.quisquis.& d.l.ad similitu
dinem.& illam gl.sequitur Ia.de Bel.in c.qui clericus. in tit.si
de feu.fue.contro.illam etiam seq videt̃ Fulgosius ī d.auth.in
gresi.facit ad hoc tex. in c.imperialē.§.firmiter. de prohi. feu.
alie. p Fed. licet gl. de hoc dubitauerit in d.c. q clericus.& po-
sito q̊d diceretur dubitabilem esse opi. gl. in d.c.1.§.ex hoc de

feu.fęmi.intelligendo gñaliter in quocunque feudo cuicūq;
concesso, & ideo gloss. ibi vsa est dictione, fortè. tñ quò ad ca-
sum nostrū qñ est feudū concessum fœminæ, quo casu pōt de
seruire feudo p substitutum, vt probaui: non puto illud esse du
bium sed firmū, q̊d transeat ad monasterium, saltem donec illa
naturaliter vixerit, p ea q̄ dicta sunt, ad quorū cōfirmationem
accedit decisio Bald.in authē. nisi rogati. C. ad Treb. vbi dixit
10 † qd̃ in his q̄ ad extraneos non transmittūtur pp ipsius rei na-
turam prout sunt feuda, non succedit ecclesia, seu monasteriū
mortuo feudatario ingresso monasterium: quia ecclesia est cul
trix & auctrix iustitiæ, & nō patitur aliquid ɔtra iustitiam esse
vel fieri in se, vel in altero.d.c.1.§.1.de aliena. feu. tūc dicit q, in
terim donec viuit vasallus feudum non redit ad dñm, sed ec-
clesia habet cōmoditatē, si seruitiū iuxta feudi conditionem,
non minus decenter præstare posit ecclesia, q̈ vasallus per ea
q̄ habentur in d.c.in p̄sentia.¶ Cæterum, si seruitium sit tale q̊d
non posit adaptari ecclesię, reuertetur ad dñm: vt in c.1. de va-
sal.milit.q arma belli depo.idē tenuit Bal.in c. q̄. in ecclesiarū
de consti.vbi dixit q̊d feudatarius non potest alienare in eccle-
11 siam.§.1. in auth. de alie. & emphyt. & quia ecclesia est cultrix
iustitiæ &c.vt in d.c.1.§.de alie.feud.nisi feudatarius ingrediat
monasterium: quia tunc dicitur alienatio necessaria: & tandiu
durabit apud monasterium.quādiu durabit naturalis vita va-
salli, eo autem mortuo si feudum erat perpetuum & transito-
rium ad omnem hæredem, transit in perpetuum in monaste-
rium, qa tale feudū reddit̃ ad instar proprietatis, & tamen po-
test appellari feudum ca.inter dilectos.de fide instru. si autem
erat ad vitam, q̊d interpretatur de vita naturali, finietur morte
naturali: quia nullæ remanēt eius reliquiæ, & finito iure dato
ris, finitur ius acceptoris.c.1.§.rursus.qui mo.feu.amit.l.lex ve
ctigalis.ff.de pig.Ita dicit Bal. in d.c. quæ in ecclesiarum.sub-
dens quod dici p̄t ista procedere, vbi seruitium feudi pōt ex-
plicari per monasterium, sed si non posset explicari, non redi-
ret ad dñm nō mutatione personæ, sed extinctione finalis cau-
sæ, vt in d.c.1.de eo qui arma belli.depo. nec dicatur q, ille tex.
sit ɔtra libertatē ecclesiasticam: quia fundatur in ratione natu-
rali: vt in d.c.1.§.1. de alie. feu. quem tex. dicit esse vnicū.& ita
residet Bal. ibi. Ad hoc etiam quod voluit Bal. in ca. inter dile-
12 ctos.de fide instru. † vbi quærit, an vasallus ibi posit feudum
transferre in monasteriū q̊d ædificabat.& dicit quod Hosti.te-
net q, aut dñs feudi vult retrahere feudum ad se, aut non: pri-
mo casu non posit hoc facere durante vita vasalli: sed potest
retrahere postquam est mortuus vasallus sine hærede proprij
sanguinis, arg.d.l. lex vectigalis. ¶ Secundò casu quando dñs
non vult retrahere, valet translatio facta in monasterium. Et
subdit q, alij dicunt q, si feudum est francum & exemptum à
legibus pęnalibus feudorū, q̊d esse pōt, dūmodo ista immuni-
tas dolum futurum non remittat.l.conuenire.ff.de pac. dota.
tunc poterit monasteriū habere feudum, & illud vltimum q̊d
ibi ponit Bal.in feudo franco.s.q, transeat in ecclesiam, voluit
etiam Bald.in d. auth. nisi rogati. & in l. si plures. C.de condi.
inser.per dictum.c.inter dilectos.istud etiam posset facere ad
13 propositum nostrum, quia † feudum honorificum, quale est
feudum concessum Margaritæ, & eius patri, videt̃ idē impor-
tare q, feudum francum, scd̄m Vbertū de Bobio, vt refert Ioan.
And.in addi.Spe.in tit.de præscri.in rub.tamen quò ad casum
nostrum hoc vltimum fundamentum.s.ea ratione q, feudum
sit honorificum, non pono pro constanti, nec expedit, quia ali
ter ex supra dictis apparet esse fundatam intentionem mona
sterij. & sic dato quod dominus episcopus instituerit dominá
Catharinam post professionem dominæ Margaritæ de dicto
feudo, vt veteri, vt paterno: non intelligitur esse tributum per
talem inuestituram ius dominæ Catharinæ, si in eo non habe-
†3 bat, vt in c.1.in prin. † & ibi not.gloss. & doct. in titu. per quos
fiat inuesti. & tantò magis: quia dominus episcopus seu eius
vicarius reseruauit ius alterius personæ & quamuis ex p̄dictis
satis appareat rñsio ad allegata in contrarium, tamen breuiter
rñdeo ad tex.in c.1.de aliena.feu.quod ille tex.loquitur in vo-
luntaria alienatione feudi. quam vellet in perpetuum facere
vasallus, quod fieri non potest: quia fieret deterior conditio
domini, cum ecclesia nunquam moriatur, & sic nunquam re-
uerteretur ad dñm ipsum feudum. Sed translatio quæ fit per
ingres.

ingressum monasterij, non est illius naturæ: patet per not. per
14 glo. & Car. in l. si ita quis. §. ea lege, ff. de ver. obl. † vbi habetur
q̃ rem quam non possum titulo venditionis transferre in ec-
clesiam, tamen potero transferre si ingrediar monasteriũ trãs-
ferendo rem illam per talem ingressum. ita etiam est de men-
te Bal. in d. c. quæ in ecclesiarũ, de constit. & in d. auth. nisi ro-
gati, & durabit feudum quousq; naturaliter viuet vasallus, &
non vltrà, per d. §. rursus. & l. peto. §. prædium. ff. de leg. 2. cum
si. & sic non fit deterius ius ipsius domini feudi. Ad hoc facit
15 quod dicimus de † vsufructu competente ei qui ingredit̃ mo-
nasterium: quia non finitur, sed durabit quousq; naturaliter
viuet ingrediens, vt not. per gl. & doc. in auth. ingressi. & in d.
aut. si qua mulier. & in aut. idem est. C. de bo. quę lib. & Spec.
de sta. mona. versi. 47. & notant doct. in d. c. in præsentia. & sic
patet quod si alicubi reperit̃ quod commoditas iuris existẽtis
penes aliquem ingredientem monasteriũ. nõ transeat in mo-
nasterium durante naturali vita ingredientis est specialis ca-
sus. & contra regulas iuris communis: igitur non extendẽdus
ad alios casus, ex identitate rationis. l. ius singulare. & l. quod
verò. ff. pe legi. & l. si verò. §. de viro. cum materia. ff. sol. matr.
¶ Non obst. tex. in d. c. qui clericus. & in c. 1. de vasal. milit. qui
arma. bel. depo. & in c. 1. an mutus vel surdus. & in c. 1. in fin. de
16 feud. fœminæ. † quia illa iura intelliguntur nisi quando esse-
mus in casu, in quo posset vasallus deseruire feudo per substi-
tutũ, vt tenent doct. in d. aut. ingressi. & in d. c. si qua mulier,
& Io. An. & alij in locis superius alle. & Bal. etiam in d. c. q clè-
ricus. & in d. c. 1. de vasal. mil. qui arma belli. & in d. c. 1. de be-
nefi. fœminæ. & sic illa iura non loquuntur in feudo concesso
fœminæ. Sed hoc feudum quando datur fœminæ vel pro fœ-
mina, est huius naturæ, vt possit deseruire fœmina per substi-
tutum, vt probaui in princ. & confirmat̃ per id quod not. An.
de Iser. in d. c. 1. in fi. de vasal. mili. qui arma bel. depo. & in c. 1.
17 §. fi. de benefi. fœminæ. vbi dixit † quod quando feudum con
cedit̃ ei, qui iam est clericus, & sic ei qui consueuit reputari in
habilis, secundum regularem naturam feudi, valebit cõcessio
si dominus sciebat ipsum esse clericũ, & dicit quod ita potest
intelligi id quod habetur in c. 1. de cle. qui inuesti. fe. & tunc se
cundum eum clericus seruiet per substitutum. per d. l. quisqs.
& l. ad similitudinem. de epis. & cle. c. similiter. si de feud. fue.
contro. inter do. & agna. pari ratione ergo dicendum est idem
in fœmina quæ in materia æquiparatur clerico, in c. 1. in ti. an
mutus vel surdus. Et per ista etiam est responsum ad id quod
dicitur q̃ militans Deo non debet se implicare negotijs secu-
larib. q̃ cessante officio debet cessare beneficium, &c. Quia
dico quod deseruietur per substitutum: vt iam est dictum. Et
non obstat q̃ filius ciuilis nõ succedat in feudo: quia nõ dico
q̃d monasteriũ succedat in feudo, & quod duret feudũ apud
monasterium donec monasterium duret, sed dico q̃ illa com-
moditas vtilis dominij ipsius vasalli erit mõasterij, sicut sunt
alia bona ingressi: & sicut est commoditas vsusfructus perti-
nentis ad ingressum, vt in d. aut. ingressi. cum ibi no. Et p̃ hæc
est responsum ad no. per Bal. in d. l. Deo nobis cum si. & ad id
quod dicebat quod dominus non debet compelli habere aliũ
in vasallum q̈ illum quem elegit: quia non dico q̃ monasteriũ
sit vasallus, sed q̃ per substitutum vasalli potest præstari serui-
tium domino feudi, & viuẽte vasallo durabit commoditas: vt
est probatum. ¶ Nõ obstant not. per Cy. in d. auth. ingressi.
quia ibi Cy. non se firmat, imò vltimo loco recitat opinionẽ,
18 quæ facit quod in monasterium transeat feudum, & † vltima
opinio videtur potius approbata, vt no. in l. qui filium. §. Sa-
binus. ff. ad Treb. in l. bona fides. ff. deposi. & in l. si idem cum
eodem §. fi. de iuri. om. iu. cum si. ¶ Quinimò Cyn. & omnes
fatentur quod quando feudum est talis naturæ quod possit
deseruire vasallus per substitutum, non redit feudum ad do-
minum licet vasallus ingrediatur monasterium. ¶ Ex quibus
concludo feudum non fuisse reuersum ad dominum, & dura
re donec durabit vita naturalis Margaritæ, & seruitium debi-
tum pro feudo posse per alium præstari domino feudi. Alex.
de Imo.

ADDITIO.

¶ Fœmina. s lib. 1. con. 29.

EPITOME.

Feudo per secundum decretum dominum consentiente adiudicato non auditur amplius vasallus.

CONSILIVM. XI.

Viso processu adiudicationis factæ dicto ser. Ca
rolo de Notarijs, seu eius procuratori contra di-
ctum Fráciscum de Leonardis super bonis feu-
dalib. spectantibus iure feudi ad dictum Fran-
ciscum vigore concessionis sibi factæ ex manda
to illustrissimi ducis domini dicti feudi, & visa inuestitura de
mum facta ex commissione dicti domini ducis in dictos Pau
lum Simonis, & Matthæum dominici de voluntate dicti ser.
Caroli: dubium facit an d. Franciscus possit dictam adiudica
1 tionem infringere: & omissis non necessarijs † dico quod nõ:
quia illud quod factum est per iudicem ita adiudicantem cẽ-
a setur factum [a] ab ipso debitore, cõtra quem facta est adiudica
tio. l. si ob causam C. de euict. l. 1. C. si causam iud. pi. & sic per-
inde est, ac si dictus Franciscus dedisset insolutum dicto ser.
Carolo, & ex forma statuti sub rub. de cau. ciuili. & eorũ pro-
2 cessu cauetur, † quod facta dicta adiudicatione ex secundo de
creto, non auditur vlterius. & idem etiam videtur esse de iure
communi. l. si finita. §. postea cum gl. ff. de dam. infect. & ibi
no. Ang. & moderni. & no. Spe. in ti. de 1. & 2. decreto. §. iuxta
versic. quid si ille redeat: & no. gl. in l. properandum. §. sin au-
tem reus in verb. audiatur. & hoc tenet Ia. Bu. & Bal. C. de iu-
di. & dicit Bal. ibi quod ita de cõsuetudine seruatur, & istam
opi. ẽt tenet gl. fin. & ibi Ia. But. in l. 2. C. vbi in rem actio. & gl.
& doc. in c. quoniam frequenter. §. fin. vt lite non contest. &
Iac. But. in l. consentaneum. C. quomodo & quando iud. &
Bal. in l. fi. ad finem. C. de bo. authen. iud. possi. & dicit Sali. in
auth. ei qui. C. de bo. auth. iudic. poss. in pe. q. non esse in con-
sulendo recedendum cum gl. hoc firmet, licèt Bar. in l. fi. fini-
ta. §. Iulianus ad fin. ff. de dam. infect. dixerit quod audiat̃ re9
post dictam adiudicationem citra biennium, si velit soluere,
* per l. fi. C. de iure do. impe. sed * communiter tenetur contra-
b rium, [b] vt dixi, & respondetur ad fin. quod ibi loquitur in ad
iudicatione facta per rescriptum principis, & nõ per viam iu-
dicij, vt concludunt doc. in locis præalleg. & statutum prædi-
ctum etiam remouet istud dubium. Et si diceretur, quod non
potuit vtile dominum feudi transferri per dictam adiudica-
tionem & secundum decretum iuxta no. per Bar. in l. si finita
§. si de vectigalibus. ff. de dam. infect. & per Spe. in tit. de 1. &
2. decreto. §. restat. versi. sed quid si reus non habet iuncto ver.
3 seq. † respondeo q̃ saltem quo ad commoditatem feudi ad di-
ctum Franciscũ pertinentis potuit induci ser. Carolus in pos-
sessionẽ, & illa talis commoditas potuit sibi adiudicari, vt cõ-
* cludit Spe. in loco proxi. alleg. & Barto. & alij * communiter
in d. §. si de vectigalib. per l. commodis. ff. de re iud. & l. stipen-
dia. C. de exec. rei iudi. & Ang. in l. eorum. ff. de dam. infect.
& Sali. in auth. ei qui. C. de bo. autho. iudic. pos. & moderni in
l. pro hærede. §. si quid tamen. ff. de acq. hæred. facit l. necessa-
4 rio. §. fi. cũ simi. ff. de pericu. & commo. rei vend. † Item respõ-
deo q̃ quo ad vasallum, id est, quò ad dictum Franciscum hæc
exceptio peremptoria non post per eum contra dictum ser.
Carolum & eius successores opponi potest sententiam. l. per-
emptorias. C. sen. rescin. non pos. & c. quod ad cõsultationem
de re iudi. & pro sententia & decreto præsumitur. c. in præsen-
tia. de renun. l. 1. C. de prædi. curia lib. 10. ca. cũ inter. & c. sicut
de re iud. cũ si. licèt quò ad dominũ feudi seu quò ad alias per
sonas, cũ quib. non esset lata sententia cessare posset hæc ratio.
capit. pen. de re iudic. & per totum. C. res inter alios acta. & ita
etiam videtur esse de mente dicti statuti quod etiam interpre
tari debet, vt addat iuri communi. iuxta not. per Barto. in l. 4.
§. prætor. ff. de dam. infect. & l. 2. ff. de vsucap. cũ simil. ¶ Præ-
terea dictus Franciscus per quinquennium cessauit in solu-
tione annuæ præstationis debitæ pro dicto feudo: quo casu vi
det̃ q̃ domino feudi volente sit etiam priuatus vtili dominio.
5 iuxta l. 2. C. de iu. emph. & c. potuit de loc. ¶ † Nã vbi feudum
est fictuale, & vasallus cessauerit saltem per triennium in so-
lutione canonis, ita incidit [c] in cõmissum, sicut emphyteuta,
c vt inquit Bal. in c. quæ in ecclesiarum. de consti. alleg. not. per
Inn.

Inn.in c.ad apostolicæ.in verbo,reprehendi,de re iudi.lib. 6.
ad hoc tex.in c.1.§.porrò.ver.quid si id.in tit.quæ fu.pri.causa
benefi.amit.¶ Nec obst. si diceretur? hoc non potest opponere
Paul.&Matthæus,sed dominus feudi, per no.in l. 2. ff.si ager
vectig.vel emphy.peta.& in l.2.C.de iure emphy.per Guil.de
Cug.& Bal.in l.solennib.C.de rei vend.cum sim. Quia respō-
deri posset q, cum interuenerit inuestitura facta domino feu-
di in Simonem & Paulum, non potest se excusare Franciscus,
si alleget q, nō soluit: quia alius scilicet Carolus vel Paulus pos
sedit,attento q, hoc ꝓcessit ex culpa & cōtumacia dicti Fran.
propter quam processum est ad adiudicationem prædictam:
nam tunc non procedit id quod notant Guli.&Bal.in d.l.so-
lennibus.ita consuluit Pau.de Cast.lib.2.con.46.incip. Viso
& examinato puncto &c.per id q, habetur in c.fi. cum glo. de
elec.& in l.sed si per prætorem.§. hæc aūt clausula.ff. quib. ex
cau.maio.& per no.per Cyn.in l.ea quæ.in vlti.q.C.de temp.
in integ.rest.pet.& per id quo no.Bart.in l.quibus diebus, in
prin.per illum tex.ff.de cond.& demon.tamen hoc vltimum
fundamentum non pono pro constanti, maximè quia non-
nulli tenuerant q, licèt emphyt.ecclesiæ cessando soluere ca-
nonem per biennium,& emphyteuta priuati per triennium
cadat à iure suo.d.l.2.de iure emphy.& d.c.potuit, tamē aliud
sit in feudo.ideo alijs superius dictis magis adhæreo.

ADDITIO.

a ¶ Factum.Bal.repe.legis pater filium.ff.de inoff.test.c. qm̄ fre
quenter, in fin. vt lit. non conte.consi.306.lib.1.consi.3 3.Ias.
consi.10.lib.1.late And. Tiraq.in consue.Picto.tit. retract.§.1.
gl.14.nu.13.limitat.Alex.j̄.lib.6.cons.212.nu.7.
b ¶ Contrarium.vt etiam tenet Alex.d.l.si finita.§.Iulia in fine.
Dec.consi.512.
c ¶ Incidit.falsum vt etiam sentit Alex.hic in fi.& disertè.s̄.eo.
lib.con.9.num.9.

EPITOME.

Pater potest disponere in testamento q, castrum semper, &
successiuè spectet ad primogenitum.

CONSILIVM. XII.

PERSPECTIS his quæ in themate narrātur,
& his quæ elegāter in iure alleg.& deducta sunt
per clarissimū iuris doctorem do. Pet. de Cella.
Circa primum dubium,quo q̄ritur, an valeat il
la ordinatio seu diuisio quondam d.Lud. dispo
1 nentis † q, primogenitus sit semper dominus insolidum dicti
castri,&c.Et respondeo q, sic quia cū pręsupponatur dictū ca-
strū ipsi Ludouico fuisse donatū,potuit dictus Ludouicus in
testamento suo diuidere bona sua inter filios suos, assignādo
vni vnam rem integram,seu pro diuiso alij aliam,& sic de sin
gulis,saltem si alijs filijs legitimam reliquit in reliquis bonis
suis,vt est casus in l.parentib.C.de inof.test.l.quoties.l. si co-
gnatione.& l.filij.C.fam.erci.& l.si filia.§.pater.ff.eo. & legi
tur & no.in aut.de triē.& semis.§.1.Nec potuerūt aut possunt
conqueri alij descendentes,& hæredes dicti Ludo. vt patet in
dictis iurib.& ꝓbatur ēt ꝑ id q, no.voluit Bal.in rubr.ff. de re-
2 rū diuisio.† vbi quærit, q̄d si pater mādauit in testō. q, fiat ho-
spitale in dominib.suis,filius vero vult ipsas domos eligere ꝓ
legitima sua quæritur an possit? Arguit primò q, sic.arg.l.cre-
ditoris.ff.de distract.pig,contrarium determinat: quia pater
a potest eligere vnā rē de qua testetur,si filius in cæteris [a] bonis
relictis pōt habere legitimam: quia electio quæ datur filio pro
† 1 legitima, † datur in alijs rebus non legatis, quoniam legata
integraliter præstanda sunt si bessem non excedunt, in aut.de
resti.& ea quæ parit &c.§.quamobrem, ita residet ibi Bald.&
attento q, dictus Ludouicus, vt quam plures homines adhabi
tandum in dicto castro conduceret, pacto conuenerat cum in
colis dicti castri, q, primogenitus suus & successiue primoge-
nitus primogeniti semper dominaretur insolidū in castro p̄-
3 dicto: † qa melius reguntur similia per vnum [b] dn̄m,iuxta ea
b quæ habentur in c.licèt.de voto.& in ca.imperialem.§.præte-
rea ducatus.de proh.feu. alienatione per Fede. nō potest dici
q, mala fide in testam.suo præfatus dn̄s Ludouicus ita dispo-
suerit, & consequenter quilibet bonus iudex arbitrari debe-
ret legitimā alijs descendentibus debitā potuisse assignari eis
in alijs,per id quod habetur in l.2.C.qn̄ & quib. quar. pars de
betur.li.10.& in d.aut.de trien.& semis.§.1.& per no.per Bart.
in l.suus quoq; in fi.principij.ff.de hær.insti.per Guli.de Cu.
& Bal.in l.fi.in prin.C.de inof.test.cum si.¶ Accedit ad confir-
mationem prædictorū, quia dictus Antonius primogenitus
adiuit hæreditatem dicti sui patris prout ex testamēto sibi de-
lata erat,& in ea se immiscuit, & sibi etiam obuenerunt por-
tiones omnes hæreditatis fratrum suorum hæredū pro alijs
partibus quondam Ludouici,& sic per immistionem, & adi-
tionem simpliciter factam approbatum videtur esse testamē-
tum Ludo.adeo q, per dictum Antonium nec per alium hære
dem dicti Antonij cōtraueniri pōt.d.l.parentibus,ver. q, aūt.
& l.pe.§.fi.cum ibi no.& l.fi.ff.de inof.test.igitur filij dicti An
tonij qui sunt hæredes Antonij & consequenter hæredes Lu-
douici.l.fi.C.de hære.inst.l.paterfa.ff.de vulg.& pup. nō pos-
sunt venire contra dispositionem dicti Ludouici,nec possunt
filij dicti Antonij aliter habere hæreditatem auitam nisi etiā
paternam amplectantur,postquam Antonius pater eorum se
immiscuit in hæreditate dicti aui.l. sed si plures.§. filio.ff.de
vulg.& pup.& legitur & no.in l.si quis filium.§.pen.& l.fi.ff.
de acq.hær.& in l.qui se patris.C.vnde li.¶ Fortificari possunt
prædicta ꝑ id quod no.decidit Bal:in d.c.imperialē,in princ.
4 in ver.itē quæritur vtrum pater posit assignare &c.vbi † quæ
c rit de casu magis dubio. s. vtrum feudum quod de sui natura
transit ad omnes filios vasalli.c.1.ver.sed cum hoc in titu. qui
feu.dare pos.posset per vasallum in testō assignari vni [c] ex eis.
& refert quosdam dicere quod sic,si pater sua probitate quæsi-
uit feudum: secus si quæsiuerunt antecessores patris.arg. l.di-
ui fratres.ff.de iure patr.finaliter concludit quod pater hoc fa-
cere potest si filij approbent testamenrum.argu.l.sicut.§.ven-
ditionis.ff.quibus mod.pi.vel hyp.sol.& ipsemet Bal. plus vo
luit in c.1.§.decedenti in ti.qui.feu.da.pos. sequutus quosdā
antiquos tenuit absolutè quod posit vasallus vni filiorū re-
linquere feudum, vt etiam voluit Spe.in ti.de loc.§.nunc ali-
qua.ver.78.in fi.& consuluit Pau.de Ca.lib.1.con.179.inci. In
causa quam magnificus. vbi propriè cōcludit vasallum posse
primogenito relinquere,per l.1.iuxta prin.ff.de asi.lib. & re-
spondet ad tex.in c.1.iuxta prin.de succes.feu.quæ tn̄ disputa
tio.s.in feudo,hic non est necessaria nec eam vlterius progre-
dior: quia non præsupponitur mihi dictam concesionem ca-
stri factam domino Lud.fuisse factam in feudū, & ideo cum
esset effectum proprium patris non potest inficiari q, potest
primogenito relinquere.ad q̄d vltra p̄dicta bene faciunt not.
per Bar.in l.vt iurisiurandi.§.si liberi.in versi. secundum du-
bium &c.ff.de ope.lib.& per Bal.in auth.si quas ruinas. C.de
sacrosan.eccle.tantò magis cum testamentum dicti Ludoui-
ci fuerit ab hæredibus per aditionem seu immisionem appro
batum.Alex.

ADDITIO.

a ¶ Cæteris. & sic legitima non potest eligi aut capi in bonis in
quibus substitutio facta est, si alia bona supersunt. idem Cor.
in consi.106.lib.2.con.180.ad fi.lib.4.vbi limitat, nisi bona a-
lijs legata aut relicta essent de melioribus rebus hæreditatis.
Aymo.consi.19.nu.14.
b ¶ Vnum.Oldr.quæst.94.latè Ant.Corse.& de potestate regia.
quæst.74.
c ¶ Asignari.non loquitur Alex.hic decisiuè, prout s̄ lib.3.con.
8.nu.15.

EPITOME.

Fudo paterno refert an vnus fratrum renunciet alteri vel
simpliciter: an verò in manu domini absolutè, vel vt alter
tanquam de nouo feudo inuestiatur. Quia primo casu
renuncians non censetur exclusus altero decedente sine libe-
ris masculis: secundo verò in perpetuum exclusus est.

SVMMARIVM.

6 Possent verbum, est extensiuum.
8 Promittens de se, intelligitur etiam promittere de hæredibus.

Renun.

9 *Renũtiatio patris in feudo hæreditario indiſtinctè nocet filijs. & numе.11.*

13 *Locus non eſt iuri accreſcendi in feudis, etiamſi dictum ſit, pro ſe & cuiuslibet eorum hæredibus.*

CONSILIVM. XIII.

PERSPECTIS his quę in themate narrantur, inſtitueram ab huius conſultationis expeditione abſtinere, eò quod alias dum Paduę agerem, ab amicis requiſitus has dubitationes reuolui. Sed tanta fuit in me, & iure quidem ſumma authoritas reuerẽdiſsimi D. Prothonotarij de Sabellis Bononiæ &c. digniſsimi gubernatoris dñi mei obſeruandiſsimi me requirentis vt pro eo quam iuſtitiam fouere intelligo, cõſulere non poſtponã, q̃ ſuo imperio contradicere nulla ratione ſum
1 auſus. † Vnde circa primum dubium, quo quæritur, nunquid ſtante renunciatione dictorum Lippi & Ricchi. deſcendentes ipſorum, mortuo dicto Luſcheto, & deficientibus omnibus deſcendentibus maſculis ex dicto Luſcheto admittantur ad partes p̃dictas feudi, p dictos Lippũ & Richũ renunciatas. Videretur prima conſideratione dicendũ, q̃ ſic primò p id q̃ habet in c. ſi Titius cũ Sempronio, in ti. ſi de feu. fue. cõtro. inter domi. & agna. vbi ſi duo erant fratres feudũ paternũ poſsidentes, & vnus eorũ fecerit refutationẽ alteri, ſi ille cui facta eſt refutatio deceſsit ſine deſcẽdẽtib. maſculis, refutatio ñ obſtabit
2 refutãti quin ſuccedere poſsit. ¶ † Secundò ad idẽ facit q̃ voluit gl. magiſtra. & no. in c. 1. in ti. Imperator Lothar. Eugenio Papæ. in vſibus feu. vbi gl. q̃ſiuit quid ſi duo fratres inter ſe bona patris diuidãt, & vni ſoli feudũ antiquũ obueniat, & poſtea ſine hærede maſculo decedit ille frater cui feudũ obueniat, an admittetur dñs feudi, an verò dictus frater ſuperſtes? & gl. concludit q̃ aut iſte frater tũc ſuperſtes refutauit tpe diuiſiõis aut non. & ſi refutauit, aut refutauit vt dñs feudi inueſtiret de nouo illum cui facta eſt refutatio: & tunc reuertetur ad dñm feudi: alioqui admitteretur frater ſuperſtes, ſed in ꝓpoſita q̃õne dicti Lippus & Ricchus videntur ſimpliciter refutaſſe, vt patere videt̃ ex inſpectione dicti inſtrĩ refutationis: ergo ipſi vel eorũ deſcendentes debent admitti ad dictũ feu. per eos refutatũ. Tertiò per id q̃ no. Bal. in l. q ſe patris. C. vnde lib. in verſic.
3 item quæritur ſi vaſallus &c. vbi † quærit an ſi vaſallus perdi-
a dit feudũ reputatione p̃iudicet eius filijs [a] & deſcendentib. &
†1 dicit Nico. de Marcellis tenuiſſe q̃ ſi eſt † feudũ antiquum ſeu paternum, vt erat feudũ de quo quæritur, ſi filius adiuit hæreditatẽ renunciantis factũ ſeu renunciatio patris p̃iudicat filio p l. q̃ à patre. C. de reſti. mil. & l. ſi vẽditrici. C. de reb. alie. non alie. niſi feciſſet inuentariũ ſolẽniter: q͞a tũc nõ noceret aditio hæreditatis. l. fi. §. in cõputatione. C. de iure deli. cũ ibi no. ſed Bal. quo ad caſum noſtrũ dicit ſibi videri q̃ ſi vaſall' renũciat dicto feu. paterno, & ꝓmittit q̃ nõ veniet cõtra, de ſe tm̃ ꝓmittere videt̃, & nõ impediunt̃ filij venire q ex nouo iure agunt poſt mortẽ patris q̃ñ ſunt hæredes patris ſcd̃m naturã feudorũ ar. l. cũ pater. §. hæreditatẽ. ff. de leg. 2. & l. Paulo Callimactho. §. 1. ff. de leg. 3. aut ꝓmiſit ẽt pro filijs & hæredib. tũc debet diſtingui prout diſtinguitur in alijs bonis filijs alienatis à patre ſecundũ diſtinctionẽ traditam per gl. & doc. in d. §. in computatione, ergo in ꝓpoſito, cũ dicti Luppus & Ricchus in renũciatione nõ dixerunt ſe aliquid promittere pro filijs & hæredibus: ſequitur q̃ iſti deſcendẽtes eorum non debent excludi p dictã renunciationem. ¶ Sed præmiſsis non obſtan. contrariã ſententiam in caſu propoſito puto veriorẽ, primò per id q̃d
4 habetur in c. 1. de eo qui finẽ fecit agna. de feu. paterno. vbi † ſi refutatio feudi paterni per vnũ ex tribus fratrib. fuerit facta alteri fratri poſsidenti dictũ feudũ, & fuerit facta dicto fratri pro ſe & deſcendẽtibus ſuis maſculis ſucceſſuris in feudo, nõ habet effectum ſi decedat ſine hæredib. maſculis dictus frater, cui renuntiatio facta eſt. vñ ſi tertius frater qui nõ renũciauit, vellet ad totum feudũ venire non poterit, ſed ſecum cõcurret ille qui renunciauit: quia renũtiatio dicitur facta in perſonã. i. ſolũ quò ad illũ cui facta fuit renũciatio, & hæredes ſuos maſculos, vnde nõ proderit huic tertio fratri volenti totũ feudũ vindicare. Sed ſi omnino feudum refutauit, vel ſi feudũ refutauit vt dñs illũ cui facta eſt refutatio inueſtiret quaſi de nouo feudo: talis refutatio in dictis duobus caſibus renunciantem
5 excludit imperpetuũ, † & intelligitur omnino refutaſſe quãdo refutatio non eſt reſtricta ad perſonã tantùm eius cui facta eſt refutatio, ſed eſt facta in rem, vt no. in gl. c. 1. de eo qui finẽ fe. agna. & dicit ibi Bal. q̃ q̃ñ refutatio eſt facta in manibns domini feudi, prout fuit in caſu noſtro, cenſetur facta in rem, & ſecundum eum quidam libri habent hæc verba ſcilicet, & niſi feudum dño refutauit, quidã verò habent niſi feudũ omnino refutauit. Corroborantur prædicta per id quod not. Andr. de Iſer. in c. 1. de vaſal. decre. æta. vbi dixit q̃ q̃ñ refutatio feudi fit ſimpliciter: intelligit̃ in dubio quod ſit omnimoda refutatio, de qua loquitur tex. in c. 1. de eo qui fi. fec. agna. de feu. pater. alleg. in arg. l. ſi quis pro eo. §. ſi nummos. ff. de fideiuſ. ergo cũ fuerit ſimpliciter facta dicta renuntiatio in manibus dñi debet intelligi q̃ renuntians omnino & ex toto refutauerit, quo caſu excluditur renunciãs in omnẽ euentũ, dato q̃ ille cui facta eſt refutatio, aut eius ſucceſſores deceſſerint ſine deſcendẽtibus maſculis, vt in d. c. 1. de eo qui fi. fecit agna. & no. in d. c. 1. in fi. Imperator Loth. & quod dicti renũtiãtes voluerint omnimodo refutaſſe patet per illa verba latiſsima & extenſiua, videlicet omnia ſua iura, rationes, & actiones reales, & perſona
6 les, quæ & quas habent vel habere poſſent &c. † Nã illud ver-
b bum, poſſent, eſt extenſiuum, [b] & trahitur ad futurũ. l. ſi ita q̃s ff. de leg. 2. not. Bar. in l. qui Romæ. §. duo fratres. in 6. q. ff. de verb. obl. & ſic videtur renuncians excluſus à iure futuræ ſucceſsionis: & ita etiã eſt apertè de mẽte Bal. in d. c. 1. iuxta prin. in ti. Imperator Loth. dum vult quod illud quod ibi dicitur in gl. volente quod renũcians non excludatur à feudo, ſi ille cui facta eſt refutatio decedat ſine hærede maſculo, procedit q̃ñ non eſt renunciatũ iuri futuro. Comprobantur prædicta p id quod habetur in c. 1. §. prætereà. in ti. qui. mo. feu. amit. vbi habetur quod ſi ille ad quem feudum ire debet. cõſenſerit eos inueſtiri, ad quos ſcd̃m ordinẽ tertiũ feudũ refutatũ nõ pertinebat, nullo modo ad ipſum feudũ repetendũ dat̃ regreſſus refutandi. ¶ Nunc reſtat videre an allegata in cõtrariũ obſtent, & ex reſponſionibus adhuc magis de veritate prædictorũ lique-
7 bit. ¶ † Et primò non obſtat id q̃ habetur in d. c. ſi Titius cum Sempronio, quia reſpondeo quod ibi loquitur quando renũciatio non fuerat facta ſimpliciter, ſeu in manibus dñi: ſed loquitur quando fuerat factũ pactũ de nõ petendo feudũ à certa perſona. i. ab illo fratre ſuo, qui feudum poſsidebat: nã non obſtat tale pactũ ipſi qui promiſit nõ petere, ſi poſtea mortuo ſine hæredib. maſculis illo cui factũ fuerat pactũ, petat ab alio ille qui promiſit feudũ nõ petere. Sed in caſu noſtro dicta refutatio fuit facta ſimpliciter, & in manibus dñi, & fuit omnimoda refutatio, ideo obſtat refutãtibus, vt ſupra probaui. Et eodẽ modo patet reſponſio ad illud q̃ no. gl. in d. c. 1. in tit. Imperator Lothar. quia illa gl. procedit niſi ſit facta omnimoda renunciatio, ſeu in rem, per d. c. 1. de eo qui finem facit agn. de feu. pa. & expreſsè notãt doc. maximè d. Ia. Alua. in d. c. 1. in ti. Imperator Loth. ſed iſta intelligitur omnimoda renunciatio, cũ facta fuerit ſimpliciter, & in manibus domini, & per verba extenſiua, vt probaui ſuprà: ergo &c. ¶ Poſſet etiam reſponderi quod dicta refutatio facta fuit vt dictus Luſchetus de nouo inueſtiretur: quo caſu refutans excluditur in perpetuũ, vt no. gl. in d. c. 1. in ti. Imperator Lotha. tamen præcedentib. reſponſionibus magis adhereo. Non. ob. not. per Bald. in præal. l. qui ſe patris, quia reſpõdeo quod imò ibi notata videntur facere pro iſta parte ſi bene inſpiciatur. primò enim conſtat q̃ ſi teneamus opi. Ni. de Matare. quam Bal. ibi refert, res eſt expedita. quia vult ipſe q̃ ſi filius renunciantis adiuit hæreditatem illius. qui renũciauit: tunc factũ ſeu renũciatio patris præiudicat filio, per d. l. qui ſe patris. Si etiam vellemus tenere op. Bal. in d. l. qui ſe patris. dũ dicit quod ſi renuncians promittit non venire cõtra renunciationẽ, & ꝓmittit de ſe tantũ, tũc nõ nocet filijs: ſecus ſi promittat etiã pro filijs hæredibus, nam in dicta renunciatione, vt alias vidi in copia magis extenſa mihi exhibita, dicti renunciantes renunciãt, & refutant in manib. dñi omnia iura & actiones quæ & quas habent vel habere poſſunt hæreditario nomine patris ſui, & per ſe: & ſic voluerunt renunciare tam iuribus quæ haberent, vt hæredes patris quã etiam iurib. quæ haberent per ſe. i. ſuo proprio noĩe. Et licet poſteà dum promittunt non contrauenire ſeu ratũ habere nõ

dicant

8 dicant pro se & heredib⁹, tamen etiã non dicunt per se tm̃: † vñ in dubio promittentes de se intelliguntur etiam ꝓmisisse pro hæredibus suis saltẽ qñ non est adiecta dictio taxatiua tantũ. l. stipulatio ista. in prin. ver. sed si se. ff. de verb. obli. & l. iurisgẽtiũ. §. pactorũ. ff. de pac. no. gl. in l. si sic. & ibi late Bar. & Ang. ff. de ver. obl. & in l. qui in futurũ. ff. de pac. & idẽ q̃ ad casum nostrũ tenuerũt Guli. de Cug. & Iac. But. in d. l. iurisgentiũ. §. pactorũ. ¶ Nec dicat̃ q, illud posit procedere qñ promisio esset facta circa rẽ de sui natura transitoriam ad hæredẽ promittentis, sed istud feudũ non videt̃ transitoriũ ad hæredes renunciantis attento q, descendentes dictorũ renunciantiũ haberẽt dictũ feudũ vt antiquũ, & acquisitũ à patre dictorũ renuntiã-
9 tiũ, & nõ à dictis renuntiantib. † q ar̃ndeo qd̃ attẽto q, prima inuestitura facta à principio de dicto feudo fuit facta pro vasallo & hæredibus masculis, nõ aũt simpliciter fuit facta ꝓ filijs seu descẽdentib. nõ hæredib. necesse est dicere dictũ feudũ
c esse quid hæreditariũ, ᶜ & nisi filij & descendentes dictorũ renunciantiũ essent hæredes ipsorum renunciantiũ qui fuerãt hæredes primi inuestiti, nõ possent dicti descẽdentes admitti ad dictũ feudũ. c. j. cũ ibi no. p Iac. de Bel. & Bal. in ti. an agna. uel fil. & no. Cy. in le. 2. C. de lib. & Bar. in l. eũ qui ff. de iterdic. & releg. & in l. ut iurisiurãdi. §. si liberi. iuxta prĩ. ff. de ope. lib. & non poterant filij & descẽdẽtes dictorũ renũciãtiũ separare hereditatẽ dictorũ renũciãtiũ ab hereditate primi inuestiti, cuius dicti renũciãtes fuerãt heredes. l. sed si plures. §. filio. ff. de uul. & pup. & sic facta erat vna & eadẽ hæreditas, & consequenter oportet dicere q, dictũ feudũ si quo iure transire potuisset ad descendentes renũciantiũ non potuisset transire nisi ipsi descẽdẽtes fuisset eorũ heredes: & sic iure hæreditario habituri essent, nisi obstasset renũciatio. Accedit ad confirmationẽ pedictorũ id q, voluit Archi. in c. j. de iure pa-
10 tro. in 6. † vbi per illũ tex. tenet q, habẽs ius patronatus ecclesiæ posit in p̃iudiciũ filiorũ & legitimorũ hæredum illi renũciare ¶ Quinimò in vno non videt̃ q, Bald. in d. l. qui se patris. in ver. præal. bene dicat, saltẽ quò ad casum nostrũ, dũ facit differẽtiã inter casum qñ pater simpliciter renũciat feudo absq; eo qd̃ promittat nõ cõtrauenire, & tũc scd̃m eũ nõ nocet filijs qa in iure qd̃ p mortẽ creatur, renũciatio ante facta nõ consueuit obesse, vt no. in l. fi. C. de bo. lib. in gl. q̃ incipit, vt aut̃ &c. sed qñ promisisset nõ contrauenire p se & hæredes: tunc dicit
11 q, ꝓmisio obstat: † imò videt̃ dicẽdũ q, qñ dictum feudũ erat receptum pro se & hæredib. vt in casu nostro, q, talis renuncia
†2 tio † absq; alia ꝓmisione debeat nocere filijs hæredib. ipsius renunciantis: qa in tali feudo recepto ꝓ hæredib. factũ vnius ascendentis tp̃e quo feudũ est apud eũ p̃iudicat nõ solũ sibi, sed etiam posteris suis hæredib. cũ censeat̃ qd hæreditariũ, vt vt concludit iu d. l. 2. alias 1. in fi. C. de libe. & eo. lib. Bar. in d. l.
* eũ qui. ff. de interdi. & rel. Et est * cõis cõclusio doctorum vbique. Posset fortasse ꝓcedere dictũ Bal. in feudo recepto pro se & liberis: & ad istũ casum adaptatur gl. alleg. per Bal. & ita est de mente Bal. Ang. & modernorum. maximè Pau. de Cast. in l. apud Iulianũ, §. si quid alicui. ff. de le. 1. & q, ista fuerit etiam mens Bald. in d. l. qui se patris. patet dũ dicit, distingue vt distingueres in alijs bonis filij &c. & sic casu nostro dato q, dicta renunciatio fuisset simplex sine alia promisione noceret descendentib. dictorũ renunciantiũ, p̃sertim cum sint hæredes dictorũ renunciantiũ & ẽt absq; beneficio inuentarij, vt etiã
12 mihi aliàs p̃suppositũ fuit. ¶ † Circa scd̃m dubiũ q̃ quæritur, vtrũ deficientibus masculis oĩb. ex dicto Luscheto descendentib. admittantur descẽdentes ex dño Lippo & Richo ad partem quæ ad dictum Luschetum absq; vlla dictorum Lippi & Richi renunciatione spectabat: breuiter respondeo q, non: qa in mànibus dñi epi renunciarũt nõ solũ iuri qd̃ habebant tũc in dictis duab. partib. verũ ẽt omni iuri quod habere possent in dicto feudo paterno. i. in tali petita terræ &c. vt in instrmẽto clarè apparet, q̃ verba trahunt̃ ẽt ad ius, q, tunc non competebat refutantib. si cõpetere potuisset, aut sperabat̃ competere in futurũ. l. si ita quis. ff. de leg. 2. & dixi in superiori dubio, & dicta renunciatio attẽto q, fuit facta dño feudi tunc p̃senti & recipienti hẽt vim pacti, l. tale pactũ, in prin. ff. de pac. no. Pet. & Cy. in l. is qui hæres. in prin. ff. de acq. hær. & Bar. in l. 1. circa mediũ. C. de pac. & Bal. in l. si quis in cõscribendo. in prin. C. de epis. & cle. & Io. de Imo. in l. si ita sit scriptũ. §. si sub cõditione. ff. de leg. 2. & in d. l. is q hære. in prin. nõ potuit dñs feudi p talẽ renunciationẽ sibi p̃senti factã & habentẽ vim pacti sibiipsi acquirere & hoc est q, in proposito voluit Bart. recte intuenti in l. qui Romæ. §. duo fratres. ff. de ver. obli. in 10. q. ibi dum dicit, ad scd̃m &c. dũ vult q, in casu suo nõ acquirat̃ ecclesiæ seu dño: qa pactũ vel renũciatio nõ fuerat factum, vel facta cum ecclesia. & Fed. de Senis consi. 77. incip. Factum sic se habet quidam Abbas &c. ¶ Ad hanc conclusionem etiã ten
13 dunt fundamenta adducta in præcedenti dubio. ¶ † Nunc de tertio & vltimo dubio videndum est, in quo quæritur vtrũ attenta forma inuestituræ de qua suprà p q̃ fuerũt simul inuestiti dicti Bartholomæus quondam Pauli Azoga, & Iac. de Thienis eius gener de volũtate ipsius Bartholomæi, videat̃ dictus Iac. esse inuestitus de dimidia parte tantum dicti feudi, & an deficiente d. Bartholomæo sine descendentib. masculis pars d. Bartholomæi de defuncti accrescat dicto Iacobo superstiti, an verò reuertatur ad dominum feudi, id est ad Episcopũ Vincentinum, etiam dato q, in inuestitura reperirent̃ hæc verba vel æquipollentia, scilicet ꝓ se & cuiuslibet eorũ hæredib. &c. Breuiter respondeo: qa vt verbo fertur, non magna de hoc sit hæsitatio, & concludo q, quilibet pro dimidia intelligit̃ inuestitus. l. si mihi & Titio. in princi. ff. de verb. obl. l. reos. §. cum in talibus. ff. de duob. reis. c. 1. de fratr. de nouo benefi. inuesti. & l. 1. C. si plures vna sen. vtrũ autem mortuo d. Bartholomæo accrescat portio sua dicto Iacobo dubium facere viderentur illa verba suprascripta de inuestitura videlicet, & cuiuslibet eo
14 rum hæredibus, nã † distributiuum cuiuslibet, attribuit actũ cuilibet insolidum. l. non distinguemus. §. cum in plures. ff. de arb. no. gl. in l. si pluribus. in prin. ff. de leg. 2. vnde si dictũ esset, concedo Titio & Sempronio, & cuilibet eorum talẽ rẽ in feudum, qa insolidũ intelligitur esse concessum: tũc inter eos
d habet locum ius accrescendi, ᵈ vt signanter decidit Bald. in l. 1. C. quando nõ peten. par. in 11. q. in ver. sed hic dubitabatur qd si in iustrumento dicatur qd̃ est concessum &c. & Sali. ibidem in 12. q. Tamen hoc non obstante conrrarium in casu nostro puto esse verius, & ita consuluit in terminis Pet. de Anch. cõs. 245. incip. Duo prima dubia &c. vbi concludit. q, si Titio & Sempronio est concessa res in feudum seu emphyteusim ꝓ ipsis & cuilibet eorum vsq; ad tertiam generationem, & Titius decedat sine descendentib. superstite Sempronio, portio Titij non accrescit Sempronio per id quod habet̃ in c. 1. de fratribus de nouo benefi. inuesti. & in c. 1. §. cũ verò Corradus. in ti. qui feu. da. pos. & per no. p Bar. in d. l. si mihi & Titio. Nec ob
e stat illud distributiuum cuiuslibet: ᵉ qa illud salua ratione recti sermonis non potest referri ad personas Titij & Sempronij sed refertur ad generationem eorum cui adijcitur: ideo ad aliud nõ refertur. l. Plautius. ff. de auro & arg. leg. & tantò magis hoc seruare debet secundum eum: qa tantò minus offenditur ius commune per talem interpretationem: nam de iure cõmuni inter duos ita simul nouiter inuestitos, non habet locũ
15 ius accrescendi, vt in d. c. 1. §. cùm vero. cum si. & † verba sunt intelligenda, vt quanto minus fieri potest, ostendant ius commune, quod seruatur in loco c. cum dilectus. de consue. c. cau sam quæ de rescrip. l. quæro. §. inter locatorem. ff. loca. & qd̃ in proposito not. Bart. in l. vt iurisiurandi. §. si liberi. ff. de ope. libe. Ita ergo præcisè est in terminis nostris illud distributiuũ cuiuslibet, non refertur ad personas Bartolomæi & Iac. sed ap personas hæredum suorum, meritò mortuo Bartholomæo sine hæredib. masculis superstite Iac. non operatur distributiuum aliquid in persona Iac. cum ad eius personam non fuerit relatum, & imputet sibi Iaco. qui debuit legem contractus apertius dicere. l. veterib. ff. de pac. l. stipulatio ista. §. stipulationibus. ff. de verb. obligatio. Alex.

ADDITIO.

a ¶ Filij Iacobi. trac. feu. ver. & vnus ex dictis vasallis refu. feu. Cur. Senior consi. 49. Deci. cons. 185. adde ĩ lib. 6. consi. 30. & quæ dixi in consu. Paris. §. 30. q. 36.

b ¶ Extensiuum. Fran. Rip. d. l. qui Romæ. §. duo fratres. nu. 76.

c ¶ Hæreditarium. idem Anto. Butr. consi. 18. adde. s̃ lib. 1. consi. 144. nu. 1. licèt Deci. contra con. 185.

Accre

d ¶ Accreſcendi. s li.1.con.30.li.2.con.204.
e ¶ Cuiuslibet.ꝟ.eo.conſi.17.nu.7.

SVMMARIVM.

1 *Iudex an ex officio poßit informare de conſuetudine.*
4 *Dubius & ignorans æquiparantur.*
8 *Verba generalia non exonerant venditorem ſcientem & non exprimentem vitium rei.*

CONSILIVM XIIII.

VISO proceſſu cauſæ inter Ioannem Codacium ex vna, & Baptiſtam Maineti ex altera, viſoque eleganti conſilio clariſsimi conſultoris & mihi ho. fratris qui in fauorem dicti baptiſtæ conſilium reddidit: ſupereſt vt requiſitus paucis, vt mei moris eſt, referam quid in re iſta pro veritate ſentiam, & poſſet pro pleniori cauſæ deciſione quæri de duob. primo cōtra quem ex prędictis detur actio cameræ illuſtriſsimi principis. ¶ Secundò poſito ꝙ actio detur cōtra Ioannem an habeat regreſſum contra Baptiſtam in vigore conuentionis inter eos initæ. ¶ Circa primum non inſiſtam: quia vt accipi ex literis procuratoris Baptiſtæ conſuetudo viget in loco ꝙ teneatur vēditor, & ſic Ioaunes † de † qua conſuetudine poteſt iudex, ēt
1 ex officio ſe informare, & ſi reperit etiā per ſolam famam ita
†1 eſſe, ſufficiet: ita concludit & plenè declarat Cy. in l. 2. C. quæ ſit long. conſue. in ver. 2. quæritur circa hoc quomodo conſuetudo probatur &c. vbi dicit quod etiam parte abſente, & non vocata pōt iudex ſe informare. [a] Bar. in l. 4. ff. de teſti. per text.
a in l. 3. §. fi. eo. ti. & Anto. de But. in c. fi. de conſue. in pe. vel antepe. col. & in ſimi. no. Anto. de But. in ca. cum in tua. ad fi. de ſpon. & ſi ita eſt ꝙ talis conſuetudo vigeat: iudex debet declarare competere actionem cameræ contra Ioannem & ipſe eſt condemnandus & cogendus. & ad hoc ḋdm videtur tendere comiſsio & delegatio miſſarij facta clariſsimo domino vicario Bagnacaualli, nam maſſarius committit hoc declarari, vt ſciat ipſe aduerſus quem ipſe habeat ius cameræ proſequi. † &
2 dato quod actum eſſet inter Ioannem & Baptiſtam ꝙ onus talis capiſoldi teneatur Baptiſta ſubire, tamē hoc nihil operatur quò ad cameram: quia ex tali conuentione non acquiritur cameræ contra Baptiſtam ius aliquod. l. 1. in prin. cum ibi not. ꝑ Bar. ff. de iure fiſci. & l. ſi ita ſtipulatus. §. Chryſogonus. & ibi Bar. ff. de ver. ob. nec in aliquo immutatur ius tertij, ſeu cameræ ex conuentionib. priuatorum inter ſe, vt l. debitorum. & ibi in propoſito noſtro no. † Bal. & Sal. C. de pac. l. 2. C. de hæ-
†2 re. vel act. vendi. † l. cum qui. & ibi Bal. C. ſi cer. peta. Et ex his
†3 apparet ꝙ rebus ſtantibus vt s partes iudicis eſſent in declarando ꝙ cameræ & maſſario competat ius ad capiſoldum contra Ioannem, reſeruato dicto Ioanni omni iure ſuo cōtra Baptiſtā occaſione conuentionis inter eos habitæ ſi quod ius ei competat. iuxta l. Bebius Marcellus, ad fi. ff. de pact. do. & no. Bal. in aut. ſed & ſi quis. C. de ſecun. nup. ¶ † Vbi aūt quæreretur e-
3 tiam ſuper ſecundo dubio. ſ. an Ioannes poſsit compellere Baptiſtam ad ſoluendū efficaciter dictum capiſoldum, & ſic ad eximendum in effectu dictum Ioannē à dicto onere: & tūc mihi videtᷣ concludendū ꝙ nō. Ad qḋ oſtendēdum p̃ſuppono ꝙ Baptiſta non p̃ſumitᷣ ſciuiſſe dictam rē eſſe feudalem, ſeu conceſſam iure feudi à principe. l. verius. ff. de ꝓba. l. fi. ff. pro ſuo. & in regula, p̃ſumitur. cum ibi no. lib. 6. nec. de ſciētia ꝓbatū apparet ſufficienter aliquo modo: imò potiùs contrarium apparet tam ex libro datiorum & ex his quæ diſpoſuit ſer. Antonius Bruſanolinus q deponit quod Baptiſta intelligibat ſolū de illo capiſoldo qui debetur datiarijs, qui capiſoldus eſt ille qui ſoluiturᷣ pro venditione rei liuellariæ: ſed capiſoldus q debetur pro venditione rerum feudalium nō datur datiarijs, ſed eſt quid ſeparatū & reſeruatum cameræ principis. & Ioannes dum eſſet ſermo inter Baptiſtam & ipſum Ioan. de iſtis expenſis dicebat ſe neſcire aliud, & quod volebat centum ducatos ſine aliqua directione, & ſic diſsimulabat ſe neſcire rē eſſe feudalem & per conſequens ſubiectā eſſe maiori oneri & expenſæ occaſione dictæ venditionis. Et licet dictus teſtis deponat ꝙ Baptiſta decebat, ego intelligo ꝙ Iō. habet certas literas ducales facientes mentionē de iſto prædio, nollem ꝙ afferent: mihi in futurum damnum aliquod, & quod Ioannes reſpondit ſe habere literas, & quod adhuc erant clauſæ & ſigillatæ, & quod eas daret Baptiſtæ. Tn̄ ex iſtis non deprehenditur ꝙ Baptiſta ſciuerit rem illam eſſe feudalē. vnde ſuccedit illud. Non dicit hoc eſſe quod ab hoc contingit abeſſe. l. non hoc. C. vnde cogn. l. neque natales. C. de proba. Quinimò dato quod talia induxiſſent aut cauſarent quod Baptiſta videretur dubitaſſe,
4 quod illa res eſſet feudalis: tamen hoc nō ſufficeret: † quia du
†4 bius & ignorans æquiparantur † quantum ad effectū remit-
†5 tendi † aduerſario. l. manifeſtiſsimi. §. ſed q̃rebatᷣ, ibi neſcius & dubitās &c. C. de fur. & ibi. no. Bar. & doc. in l. fi. C. de cōd. inde & no. Bar. in l. 2. ff. ſi quis in ius voc. non ierit. & Bal. in l. leges ſacratiſsimæ. C. dē leg. & Sali. in l. licet. C. de procu. Nec dicatur qḋ fuerit in culpa Baptiſta ſi nō inueſtigauit: quia dato ſine præiudicio quod appareret in hoc eum aliquā culpam
5 commiſiſſe, tamē hoc ſibi non nocet, quia † dolus cōmiſſus ꝑ Ioannē in tacendo hoc quod ſciebat, præponderat culpæ Baptiſtæ, ſi qua fuiſſet. l. item ſi obſtetrix. §. fi. & ibi no. l. putator. & l. q foueas. §. hoc tm̄. ff. ad l. Aq. Et quod p̃ſumatur Ioannem fuiſſe in dolo ex taciturnitate probabo infra. nec de ſciētia. d. Baptiſtæ probatur etiam per depoſitionem ſer. Franciſci ſecūdi teſtis: imò potius probatur per eum ꝙ dictus Ioannes diſsimulauit rem eſſe feudalem, quia deponit iſte teſtis quod ſcripſit dictā ſcripturam vndatior de voluntate dictorū Ioānis & Baptiſtæ: ſed ita eſt quod in dicta ſcriptura res eſt deſcripta tāquā liuellaria, non tanq̃ feudalis: ergo ſi fuit ſcripta de voluntate Io. ſequitur quod Ioānes ſimulabat eam eſſe liuellariam, cum tn̄ ſciret eſſe feudalem, vt apparet ex ſupplicatione per eum porrecta principi, & ex literis principis de quibus in actis & licet deponat iſte teſtis quod Baptiſta dixit Ioan. Io voglio che tu habbi cento ducati netti & che nō paghi vno quatrino. per che io ſon ben dacordo cū lo ſignore &c. quia ꝑ hæc verba non apparet quod habuerit ſcientiam ꝙ eſſet res illa feudalis: nam potuit intelligere Baptiſta ꝙ ipſe erat in concordia cum principe, ſ. quod habuerat licentiam emendi dictam rē, vt rem riuellariam, putans ita eſſe in veritate, & de qua licen-
6 tia ēt deponit vltimus teſtis. † & dictum teſtis ambiguum eſt interpretandū contra producentē. d. c. in præſentia. no. Spe. in tit. de teſte. §. 1. ver. item quod teſtis obſtare. & notant doc. in l. inter ſtipulantem. §. 1. ff. de verb. obli. & in l. ſi quis intentione ambigua. ff. de iud. & inſuper talis teſtis videtᷣ in dicto ſuo eſſe ſingularis, & vnicus ergo nō proba. c. in omni. de teſti. c. licet cām. de proba. l. iuriſiurandi. C. de teſtib. Nec etiam de ſcientia Baptiſtæ probatur per ſer. Bartholomæum vltimū teſtem, nam licet deponat quod Baptiſta interrogauit ipſum teſtem, an illa res eſſet feudalis, tamen non dicit ꝙ Baptiſta hoc ſciuerit, & dato ꝙ Baptiſta potuerit de hoc dubitare ſeu dubitauerit, tn̄ hoc non ſufficit, vt dixi ſuprà & licet iſte teſtis deponat ꝙ iſte teſtis dixit Baptiſtæ, Tu poi ſupplicare al ſignore narrādo como tu hai comparato da coſtui, e che la ſua ſignoria ſta contenta che io te inueſtiſca ꝑ raxone de liuello pagādo ogni anno vno ſparauiero. & che ſe eſſo obteneſſe la ſupplicatione ſignata al dicto modo, che eſſo Baptiſta poi ſe farebbe dare le litere e bruſarebele. & quòd Baptiſta rn̄dit ipſi teſti faciatis mihi ſupplicationem, prout vultis. & quod ipſe teſtis fecit ſibi ſupplicationem modo p̃dicto, & ipſe teſtis vidit poſtea ſupplicationem ſignatam iuxta petita &c. ¶ Certè per hoc non deponit ipſe teſtis ꝙ Baptiſta ſciuerit rem eſſe feudalem, & potuit eſſe ꝙ dictus teſtis vel Baptiſta dubitabat quod de hoc aliquid diceretᷣ in dictis literis, & propterea dicebat dictus teſtis ꝙ Baptiſta poſſet poſtea comburere dictas literas: tamen dubitatio ſibi non ſufficit ad inducendam ſcientiam, vt dixi. Itē dato ꝙ dictus teſtis fortaſſe dixiſſet dicto Baptiſtæ ꝙ in dictis literis continebatur aliquid de fendo: tamen non tenebatur Ba-
†6 ptiſta ipſi credere. † l. 1. in verſic. dolum. ff. de eo per quem factum
erit. cū cōcordantijs ibi allega. facit. d. l. iuſiurandi. ¶ † Præte-
7 rea iſte teſtis etiam in dicto ſuo eſt ſingularis. Quinimò eſt affinis: ergo non integer teſtis, vt per Spe. in ti. de teſte. §. 1. verſi. ſed quid ſi in eodem gradu. cum ver. ſeq. ¶ Ex iſtis omnibus ſtat firmat concluſio, ꝙ non eſt probatū ꝙ Baptiſta habuerit ſcientiam ꝙ dicta res eſſet feudalis, & per conſequens ꝙ pro uenditione talis rei eſſet cameræ principis ſoluendus capiſoldus magnus aſcendens ad tertiā partem pretij, quo venditur

res ipsa: sed bene sciebat hoc Ioannes venditor. hoc igitur præ-
8 supposito infertur, † quod dato qđ Ioannes dixerit se nolle te
neri ad aliquam expensam vel capisoldum, vel aliud onus, &
habere centũ ducatos sine aliquo onere, & ita ꝓmiserit Bapti-
sta, tñ cum dictus Ioannes sciens dictam rem esse feudalem &
in consequētiam subiacere dicto oneri capisoldi soluendi ca-
meræ, nõ certiorauerit specialiter dictum Baptistam empto-
rem de hoc, licet in genere dixerit se nolle teneri ad ṗdicta o-
† 7 nera tamẽ sua taciturnitas † adscribitur dolo, & operatur qđ
dictus venditor teneatur emptori ad damnũ inde procedens:
vt est casus in l. quæro. ff. de act. emp. bene facit l. 1. §. fi. eo. titu.
9 & l. quæritur. §. si venditor. ff. de ædil. edic. † & talis taciturni-
tas venditoris scientis operatur etiam prædictum effectum in
venditore, dicente se vendere ius quod habet in re, vt in l. qđ
in venditione, cum duabus legibus seq. ff. de hære. vel. ac ven.
& prædicta firmant doc. vbique per iura præallegata. & maxi-
mè Cy. Bal. & Salic. in l. 1. C. de ædil. act. & est de mente Spe. in
ti. de emp. & ven. §. nunc videndum. vers. quid si vẽditor equi.
& ver. quid si vendo tibi & ibi Io. And. & Ang. Io. de Imol. in l.
si quis cum aliter. ff. de ver. obli. & Ang. in l. pacisci. ff. de pac.
& Canon. maximè do. Abb. in c. iniustũ. de rerũ permu. & di-
cunt doc. in d. l. quæro. maximè Bar. & Fulg. ibi qđ eo ipso qđ
venditor scit, & tacet, præsumitur tacere animo circumscribẽ-
di seu circumueniendi emptorem, arg. l. 1. §. pe. & si. ff. de act.
10 emp. ¶ † Fortius dixit Pau. de Ca. in d. l. quæro. quod etiam si
† 8 venditor exciperet & diceret † se nolle teneri de tali vitio vel
defectus: tñ hoc nõ sufficit ad hoc vt venditor sciens nõ tenea-
tur de tali vitio, vel defectu emptori ignoranti: sed requiritur
quod expressè certiorauerit emptorẽ qđ res vendita habebat
tale vitiũ allegat tex. in d. l. quærit. §. si venditor. ff. de ædi. edic.
ergo dato qđ verba dicti Ioannis in contractu importarent ꝙ
ipse voluerit excipere à se onus capisoldi, ét si dixisset de quo-
cunq; capisoldo debendo vel ratione feudi, vel rõne liuelli: tñ
nisi specialiter certiorasset emptorem ꝙ res esset feudalis: non
sufficeret. per d. §. si venditor. quantò magis in casu nostro, in
quo videt Ioan. dissimulasse rẽ esse feudalẽ: vt patet per ea q̃ cõ
tinentur in scriptura libri datiorũ facta de voluntate partium
& etiam ex his quæ deponit, maximè primus testis, dum de-
ponit ꝙ Io. dicebat, ego nescio &c. dicit etiam Pau. de Cast. in
d. l. quæro, ꝙ etiam tunc non imputatur emptori, si se non in-
formauit de casu seu vitio excepto à venditore: eò quia nullus
poterat melius informare emptorem, quàm venditor, qui ta-
cendo fuit in dolo, & qui dolus præponderat culpæ emptoris,
vt dixi supra. Alex.

ADDITIO.

a ¶ Informare hoc posset esse verum in simplici feudo, vt tradit
Alex. l. 1. col. 1. C. vt quæ desunt aduo. qui multum differt à con
suetudine, vt s̃ lib. 2. con. 36. consuetudo verò vt ista de qua hic
plenè probanda est. vt s̃ lib. 2. cons. 145.

SVMMARIVM.

1 *Feudum etiam probatur per famam in antiquis: & per verba narratiua principis vel prædecessoris. nu. 2.*
5 *Dominus & vasallus debent mutuo auxiliari.*
6 *Feudum probatur per possessionem triginta annorum in ea qualitate.*
7 *Feudum paternum præsumitur ob antiquitatem possessionis.*
8 *Vasallus potest subinfeudare, sed non nocet domino nec agnatis, & num. 9.*
10 *Feudum reuocandum ab agnato remotiore intra annum ab extraneo intra triginta annos.*
12 *Præscriptum censetur secundum naturam actus.*
13 *Feudum non impeditur reuerti diuisione fratrum.*

CONSILIVM XV.

VISIS narratis in themate, non multum insistã,
super primo quæsito, videlicet an dicta bona de
Casatico, & Marcaregia intelligantur esse feu-
dalia, seu iuris feudi concessi dicto do. Phebo
seu ascendentibus dictorũ dñi Guidonis & do.
Thadæi: quia verbo fertur, veritatem ita fuisse, & quod potest
probari saltem per famam, & communem opin. ꝙ iam sunt
centum anni & vltrà qđ dicta bona tenebantur & possidebã.
tur vt feudalia à dicto do. Phebo, & qđ fama. & cõis opi. est, ꝙ
iá sunt centũ anni, & vltra qđ dicta bona in feudũ cõcessa fue-
rũt d. do. Phebo per illustres principes, & d. de Gonzaga Mar-
chiones Mantuæ &c. ¶ Vnde licet de iure bona præsumantur
a in dubio allodialia, a & nõ feudalia, vt not. Host. & Io. And. in
c. fi. in verbo, rñdere, de iud. & no. in c. minus. de iureiur. & Io.
And. in addi. Spe. in ti. de feud. §. qm̃ super ver. 21. in addi. inci.
cessante &c. & no. Bal. in c. 2. in ti. si de feu. fue. cõtro. inter do.
& agn. in l. libertas. ff. de sta. homi. & in c. 1. in prin. in pe. vel vl
ti. col. de cõtrouer. inuest. facit qđ no. in l. si cuius. in princ. ff. de
1 vsuc. & quod habet in l. actus. C. de ser. & aqua. † tñ si probatur
fama ṗdicta, illa sufficiet ad ꝓbationem qđ sint feudalia & cõ
cessa patri dictorũ Guidonis & do. Thadæi: quia in antiquis
quando agit de facto à quo distamus saltem per spatium cen-
tum annorum, fama sufficit pro plena probatione, vt no. Inn.
& alij in c. veniens. & in c. quid per nouale. de ver. sig. & Spec.
in ti. de proba. §. 1. ver. & noto quod præscriptus &c. & Innoc.
in c. cum causam. de iura. calum. & Cyn. in l. si quidem. C. sol.
ma. & Bal. Ang. & Sal. in l. proprietatis. C. de proba. ita intelli
gentes not. per gl. in l. at qui natura. §. cũ me absente. ff. de ne-
go. gest. & ita etiam not. Bal. in aut. quas actiones. C. de sacro-
sanct. eccle. & in l. cum super. C. de rei vend. & in l. conuenti-
culam. C. de epis. & cle. & in l. in bonæ fidei. C. de reb. credi. &
Ang. in l. quidam in suo. ff. de condi. insti. & Anto. de But. in
c. veniens. el. 1. de testi. imò voluit ipse fortius ibi, & in d. capi.
quid per nouale, quod sufficiat probatio per famam etiam in
facto à quo distamus solum per spacium quadraginta annorũ
b tanquam illud dicatur esse de antiquo b per no. per Inno, in d.
ca. veniẽs. tamen hoc vltimum quod ipse dicit de spatio qua-
2 draginta annorum, non pono pro constanti. † Sufficeret etiã
† 1 si probaret † per aliqua verba enunciatiua, seu narratiua prin
cipis de quo loquitur tex. in cle. 1. de proba. si talia verba nar-
ratiua cõtinerent, & enuntiarent dicta bona fuisse concessa in
feudum dicto domino Phebo ab ipso principe vel à predeces-
sore suo, si in talibus narratis princeps fundat intentionem
suam: vt quia illa sic narrata conferant ad id quod principali-
ter disponebatur per principem: ita habetur in d. cle. 1. & licet
gl. ibi in verbo, fecisse narramus, dubitet an illud quod ibi di-
citur habeat locum quando princeps narraret non gestum à
c se, sed ab alio: tamen c Landunus ibi quem refert & sequitur
Ioan. de Imo. dicit quòd dispositio illius cle. habet locum tam
in gestis ab ipso principe enuntiatiuè, vel narratiuè expressis
in literis principis, quàm etiam in gestis à prædecessore ipsius
principis narratis: quia censetur princeps eo casu informatus.
& idem dicit dominus Car. Flo. in 9. q. allegat extrauagantẽ
Clementis sexti, quæ incipit, prouide attendentes &c. Præte-
rea glo. in præallegat. cle. 1. firmat quod etiam in gestis ab alio
dicta verba narratiua principis inducãt probationem vel præ
sumptionem sufficientem, nisi probetur contrarium, & ita te-
net ibi Pau. de Liazar. & est de mente glo. in c. nonnulli. de re
scri. & hoc saltem procedit secundum Ant. de But. & Ioan. de
Imo. in dicta cle. 1; quando ex præcedentibus seu sequentibus
apparet principem super narratis informatum fuisse: quia tũc
vt informatus videtur illa verba asserere arg. d. cle. 1. & per ea,
† 2 quæ not. Io. And. in d. c. nonnulli. super glo. vnde illa verba †
ex certa nostri sciẽtia, & animo deliberato &c. apposita in de-
creto principis, operantur præsumptionem informationis. l.
sed & si quis. §. fi. & ibi not. Bart. & alij. ff. si quis cautio. & Bar.
in l. si dari. ff. de ver. ob. & in l. fi. §. item quæsijt. ff. de condi. in-
deb. & Bal. in l. mater. C. de rei vendi. & in rubr. C. de confes.
& in l. prima. eodem. tit, & in l. 2. in 7. quæstio. fin. C. de rescri.
3 ven. & Ioan. de Imo. in l. à Titio: ff. de verb. ob. † vbi autem es-
sent narratiua facti ab alio, q̈ ab ipso principe, vel à prædeces-
sore suo, & non appareret ꝙ princeps de ipsis habuisset infor-
* mationem; tunc * omnes firmant ꝙ etiam si essent talia verba
narratiua eorum in quibus princeps non fundaret intentio-
nẽ suã, facerent qualẽqualẽ præsumptionem operantem, idẽ
ꝙ fama, adeo ꝙ in antiquis sufficeret pro plena probatione
per no. per glo. & doc. in ca. si papa. in verbo probata, de priui.
in 6. & in c. cum olim. de censi. & plenè notat Anto. de But. in
c. fi. de succes. ab intesta, & notant doc. in d. cle. 1. & Io. And. in
regula,

regula, nō licet in Mercuria. & consequenter posset deferri sa
cramentū illis agnatis masculis, ꝓ quib. esset dicta p̄sumptio,
ꝑut regulariter fieri dēt ad excludēdā fœminam vel hæredes
eius secundum formam. ca. 1. cum ibi no. per Iac. de Bel. & a-
liosin tit. de controuer. inter masculum & fœminam, de bene
fi. & in c. 1. §. si contentio. de capit. qui curiam vendi. & in ca. 2.
si de feu. fue. contro. inter dominum & agna. & in c. 1. §. sacra-
4 mentum, de consue. recti feu. ¶ † Et satis est, vt p̄dicta ꝓcedāt
† 3 q, dictus princeps esset talis, qui saltem † de facto superiorem
nō recognosceret: qm̄ gesta à talibus in terris suis iudicant̃ ac
si à summo principe seu imperatore facta essent, vt per Bar. in
l. relegati. ff. de pęnis. & in l. 3. in prin. ff. de min. & in l. hostes.
ff. de capti. & in l. quidam consulebant. in fi. ff. de re iudi. & in
l. infamen. in fi. ff. de public. iudi. in l. fi. in prin. ff. de iure fisci.
in l. proximè. ff. de his quæ in testa. delen. no. Inno. in ca. cū P.
de fide instru. & in c. cum te. & ibi præcisè Ant. de But. & Mo-
der. de re iudi. & in c. per venerabilem qui filij sunt legi. & idē
probatur in versi. insuper. & ponderat ibi Anto. de Butr. circa
prin. vltimæ chartæ. facit ca. super quibusdam. §. præterea. de.
ver. sig. & no. Bar. in l. 1. §. de qua re. ff. de postulando. & Ioan.
And. in addi. Spe. in ti. de instru. edi. §. porrò. in addi. inci. Hęc
subscriptio &c. & in fine, vnde si illustr. princeps Marchio Mā
tuæ erat hmōi, verba decreti mihi exhibiti importarent effe-
ctū, de quo dixi suprà & illa verba narratiua fuerunt ibi talia
in quibus fundabatur dispositio principis, vt colligit̃ ex prin-
cipio dicti decreti, ibi, dum dicit, & volētes vt meritò & ex de
bito nostro tenemur &c. attento q, s̃ mentionem fecerat de
inuestitura prædicta facta à quondam dn̄o genitore suo, & di
citur in talibus verbis narratiuis fundari dipositio principis
qn̄ ipsa narrata sunt talia quæ aut cōferant, aut necessaria sint
ad dispositionem principalem ipsius principis, vt no. Ant. de
Butr. in d. c. fi. de succes. ab intest. ibi dum dicit. qn̄ que verba
enunciantur ꝑ se, vt quia id quod enūtiatur, confert, aut ne
5 cessarium est ad id de quo agitur in priuilegio &c. ¶ † Sed do-
minus feudi debet auxiliari vasallo quēadmodum & vasallus
dn̄o, vt inquit tex. in c. 1. ver. dn̄s verò. in ti. de forma fideli. fa-
cit tex. in c. dn̄o cōmittente. in ti. si de feu. defun. fue. cōtro. in-
ter do. & agna. & in c. qualiter dominus à pro. feu. priue. & q,
6 no. gl. in c. 1. in fi. de prohi. feud. alie. per Fed. † Sufficeret etiam
d si appareret do. Phebum per annos.[d] 30. tenuisse & possedisse
tanquā feudalia à dicto d. illustri. de Gonzaga, præstando ali-
quod seruitium pro dicto feudo, iuxta c. si quis per 30. in titu.
si de feud. fue. contro. inter do. & agna. Itē quò ad bona, q̄ fue
runt translata iure feudi in Petrum Iacobum de Gābaro per
procuratorem præfati illustris. principis cū consensu dicti do
mini. Thadæi vt filij & hære. ꝓ dimidia dicti. d. Phebi, ad quē
do. Thadæū, vt in in instrō dicitur, spectabat & pertinebat
vigore concessionū illustris. progenitorū dicti principis ius
percipiendi censum annum soluendum pro dictis rebus con
cessis in feudum dicto Petro Iac. videtur hoc etiam esse alia vr
gens coniectura & præsumptio q, dicta bona spectauerint ad
dictum do. Phœbū iure feudi, & non ad dictū do. Thadæum
iure feudi noui: qa cum vt verbo fertur, dictus do. Phebus per
antiquissima tp̄a tenuerit & possederit dicta bona, sequitur
quod d. Thadæus qui est de descendentibus. d. Phebi postea
tenens dicta bona non pōt dicere ea ad se pertinere iure feudi
noui, nec etiam pōt dicere dn̄s feudi illud esse nouum feudū:
7 † quia propter antiquitatem possessionis. d. Phebi præsumit̃
e in dubio esse feudum paternum [e] nisi contrariū probet̃, vt cō-
cludunt doc. in c. 1. per illū tex. in tit. si de feu. defunc. fue. cōs.
inter do. & agna. & præsertim Bal. ibi, qui reputat hoc esse val
de not. bene facit tex. in c. 1. ver. si nō dn̄s. in tit. de gra. succe. in
feu. & in c. 1. §. 1. de inuesti. in mari. fac. Et eadem rōne præsu-
mitur q, fuerit de feudo paterno, & nō nouo, illud quando re
periretur per dn̄m Thadæum concessum de dictis bonis diu
possessis per dominum Phebum diuersis personis inuestitis
iure feudi à dicto domino Thadæo cum consensu p̄fati prin-
cipis, seu eius ꝓcuratoris. ¶ Quomodocunq; igitur vel ꝑut. su
prà dictū est vel aliter appareret dicta bona fuisse paterni feu-
di prædicti sequit̃ decisio reliquarum dubitationū in fauorē
filiorum dicti. do. Guidonis. ¶ Et primò q, dictas alienatio-
nes aut factas per d. Thadæum cum consensu principis, aut p
procuratorem principis cum consensu. d. Thadæi infringere
possunt filij masculi præfati d. Guidonis, vt probatur in c. 1. de
aliena. feu. pa. & in c. Titius fili, in tit. si de feu. defunc. fue. cō
tro. inter do. & agna. in c. 1. §. sed & res. in tit. per quos fiat in-
uesti. cum ibi no. & plenè no. per doc. maximè Bald. in ca. 1. de
aliena. feu. Sed dubium facit: quia tex. in d. ca. 1. §. sed & res. in
8 ti. per quos fiat inuesti. videtur ꝑmittere q, † vasallus possit id
quod habet de feudo paterno dare in feudo alteri nisi fiat in
fraudem. Sed adhoc respondetur primò quod dici potest fa-
ctum fuisse in fraudem, nā vt ibi dixit gl. quando vasallus talē
concessionem in feudum faceret eo tempore quo filios habe-
re non potest, censet̃ facere in fraudē: & in proposito habent̃
in consideratione solùm filij legitimi & naturales nō alij: qa
non succedunt in feudū. c. naturales. & c. adoptiuus si de feu.
fue. contro. inter do. & agna. Sed do. Thadæus, vt verbo fertur
erat in sacris, & consequenter matrimoniū contrahere nō po-
terat. 32. distin. si quis eorū. & ca. erubescant. c. à multis. de ęta.
& quali. c. 1. de cler. coniug. & sic non poterat filios legitimos.
& naturales habere habiles ad succedendū in feudo: nec est in
consideratione q, aliqua dispensatio vel legitimatio à Papa,
vel imperatore haberi forsan potuisset. l. 3, aliàs est. l. 4. §. 1. ff. de
fideicom, lib. vt no. Bar. in l. 1. ad fi. ff. de iniust. test. & l. apud Iu-
lianum. §. fi. & ibi doc. ff. de lèg. 1. & no. Bar. in l. si quis sub cō-
ditione. ff. de testamenta. tutel. & in l. fi. C. de senten. pas. & in
l. inter stipulantem. §. sacram. de ver. obl, & in l. continus. §. cū
9 quis post gl. ibi. eo. tit. cum si. ¶ Secundò modo respondeo, †
q, illud q, dicit̃ in d. §. sed & res. de vasallo q, poterit feudum
paternum alteri in feudum concedere, est verum, donec ipse
f vasallus concedens vixerit, [f] sed post mortem suam non im-
pediuntur agnati proximiores venire ad feudum, vt conclu-
dit Andr. de Iser. in d. c. 1. circa prin. in titu. per quos fiat inue-
sti. vbi concludit q, quando vasallus concedere vult in fraudē
alteri in feudum, non potest, vt ibi: & ita est de mente gl. ma-
gnæ ibi in ver. Item hoc intelligo &c. sed qn̄ sine fraude potest
siue cum consensu dn̄i, siue sine, vt plene no. in c. 1. §. præterea,
de capellis Corra. & in c. 1. de succes. tamen non durabit con-
cessio, nisi donec viuet vasallus, qui alteri in feudum cōcessit,
sed eo mortuo veniet proximior agnatus ad feudū, qn̄ pater-
nū est. facit. l. peto. §. prædium. ff. de leg. 2. & l. lex vectigali. ff.
de pig. & c. 1. §. fi. de controu. inues. hoc idē firmat Spe. in titu.
de feu. §. qm̄. versi. 38. à quo. n. discrepat ibi Io. And. in addi. &
Iac. Ardizo. in summa sua, in ti. quib. mo. feu. acqui. in 4. char.
sub rubricella, si in fraudem feudum detur, & sub rubricella,
si primus vasallus sine hærede decedat. idem tenet Iaco. Alua-
rotus. in d. c. 1. §. sed & res. ad fi. dicens q, idem videt̃ sentire gl.
* 2. ibi. & sic videt̃ hanc esse * communem opi. † Nec ob. q, dicti
10 filij dn̄i Guidonis fortasse tacuissent aut tacerent per annum à
die scientiæ alienationis, vel translationis factæ per dictū do-
minum Thadæū, & sic videantur excludi, vt d. c. Titius fi. no.
quia imò nō excluderentur lapsu anni cum taciturnitate: qa
illud solum procedit qn̄ alienatio facta esset per vasallum in
aliquem agnatum suū, quamuis non proximiorē, secus si in
g extraneum, [g] vt ibi concludit gl. no. q̄ in hoc est * communiter
* approbata. ¶ Per prędicta etiam remanet expeditum tertium
dubium, quo quærebatur, an donatio facta per do. Thadęum
dominæ Aldæ eius filiæ de certis bonis in dicto casatico & cō-
firmata per præfatū principem illustris. valeat ad præiudiciū
filiorum masculorum dicti dn̄i Guidonis, attēto q, dominus
11 Thadæus decessit sine filijs masculis, nam † dico q, non va-
luit ad præiudicium dictorū filiorum Domini Guidonis stan
te quod bona fuerint de feudo paterno, & sic concesso ascen-
denti do. Guidonis & do. Thadæi iuxta dictum c. 1. de gradi.
suc. in feu. & c. 1. natu. suc. feud. de hoc est casus in d. cap. 1. de
alie. feu. pa. & in c. 1. de iuxta princi. de suc. feu. Et dato q, non
appareret sub qua forma fuerit concessum dictū feudum pa-
ternum: tamen in dubio feudum nō transit sic ad fœminas ex
tantibus aliquib. agnatis masculis. c. 1. §. hoc aūt notandum.
12 in tit. q feud. da. pos. & in c. 1. §. filia. de suc. feu. † & ideo etiam
vbi appareret solùm de acquisitione feudi ex longissima pos-
sessione, seu p̄scriptiōe: nō trānsibit tale feudū nisi ad illos ad
h quos transit feudum aut emphyteusis informiter [h] cōcessum
vel concessa, vt decidit Bald. in l. liberti libertæque. de operis
libert.

libert.in versi.quæritur de eo qui præscripsit feudum,& in l.1.
in 31.q.ff.de rerum diui.& in c.fin.de feu.dato in vicem legis
com.& in l.2.C.de iure emphy.& in l.fin.C.de libe.cau. per id
qđ haberet in c.super quibusd dãe verb.sig. & per no.in l. 1.C.
de serui.& aqua.& multo magis procedant prædicta, attento
ꝙ dicta filia do. Thadeci nõ erat legitimè nata,quamuis esset
legitima,per id ꝙ legitur & notat̃ in d.c.naturales. ¶Per ista
etiam remanet solutum penult.& vltimum dubium in qui-
bus quæritur, an dñs Thadæus per dictũ suũ testm̃ intelligat̃
præiudicasse,& præiudicauerit dictis filijs do.Guidonis in bo
nis prædictis feudalib. stãte quod fuerint de feudo paterno:
13 quia † dico clarũ esse ꝙ non: quia attenditur natura inuestitu
ræ,& nõ dispositio testatoris,vt in d.c.1.de succes. in feu. prin.
& idem dico in testamẽto filię dicti do. Thadæi:quia ipsa non
potuit relinquere dicta bona marito:quia ad eam testatricem
non pertinebant,& posito quod pertinuissent non potuisset
transmitti ad extraneos hæredes regulariter feudum.ca.1.§.&
si cliẽtulus.de alie.feud.& in d.c.1.de suc.feu.& no.gl. & doc.
in l.ex facto.§.fi.ff.ad Treb.& doc.in l.Gallus.§.etiam si parẽ
te.ff.de liber.& posthu.& in l.liberti libertæq;.C.de ope.libe.
†4 Nec potuit consensus principis & domini feudi † in hoc p̃iu-
dicare dictis filijs masculis do.Guidonis in præalleg.c.1. de a-
14 lie.feu.pater.cum alijs supra alleg. † Nec etiã in dubio præsu-
mitur ꝙ dominus feudi voluerit præiudicare tertio, saltem cũ
de iure tertij non fuerit facta mentio.c.super eo.de offi.deleg.
l.2.§.si qd à principe.ff.ne qd in loco publi.l.impub. ff. de ad-
15 mi.tut.cum si. ¶ † Nec prædictis obstat.diuisio facta inter di-
ctos fratres s.dominũ Guidonẽ & Thadæum de dictis bonis
feudalibus:qa illa non operatur ꝙ vno ex eis postea deceden-
te sine descendentibus masculis impediatur alius frater super
stes,vel eo mortuo filij eius masuli venire ad illam partẽ feu-
di,vt in c.1.de natu.succes.feu,no. gl.& doct.in c.si quis miles
in ti.Imperator Lotha.Eugenio Papæ,in verbo miles, alias est
illud c.sub rub.incip.constitutiones feudales do.Loth.& no.
Fed.de Senis.con.77.incip.Factũ sic se habet, quidã Abb. &c.
& in con.228.quod incipit:Factum tale est duo fratres,&Bar.
in l.qui Romæ.§.duo fratres,in 10.q.ff.de verb.obl.& con.57.
incip.Ex themate prædicto tria dubia oriuntur.Alex.

ADDITIO.

a ¶Allodialia.suprà lib.1.consi.129.nam.1.suprà lib.4.cons.55.
num.19.
b ¶Antiquo.dixi in consu.Pari.§.5.nu.63.
c ¶Tamen.sed de his melius loquitur Alex.j̃.lib.7.nu.112.
d ¶Annos,dixi in consue.Pari.§.7.nu.8.
e ¶Paternum.dixi in consue.Pari.§.5.nu.89.& comprobat do.
And.Tiraq.in consu.Picto.tit.retract.§.32.nu.9.cum seq.
f ¶Vixerit.plenè dixi in cons.Pari.§.35.q.5.
g ¶Extraneum.Iason.consi.7.in fi.lib.3.sed tunc triginta an-
nis excluderent̃ gl.And.Iser.& alij in d.§.Titius.Cur.Senior.
con.82.Alb.Bru.con.67.Cur.tract.feu.parte 4.nu.53,nu.146.
Deci.con.396.in fi.An.Tiraq,in consue.Pict.tit.retract.§.1.gl.
10.nu.8.
h ¶Informiter.dixi in consu.Pari.§.7.nu.31.do.Andr.Tiraq.in
consu.picto.tit.retrac.§.12.nu.74.

SVMMARIVM.

CONSILIVM. XVI.

IN causa & lite vertente inter Magnificam cõita
a tem Regij agentem,& magnificos ac generosos
viros do.Nicolaum,& fratres de canossa [a] se de-
fendentes: Visis actis causæ mihi exhibitis,&
nonnullis allegationibus subtiliter & elegan-
ter ac bene ad propositum facientibus: & per magnificos ac
excellentissimos dominos iudicare debentes,loco dubitatio-
num traditis,vt rectè inuestigandi,& veritatis discutiendæ &
habendæ occasio daretur,attingere conabor ea ex quibus ap-
pareat de non iure agentis,& consequenter responsum sit his
qui prima facie contra præfatos nobiles vrgere videbantur.
¶Et in primis fundamentum facio quod simus in regula ha-
bente,quod actore non probante reus absolui debet diffiniti-
uè,hoc autem esse verum probatur:nam ad probãdam & fun-
dandam intentionem suam communem & homines Regij
adducunt pacem Constantiæ factam de anno à natiuitate Do
mini.M.185.inter Fede.imperatorem,& nonnullas ciuitates
maximè Lombardiæ,inter quas fuit ciuitas Regina,& ex no.
per glo.in auth.de defen.ciuita.§.nulla, inquantum gloss.ibi
1 dixit † quod de consuetudine defensores ciuitatum [b] exercẽt
b ea quæ sunt meri & misti imperij, & quibusdam ciuitatibus
hoc concessum est,vt à Fede.Imperatore Lombardis,vt etiam
no.Bar.in extrauaganti, qui sint rebelles. in verbo Lombar-
diæ,& in l.1.ff.de dam.infect.& in l.imperium.ff.de iur.om-
nium iud. & in consi.189. incip. Primò quæritur vtrum iuris-
dictio.& Spe.Ioan.And.in ti.de iurisd.om.iudi. in versi.infi-
mi sunt &c.& Ioan.And.in c.super quibusdam.§.præterea,de
verb.sig.cum concor. Sed certè per hoc non videtur fundata
intentio communis Regij:quia posito quod ciuitas regina ha
buisset concessionem meri imperij,tamen non apparet quod
fuerit ei concessum merum imperium, & aliqua iurisdictio
in villa Bubiani.Nec quod villa Bubiani tempore dictæ con-
2 cessionis esset villa ciuitatis Regij,aut de territorio Regij, † vn
de si fundamentum intentionis alicuius est quod ipse fuerit
tali tempore dñs talis loci vel castri habet necesse probare de
dominio illius temporis,adeò quod non sufficeret probare se
nunc esse dominum, quamuis allegaret se etiam fuisse dñm
in præteritum,s.iam sunt c.anni.l.& quæ nondum.§.quod di
citur.ff.de pig.& l.1.in prin.eo.ti.& declarat Bal.in l.si quid a-
dulterij,C.de adul.& Salic.in l.ex persona.C. de probat.post
Bal.nisi quando aliqua præsumptio vel coniectura est in con
3 trarium:vt d.l,ex persona.cum gl.† vbi ille qui nunc est pau-
per,seu non soluendo præsumitur etiam in præteritum ꝙ fue
c rit in genere pauper,non soluendo, [c] & hoc propter præsum-
ptionem iuris,quæ est ꝙ quis lucretur non autem depaupere
tur.l.si defunctus.C.de arbi.tute.l.cura.§.deficientium.ff.de
mu.& hono.& similis p̃sumptio resultat in casu dictæ.l.si qui
adulterij,& ita procedunt no.per Old.& alios in l.1.§.si ma-
gistratus.ff.de magistra.conue.& probat bona ratione Sali.in
d.l.ex persona,in fine.& tantò magis procedunt ista, attento
ꝙ nunc commune Regij non est in possessione,seu quasi quò
ad villam Bubiani.stare enim p̃t ꝙ castrum seu villa non sub-
sit alicui ciuitati.vt inquit Bar.in præallegata.l.1.ff.de dam.in
fec.& no.Bal.in ti.de pace Constan.in verbo.in criminalibus,
& Ant.de But.in c.conquestus,in prin,de foro comp.vel dato
ꝙ villa subesset alicui castro vel ciuitati nõ sequit̃.ergo suppo-
sita est ciuitati Regij potius q̃ alteri loco. ¶Nec prædictis ob-
stat.l.liberis.§.fi.ff.de lib.cau,cũ si.quia ibi loquit̃ qñ de p̃sen-
ti tu es in possessione libertatis:certè si volo dicere ꝙ nũc tu es
seruus meus,illa quasi possessio libertatis facit quod tu indi-
stinctè p̃sumaris verè liber de p̃senti,postq̃ de p̃senti es in qua
si possessione libertatis:iõ indistinctè trãsfertur onus probãdi
in aduersariũ,dicentẽ qđ tu es de p̃senti seruus, nõ aũt q̃rebat̃
ibi,an ex præsenti quasi possessione libertatis tuæ p̃sumat̃ qđ

semper

semper in p̃teritũ, seu aliquo certo tpe p̃terito fueris liber. ¶Pos
set ét rñderi ꝙ Federicus ꝑ pacé Cõstátiæ cõcessit merum im-
periũ, & regalia illis ciuitatib. quatenus solitæ fuerant exerce-
re merum imperiũ & regalia, q̃uis non iusto & legitimo titulo
exercuissent: nec merũ imperiũ, & regalia añ pacem Constan-
tiæ aliq̊ legitimo iure q̃siuissent, vt sonare vñr verba illius con-
stitutionis, sed non apparet ꝙ ciuitas Regina añ pacé Cõstátię,
seu tpe pacis Cõstátię cepisset vti mero imperio, & regalib. sal-
té quò ad villá Bubiani: ergo &c. Præcedenti tamé rñsioni ma-
4 gis adhæreo. ¶† Scd̃ò principaliter commune Regij ad fundá-
dam intentionem suam adducit q̃dam asserta acta, & scriptu-
ras archiui publici Regini, ꝑ quæ dicit apparere ꝙ vltra tp̃s cen
tũ annorum exercuit cõmune Regij ꝑ se & agentes pro eo me
rum & mixtum imperium, & regalia in dicta villa Bubiani. &
per consequens docuit de vsu tanti temporis, cuius in contra-
rium memoria non existit, iuxta plenè no. per Inn. & alios in
c. veniens. & in c. quid ꝑ nouale, de verb. sig. & per Bald. in l. 2.
C. de seruitu. & aqua. ergo istud sufficere debet: quia vsus tanti
temporis vim habet concessionis & priuilegij. l. hoc iure. §. du
ctus aquæ. ff. de aqua quot. & æsti. l. 1. ad fi. ff. de aqua plu. ar. c.
super quibusdam. §. p̃terea. de ver. si. & vsu saltem tãti tpis. põt
merum imperium p̃scribi, vt ꝑ Bar. in d. cons. incip. Primò q̃rit
an iurisdõ. & ꝑ Gul. de Cu. & alios in d. l. imperiũ. & ꝑ Cyn. in
l. 1. C. de emanc. li. & ꝑ alios in l. 1. §. fi. ff. de aqua plu. ar. & ꝑ Io.
An. & alios in c. cũ contingat, de foro comp. & latè Bald. in sua
5 dispu. inc. Apulus Romanus &c. cũ conc. † Quia rñdeo primò
ꝙ scripturæ illius archiui Regini ex sola authoritate archiui nõ
d ꝓbant, nec fidem faciunt extra [d] ciuitatem Regij, nec fidem fa
ciunt contra ꝑsonas non suppositas iurisdictioni illorum, q̊rũ
†1 authoritate deputata & custodita sunt † in archiuio, vt egregiè
decidit Io. And. in addi. Spe. in ti de instr. edi. §. nunc dicendũ
restat. in addi. inci. nunc de argentario &c. ad fi. in addi. incip.
Quintum supplementum iuncto sequenti vers. inc. Sextũ sup
plementũ. & Bal. in rub. C. de fid. instr. in vers. sed restat dubiũ.
iunctis no. ꝑ eum ibi in ver. quintum supplementum. & Ant.
de But. in c. 2. de fid. instr. circa tertiá vel quartá col. in vers. 8. ca
sus. iuncto ver. 9. casus &c. Sed dicta cá agitur extra iurisdictio
nem Regij, & ꝓducuntur scripturæ dicti archiui publici cõtra
dictos nobiles de Canossa, qui non sunt suppositi iurisdict'o-
6 ni Regij: ergo fidem non faciunt contra eos. ¶ † Et per hæc pa-
tet non obstare allegatũ statutum communis Regij disponens
ꝙ credatur scripturis existétibus in archiuo communis Regij:
quia cum hoc casu talis plena ꝓbatio surgeret ab authoritate
†2 loci † non ligantur, qui non subsunt authoritati loci, vt inquit
Bald. in dicta rubrica. C. de fide instr. pro hoc etiam facit ꝙ no.
Ioan. Cal. in sua dispu. incip. Statuto ciuitatis cauetur ꝙ si ab
7 actore &c. † vbi concludit ꝙ in decisorijs, vt quò ad discernen
da an probatio sit sufficiens vel non, debet attendi locus vbi
sita est res de qua agitur, si illa non petitur ex contractu. arg. c.
Raynutius. de testa. & l. an in totum. C. de ædifi. priua. & l. pu-
pillo. ff. de tut. & cur. da. ab his. & ista est approbata vbique per
doct. in l. 1. C. quæ sit longa consu. & in l. cunctos populos. C.
de sum. Tri. & Pet. de Anc. in regula, ea quę. in fi. & in repe. c. ca
nonũ statuta. in 12. q. de consti. cum conc. & cum pręsens quasi
possessio territorij dictæ villæ sit apud p̃fatos nobiles, nõ auté
apud cõe Regij quò ad pręsens. cũ incidenter contingat quęri
sub cuiꝰ iurisdictione sit villa, p̃sumimus ꝓ præsenti quasi pos-
sessione, vt no. in l, sicuti. §. sed si q̃ratur. ff. si serui. vendi. & in l.
pen. ff. de cond. indeb. & bene facit d. l. liberis. §. fi. Et idé dico
in statuto cõis Regij, posito sub rubrica ꝙ ptás & eius vicarius
teneant̃ inq̃rere &c. dum disponit ꝙ stetur scripturis archiui,
vel ꝓbationi factæ de publica voce, & fama per duos vel tres
8 testes. † nam statutum extra territorium non põt ligare non
subditum. l. fi. C. de iuris. om. iudic. c. vt animarum. de consti.
in 6. & plenè notat̃ in d. l. cunctos populos, Præterea statutum
priuilegiás ꝓbationé factá ꝑ famá in fauoré cõis, intelligitur
nisi cõtra illá famá sit ꝓbatio in contrariũ, seu facta sit ꝓbatio
de cõtraria fama, ita inq̃t Bal. in l. diuus Traianus. ꝑ illũ tex. ff.
de testa. mil. & Bal. in l. si tutor petitus. in fi. C. de peri. tut. & in
l. fi. ff. de ser. in l. qui accusare. C. de eden. & in l. ea quidem. C.
de accus. facit. l. 2. ff. quis or. in bo. poss. ser. & l. scripturæ. C. de
fide instrum. ¶ Sed in proposito per plures testes est probatum
de fama contraria ꝓ parte nobilium, vt ꝓbat maximè Andrio
lus, & dñs Petrus Saluus de Marano comes, Egidius de Corri-
gia, Guido de Caffaris comes, Marius de Corrigia, & ferè om-
nes alij testes nobilium super c. de fama. & esset inspiciendum
quo tempore editum fuisset dictum statutum de quo tempo-
re mihi non bene liquet, & ad hoc vt dictum statutum seruan-
dum sit in hac causa: eò quia res de qua est lis, sit subiecta sta-
tuentibus, oportet prius constare rem esse subiectam, antequã
vtatur statuto d. l. diuus Traianus. ¶ Nec ad hæc obstat si dicere
tur ꝙ imò sunt suppositi iurisdictioni Regij dicti nobiles: eò
quia Magnificus dominus Gabriottus eorum auus paternus
fuit ciuis Reginus, vt probari videtur ꝑ quoddam instrumen-
tum factum de ann. 140. inter magnificum dominum Alber-
tum patrem dictorum nobilium de Canossa, & quendam Pe-
trum de Cauiono, in q̊ dicit̃ ꝙ dictus Petrus confessus fuit ha-
buisse certum pretium à p̃fato d. Alberto filio quondam egre-
gij militis dñi Gabriotti de Canossa, ciuis Regini &c. Quia rũ-
deo ꝙ posito ꝙ dñs Gabriottus fuisset ciuis Reginus origine, &
9 ꝙ ita intelligeret̃, vt notat̃ in lege ciues. C. de app. † tñ illa ciui
litas originis, posito ꝙ transeat ad filios talis ciuis, tñ non tran
sit ad eius nepotes, vt firmat gl. in l. assumptio. §. 1. & ibi seq̃tur
Bar. ff. ad muuic. & gl. & doc. in l. filios. C. de munic. & origin.
li. 10. & Cy. in l. 2. C. de iur. om. iu. saltem scd̃um eos q̃ñ nõ ap-
paret nepotes esse natos tpe vitę aui, ꝓut in casu nostro, cũ dñs
Gabriottus mortuus fuerit de an. 1385. vt patet in ꝓcessu, & ex
sententijs latis contra occisores dñi Gabriotti & ex dictis te-
stium dictorum nobilium deponétium ét ꝙ eo tpe dñs Alber
tus erat puer, vt deponit, maximè Bartholomæus quondá Be-
10 nedicti & Ioánes Grassellus. ¶ † Præterea ét dictum instrm̃ põt
intelligi de ciue ratione domicilij, vt ꝓbatur ex no. ꝑ gl. iũcto
tex. in c. statutum. §. cũ verò, in verbo eiusdem ciuitatis, de re-
scrip. in 6. q̃ ibi ponderat ad hoc Dñi. de S. Gemi. dicens ꝑ illá,
ꝙ si statutum disponit ꝙ quis non possit esse in tali officio, nisi
sit ciuis Bononię, ꝙ habens domicilium Bononiæ licet aliun-
de traxerit originem, poterit illi officio præesse, nisi in statuto
exprimatur de qua ciuitate intelligatur, ita etiam consuluit
Bal. vt refert & sequitur Pet. de Anc. in repe. c. canonum statu-
ta. de consti. post medium in 14. q. in ver. sed pone ꝙ aliquis est
factus ciuis, vbi dicit ꝙ si concessnm est ciuitati priuilegium
ꝙ habet audientiam causarum ciuium suorum, comprehen-
dentur causæ incolarum sibi habitantium: nam quò ad legé
fori censentur ibi oriundi quandiu ibi incolatum habent alle
gat l. prouinciales. de verb. sign. & l. hæres absens. ff. de iud. &
c. dilecti. de fo. comp. hoc etiam expressè firmat præfatus Do-
11 mi. in c. fundamenta. §. vt autem. de elec. in 6. ¶ † Talis autem
ciuilitas, quæ contrahitur per domicilium seu incolatum pa-
tris nõ transit ad descendentes. l. assumptio. §. 1. & l. libertus. §.
patris. ff. ad municip. ergo cum verba instrumenti debeant in-
terpretari contra eum qui se fundat ex eo, quondam ꝓbatio
debet de necessitate concludere. c. in pręsentia. de prob. l. neq;
natales. C. de prob. ideo dictum instrumentum nõ põt dici ꝙ
probet ciuilitatem domini Gabriotti talem, quæ trãsiuerit
12 in nepotes eius, ꝑ prædicta. ¶ † Posset etiam dici non esse prò-
batum illam assertam scripturam instrumenti esse publicá scri
pturam, scilicet scriptam fuisse ꝑ illum Paulum Cossellum, &
illum Paulum fuisse publicum notarium, vt requirit̃, iuxta. §.
sed si instrumenta, cum trib. sequentib. & ibi no. in aut. de fid.
instr. & notát plenè doc. in c. 1. de fid. instr. & in l. cõparationes.
eod. ti. C. de ijsdé rationib. est rñsum ad quoddá decretum seu
priuilegium, vt dicitur concessum per dños de Gonzaga de an
no 1348. tunc dños Regij, in quo priuilegio dicitur ꝙ concedi-
tur certa facultas nobili militi dño Gabriotto quondam Ni-
bertini de Canossa ciui Regino. ¶ Præterea etiam scriptura di-
cti decreti non ꝓbat ciuilitatem: quia illa verba non fuerunt
verba dñi Gabriotti, sed concedentis: ergo non operantur ad
præiudicium dñi Gabriotti, & eius hæredum. l. si vnus. §. ante
oía. & l. fi. ff. de pac. & posito ꝙ dñs Nicolaus de Canossa & fra-
tres fortasse ꝓduxissent dictũ instrumentũ corá dñis iudicib.
tñ ꝓducés instrm̃, dato ꝙ videt̃ asserere vera esse, ea q̃ dispositi-
†3 uè sunt ꝓlata in instrõ. † tamen non videtur asserere vera esse
ea q̃ enunciatiuè ꝓlata sunt in ipso instrumento, vt egregiè in-
q̃t Bal. in c. cum venerabilis. de excep. adducendo ad hoc text.

in l. Aurelius. §, fi. ff. de libera. lege. ergo illa verba, s. ciuis Regi
nus, enunciatiuè prolata in dicto instrumento non nocet pro
ducenti. ¶ Nec etiam ꝓbatur dicta ciuilitas per quandam scri
pturam inqsitionis formatæ ꝑ certos syndicos de anno. 302. in
ter quos noiatur dñs Guido de Canossa miles & ciuis Reginus:
q quidẽ scriptura dicit̃ reperta in quadam filza in archiuo pu-
blico Regij: qa rñdetur, q non apparet dictum dñm Guidonẽ
esse de ascendentib. dicti dñi Nicolai & fratrum. quinimò po
sito q fuisset de ascendentib. eorum non sufficeret, vt s. ꝓbaui.
& ita dicta scriptura archiui non ꝓbat, vt s. dixi. Insuper rñdeo
& alio modo principaliter ad fundamentum cõitatis factum
in vsu iurisdictionis ꝓbato, vt dicit̃, ꝑ scripturas archiui Regi-
13 ni, † q per vsum vel exercitium alicuius iurisdictionis non ꝓ-
batur quasi possessio, nisi probetur q ille qui dicit acquisiuisse
quasi possessionẽ ꝑ talem vsum, ꝓbet se exercuisse iurisdictio-
e nem sciente, e & patiente illo, qui prius erat in quasi possessio
ne illius iurisdictionis, seu illo ad quem spectabat iurisdictio,
& sic requiritur patientia illius, qui poterat illam quasi posses
* sionem tradere seu transferre scd̃um * cões conclusiones l. si e-
go. §. 1. ff. de pub. l. 3. §. dare. ff. de vsufr. l. at si fortè. §. 1. ff. si serui.
vendi. l. quoties. ff. de serui. l. 1. scd̃um vnam lec. & ibi no. oẽs.
& in l. 2. C. de serui. & aqua l. 1. in fin. ff. de serui. rustico. prędio.
no. Inn. in ca. bonæ. el 2. de postu. pręla. in c. 2. de resti. in integ.
in c. cum ecclesia. de cá poss. & proprieta. in c. olim. el 3. & in c.
in literis de resti. spo. in c. dilectus. de capel. mona. not. Bart. in
l. 1. §. denique. ff. de aqua plu. arcen. in l. seruitutes l. vltima. ff.
de serui. & in l. fin. ff. vti possidetis. in l. si publicanus. §. fi. ff. de
publica. & ple. tradit Ant. de But. in repe. ca. fin. de causa poss.
& proprie. & Pet. de Anc. in regula, sine possessione. vnde cum
de iure omnis iurisdictio spectet ad imperatorem. l. 1. §. cũ le-
ge. C. de veteri iur. enu. l. 1. ff. de constit. princ. l. 2. §. nouissimè.
ff. de ori. iur. l. bene à Zenone. C. de quadr. p̃scri. l. deprecatio.
ff. ad le. Rho. de iactu. 7. q. 1. in apibus. c. 1. ad hæc. & ibi not. per
Bal. de pace iura. fir. no. gl. in cle. pastoralis, in verbo. districtũ.
de re iud. ¶ Quòd aũt imperator vel alius, quem cõitas fateat̃
habuisse prius quasi possessionem iurisdictionis, habuerit sci-
entiá, & patientiam p̃stiterit circa vsum & exercitium iurisdi-
ctionis cõis Regij, quò ad illam Bubiani, hoc minimè proba-
14 tum est. ¶ † Nec ad hoc obstat si dicatur q Imperator præsumi-
f tur sciuisse rem adeò notam f iuxta id quod habet̃. 16. dist. q di
ctis c. 1. de postul. præla. l. sed si pupillus. §. p̃scribere. ff. de instit.
no. in l. si tutor petitus. ff. de pericu. tuto. & in l. 1. ff. de recepta-
tor: quia rñdeo, negando q cõe Regij exercuisse iurisdictionẽ
in villa Bubiani sit res nota, saltem in locis vbi illis temporib.
fuit Imperator: nec sciuisse præsumitur Imperator id q in loco
longinquo actum fuit. c. cùm in tua. qui matr. accusa. poss. c.
1. de consti. in 6. & no. Bar. in l. is potest. ff de acq. hær. & Ioann.
de Imo. in d. l. si publicanus. §. fi. aliàs enim elusoriè dixissent
doct. in locis. supra alleg. oportere ꝓbari q ciuitates vsæ essent
15 in aliquibus locis mero imperio, sciente imperatore. ¶ † Nec
obstat etiam si responderetur q vbi adducit̃ quasi possessio &
vsus tanti temporis, cuius in cõtrarium memoria non existit.
g q tunc non requiritur probari de scientia g & patientia, per id
q habetur in l. hoc iure. §. ductus aquæ. ff. de aqua quo. & æsti.
& c. super quibusdam. §. præterea. de ver. sig. & per no. per Ant.
de But. & in repetitio. c. peruenit. de censib. & Ioanne. de Imo.
in d. l. si publicanus. §. fi. quia respondeo primò, negando ꝑ as-
serta acta & scripturas dicti archiui probari memoriam nõ ex-
tare in contrariũ: ná posito q vt dicitur de anno. 1315. appareret
cõe Regij cepisse vti iurisdictione in villa Bubiani, non sequi-
tur q illud tempore huius litis inchoatæ diceretur esse tale tẽ-
pus, cuius initij memoria non extaret, quia non excederet vl-
16 tra annos. 145. attento quod lis fuit inchoata 1416. ¶ † Nam ad
hoc vt dicatur apparere memoriam non extare in contrariũ,
oportet ꝓbari communem opinionem esse q memoria nõ sit
sit in contrarium, seu cõem opinionem hominũ esse se non vi-
disse eos qui viderint, vel audiuerint ab alijs eorum tempore
fuisse seruatum contrarium. l. si arbiter. ff. de proba. no. Inn. in
c. quid per nouale, de verbo. sign. & Spe. in tit. de probatio. §. 1.
ver. vlt. quæritur qualiter fiet probatio, & gl. fi. in c. 1. de p̃scri.
in 6. & Barto. in l. 2. §. idem Labeo. ad fi. ff. de aqua plu. arcend.
¶ Nec ad hoc obstat id quod notat Innoc. in c. veniens. de ver-
bo. sign. & Spe. in tit. de probatio. §. 1. ver. quid si testes vtriusq;
partis. & Io. And. & Ant. de But. in c. qd per nouale, p̃alle gate:
quia in dictis locis dicunt q si actor allegat prædia fuisse sem-
per inculta, & memoriam non extare in contrarium, reus vo-
lens probare memoriam esse in contrarium, satis sufficienter
probabit probando quod à centesimo anno citra ante litem
contestatam fuerunt p̃dicta loca culta: qa ex hoc apparet me-
moriam extare: qa vsq; ad centum años vel parum minus po-
test memoria extẽdi sicut vita hominis. l. an vsusfructus. ff. de
vsufr. & l. fi. de sacros. ecclesijs, secus si probaretur q à ducentũ
annis citra fuerunt culta: quia per hoc non concludenter pro
basset reus hodie extare memoriam q fuerint culta & sic Inn.
ibi loquitur de mõ probandi affirmatiuam: s. memoriam ex-
tare aliquid factum fuisse. ná si probo illud fuisse factum à cen
tũ annis citra, satis ꝓbo memoriam extare: nos aũt tractamus
de ꝓbatione negatiuè s. memoriam non extare: q̃ debet pro-
17 bari, prout proximè dixi. † Confirmo hoc: quia expressè Ioan.
And. in c. 1. de p̃scrip. in 6. in nouella quem ibi sequunt̃ moder
ni firmat q ꝓbatio ista s. memoriã non extare in contrariũ non
possit probari ꝑ instrumenta, ꝑ no. ꝑ glos. ibi & de tali cõi opi-
nione s. memoriam non extare de initio allegatæ quasi posses-
sionis & exercitij iurisdictionis dictæ cõitatis non est ꝓbatum
18 ꝑ testes cõitatis. ¶ † Posset ẽt negari verũ q qñ apparet de vsu &
exercitio iurisdictionis à tanto tempore citra cuius initij me-
moria non extat, non requiratur scientia & patientia Impera-
toris seu aduersarij, nam Bar. in d. l. si publicanus. §. fi. ff. de pu-
bli. tenuit q imò etiam tunc requiratur scientia & patientia. &
cum eo transit ibi Pau. de Ca. hoc expressiùs ibi volés. & idem
tenuit Bar. in repe. l. vectigalia. C. noua vect. institui nõ posse.
idem est de mente Cyn. in l. 1. C. noua vectigalia, & Ange. in l.
si prouincialium. eo. ti. & ita ẽt videt̃ tenere Ray. in l. hoc iure. §
ductus aquæ. ff. de aqua quot. & æsti. dum ibi circa cõtrarium
formatum de l. 2. C. de serui. & aqua. dicit tenẽdam esse vltimá
sol. gl. & non primam, ꝓut ẽt videt̃ in dubio esse de mente gl.
vt traditur in locis vulgaribus, & ad ca. sup quibusdam. §. p̃te-
terea, de ver. si. rñderi põt q loquit̃ in eo q se fundat in consue-
tudine, non in p̃scriptione cum possessione, inter quas est ma-
xima differentia, vt plenè no. in c. fi. de consu. in antiquis, & in
c. 3. eo. ti. li. 6. & Inn. in ca. cum ecclesia. in gl. q̃ incipit. idẽ est si
is & c. de cá. pos. & ꝓprie. & in c. fi. de offi. archi. & Legistæ in l.
2. C. q̃ sit lon. consuet. & in l. de quib. ff. de legi. vbi per Bald. &
eundẽ in l. si quis ad declinandá. C. de epis. & cle. & in aut. act.
de sacrosan. eccl. & in l. fi. in 15. oppo. C. de edicto diui Adr. & ad
esse ipsius consuetudinis requiritur q appareat de tacito con-
sensu populi, vel maioris partis populi volentis inducere con-
suetudinem, vt habetur in locis proximè allegatis: hoc autem
non est deductum, nec ꝓbatum ꝑ hunc modum in ꝓposito no
stro. ¶ Nec obs. id q no. Inn. in c. 2. in gl. per monachos. de rest.
in inte. qa Inn. non dicit q absq; patientia acquiratur possessio
ex vsu diuturno, sed solum dicit q qñ est acquisita possessio, si
possidens in ea continuauit longo tpe, p̃sumitur q bona fide
possidebat, præcedentes tamen responsiones tutiores esse vidẽ
tur, ideo in ista vlterius non insisto. ¶ Respondeo etiam aliter
ad probationes factas per scripturas dicti archiui aut similes,
q per illas scripturas non apparet de demonstratione & quali-
ficatione confinium villæ Bubiani illius temporis: & sic illa ꝓ
batio non potest inferre ad confines & demonstrationes dictę
villæ de quibus in petitione communis, & posito sine præiudi
cio q̃d per testes idoneos esset probatum quales nunc habeat
confines villa Bubiani seu quòd habeat confines de quibus in
petitione communis, tamen non sequitur: ergo eo tempore
de quo loquuntur scripturæ productæ dicta villa Bubiani ha-
bebat idem territorium, vsque ad confines de quibus in peti-
tione: quia hoc casu ex præsenti non p̃sumitur in p̃teritum: vt
dixi in prin. & talis ꝓbatio cõfinium est necessaria, iuxta l. for-
ma. in prin. ff. de cẽsi. l. hac cõsultissima. C. q test. fa. poss. ¶ Qui
nimò testes cões non ꝓbant illam latitudinẽ cõfiniũ de qb. in
petitione cõis, vt ex inspectione attestationũ & petitionis ap-
paret. ¶ Rñdeo etiam ad scripturas archiui, q ex forma statuti
sub rubrica q credatur scripturis archiui, ita demum creditur
scripturis archiui si notarius sit mortuus, & non reperiantur
scripturæ eius alibi quàm in archiuo, ergo cũ non sit probata
ista

sita negatiua, non sufficit, & q̃n apparet scripturas factas fuisse ab alio notario, si quis vult dicere illas non extare, & non reperiri: debet ꝓbare faciendo authoritate iudicis iuterrogare notarios habentes protocolla mortuorum, sc̃dum Bar. in l. is pôt de acq. hær. & negatiua ꝓbatur p discutionem: sed vbi non apparet rem vnq̃ extitisse, fortè tunc aliud esset, per not. in l. cum de lege. de proba. Per prædicta etiam videtur rñsum ad probationes quascunq; factas p cōe Regij per quascunq; scripturas vel acta. vel etiam per testes, insuper etiam ad ꝓbationes tam factas per testes cōitatis, q̃ etiam per plures scripturas p̃t rñderi vltra p̃dicta, quod non probant de aliquo vsu & quasi possessione iurisdictionis cōis Regij, in villa Bubiani: quia probant q, illi actus exercebantur per nuncios & officiales tpe & temporibus quibus Dux Mediolani. s. comes virtutum & nōnulli alij principes dñabantur & præerant ipsi ciuitati Regij, & sic non pôt dici q, iurisdictio esset apud populum & cōe Regij, seu p cōne quasi posideretur: imò posito q, alicui p dictos acquisita esset iurisdictio seu quasi possessio fuisset acquisita illi do. Duci & similibus, hoc no. Inn. in c. cùm accessissent. de consti.
19 circa medium, vbi dixi † q, rectores assumpti ab vniuersitatib. habentiurisdictionem, & non ipsæ vniuersirates, & sequitur hoc Bal. in c. 1. si de inuest. inter do. & vasallum ori. in 1. vel. 3. colum. quia sc̃dum eum vniuersitas vel populus non habet exercere iurisdictionem, sed habet eligere magistratũ quẽ debet cōfirmare superior. §. interim. in aut. de defen. ciui. hoc idem voluit Bal. in c. bonæ. el 2, de postu. præla. vbi quæritan in præscribenda iurisdictione requiratur scientia populi, & concludit q,
†4 non: q̃a † populus non habet iurisdictionem: quia oîs iurisdictio fuit in principem translata. l. 1. ff. de consti. prin. l. 2. §. &
20 cum lege. C. de vete. iur. enunc. & dixiˢ † simile videmus sc̃dũ eum, quia agricolatum prædium præscribitur contra dñm cũ ipsis agricolis absq; conscientia agricolarum: quia in hoc non habent velle nec nolle, sed tanquam appendices agrum sequit̃ in viti. ff. de leg. 1. l. si quis inquilinos. C. de agri. & censi. l. quẽadmodũ. & tñ ipsi sunt ingenui & habent ꝓprium de q̃ p̃nt testari & contrahere, vt no. inst. de iure pers. vnde sc̃dum eum actus passiui ipsius iurisdictionis populo cōpetunt non actiui. idem est de mente Bar. C. de serui. & aqua in l. 1. in fi. quem sequitur Ang. in l. hæc aũtiura. ff. de serui. vrba. predio. hoc idem ẽt videtur velle Bal. in l. 12. C. de serui. in ver. sed q̃d si quis facit hoēs confiteri &c. per no. per Inno. in d. c. olim. & quantùm ad ꝓpositũ nostrũ sequit̃ Ant. de But. in c. rep. c. fi. de cā pos. vel dũ
21 dicunt † q, quasi possessio iurisdictionis ciuitatis est apud tyrãnũ ciuitatis ibi exercẽtẽ iurisdictionẽ, nō aũt apud populum: ergo non est ꝓbatum p p̃dicta q, cōe Regij fuerit in quasi possessione iurisdictionis. itẽ tollitur ꝓbatio testiũ facta p cōe: q̃a præfati nobiles probant de antiquiori quasi possessione & vsu iurisdictionis & p plures testes meritò probatio nobilium est præferenda. c. licet cām. de proba. c. in nostra cum ibi notatis. de testi. Posset etiam dici testes cōis Regij esse de eadem vniuersitate cōis Regij, & p̃tendere particulare interesse, & sic non esse idoneos testes, iuxta. l. oībus. cum ibi no. maximè per Ange. C. de testi. & per oēs in l. parentes. eo. ti. & in l. in tantum. §. vniuersitatis. ff. de rerum diui. & in l. idonei. ff. de testi. p cano. in c. cum nuncius. & in c. in super. de testi. cum concor. tñ in hoc nō facio fundamentum: quia alia superiora sunt tutiora. Et posito q, aliqui ex testibus dictorum nobilium essent subditi, & de iurisdictione ipsorum nobilium: non p hoc repellunt̃, no. Pet. Cy. & alij in l. eos. C. de test. & Guido de suza. Barto. & Bal. in l. idonei. ff. de testi. & Io. And. post Spe. in tit. de teste. §. 1. ver. nun quid ergo socer. & in versi. sed nunquid vasallus. & Canonistę in c. in literis. de testi. ¶ Quòd aũt testes nobilium probent de longiori & antiquiori, & etiam in maiori numero testium, patet: nã Simō Buxijs & dñs de Barberus deponũt de tpe 79. año. & circa idem tps videtur deponere Dñs Maxetti, attento q, deponit de quasi possessione dñi Gabriotti aut dictorũ nobiliũ q fuit mortuus de anno. 1385. Et ita ẽt deponit Anto. de Gabbo de Rusena, de possessione verò 70. anno. continuorum deponunt infiniti testes, maximè ĵ scrip. s. Franciscus de Sibellis. Albertinus habitator territorij Canossæ, Ioãnes Grassellus, Bartolomæus Rubertini, Vbertus de Rosena & plures alij. hoc etiam satis probatur per acta notarij, s. ser. Ioannis Mazatis producta p nobiles de possessione anno. 70. continuorũ, ẽt sunt q̃ plurimi, & maximè ĵ scripti, s. Ioannes de Bertazolis, Petrus de Villa pararia, Iacobus de Ruspazarijs de terra sancti Pauli, Petrozolus de Rosena, Petrus vocatus Blancus Peregrinus, Bartholomæus Armanni. Ioãninus de Rouerbella, Nicolaus de Monte, Ioannes Rigono habitator in villa de Brachis, Bartholomæus Bñdicti Iassi, Michael de Gladdis, Petrus Ioannis, Antonius Bartholomæi, Christophorus de Succis. Alij plures deponunt de iuniori tpe: inter testes vero cōis Regij non reperiunt̃ duo qui deponant de quasi possessione cōis Regij per tps à quo distemus per annos 80. nec duo, qui deponant de quasi possessione cōis à tpe quo distemus per 70. annos, imò nec duo testes in tpe. 60. anno. si bene inspiciatur: & si sunt duo non sunt vltra numerum duorum, vel circa, & sic non sunt aliquo modo tot quot sunt testes nobilium: nec de tam longa quasi possessione deponunt. Fortius videntur ꝓbare q̃uam plures ex testibus dictorum nobilium, videlicet dictos nobiles per se & antecessores suos semper fuisse in quasi possessione dictæ villæ & eius territorij, & iurisdictionis, & tanto tempore citra q, in contrarium memoria nō extat, & q, fuit & est publica vox & fama. ita deponunt & attestant̃ maximè ĵ scripti testes. s. Andriolus Saluus de Marano. comes Ægidius de Corrigia, & comes Marius de Corrigia & Pedinus. Et vsus tanti tpis vim constituti & priuilegij habet. d. l. hoc iure. §. ductus aquæ. & d. c. super qui-
22 busdã. §. p̃terea. 18. q. vl. seruitiũ. l. 1. in fin. de aqua plu. ar. † & in histis antiquis sufficit ꝓbatio p famam,[h] vt no. gl. in l. antiq natura. §. cum me. ff. de neg. gest. q̃ ita intelligit Angel. ibi & in l. Titius. ff. quibus mod. pignus vel hypo. sol. notat Cy. & Bar. in l. si quidem. C. sol. mat. & Ang. in l. pe. ff. de cond. instit. & Bal. in aut. quas actiones, ad fi. de sacros. eccl. & in l. 4. C. de proba. & in l. cum super. C. de rei vendi. & canonistæ in c. veniens. el 1. de test. cum si. ¶ Et si teneamus q, vbi adest vsus tanti tpis, cuiꝰ in contrarium memoriã non extat, non requiratur probari de scientia & patientia aduersarij quò ad acquirendam quasi possessionem, & tenuit Ant. de Butr. & Ioannes de Imo. in locis ĵ allegatis: & tunc habent nobiles intentum. aut tenemus q, requiratur scientia & patientia, & cum cōe Regij & sui præsidẽtes essent in loco ibi vicino, si volunt dicere se ꝓbasse q, commune quasi posidebat, videret̃ data patientia sufficiẽs, per ea q̃ traduntur in l. 1. C. de seruitu. & aqua. cum concord. s̃ allega-
23 tis, † quia vicini præsumuntur habere scientiam. c. q̃sdam. & c. quãto, de p̃sump. l. 1. post prin. ff. de flu. l. si ita. §. fi. ff. de fun. instr. Alia rōne etiã non videtur q, sufficienter ꝓbent testes communis: quia posito q, testes sui ꝓbarent de aliquo vsu iurisdictionis in dicta villa, tñ p testes plurimos nobilium maximè per Anto. de Gabba, per dñm Maceti, per Petrum de Villa pararia, per Simonem Bosij, per Franciscũ de Sibellis, per Ioannem Grassellum, p Ioanninũ de Rouerbella, p Bar. Robertini, p Ioanninũ Ioãnis Tabarini, p dñm de Ragnis & per Hylariũ de Dubia, non probatur etiam q, eo tempore quo comes virtutũ emit rocham Bianelli, q̃ tpe dicitur q, officiales Regij aliq̃ iurisdictionem exercebant in Villa Bubiani: tñ non exercebãt nisi in ea parte hoīm, qui tenebãt domos in castro Bianelli, & illi obediebant dictis officialibus seu do. Duci, donec dictus Dux comes virtutũ, tenuit illum locũ. in alia verò parte hoīm eiusdem villæ tenentium domos in castro Montis Vedri, dicti nobiles de Canossa continuerunt in suo vsu iurisdictionis, & sic nō pôt dici q, in tota villa quasi possessio iurisdictionis ꝑuenerit ad cōe Regij, nec ad dictũ dñm Ducem. l. quod meo. §. fi. ff. de acq. pos. l. 1. §. si qs hoc interdicto. & q, ibi not. Bart. ff. de itine. actuq; priu. & expressiùs Ang. ibi in ver. Iulianus. p illũ tex. & no. Inn. in c. super literis. in glo. forsan. in fi. de rescript. & in c. in literis. in gl. magna. de resti. spo. & in c. dilectus de ca. mo. & Spec. in tit. de iurisd. om. iudi. §. 1. in versi. illud etiam no. & no. Bar. in l. 3. ad fi. prin. ff. de acqui. pos. & Anto. de Butr. in rep. c. fi. cir. pen. & vltimam chartam de causa possess. & Petr. de Anch. in regula, sine possessione, circa decimam chartam, & sic non potest negari quin per probationes & testes nobiliũ non sint redditæ obscuræ & ambiguæ probationes cōis, & consequenter debet iudicari in fauorem, rei, s. absolutoriè vt in regula, cum sint partium, cum vulg. ¶ Ex his ergo apparet nedum actorem non probasse intentionem suam, sed etiam plura esse

probata q, parte reorum, adeò q, ſi q̃d dici poſſet eſſe probatum
pro parte cõïs, elideretur ex probationibus reorum. ¶ Nam po-
ſito q, dici poſſet aliq̃d dictum eſſe de quaſi poſſeſsione iuriſdi-
ctionis ꝑ parte cõïs, q, tñ non eſt ſufficienter ꝓbatum, vt patet
ex prædictis: tñ ſtante q, dicti nobiles ꝑ ſe & anteceſſores ſuos
poſſederunt ex poſt ſpacio 50.60.70.& 80.anno.continuè, & à
tanto tpe citra cuius in contrarium memoria non extat: exclu
ſum eſſet dictum cõe ꝑ p̃ſcriptionem tanti tpis.c.1.de p̃ſcrip. vt
in l.omnes.C.de præſcr.30.annorum.ibi, neq; publicum &c.
24 †vbi apparet q, etiam iuribus ciuitatis præſcribitur contra ciui
tatem ſaltem ſpatio 40.annorum.& nota. in l.iam pridem. C.
communia de vſuc.præterquam in quatuor caſibus ſpecialib.
inter quos non eſt caſus noſter, qui caſus ponuntur in l.fi.C.de
ſacr.eccl.vt no.ibi & in l.omnib.ff.de diuer. & temp. præſcrip.
& elapſo quadriennio non debet audiri ad petendam reſtitu-
tionem in integrum, vt no.in l.publ.C.quibus ex cau.maio.&
in auth.quas actiones.C.de ſacroſ.eccl.quinimò nec etiam in
quatuor caſib.poſitis in l.fi.de ſacro.eccl.requiritur contra ci-
uitatem præſcriptio centum annorum niſi qñ præſcribẽs eſſet
ille q vendidiſſet, vel donaſſet vel reliquiſſet iure inſtitutionis
vel legati aut fideicõmiſsi ciuitati, vel eſſet eius hæres aut ſuc-
ceſſor vniuerſalis: nã cõtra aliũ p̃ſcribentẽ non loquit̃ illa lex.
vt etiam ibi firmat notanter Gul.de Cu.& Bal.ibi in ver. quæ-
ro an ſingularis ſucceſſor, & etiam Fulg.ibi quò ad caſum no-
ſtrum, vbi vult q, petitio hæreditatis & actio in rem vel ſimilis
actio quæ poſſet dari contra tertium detinentem rem ꝑtinen-
tem ad ciuitatem tollatur ſpacio 30.ann.contra ipſum detinen
tem à q̃ ciuitas titulum nõ hẽt, & ita intelligat̃ & ſuppleat̃ ſcdũ
eũ gl.parua ibi in verbo moueat̃, dum dicit q, põt adaptari hoc
ad petitionem hære.ſ. nõ actionẽ ꝑſonalem, puta ex vendito q̃
non põt dari niſi cõtra vẽditorem, vel eius ſucceſſorem vniuer
ſalem, non autẽ contra tertiũ poſſeſſorem, ideo talis actio ꝑſo-
nalis contta venditorẽ & eius ſucceſſorem vniuerſalẽ bene du-
25 rat ſpacio centum annorum. ¶ † Quinimò fortius voluit Gu.de
Cu.in l.1.C.ne rei dñicæ vel templorum, q, diſpoſitio illius. l.
fi.reqrẽtis ſpacium centum annorum in illis quatuor caſib.ſo-
lum hẽat locũ qñ poſt donationẽ vel vẽnditionẽ vel inſtitutio
nẽ aut relictum factum ciuitati nunq̃ fuerit res tradita ciuita-
ti, alias ſufficeret tp̃s 40.annorum ad hoc q, not.gl.parua in d.
l.fi.ver.don.Et ẽt nõ hẽt locũ diſpoſitio illius.l. fi reqrentis ſpa
cium cẽtum annoru niſi in reb. q̃ verè ſpectarent ad ciuitatem
iure dñij, ſec⁹ ſi quaſi dñij, vt no.Bar.in l.ſi finita.§. ſi de vectig.
ff.de dam.infec.ꝑ illum tex.& Ang.in quibuſdã lecturis in l.2.
C.ne rei dñicæ vel tẽplorum, & ſic apparet multis reſpectib. q,
diſpoſitio dictæ.l.fi.C.de ſac.ſan.eccl.nõ hẽt obſtare. ¶ Et rõne
tã longiſsimi vſus & poſſeſsionis præſumit̃ bona fides, vt not.
Inn.in c.2.de reſti.in integ.& Barto.in l.fi.C.vnde vi. & Ioann
And.in add.Spe.in ti.de teſt.§ nunc videndum, in prima add.
magna.in ver.item opponunt & Ang.in l.pe.C.quib.ob.lõg.
tem.præſcri.& in l.ſuper longi.C.de preſcr.long.temp.& l. cũ
qui.§.fi.ff.de publ.& Ant.de But.in c.cum eccleſia, de cã poſſ.
& d.Abb.in c.ſi diligenti, de præſcript.facit l.3.§.ſi ſeruus.ff.de
acq.poſ.& etiam ex ſuo priuilegio apparet de bona fide l. pen.
C.de euict.& ex probatione publicæ famæ.l.cum quidam.§.q,
dicitur, de acq.hære. ¶ Nec ad hoc obſtat q, ſtatutum p̃dictum
poſitum ſub rub.q, poteſtas & eius vicarius teneantur inquire-
re &c.reijcere videat̃ p̃ſcriptionẽ, dum dixit, nulla p̃ſcriptiõe,
vel tpis vetuſtate obſtãte: quia vltra id q, dictum eſt ſ, ſtatutum
26 non ligare ſubditos, † põt rñderi, q, ſtatutum tale non intelli-
igit̃ tollere [l] p̃ſcriptionẽ † centum annorum vel tpis cuius in cõ-
†5 trarium memoria nõ exiſtit, vt in aut.vt de cætero non fiant cõ
mutationes.§.1.cũ gl.in ver.p̃ſcriptione, q̃ ibi ad hoc ponderat
Ang.& no.Ang.in l.1.C.ne rei dñicæ vel templo.& in l.oẽs. C.
de præſcrip.30.anno.in fi.& in l.1.C.de anna.excepti.& in l.2.
§.hoc interdictum perpetuum.ff.ne quid in loco publ. per ibi
no.per gl.fortius dixit ipſe in l.cum ſatis.in prin.C.de agricol.
& cen.libr.11.per illum tex.cum glo.in verbo quanticunque.
q, tale ſtatutum non intelligitur excludere præſcriptionem,
40.anno.& plus dixit in l.1.ff.de concuſ.non poſſe induci ſta-
tuto vel priuilegio, q, nulla præſcriptio currat.allegat not. per
gl.in aut.quas actiones.C.de ſac.ſanct.eccl.quod vltimum ta-
27 men non pono pro conſtanti in propoſito noſtro. ¶ † Prædi-
ctis non habet obſtare, ſi dicatur q, ad præſcriptionem meri &
miſti imperij requiritur vſus tãti tpis, cuius in contrarium me
moria nõ exiſtat: qa hẽt cauſam diſcontinuam.l.ſerui.præd.in
princ.cum ibi not.ff.de ſer.& l.1.in fi.& l.2.§.pen.de aqua plu.
arc.& d.l.hoc iure.ſcdum Iaco.de Ra. ſub dubio fortè, vt refert
Cy.in l.1.de eman.lib.quia rñdeo primò, q, eſt ꝓbatum de qua
* ſi poſſeſsione, ſeu vſu tanti temporis, cuius in contrarium me-
moria non exiſtit. ¶ Secundò rñdeo q, ſcdum * communem
†6 opi.non † requiritur tantum tempus, vt tenet Petr.in d.l.1.C.
de emanc.lib.quem ibi ſequitur Cy.per l.viros.C.de diuer.of.
lib.11.& ita etiam tenet Ray.in l.imperij, de iuriſ.om.iud.& ita
etiam tenet Iac.de Bel.in ſua diſput. inc. Bar. Et quò ad caſum
noſtrum, firmat hoc latè Pet.de Anch.con.113.incip.Clarior &
breuior &c. vbi ſequitur Bal.in ſua diſputatio.incipien.Apu-
k lus [k] Romanus, vbi concludit q, ſepoſito articulo, an in p̃ſcri-
bendo ſupremam poteſtatem contra papam, vel imperatorem
debeat eſſe p̃ſcriptio tanti temporis, cuius in contrarium me-
l moria non exiſtit [l] contra inferiores dños p̃tendentes iuriſdi-
ctionem in caſtro, ſufficit præſcriptio cõïs tpis, ꝑ ea q̃ habentur
in c.ad audientiam, & in c.auditis, de p̃ſcr.& in c.1.de iure pat.
in 6.& reſpondet, ad d.l.ſeruitutes, cum ibi no.q, in p̃ſcribenda
iuriſdi.tria ſunt conſideranda.ſ.actus ſuperioris, contra quem
p̃ſcribitur, ſ.ſcientia, & patientia, & iſte actus hẽt cauſam con-
tinuam: & eſt facti, ꝑ no.in l.2.in ver.& harum.ff.de verb.obl.
ſcdò conſideratur actus p̃ſcribentis, & iſte in gñe ſuo ſemper eſt
continuus: qa tribunal ꝑpetuum hẽt, & eius banna & ſtatuta
ſemper vigent.C.de hær.l.Adr.& licet in ſingularib.actib.ſit di
ſcontinuus vſus, hoc non dẽt attendi.l.foramẽ. ff.de ſer.vrba.
p̃di.hoc expreſsè no.Bar.in l.iuſto.§.non mutat.ff.de vſucapi.
¶ Tertiò conſideratur factum obedientis, & eius patientia, &
ſilentium dicitur habere cãm continuã, iſta nõ reperiuntur in
p̃ſcriptione ſeruitutum, q̃ debent̃ à re rei. vt in ſeruitute aquæ
ductus: qa p̃dia non dicuntur obedire, & paſsiua poſſeſsio, ibi
nõ fundat̃ in aïo, ſed in facto: non mirum ſi tunc requiritur v-
ſus tanti tpis cuius in contrarium memoria nõ exiſtit, vt ꝑ eos
in dictis locis, nec q̃ ad iſtum caſum Bar.in l.1.in fi.de aqua pl.
arc.& Pau.de Caſt.in d.l.imperium, non videat̃ aliq̃ mõ nega-
re, q, nõ ſufficiat tp̃s cõe.hanc opi.ẽt tenet Cy.in l.more.in pe.
q.ff.de iuri.om.iud.ita ẽt eſt de mente Bal.in auth. quas actio-
nes.C.de ſac.ſan.ec.Item rñdeo q, poſito dicti nobiles non ac-
quiſiuiſſent ſibi ipſis ꝑ p̃ſcriptionẽ, iuriſdictionẽ, & merũ impe
riũ in dicta villa, tñ dicta cõitas non vtendo iuriſdictione ſpa-
cio 40.an.excludit̃ ab omni iure, vt cõcludit Bar.in con.ſuo in
cip.Quærit̃ vtrum in iuriſdictione, & in l.licitatio.§.earum.ff.
de pub.ꝑ d.l.oẽs. C.de p̃ſcr.30.an. Et vltra alias ꝓbõnes indu-
ctas ꝑ dictos nobiles ad ꝓbãdum q, dicta villa ſpectaret ad eos
ꝑ annos centum, & vltra ante motam litem, hoc arguit̃ ẽt ex il
la fidentia, ſeu ſaluo conducto conceſſo de anno 1360.ꝑ magni
ficum dñm Feltrinum de Gonzaga magnifico d. Gabriotto de
Canoſſa auo dictorum nobilium, ꝓ ſuis caſtris, & villis, inter
quas enumerat̃ Bubianũ, bene facit q, no.gl.in c.fi.papa.in gl.
3.de priui.in 6.& gl.1.in c.cum olim.de cẽ.& q, no.Io.Andr.in
c.nõ licet.de reg.iur.lib.6.in merc.& Ant.de But.in c.fi.de ſuc.
ab inteſta. ¶ Hoc idem oſtenditur ex priuilegio Imperatoris Ca
roli quarti, facto de anno 1368. in quo imperator concedit in
feudum p̃fato do. Gabriotto plura loca, & inter cætera Bubia-
nũ, & inter cætera verba poſita in dicto priuilegio, ſunt hæc vi-
delicet, Bianellum cum caſtellis. & villis ſuis, q̃, & quas aſſeris
ad te de iure ꝑtinere. & à ſacro Romano imperio in feudum no
biles te & tuos ꝓgenitores tenere, & tenuiſſe cũ mero & miſto
imperio, ac gladij ꝑtãte, & omni iuriſdictione, nécnõ in caſtro
de Canoſſa, Caniano, Bubiano, Calenzano, Caſtellano, Saſ-
foro, & Rõgulo Reginæ diæceſis, cũ curijs, villis, terris, & ꝑti-
nẽtijs ſuis merũ & miſtũ ĩperiũ gladij poteſtatẽ ac omnimodã
iuriſdictionẽ, in nobile feudũ tibi, & hæredib.tuis legitimis te
†7 nore p̃ſentiũ de imperiali noſtræ plenitudiue poteſtatis † ſicut
dignè poſſumus, & ad Romanũ ſpectat imperiũ damus, conce
dimus, & donamus, ratificamus, & innouamus, & ẽt cõfirma-
mus, & recepto prius à te tactis ſcripturis pro nobis, & ſacro Ro
mano imperio debitæ fidelitatis ſolito iuramento ꝓ te ac filijs
& poſteris tuis legitimis duntaxat de ſuprà dictis Bianello ca-
ſtellis, & villis ſuis p̃nominatis, mero, & miſto, imperio, iu-
riſdi-

risdictione & gladij ptāte, in suprascriptis oīb. castellis, villis, & terris, & curijs, sicut dignè possumus de nostræ imperialis Romanorum ptātis plenitudine inuestimus &c. Pondero illa
28 verba: † sicut [m] dignè possumus, & ad Romanorum spectant
m imperium, quæ verba vel similia licèt aliàs in rescriptis apposita, videant̄ apposita cōditionaliter, id est, si & inquantū ita sit: tñ in priuilegijs ne priuilegium reddat̄ inutile, nō intelliguntur posita conditionaliter, sed causatiuè seu affirmatiuè. i. quia ita est, ita notatur per gl. & doct. in c. examinata, de confir. vtil. vel inu. per c. abbate, de verb. sign. ergo videtur princeps affirmare in dicto priuilegio quod facultas concedendi dicto do. Gabriotto dicta loca in feudum, spectabat ad Romanum imperium. Quinimò etiam in rescriptis & confirmationib. quādo princeps facit ex certa scientia: tunc dicta verba, sicut possumus, vel sicut iustè possides &c. non stant cōditionaliter sed causatiuè: vt notatur in c. pen. de confirma. vti. vel inuti. & per
29 Bar. in l. si constat. ff. de app. † dicitur princeps ex certa scientia
n facere, vel quando est apposita clausula ex scientia, [n] vt not. glo. in cle. & si principalis. in glo. fi. de rescr. & in c. statutum in verbo literarum. eo. ti. li. 6. & not. doc. in c. pastoralis. §. præterea. de offi. deleg. per c. si motu proprio. de præb. in 6. & not. ēt. do. Abb. in c. examinata, in fi. & idem videtur quando adiecta esset dicta clausula, scilicet, de plenitudine potestatis nostræ: quia paria sunt facere aliquid ex certa scientia, & facere de plenitudine potestatis, vt per glo. in c. ad hoc. in fi. de rescrip. & ibi no. doc. & maximè do Abb. & ponit imperator, etiam si talis
†8 villa † vigore pscriptionis tanti tpis, cuius in contrarium memoria non existit, q̄ haberet vim priuilegij: vel vigore concessionis factæ p pacē Constantiæ à Federico Romanorum imperatore aliquo iure suberat ciuitati Reginæ, alteri concedere: vt notant Bar. in l. hostes. in 1. q. ff. de cap. & Bal. in add. Spe. in ti. de iuris. om. iudi. circa prin. ver. potestates terrarum &c. saltem
30 ex causa, † quia etiam qñ dispositio superioris seu principis trāsiuit in contractum cum subdito, pōt reuocari per successorem
o ex causa, [o] per no. per Inn. in c. nostra, de iureiur. & damno dato. & Ant. de But. in c. nouit, circa vlt. chartam de iud. & ibi expressius Io. de Imo. & clarè etiam Bal. in l. qui se patris. C. vnde lib. & in l. donationes. C. de donatio. inter vir. & Fulg. in l. digna vox. C. de legi. vbi hoc ponit in terminis istis pacis Constātiæ. & per Bal. aliquid in l. 1. in princ. ff. de consti. prin. & Dominicum in c. 1. de constitu. in 6. in principe semper præsumitur causa, vt no. Cyn. in l. rescripta. C. de preci. impe. offe. & Iacob. Butr. in l. fin. C. si contra ius. & notant doct. in c. quæ in ecclesiarum. de const. & in c. constitutus, vbi Ant. de Butr. de relig. do. Prædictam concessionem roborare videntur illa verba, & innouamus. &c. Per quæ apparet q̄ intentio imperatoris fuit omnino cōcedere dño Gabriotto, etiam dato q̄ alterius ius efficax non haberet c. 2. de postul. p̄l. & quò ad Bubianum, & castrum de Canossa non dicitur in priuilegio q̄ dominus Gabriottus asseruit se & suos progenitores tenuisse & tenere in feudum, licet hoc dicere videatur quò ad castrum Bianelli. Nec obstat reseruatio iurium alterius facta, vt dicitur in dicto priuilegio: qa potest responderi q̄ illa non est apposita circa concessionem Bubiani, & dictorum locorum, sed est apposita illa reseruatio & modificatio circa reuocationem & ratificationem aliorum priuilegiorum ab alijs imperatoribus, & regibus cōcessorum: vnde solum trahit̄ ad illam renouationem, & confirmationem dictorum aliorum priuilegiorum: vt not. Bart. in l. fi. ff. de reb. dub. p not. in l. q filium. ff. qñ dies leg. ced. Præterea non potest dici q̄ quasi possessio iurisdictionis ꝓbata per testes communis, si qua ꝓbata esset, intelligatur reseruata p illam reseruationem factam in priuilegio: quia testes cōmunis non deponunt q̄ tpe dicti priuilegij, aut ante cōe Regij esset in aliqua quasi possessione, nec ēt pōt dici q̄ tpe concessionis dicti priuilegij aliq̄d ius cōpetere cōi Regij in dicta villa, vigore actorū & scripturarum ꝓductarum per cōe Regij ex archiuo: qa rñderi pōt q̄ illa acta & scripturæ non probant ēt hodie, saltem contra nō subditos, vt dixi suprà, & multò minus tunc probabant: quia potest dici q̄ tunc non extabat statutum q̄ Potestas & eius vicarius teneantur inquirere, & statutum sub rubrica quod credat̄ libris & scripturis existentibus in archiuo: nec apparet q̄ tunc scripturæ illæ essent in archiuo illius tēporis, & sic q̄ essent tales per quas possit dici constare tunc competere aliq̄d ius com-
†1 muni Regij. † nā qui se fundat ex tpe, debet ꝓbare de tpe l. cū actum. ff. de neg. gest. C. de prob. l. matrem. & l. 2. & ibi notatur. C. de peti. hær. in cle. fi. de rescr. cum ibi no. & notat̄ in l. nō solum. §. sed vt ꝓbari. ff. de ope. noui. nun. & insup. si quæ sunt scripturæ q̄ enunciatiue aliq̄d contineant de iurisdictione dictæ villæ ad fauorem dicti cōis, non ꝓbant eò qa eo tpe non erant antiquæ. i. non continebant aliq̄d factum p centum años ante, & sic non ꝓbabant, iuxta no. in d. c. si papa. & in d. c. cum olim. & in l. optimā. C. de contrah. & commit. stip. iunctis no. per Inn. in c. veniens, de ver. sig. Bal. in l. proprietatis. C. de ꝓb. & Ange. in l. at qui natura. §. cum me absente. ff. de neg. gest. & in l. pen. ff. de condit. insti. & Io. de Imo. in l. 7. §. idem Labeo. ff. de aqua. plu. arcend. & in c. veniens, el 1. de testibus, & sic tunc non poterat dici aliquod ius cōis Regij seruatum: qa tunc dici non poterat illud competere, aut commune aliquid præscrip-
32 sisse. ¶ † Nec obst. dictæ concessioni statutum Regij disponens q̄ nullus possit acquirere castrum, aut fortilicium, aut vasallos vel honorantias: qa hoc statutum non ligat imperatorem seu superiorē. c. veniens, de iureiu. c. cum inferior, de ma. & obe. & dicit Bal. in repe. magna. l. cunctos populos. C. de sum. Trin. in 10. col. nō valere statutum factum in præiudicium priuilegij à superiore obtēti, p c. cum venissent. de iud. Itē statutum non ligat non subditum. ¶ Non ob. q̄ in dicto priuilegio non noīat̄ villa Bubiani, sed castrum Bubiani, vt sonans illa verba, videlicet, nec non in castro de Canossa, Cauiano, Bubiano, Calenzano, Castelliono, Sasforto, & Ronculo Reginæ diæcesis &c. qa rñdeo q̄ in priuilegio non dicitur q̄ Bubianum sit castrū, licet ibi dicat̄ q̄ Canossa sit castrum, nam nec alia loca nominata ibi post castrum de Canossa sunt castra Reginæ diæcesis, cum ergo appareat q̄ in Regina diæcesi est Bubianum villa, satis est dicere nō esse aliud Bubianum: & q vult dicere plura esse, hoc probet & ei incumbit onus ꝓbandi, vt declarat Bar. & alij in l. si qs seruum. §. si inter duos. ff. de leg. 2. per ibi no. l. ita fidei. ff. de iure fis. bene facit l. cum de lege. cum gl. ff. de ꝓb. & p illa no. Bar. in multis locis, maximè in l. conficiuntur. §. codicilli. ad fin. ff. de iure codi. & tex. cum ibi no. p Bar. in l. si in rem. ff. de rei ven. & alia iura volentia pluralitatem non præsumi. & si in dicto priuilegio voluisset concedens sentire q̄ Bubianum fuisset castrum, sicut erat castrum de Canossa ꝓbabiliter dixisset de Bubiano, id est, in castro de Bubiano, sicut dixerat in castro de Canossa: non aūt dixisset in Bubiano, si pariter de castro ēt respectu loci Bubiani sentire voluisset. arg. c. inter corporalia. de trāsla. prela. ibi dum tex. dicit, vnde si circa translationem idem fieri voluisset q̄ de cessione dixerat & de translatione poterat expressisse &c. fateor q̄ plura dici possent circa dictum priuilegiū, tamen non puto oportere super eo latius insistere stantib. maximè alijs q̄ obstant cōitati de quibus dixi. s̃ posset insuper pro parte dñorum de Canossa fieri fundamentum super instrō transactionis factę inter cōe Regij & q̊ndam magnificum do. Albertum de Canossa. verū, quia arbitror satis expedire pro intelligentia dictæ transactionis rem oculis subijcere: ꝓpterea ꝓ nunc omitto, cum stantib. p̄dictis non videatur esse necessarium. Alex.

ADDITIO.

a ¶ Canossa. adde ĩ lib. 6. consi. 17.
b Ciuitatū. Imo. con. 34. Bal. con. 499. li. 4. Ma. Soc. in c. conquestus. de fo. cōp. deci. Tholo. 344. Alber. Bru. con. 85. ĩ eo. cō. 24.
c ¶ Soluendo. Alci. de præsum. reg. 2. præsump. 16.
d ¶ Extra hoc est verum in vim dicti statuti: sed bene probant vbiq; in vim iuris cōis, dummodo sit archiuum publica & legitima authoritate constitutum, in quo non reponuntur nisi scripturæ authenticæ, & nō agatur de commodo eorum q̊rum est archiuum, vt dixi. in consu. Pari. §. 5. nu. 29.
e ¶ Sciente, s̃ li. 2. con. 68.
f ¶ Notam. contra facit s̃ li. 1. consi. 84. num. 5.
g ¶ Sciētia. idē Iac. de S. Geor. trac. feu. vers. cū mero misto impe. Fel. c. cū nobis. de pscr. Dec. cōs. 85. Ias. l. imperium. de iuris. om. iud. Cur. iunior. cōs. 158. n. 12. Ant. Rub. con. 21. fin. Franc. Balb. de præscr. 2. par. 3. partis prin. q. 6. num. 22. Alcia. in l. munus, de ver. sig. & est veritas, vt ēt tenet Alex. s̃ li. 1. con. 6. nu. 4. & est vera opinio Alex. vbiq;: qa ĩ e. nu. 18. non loq̄t nisi dubitatiuè inseruien-

seruiendo causæ, ibi posset etiam negari & licèt Barto. sequatur
Bal. consi. 352. lib. 1. Alb. Bru. consi. 66.
1 ¶ Famam. s. lib. 2. consi. 4. Alex. in l. rem quæ nobis. de acq. pos. Cur. senior. con. 69. num. 5. Dec. consi. 428. Cor. cons. 160. lib. 2. sed q, non plenè probet etiam in ciuilib. Alex. j lib. 1. cons. 13. & Pan. ca. veniens 1. de resti. Cor. consi. 304. lib. 3. q, est verius, vide Hipp. Mar. l. de minore. §. plurium. nu. 30. cum seq. Alc. tracta. de præsump. re. 2. præsump. 3. nu. 2. & placet, q, non plenè p bet, quicquid Alex. j eod. consi. 24. nu. 21. consi. 116. adde j li. 6. consi. 13. nu. 11. cum seq.
i ¶ Tollere. Dixi in consu. Pari. §. 2. num. 12.
k ¶ Apulus. quam habes in lect. Bal. in fi. li. 8. & C. in con. 106. li. 5. secundum veterem. consi. 439. libr. 3. scdum nouam imptessionem.
l ¶ Tamen. Aret. con. 154. Franciscus Balb. de præscr. 2. par. 5. par. prin. q. 1.
m ¶ Sicut. dixi in consue. Par. §. 5. num. 67.
n ¶ Scientia. s. li. 1. consi. 134. nu. 7. s. li. 4. consi. 122.
o ¶ Ex causa. requiritur ergo causa vera iusta & eius cognitio. vide s. li. 1. consi. 101. nu. 7.

EPITOME

EMphyteusis concessa duob. fratribus p se & eorũ, & cuiuslibet eorum filijs masculis, non transit ad nepotes, licèt aliud esset in feudo, sed ad filios tantùm ordine successiuo, siue iure accrescẽdi. Et potest vnus donare portionem suam seu ius suum alteri domino irrequisito. h. d.

CONSILIVM XVII.

PONDERATIS his quæ in themate narrantur, & visis his, quæ copiosè & eleganter allegata & deducta sunt in iure p clarissimum I. V. D. d. Bartholomeũ Socinũ, tanq̃ mihi fratrem honorandũ, & dudum acutissimum discipulum meum assentio conclusionib. p eum firmatis, scdum q, j dicam, & parump ẽt comprobabo, ne videar ad rem ipsam incogitatè accessisse.
1 Et primò super primo dubio q̊ q̃ritur † an dicta emphyteusis cõcessa dicto Cenni recipienti p se & Antonio eius germano, & eorum de cuiuslibet eorum filijs masculis legitimis, & natura
1† lib. trãseat ad filios filiorum, licèt fortasse prima † consideratione dicendum videretur q, sic: qa videmus in feudo concesso alicui p se & filijs, veniunt omnes descendentes in infinitum, vt signanter determinat Bal. in c. q̃ in ecclesiarum, de consti. in 14. col. in vers. sed pone, concessum est feudum alicui &c. quia scdum eum materia est indifferens q̊ ad gradum, vnde hoc nomen filius, ex natura illius concessionis, significat totam lineã descendentem, sed si materia esset differens quò ad gradum, intelligeret solum de liberis primi gradus, allegat in argm l. iubemus, in prin. C. ad treb. & hæc sua decisio videt melius pbari in
2 c. 1. in ver. & si clientulus, de alie. feud. † vbi in cõcessione feudali idem importat dicere sine hærede masculo, & dicere sine filio masculo: & ideo Bal. ibi in ver. 8. & noto. &c. dixit non esse alibi tex. clariorem in iure q, nomen filij ponatur p quolibet descendente ex masculina linea, & dixit rationem illius esse non solum naturam feudi, sed etiam quia de hærede ibi erat facta mentio per modum conditionis, scilicet q̊d reuerteretur feudũ si vasallus sine hærede decesserit, vnde intelligebatur de filio, & quolibet descendenti masculo, & non de extraneo: quia aliàs illa conditio, scilicet si sine hærede decesserit, nunquam fuisset extitura l. ex facto. §. fi. cum ibi no. ff. ad treb. Et quod in feudo appellatione filiorum veniant nepotes, sensit glo. pen. in fi. in d. ca. 1. de alie. feu. & idem tenere videt ibi Iac. Aluaro. super dicto ver. & si clientulus, & cum illo textu in d. ver. & si clientulus, concordat ẽt text. in c. fi. in titu. si de feu. fue. contro. inter do. & agna. vbi similiter tanquam paria ponũtur illa duo: scilicet sine hærede masculo, & sine filio masculo, idem etiam determinat Pe. de Ancha. in commento c. canonum statuta, de constit. post medium, dum tractat de interpretatione statutorum, in ver. 3. principaliter quæritur, si in statutis fit mentio filiorum, vtrum comprehendantur nepotes ex filijs, vbi inter cætera dicit, quod magnæ scientiæ & famæ doctor. d. Franciscus de Albergottis de Aretio consuluit quod in concessione facta per quendam comitem cuidam Aretino recipienti pro se & filijs suis masculis q̊ddam feudum comprehenderentur descendentes ex linea masculina: qa feudum est quoddam beneficium c. 2. de cogna. feu. & c. 1. in fi. in ti. ex quibus cau. feu. amit. & in beneficijs appellatione filiorum veniunt nepotes, quia in beneficijs latissima facienda est interpretatio contra concedentem l. fi. ff. de cõstitu. prin. c. cum dilecti. de don. sed in larga significatione, appellatione filiorum veniunt nepotes l. filij, & l. iusta. & l. li. ff. de ver. sig. & l. filium habeo. ff. ad Mace. p̃terea scdum eum, verbum illud, filius masculis, non videt appositum, vt restringat naturam contractus feudalis q̃ est vt transeat ad oẽs descendentes per lineam masculinam, sed appositum ad discernẽdum & excludendum lineam transuersalem & fœmineam prout est illius contractus natura. scdum q̃ verba debent intelligi, l. si stipulatus, in prin. ff. de vsur. l. si vno. in prin. ff. loc. item scdum eum filiorum persona non videtur apposita in concessione causa restringendi, sed causa ampliandi beneficium, vt ex persona propria filius habere dicatur, non vt hęres patris stipulantis l. quodcunq;. §. si ita. ff. de ver. ob. vnde de psona filij cui facta est acqsitio, dẽt transire ad nepotem, & ita residet Pet. de Ancha. in d. ca. canonum statuta, & propterea idem videretur dicẽdum esse in
3 huiusmodi concessione emphyteutica. ¶ † Tñ præmissis non obst. puto veriorem esse conclusionem q, in casu non comprehendãtur nepotes prout fuit etiam rectè conclusum per præfatum dñm consulentem: quia in contractibus appellatione fi-
a liorum non veniunt nepotes, [a] vt concludit Bar. in d. l. liberorũ, & Ant. de But. post alios. in c. pe. de pœnis, & Pet. de Anc. in cle. 1. de baptis. & Sal. propriè in emphyteusi, ita plenè concludit in l. 2. C. de iure emphyt. in 21. q. & ita etiam specifice consuluit Io. Cal. in consi. 11. sub ti. & de loc. & Io. de Imo. in l. quod dicitur de verb. obl. circa 10. vel 11. col. in ver. circa secundum aduerte. cum versi. sequenti. quia in contractibus stricta sit interpretatio contra eum, qui se fundat ex contractu l. veteribus. ff.
4 de pact. & l. quicquid astringendæ, de verb. obl. † sed de stricta & propria significatione, appellatione filiorum non veniũt nepotes l. quod si nepotes. ff. de test. tu. d. l. iusta, & plenè psequit Bar. in d. l. liberorum, in ver. secũdò principaliter est vidẽdum. iuncto ver. præcedenti, & Bal. in l. maximum vitium. C. de lib. præte. circa quartam vel 5. col. & in repet. l. in suis, ad fi. de liber. & posthum. & l. quisquis. C. ad leg. Iul. maiest. & notant docto. in c. 2. de ver. sign. & probatur etiam per alias rationes. de quib. per doct. in dictis locis. Nec obstant allegata in contrarium: qa responsio patet ex superius dictis, si bene aduertatur, loquun-
b tur enim in concessione facta in feudum, [b] quæ dicitur esse beneficium c. 1. de fra. de nouo benefi. inuest. c. 1. de duo. fra. à capita. inuesti. vnde feudum etiam dicitur gratia, vt declarat Bal. in
5 præludi. feu. in 6. col. † sed in beneficijs appellatione filiorum veniunt nepotes, vt per Bar. in d. l. liberorum, in verb. q̃ro quid in rescriptis principis, & no. doct. in d. cle. 1. de baptis. & in d. ca. pe. de pœnis. Sed in emphyteusi saltem concessa pro mercede correspondente fructibus, prout in casu nostro cessat ratio prædicta. Et per superius dicta patet responsio ad omnia allegata in contrarium. Fortius sensit Sal. in d. l. 2. in 21. q. C. de iure emphyt. quod etiam in feudo appellatione filiorum non veniant nepotes, allegat id quod habetur in c. 1. §. cum verò Corradus, in tit. qui feu. da. poss. sed posito q, venirent nepotes in feudo: illud non hẽt obstare, vt iam dixi, & istam partem sum solitus
6 sequi consulendo & etiam legendo in d. §. instituens. ¶ † Circa scdum dubium, quo quæritur, vtrum filij dicti Cennis faciant partem dicto Cenni & Antonio viuentibus, an verò ordine successiuo veniant veram arbitror esse conclusionem dñi consul-
c toris, s. q, veniant ordine successiuo, [c] prout concludunt doct.
** cõiter in locis allegatis p eum, & Bal. in l. cum ita. §. in fideicõmisso. ff. de leg. 2. & Io. Cal. in con. 12. in ti. de loca. ¶ Circa tertiũ dubium quo quæritur vtrum mortuo Antonio sine filijs portio Antonij accrescat, & deuoluat Cenni, vel eius filijs, an verò
7 ad ecclesiã reuertatur puto veram esse conclusionem, † q, por-
d tio eius reuertatur [d] ad ecclesiam & nullo modo accrescat Cẽni, vel eius filijs post mortẽ Antonij, p l. si mihi & Titio. cũ ibi not. per Bar. & alios. ff. de verb. obl. iunctis no. per Bar. in l. fundum cum mihi venderes. ff. de actio. empti. & in l. si quis vsumfructum. ff. de vsufructu. legat. & per Baldum, in l. multùm. C. si

quis